

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy.pdf\Kafka_Franz-Nezvestny.pdb

PDB Name: Nezvěstný

Creator ID: REAd

PDB Type: TEXt

Version: 0

Unique ID Seed: 0

Creation Date: 16.8.1973

Modification Date: 16.8.1973

Last Backup Date: 1.1.1970

Modification Number: 0

Nezvěstný
(Amerika)
Franz Kafka

(I.) Topič

Když šestnáctiletý Karel Rossmann, který byl chudáky rodiči poslán do Ameriky, poněvadž ho svedla služebná a měla s ním dítě, na lodi zpomalující už jízdu vplouval do newyorského přístavu, spatřil, jako by sochu Svobody, kterou už dlouho pozoroval, najednou prudčeji ozářilo slunce. Její paže s mečem strměla jako předtím do výše a kolem sochy volně proudil svobodný vzduch.

"To je výška!" řekl si, a jelikož se vůbec neměl k odchodu, zatlačil ho stále vzrůstající zástup nosičů zavazadel, procházejících kolem něho, pozvolna až k palubnímu zábradlí.

Mladý muž, s nímž se za jízdy trochu seznámil, přešel kolem a řekl: "Tak co, nechce se vám ještě vystupovat?" "Vždyť jsem připraven," řekl Karel, usmál se na něho a dal si na rameno kufr, z bujnosti a protože byl mladý a silný. Ale jak se tak díval za svým známým, který pohupoval holí a už se s ostatními vzdaloval, zpozoroval celý zděšený, že dole v lodi zapomněl deštník. Poprosil rychle známého, jehož to podle všeho příliš nepotěšilo, aby mu laskavě u kufru chvíli posečkal, ještě se rozhlédl kolem, aby trefil, až se bude vracet, a rychle odešel. Dole s politováním zjistil, že chodba, kterou by si byl velice zkrátil cestu, je najednou zavřená, což asi souviselo s tím, že všichni cestující musí z lodi vystoupit, a tak si musel s obtížemi hledat cestu spoustou malých místností, po krátkých schodech, za nimiž vždy znovu následovaly další schody, chodbami, které neustále někam odbočovaly, prázdnou místností s opuštěným

psacím stolem, až opravdu nadobro zabloudil, neboť tou cestou šel jen jednou nebo dvakrát a pokaždé ve větší společnosti. Nevěda si rady, a jelikož nikoho nepotkal a neustále jen nad sebou slyšel šoupání tisíce lidských nohou a jako oddychování vnímal z dálky poslední pracovní záchvěvy zastavených už strojů, začal bez rozmyšlení bušit na první malé dveře, před nimiž se při svém bloudění zastavil.

"Vždyť je otevřeno," ozvalo se zevnitř, a Karel si poctivě oddechl a otevřel dveře. "Proč tak bláznivě boucháte na dveře?" zeptal se obrovitý muž a sotva na Karla pohlédl. Do ubohé kabiny, v níž těsně vedle sebe jako ve skladišti stála postel, skříň, židle a ten muž, dopadalo jakýmsi horním světlíkem kalné, nahoře na lodi dávno opotřebované světlo. "Zabloudil jsem," řekl Karel, "ani jsem si toho tak za jízdy nevšiml, ale je to hrozně velká loď." "Tak to máte pravdu," řekl muž s jistou pýchou a nepřestal dělat cosi se zámekem kufříku, ježž neustále oběma rukama přivíral, aby si poslechl, jak zaklapne západka. "Ale pojďte přece dál!" řekl muž potom, "nebudete přece stát venku!" "Neruším?" zeptal se Karel. "A pročpak byste rušil!" "Vy jste Němec?" hleděl se Karel ještě ujistit, neboť mnoho slychal o nebezpečí, které v Americe nově přichozím hrozí zvláště od Irů. "To jsem, to jsem," řekl muž. Karel stále váhal. Tu vzal muž zničehonic za kliku, zavřel rychle dveře a postrčil jimi Karla k sobě dovnitř. "Nesnesu, když se mi sem někdo dívá z chodby," řekl muž a už zase pracoval na kufří, "každý si tu běhá kolem a dívá se dovnitř, čert to má vydržet!" "Ale vždyť je chodba úplně prázdná," řekl Karel, který tu nepohodlně stál přimáčkнутý k pelesti. "Ano, teď," řekl muž. Vždyť jde o "teď", říkal si Karel, s tím člověkem je těžká řeč. "Lehněte si přece na postel, tam máte víc místa," řekl muž. Karel po ní lezl, jak se dalo, a nahlas se přitom zasmál prvnímú marnému pokusu vyhoupnout se nahoru. Sotva však byl na posteli, zvolal: "Proboha, vždyť jsem docela zapomněl na svůj kufr." "Kdepak je?" "Nahoře na palubě, jeden známý ho hlídá. Jak se jen jmenuje?" A z tajné kapsy, kterou mu matka na cestu všila do podšívky kabátu, vyndal navštívenku. "Butterbaum, Franz Butterbaum." "Potřebujete ten kufr moc nutně?" "Zajisté." "Tak proč jste ho tedy svěřil cizímu člověku?" "Zapomněl jsem dole deštník a běžel jsem pro něj, ale nechtělo se mi vléci kufr s sebou. Pak jsem také ještě zabloudil." "Jste sám? Bez doprovodu?" "Ano, sám." Asi bych se měl toho člověka držet, blesklo Karlovi hlavou, kde hned tak najdu lepšího přítele. "A teď jste ztratil ještě i kufr. O deštníku ani nemluví." A muž se posadil na židli, jako by ho teď Karlova záležitost začala trochu zajímat. "Věřím ale, že kufr není ještě ztracen." "Víra tvá tě spasí," řekl muž, a silně se podrbal v tmavých krátkých hustých vlasech, "s přístavy se na lodi mění také mravy. V Hamburku by váš Butterbaum kufr možná pohlídal, tady už s největší pravděpodobností není po obou ani stopy." "Tak to se ale musím hned podívat nahoru," řekl Karel a rozhlédl se, jak by se dostal ven. "Jen tu zůstaňte," řekl muž a přímo hrubým úderem ruky do prsou ho srazil zpátky na postel. "Pročpak?" zeptal se Karel nevrle. "Protože to nemá smysl," řekl muž, "za malou chvíli půjdu taky, tak půjdeme spolu. Buď je kufr ukradený, pak není pomoci, anebo ho tam ten člověk nechal stát, pak ho tím spíš najdeme, až se loď úplně vyprázdní. A stejně tak i deštník." "Vyznáte se na lodi?" zeptal se Karel nedůvěřivě a zdálo se mu, jako by byl nějaký háček v jinak přesvědčivé myšlence, že na prázdné lodi se jeho věci nejlépe najdou. "Jsem přece lodní topič," řekl muž. "Vy jste lodní topič!" zvolal Karel radostně, jako by to překonalo všechno očekávání, a opřen o loket prohlížel si muže pozorněji. "Právě před kabinou, kde jsem spal s tím Slovákem, bylo okénko, kterým bylo vidět do strojovny." "Ano, tam jsem pracoval," řekl topič. "Vždy jsem se velmi zajímal o techniku," řekl Karel, jehož myšlenky se stále ubíraly určitým směrem, "a jistě bych se později stal inženýrem, kdybych byl nemusel jet do Ameriky." "A proč jste musel jet?" "Ale!" řekl Karel a odbyl celou záležitost mávnutím ruky. Přitom s úsměvem hleděl na topiče, jako by ho prosil i za prominutí toho, k čemu se nepřiznal. "Nějaký důvod to asi mělo," řekl topič a nebylo docela jasné, chce-li tím vybidnout, aby mu ten důvod pověděl, anebo tomu zabránit. "Také bych se teď mohl stát topičem," řekl Karel, "rodičům je teď úplně lhostejné, co ze mne bude." "Mé místo bude volné," řekl topič, a plně si to uvědomiv, strčil ruce do kapes a přehodil na postel nohy vězící v nabíraných ocelově šedých kalhotách z látky podobné kůži a natáhl je. Karel se musel odsunout víc ke stěně. "Vy odcházíte z lodi?" "Ovšem, dnes odtud mizíme." "Pročpak? Nelíbí se vám tu?" "Tak už to chodí, nerozhoduje vždycky, jestli se něco člověku líbí nebo nelíbí. Ostatně máte pravdu, taky se mi tu nelíbí. Asi nemyslíte vážně, že byste se stal topičem, ale zrovna pak se jím člověk může nejspíš stát. Já vám to tedy rozhodně neradím. Jestli jste chtěl studovat v Evropě, tak proč nechcete studovat tady? Americké univerzity jsou přece nesrovnatelně lepší než evropské." "To je jistě možné," řekl Karel, "ale já přece nemám na studium

skoro žádné peníze. Četl jsem sice o někom, kdo ve dne pracoval v obchodě a v noci studoval, až se z něho stal doktor a myslím starosta, ale k tomu je přece třeba velké vytrvalosti, ne? Bojím se, že ta mi schází. Kromě toho jsem nebyl nijak zvlášť dobrým žákem, odchodem ze školy se mi vsutku ulevilo. A zdejší školy jsou možná ještě přísnější. Anglicky skoro ani neumím, vůbec jsou zde velmi zaujati proti cizincům, myslím si." "Také jste to už zakusil? No, tak to je dobře. Tak to jste můj člověk. Podívejte, jsme přece na německé lodi, patří lince Hamburk-Amerika, proč tu nejsme sami Němci? Proč je vrchní strojník Rumun? Jmenuje se Šubal. To je přece k nevíře. A ten darebák odírá nás Němce na německé lodi! Nemyslete si," - došel mu dech, zamával rukou jako pochodní - "že si stěžuji pro nic za nic. Vím, že nemáte žádný vliv a že sám jste ubohý mládeneček. Ale co je moc, je moc!" A několikrát udeřil do stolu pěstí a nespouštěl z ní přitom oči. "Sloužil jsem už přece na tolika lodích -" a jmenoval dvacet jmen jedno za druhým, jako by to bylo jedno slovo, Karel z toho byl nadobro zmatený - "a vynikal jsem, pochvalovali si mě, pracoval jsem, jak si to přáli moji kapitáni, na jedné obchodní plachetnici jsem byl dokonce několik let" - zvedl se, jako by to byl vrchol jeho života - "a tady na téhle škatuli, kde je všechno nalajnováno, kde veškerý důvtip je nežádoucí, tady nejsem k ničemu, tady stojím pořád v cestě tomu Šubalovi, jsem lenoch, zasluhuji vyhazov a mzdu dostávám z milosti. Chápete to? Já ne." "To si nesmíte nechat líbit," řekl Karel rozčileně. Přestal téměř mít pocit, že je na nejisté půdě lodi, na pobřeží neznámého světadílu, tak si tu na topičově posteli připadal jako doma. "Byl jste už u kapitána? Už jste se u něho domáhal svého práva?" "Ach jděte, jděte radši pryč. Nechci vás tu vidět. Neposloucháte, co říkám, a dáváte mi rady. Jakkpak mám jít ke kapitánovi!" A topič se zas unaveně posadil a ukryl obličej do dlaní.

Lepší radu mu dát nemohu, říkal si Karel. A vůbec se mu zdálo, že si měl raději jít pro kufr než dávat zde rady, které se přece zdají jen hloupé. Když mu otec ten kufr navždy odevzdával, zeptal se žertem: "Jak dlouho jej budeš mít?", a teď je ten drahý kufr možná už vážně ztracený. Jedinou útěchou ještě bylo, že se otec může o jeho nynějším postavení sotva co dovědět, i kdyby po tom pátral. Lodní společnost může jen ještě tak sdělit, že s ní doplul až do New Yorku. Líto však Karlovi bylo, že věci v kufru dosud sotva použil, ačkoliv by byl například dávno potřeboval převléknout si košili. To tedy šetřil na nepravém místě -; právě teď na počátku své životní dráhy, kdy bude potřebovat chodit čistě oblečený, bude muset nosit špinavou košili. Jinak by ztráta kufru nebyla ani tak zlá, neboť oblek, který má na sobě, je dokonce lepší než ten v kufru, tamto je vlastně jen náhradní oblek, jež matka musela ještě před samým odjezdem vyspravit. Také si teď vzpomněl, že v kufru je ještě kus veronského salámu, jež mu matka přibalila jako zvláštní dárek, mohl však z něho sníst jen velice malou část, protože během plavby neměl vůbec chuť a úplně mu stačila polévka, kterou rozdávali v podpalubí. Ted' by ale měl ten salám rád po ruce, aby jím uctil topiče. Takoví lidé se totiž snadno získají, když se jim podstrčí nějaká maličkost, to Karel věděl ještě od otce, jenž si tím, že rozdával doutníky, získal všechny nižší zaměstnance, s nimiž přicházel obchodně do styku. Ted' už měl Karel u sebe na rozdávání jen peníze a na ty nechtěl prozatím sahat, když už možná přišel o kufr. Jeho myšlenky se ke kufru znova vracely, a nemohl ted' skutečně pochopit, proč ten kufr za jízdy tak bedlivě hlídal, že ho hlídání skoro připravilo o spánek, když si ted' tentýž kufr nechal tak snadno vzít. Vzpomínal, jak těch pět nocí ustavičně podezřívá malého Slováka, ležícího dvě lůžka nalevo od něho, že má na jeho kufr spadeno. Ten Slovák číhal jen na to, až Karel konečně přemožen slabostí na chvilku zdřímne, aby si mohl kufr přitáhnout dlouhou tyčí, s níž si ve dne v jednom kuse hrál nebo cvičil. Ve dne vypadal ten Slovák dost nevinně, ale sotva nastala noc, zvedal se občas z lůžka a díval se smutně po Karlově kufru. Karel to zcela zřetelně viděl, neboť stále někdo tu a tam rozsvěcel s neklidem vystěhovalce světélko, ačkoliv to bylo podle lodního řádu zakázáno, a pokoušel se luštit nesrozumitelné prospekty vystěhovalčích agentur. Bylo-li takové světlo poblíž, tak Karel mohl trochu podřimovat, bylo-li však vzdálené nebo byla-li tma, tak musel mít oči otevřené. To vypětí ho jaksepatří vyčerpalo, a pak bylo asi úplně zbytečné. Ten Butterbaum, kdyby ho tak jednou někde potkal!

V tu chvíli se venku ve velké dálce do naprostého dosud ticha ozvaly slabé, krátké údery jakoby dětských nohou, přibližovaly se a sílily, a pak to byl klidný pochod mužů. Šli zřejmě jeden za druhým, což bylo v té úzké chodbě přirozené, bylo slyšet jakoby řinčení zbraní. Karel, který se už na posteli chystal natáhnout k spánku zbavenému všech starostí o kufr a o Slováka, polekaně vyskočil a strčil do

topiče, aby ho konečně upozornil, neboť se zdálo, že čelo zástupu zrovna dorazilo ke dveřím. "To je lodní kapela," řekl topič, "hráli nahoře a teď jdou balit. Teď je po všem, a my můžeme jít. Pojd'te!" Vzal Karla za ruku, sundal ještě v poslední chvíli ze stěny nad postelí zarámovaný obrázek Matky Boží, nacpal ho do náprsní kapsy, popadl kufr a rychle s Karlem odešel z kabiny.

"Teď jdu do kanceláře a řeknu těm pánům, co si myslím. Už tady není žádný pasažér, není potřeba brát ohledy." To vše topič různě opakoval, a jak šli, chtěl nakopnout a po straně zašlápnout krysu, která jim běžela přes cestu, odkopl ji však, takže jen rychleji ještě včas zalezla do díry. Vůbec se pohyboval pomalu, neboť měl nohy sice dlouhé, ale přece příliš těžké.

Prošli kuchyňským oddělením, kde několik děvčat ve špinavých zástěrách - naschvál si je polily - cídilo ve velkých kádích nádobí. Topič si zavolal jistou Linu, objal ji v pase, vedl si ji kousek s sebou a ona se k němu neustále koketně tiskla. "Teď je výplata, chceš jít se mnou?" zeptal se. "Proč se mám namáhat, přines mi peníze radši sem," odpověděla, vyklouzla mu z objetí a odběhla. "Kdepak jsi splášil toho hezkého chlapce?" volala ještě, ale na odpověď už nečekala. Všechna děvčata přerušila práci a bylo slyšet, jak se smějí.

Oni však šli dál a přišli ke dveřím, nad nimiž byl trojúhelníkový štít, podpíraný malými pozlacenými karyatidami. Na lodní výbavu to vypadalo velice přepychově. Karel zjišťoval, že nikdy nepřišel na tuto straku, která byla za jízdy patrně vyhrazena cestujícím první a druhé třídy, kdežto nyní před velkým úklidem lodi byly spojovací dveře vysazeny. Skutečně už také potkali několik mužů, kteří nesli na ramenou košťata a kteří topiče zdravili. Karel žasl, jak velký je tu provoz; v mezpalubí se o tom pravda mnoho nedověděl. Po chodbách byly též nataženy dráty elektrického vedení a neustále bylo slyšet zvonek.

Topič zaklepal uctivě na dveře, a když se ozvalo: "Dále!", vyzval pohybem ruky Karla, aby se nebál a vstoupil. Ten také vstoupil, ale zůstal stát u dveří. Za třemi okny místnosti spatřil mořské vlny a při pohledu na jejich radostný pohyb se mu rozbušilo srdce, jako by se byl nedíval na moře nepřetržitě po pět dlouhých dní. Velké lodi si vzájemně křížily cestu a poddávaly se nárazům vln, jen pokud to jejich tíha dovolovala. Když člověk přimhouřil oči, zdálo se, že se ty lodi svou tíhou kymácejí. Na stožárech měly úzké, ale dlouhé vlajky, které byly sice za plavby napjaté, ale přesto se ještě třepetaly. Ozvaly se výstřely na pozdrav, nejspíše z válečných lodí, dělové hlavně jedné takové lodi, míjející je v nevelké vzdálenosti, vrhaly třpytivé odlesky svých ocelových plášťů a bezpečná, hladká, a přece nevyvážená plavba jako by se s nimi mazlila. Malé loďky a čluny bylo možno, alespoň ode dveří, pozorovat jen v dálce, jak v houfech vplouvají do volných prostorů mezi velkými loděmi. Ale za tím vším stál New York a díval se na Karla stovkami tisíců oken svých mrakodrapů. Ano, v téhle místnosti člověk ví, kde je.

U kulatého stolu seděli tři páni, jeden lodní důstojník v modré letní uniformě, ti dva druzí, úředníci přístavní správy, v černých amerických uniformách. Na stole ležely vysoko narovnané různé dokumenty, které důstojník nejdřív letmo přehlédl s perem v ruce a pak je podal druhým dvěma, kteří je tu četli, tu si z nich dělali výpisky, tu je zase vkládali do aktovek, pokud zrovna ten, co skoro nepřetržitě skřípal zuby, nediktoval svému kolegovi něco do protokolu.

U okna seděl za psacím stolem zády ke dveřím menší pán a obíral se velkými folianty seřazenými před ním ve výši hlavy na bytelné polici. Vedle něho stála otevřená pokladna, aspoň na první pohled prázdná. Druhé okno bylo volné a byl z něho nejlepší výhled. V blízkosti třetího však stáli dva pánové a polohlasně se bavili. Jeden se opíral o stěnu vedle okna, měl na sobě také lodní uniformu a hrál si s jílcem kordu. Ten, s nímž hovořil, byl obrácen k oknu, a když se tu a tam pohnul, odhalil tím zčásti spoustu řádů, které měl ten druhý na prsou. Byl v civilu a měl tenkou bambusovou hůlku, která též odstávala jako kord, neboť měl obě ruce zapřené v bok.

Karel neměl mnoho času, aby si vše prohlédl, neboť brzy k nim přistoupil sluha, podíval se na topiče, jako by sem nepatřil, a otázal se ho, co vlastně chce. Topič odpověděl tak tiše, jak byl tážán, že chce mluvit s panem vrchním pokladníkem. Sluha za svou osobu tuto prosbu pohybem ruky zamítl, přesto však šel po špičkách k pánovi s folianty, velkým obloukem se vyhýbaje kulatému stolu. Tento pán - to bylo jasně vidět - při sluhových slovech přímo strnul, ale nakonec se obrátil k muži, který si přeje s ním mluvit, pak naprosto odmítavě rozkládal rukama směrem k topiči a pro jistotu i směrem k sluhovi. Poté se sluha vrátil k topiči a řekl mu tónem, jako by se mu s něčím svěřoval: "Okamžitě táhněte z téhle

místnosti!"

Topič se po té odpovědi podíval z výšky na Karla, jako by Karel byl jeho srdcem, jemuž si němě stěžuje na své trápení. Karel se dál nerozmýšlel, vyrazil a přeběhl napříč místností, že dokonce lehce zavadil o důstojníkovu židli; sluha běžel v předklonu s ním s rukama připravenýma jej obejmout a chytit, jako by honil nějaký hmyz, ale Karel byl u stolu vrchního pokladníka první a chytil se stolu pro případ, že by se sluha pokusil jej odvléci.

Samozřejmě celá místnost hned ožila. Lodní důstojník u stolu vyskočil, páni z přístavního úřadu klidně, ale pozorně přihlíželi, oba páni u okna si stoupli vedle sebe, sluha ucouvl, jelikož usoudil, že již nemá co dělat tam, kde už projevují zájem vysocí pánové. Topič u dveří napjatě čekal na okamžik, až bude třeba jeho pomoci. Vrchní pokladník se posléze ve svém křesle prudce otočil doprava.

Karel vystrachal z tajné kapsy, kterou se nerozpakoval vystavit pohledům těch lidí, svůj cestovní pas a místo dalšího představování jej otevřený položil na stůl. Vrchní pokladník patrně ten pas považoval za podružnou věc, neboť jej dvěma prsty odhodil stranou, načež Karel jej znovu zastrčil, jako by tato formalita byla uspokojivě vyřízena.

"Dovoluji si říci," spustil pak, "že podle mého mínění se panu topiči stala křivda. Je zde jistý Šubal, který si na něho zasedl. Vždyť topič už k naprosté spokojenosti sloužil na mnoha lodích, které vám může všechny vyjmenovat, je pilný, myslí to se svou prací dobře a opravdu nelze pochopit, proč by neobstál zrovna na této lodi, kde přece služba není tak nesmírně těžká jako například na obchodních plachetnicích. Může to tudíž být jen pomluva, co mu brání v postupu a co ho připravuje o uznání, které by ho jinak zcela určitě neminulo. Promluvil jsem o té záležitosti jen obecně, své zvláštní stížnosti vám přednese sám." Karel se tímto proslovem obracel na všechny pány, poněvadž mu také všichni vskutku naslouchali, a zdálo se mnohem pravděpodobnější, že mezi všemi dohromady se najde jeden spravedlivý, než že by tím spravedlivým byl právě vrchní pokladník. Z chytrosti Karel kromě toho zamlčel, že topiče zná teprv tak krátkou dobu. Byl by ostatně mluvil ještě mnohem lépe, kdyby ho nerozčiloval rudý obličej pána s bambusovou hůlkou, kterou z místa, kde teď stál, spatřil poprvé.

"To vše je doslova pravda," řekl topič ještě dřív, než se ho někdo zeptal, ba ještě než na něho vůbec pohlédli. Tato topičova ukvapenost by byla velkou chybou, kdyby si ten pán s řády, rozhodně to byl kapitán, jak teď Karlovi svíto, zřejmě už nepředsevzal, že topiče vyslechne: Napřáhl totiž ruku a zavolal na topiče hlasem tak pevným, že by se na něj dalo bušit kladivem: "Pojďte sem!" Ted' vše záleželo na tom, jak se topič zachová, neboť pokud šlo o spravedlivost jeho pře, o té Karel nepochyboval.

Naštěstí se při té příležitosti ukázalo, že topič už prošel velký kus světa. S dokonalým klidem sáhl do svého kufříku a vyňal z něho svazek papírů, jakož i zápisník, úplně pominul vrchního pokladníka, a jako by se to rozumělo samo sebou, šel s tím ke kapitánovi a rozložil své důkazní materiály na okenním parapetu. Vrchnímu pokladníkovi nezbývalo, než aby se tam sám obtěžoval. "Ten člověk je známý kverulant," řekl na vysvětlenou, "je víc v pokladně než ve strojojně. Přivedl Šubala, toho klidného člověka, k úplnému zoufalství. Poslyšte!" obrátil se na topiče, "vy už tu svou dotěrnost skutečně přeháníte. Kolikrát už vás vyhodili z výplatních místností, jak si to za své zcela, naprosto a bezvýhradně neoprávněné požadavky zasluhujete! Kolikrát už jste odtamtud přiběhl do hlavní pokladny! Kolikrát už se vám po dobrém řeklo, že Šubal je váš bezprostřední představený a že jedině s ním se jako jeho podřízený musíte dohodnout! A teď si přijdete ještě i sem, když je zde pan kapitán, nestydíte se obtěžovat dokonce i jeho a není vám ani hanba přivést si s sebou tohoto chlapce, jehož vidím na lodi vůbec poprvé, aby přednesl vaše nechutná obvinění, která se naučil nazpaměť."

Karel se násilím držel, aby nevyskočil. Ale tu už také kapitán řekl: "Tak už si toho člověka vyslechněme. Stejně se mi zdá, že si Šubal někdy vede příliš samostatně, tím jsem ale nechtěl říci nic ve váš prospěch." Poslední slova platila topiči, bylo jen přirozené, že se ho hned nemohl zastat, ale zdálo se, že vše je na dobré cestě. Topič začal s vysvětlováním a přemohl se hned na začátku, když Šubala tituloval slovem "pan". Karel se u opuštěného psacího stolu vrchního pokladníka tak radoval, že samou radostí každou chvíli stiskl váhu na dopisy. - Pan Šubal je nespravedlivý! Pan Šubal dává přednost cizincům! Pan Šubal vykázal topiče ze strojojny a nechal ho čistit záchody, což přece určitě není věc topiče! - Jednou byla dokonce vyslovena pochybnost o zdatnosti pana Šubala, která prý je spíš zdánlivá než skutečná. Na tomto místě se Karel upřeně zahleděl na kapitána, důvěřivě, jako by byl jeho kolega, aby se jen

topičovým poněkud neobratným vyjadřováním nenechal ovlivnit v jeho neprospěch. Z jeho dlouhých řečí se nikdo stejně nedověděl nic určitého, a i když kapitán se stále ještě díval před sebe a v jeho očích bylo odhodlání vyslechnout tentokrát topiče až do konce, tak ostatní páni přece ztráceli trpělivost a topičův hlas už brzy v místnosti nevládl neomezeně, což vyvolávalo lecjaké obavy. Jako první uchopil pán v civilu bambusovou hůlku a ťukal jí, byť jen tiše, do parketové podlahy. Ostatní pánové na něho samozřejmě občas pohlédli, páni z přístavního úřadu, kteří měli zřejmě naspěch, sáhli znovu po spisech a začali je, ač ještě duchem trochu nepřítomni, prohlížet, lodní důstojník se znovu přisunul blíž k svému stolu a vrchní pokladník, který usoudil, že má vyhráno, si ironicky zhluboka povzdechl. Obecně se rozmáhající roztržitosti jako by zůstal uchráněn jedině sluha, který zčásti cítil s trápením chudáka, jenž se octl mezi velkými pány, a vážně Karlovi příkyvoval, jako by tím chtěl cosi vysvětlit.

Zatím za okny dál plynul život v přístavu; kolem plula plochá nákladní loď s hromadou sudů, zřejmě obdivuhodně srovnaných, jelikož se nerozkutálely, a zavinila, že se v místnosti skoro setmělo; malé motorové čluny, které by si byl Karel, mít čas, teď mohl důkladně prohlédnout, svištěly rovně do dále podle toho, jak muž vzpřímeně. stojící u kormidla trhavě pohyboval rukama; občas se z neklidné vody sama od sebe vynořovala podivná plovoucí tělesa, byla hned zase zaplavena a mizela udivenému zraku pod vodou; čluny zaoceánských parníků byly poháněny vpřed prudce veslujícími lodníky a byly plné cestujících, kteří v nich seděli tiše a nedočkavě tak, jak je do nich namakali, třebaže mnozí nepřestali otáčet hlavu podle měnících se scenérií. Nekonečný pohyb, neklid, který se z neklidného živlu přenášel na bezmocné lidi a jejich výtvary!

Ale vše nabádalo ke spěchu, k jasnosti, ke zcela přesnému podání; co však udělal topič? Rozpovídal se sice. až byl zpocený, papíry na okně nemohl už dávno třesoucíma se rukama udržet; ze všech stran se mu hrnuly na mysl stížnosti na Šubala, z nichž kterákoliv by podle jeho mínění stačila Šubala nadobro vyřídít, ale to, co dokázal předvést kapitánovi, byla jen žalostná míchanice všech stížností dohromady. Pán s bambusovou hůlkou si už dávno slabě pohvizdoval, dívaje se ke stropu, páni z přístavního úřadu už drželi důstojníka u svého stolu a netvářili se, že by ho ještě kdy propustili, vrchního pokladníka viditelně zdržoval jen kapitánův klid, aby nevyjel, sluha v pozoru očekával, že mu kapitán každou chvíli dá příkaz, co dál s topičem.

Teď už Karel nemohl nečinně přihlížet. Šel tedy pomalu ke skupině a přitom tím rychleji uvažoval, jak by se do té záležitosti co nejobratněji pustil. Byl vskutku nejvyšší čas, stačí malá chvilka a oba mohou z kanceláře klidně vyletět. Kapitán je možná dobrý člověk a kromě toho má zrovna teď, jak se Karlovi zdálo, nějaký zvláštní důvod projevít se jako spravedlivý představený, ale koneckonců není přece nástrojem, na nějž by si každý mohl hrát, jak se mu zachce - a právě tak s ním jednal topič, ovšem proto, že byl v hloubi srdce nesmírně pobouřen.

A tak Karel topiči řekl: "Musíte to povědět jednodušeji, jasněji, tak jak to povídáte, nemůže to pan kapitán posoudit. Copak on zná všechny strojíky a poslíčky jménem, anebo dokonce křestním jménem, aby hned věděl, o koho běží, jakmile takové jméno vyslovíte? Seřad'te si přece své stížnosti, ty nejdůležitější řekněte napřed a postupně ty ostatní, možná že pak už vůbec nebude nutné o většině z nich se ani zmiňovat. Mně jste to přece vždy líčil tak jasně!" Když se v Americe mohou krást kufrý, může se také občas zalhat, říkal si na omluvu.

Ale kdyby to jen bylo pomohlo! Jestlipak už není také příliš pozdě? Topič se sice hned odmlčel, když uslyšel známý hlas, ale očima zalitýma slzami, v nichž byla uražená mužská čest, hrozné vzpomínky a nesmírná nynější tíseň, už Karla ani dobře nepoznával. Jak teď také měl - Karel to nyní mlčícímu topiči mlčky přiznával - jak teď také měl najednou mluvit jinak, když se mu přece zdálo, že vše, co bylo třeba říci, už uvedl, ale nedostalo se mu sebemenšího uznání, a že na druhé straně dosud neřekl vůbec nic, a nemůže teď přece od těch pánů očekávat, že vše znovu vyslechnou. A v takovou chvíli přijde ještě Karel, který jediný je na jeho straně, chce mu dávat dobrá naučení, ale místo toho mu dává najevo, že vše, vše je ztraceno.

Kdybych byl přišel dřív a nedíval se z okna, říkal si Karel, sklonil před topičem tvář a prudce přitiskl ruce ke švům kalhot na znamení, že je všem nadějším konec.

Ale topič tomu neporozuměl, tušil asi, že mu Karel dělá nějaké tajné výčitky, a v dobrém úmyslu mu je rozmluvit začal se teď k dovršení všeho s Karlem přit. Teď, kdy přece páni u kulatého stolu byli už

dávno popuzení zbytečným rámusem, který je rušil v jejich důležité práci, kdy hlavnímu pokladníkovi začala kapitánova trpělivost zvolna připadat nepochopitelná a mohl okamžitě vybuchnout, kdy sluha, zase už zcela pod vlivem svých pánů, měřil topiče divokým pohledem a kdy konečně pán s bambusovou hůlkou, na něhož občas přátelsky pohlédl sám kapitán, byl již z topiče nadobro otupělý, ba zhnusený, vytáhl zápisníček a zabýval se zřejmě úplně jinými záležitostmi a jeho oči těkaly mezi zápisníkem a Karlem.

"Však já vím, však já vím," řekl Karel a měl co dělat, aby se ubránil přívalu topičových slov, namířených teď proti němu, přesto se však na topiče během celého sporu ještě přátelsky usmíval. "Máte pravdu, máte, já o tom přece nikdy nepochyboval." Ze strachu, aby nebyl udeřen, by mu byl rád zadržel šermující ruce, ještě raději by ho ovšem zatlačil někam do kouta a pošeptal mu pár tichých, uklidňujících slov, která by nikdo jiný neslyšel. Avšak topič byl celý bez sebe. Karel teď už dokonce začal nacházet jakousi útěchu v myšlence, že topič, bude-li nejhůř, dokáže silou svého zoufalství přemoci všech sedm přítomných mužů. Avšak na psacím stole, jak se stačil podívat, ležela deska se spoustou tlačítek elektrického vedení a ruka, která by je jednoduše stiskla, mohla vyvolat vzpouru na celé lodi se všemi jejími chodbami, plnými nepřátelských lidí.

Tu ke Karlovi přistoupil pán s bambusovou hůlkou, jenž přece dosud neprojevoval žádný zájem, a zeptal se ne zvlášť hlasitě, ale tak, že to bylo přes všechn topičův křik zřetelně slyšet: "Jakpak se vlastně jmenujete?" V tom okamžiku se ozvalo zaklepání, jako by někdo za dveřmi na tato pánova slova čekal. Sluha pohlédl na kapitána, ten přikývl. Sluha šel tudíž ke dveřím a otevřel je. Venku stál ve starém kajzrroku muž prostřední postavy, vzhledem se vlastně nehodící k práci u strojů, a přece to byl - Šubal. Kdyby to byl Karel nepoznal všem na očích, v nichž se zračilo jisté uspokojení, což platilo i pro kapitána, musel by to ke své hrůze vidět na topičovi, který sevřel pěsti na svých napjatých pažích tak, jako by to sevření u něho bylo tou nejdůležitější věcí, které je připraven obětovat vše, co je v něm živého. Tam tkvěla teď všechna jeho síla, i ta, která ho vůbec držela, aby nepadl.

A tak zde byl ten nepřítel, uvolněný a svěží v slavnostním úboru, s účetní knihou pod paží, pravděpodobně s topičovými výplatními listinami a pracovními výkazy, a díval se po řadě všem do očí, dávaje bezostyšně najevo, že chce především zjistit, jak je každý z nich naladěn. Všechn těch sedm mu už také bylo přátelsky nakloněno, neboť i když kapitán měl proti němu prve jisté námitky, nebo je možná jen předstíral, po tom trápení, které mu způsobil topič, se mu zdálo, že už nemá Šubalovi ani v nejmenším co vytknout. S člověkem, jako je topič, se ani nedá nakládat dost přísně, a jestli se Šubalovi dá něco vytknout, tedy to, že během času nedokázal topičovu vzpurnost zkrotit do té míry, aby se už dnes neopovážil objevit před kapitánem.

Teď se snad dalo ještě předpokládat, že se střetnutí topiče se Šubalem nemine ani před těmi lidmi účinkem, jaký může mít před vyšším fórem, neboť i když se Šubal dokázal dobře přetvařovat, nemusel to přece vůbec vydržet až do konce. Stačí, aby krátce probleskla jeho špatnost, a Karel se už postará, aby ji páni postřehli. Vždyť už přibližně zná bystrost, slabosti, rozmary jednotlivých pánů a z tohoto hlediska nebyl ztracený čas, který zde dosud strávil. Jen kdyby byl topič v lepší kondici, ale ten zřejmě nebyl vůbec schopen bojovat. Kdyby mu tak někdo Šubala podržel, asi by byl dokázal pěstmi roztlouci jeho nenáviděnou lebku. Ale on už ani nebyl s to těch pár kroků k němu popojít. Proč jen Karel nevytušil, co se dalo tak snadno vytušit, že Šubal nakonec jistě přijde, ne-li z vlastního popudu, tak na kapitánovo zavolání. Proč na cestě sem s topičem nedomluvil přesný válečný plán, místo aby, jak to ve skutečnosti provedli, zoufale nepřipraveni jednoduše vstoupili tam, kde byly dveře? Dokáže topič vůbec ještě mluvit, říkat ano a ne, jak bude potřeba u křížového výsledku, který ho čeká ovšem jen v nejlepším případě? Stál tu rozkročený, nejistý v kolenou, hlavu trochu zvednutou, a vzduch procházel otevřenými ústy, jako by uvnitř už nebyly plíce, které by jej spotřebovaly.

Karel se však cítil tak silný a při smyslech jako snad nikdy dřív, když byl doma. Kdyby ho tak viděli rodiče, jak v cizí zemi, před váženými osobami hájí dobro, a i když dosud nezvítězil, přece jen je dokonale připraven k poslednímu vítěznému boji. Změnili by pak své mínění o něm? Posadili by si ho mezi sebe a pochválili ho? Pohlédli by mu jednou jedinkrát do očí, které jsou jim tak oddány? Nejisté otázky a nejméně vhodná chvíle, aby je kladl!

"Přicházím, jelikož se domnívám, že mě topič viní z nějaké nepoctivosti. Jedno děvče z kuchyně mi řeklo,

že ho vidělo, jak sem jde. Pane kapitáne a vy všichni, pánové, jsem připraven vyvrátit jakékoliv obvinění na základě svých písemností, v případě potřeby výpověďmi nezaújatých a neovlivněných svědků, kteří stojí za dveřmi." Tak promluvil Šubal. To byla ovšem jasná řeč muže a podle toho, jak se změnil výraz ve tvářích posluchačů, dalo se soudit, že poprvé po dlouhém čase slyší zase lidské zvuky. Nepostřehli ovšem, že i tato krásná řeč má trhliny. Proč první věcné slovo, které ho napadlo, byla "nepoctivost"? Nemělo snad prve obviňování začít zde, a ne u jeho národnostní předpojatosti? Jedno děvče z kuchyně vidělo topiče, jak jde do kanceláře, a Šubal hned pochopil? Nebylo to vědomí viny, co mu zbystřilo rozum? A svědky si hned přivedl a ještě o nich nadto prohlásil, že jsou nezaújatí a neovlivnění? Darebáctví, samé darebáctví! A ti pánové to strpí a ještě uznávají, že si vede správně? Proč nechal nepochybně uplynout velice mnoho času mezi zprávou toho děvčete z kuchyně a svým příchodem sem? Přece za žádným jiným účelem, než aby topič pány tak unavil, že pozvolna ztratí schopnost jasného úsudku, které se Šubal především musí bát. Nestál už určitě dlouho za dveřmi a nezaklepal až v okamžiku, když po podružné otázce toho pána mohl doufat, že je s topičem konec?

Vše bylo jasné a Šubal to také nechtěně tak podal, avšak těm pánům se to musí říci jinak, ještě srozumitelněji. Je potřeba je vyburcovat. Tak honem, Karle, využij aspoň teď času, než předstoupí svědkové a vše zaplaví!

Právě však dal kapitán Šubalovi pokyn, ten hned nato ustoupil stranou - neboť jeho záležitost byla podle všeho na chvíli odložena -, a začal se potichu bavit se sluhou, který se k němu hned přidal, přitom se po očku díval na topiče a na Karla a velice výmluvně rozkládal rukama. Šubal si tak patrně nacvičoval svůj příští velký proslov.

"Pane Jakobe, nechtěl jste se na něco zeptat toho mladého muže?" řekl kapitán za naprostého ticha pánovi s bambusovou hůlkou.

"Zajisté," řekl pán a malou úklonou poděkoval za tu pozornost. A pak se Karla ještě jednou zeptal: "Jak se vlastně jmenujete?"

Karel se domníval, že bude ke prospěchu velké hlavní záležitosti, bude-li ten nečekaný a rušivý dotaz neústupného tazatele brzy vyřízen, a proto se nepředstavil, jak měl ve zvyku, předložením pasu, který by byl musel teprv hledat, a odpověděl krátce: "Karel Rossmann."

"Ale," řekl muž oslovený jménem Jakob a nejprve s napůl pochybovačným úsměvem ustoupil. I kapitán, vrchní pokladník, lodní důstojník, ba dokonce i sluha se zjevně Karlovu jménu nadmíru podívovali. Jen páni z přístavního úřadu a Šubal se tvářili lhostejně.

"Ale," řekl znovu pan Jakob a trochu strnulým krokem přistoupil ke Karlovi, "pak ale jsem tvůj strýc Jakob a ty jsi můj milý synovec. Vždyť jsem to celou tu dobu tušil!" řekl, obraceje se ke kapitánovi, potom Karla objal a políbil, což Karel vše mlčky snášel.

"Jak se jmenujete vy?" zeptal se Karel, když ucítil, že objetí povolilo, sice velmi zdvořile, ale bez jakéhokoliv dojetí, a usilovně se snažil odhadnout, jaké důsledky může tato nová událost mít pro topiče. Zatím nic nenasevďčovalo, že by to mohlo Šubalovi nějak prospět.

"Chápejte přece, mladý muži, jaké máte štěstí," řekl kapitán, domnívající se, že se Karlova otázka dotkla osobní důstojnosti pana Jakoba, který si stoupl k oknu, zřejmě aby ostatním nemusel ukazovat svou rozrušenou tvář, kterou si navíc otíral lehkými dotyky kapesníku. "To je senátor Edward Jakob, který se k vám přihlásil jako váš strýc. Čeká vás nyní skvělá kariéra, jaké jste se přece dosud asi vůbec nenadál. Snažte se to pochopit, pokud je to v první chvíli možné, a vzpamatujte se."

"Mám sice v Americe strýce Jakoba," řekl Karel obrácen ke kapitánovi, "ale jestli jsem dobře rozuměl, je Jakob pouze příjmení pana senátora."

"Tak jest," řekl kapitán nedočkavě.

"Nu a můj strýc Jakob, bratr mé matky, se jmenuje Jakob křestním jménem, kdežto jeho příjmení by samozřejmě muselo znít stejně jako příjmení mé matky, která je rozená Bendelmayerová."

"Pánové!" zvolal na Karlovo vysvětlení senátor, který se čile vrátil od okna, kde se vzpamatoval. Všichni kromě úředníků z přístavu se dali do smíchu, někteří jakoby dojetím, někteří bůhvíproč.

Co jsem řekl, přece rozhodně nebylo tak směšné, pomyslel si Karel.

"Pánové," opakoval senátor, "proti mé i proti své vůli jste účastníky malého rodinného výjevu, a nemohu vám proto nepodat vysvětlení, jelikož, jak se domnívám, dokonale zasvěcen je toliko pan kapitán" - po

této zmínce následovala vzájemná úklona.

Ted' si ale opravdu musím dávat pozor na každé slovo, řekl si Karel a potěšilo ho, když pohlédl stranou a zpozoroval, že se do topičova těla začíná vracet život.

"Žiji po všechna ta dlouhá léta svého amerického pobytu - slovo pobyt se zde sice příliš nehodí pro amerického občana, jímž jsem celou duší - po všechna ta dlouhá léta tedy žiji úplně odloučen od svých evropských příbuzných, z důvodů, které sem za prvé nepatří a o nichž vyprávět by mě za druhé opravdu stálo příliš mnoho sil. Bojím se dokonce chvíle, kdy budu možná nucen povědět je svému milému synovci, jelikož přitom bude bohužel nutno otevřeně promluvit o jeho rodičích a jejich příbuzenstvu."

Je to můj strýc, není pochyby, řekl si Karel a poslouchal, pravděpodobně si dal změnit jméno.

"Tak můj milý synovec byl svými rodiči - jen tu věc nazvěme také pravým jménem - jednoduše odstraněn, jako se vyhodí ze dveří kočka, když zlobí. Nechci nikterak zastírat, co můj synovec provedl, že byl takto potrestán, ale jeho provinění je toho druhu, že je stačí prostě pojmenovat, a vina je tím dostatečně prominuta. To zní rozumně, říkal si Karel, ale nechci, aby to vypravoval kdekomu. Ostatně vždyť to ani nemůže vědět. Odkud také?

"Byl totiž," pokračoval strýc a opíral se o bambusovou hůlku, kterou měl před sebou vzepřenou a trochu se nad ní nakláněl, a opravdu se mu tím podařilo zbavit celou věc zbytečné slavnostnosti, kterou by jinak zcela určitě měla -, "byl totiž sveden služebnou Johannou Brummerovou, asi pětaticetiletou osobou. Slovem _sveden' se nechci svého synovce nikterak dotknout, ale je přece těžké najít jiné, stejně přílehlavé slovo."

Karel už přistoupil dost blízko ke strýci a tam se otočil, aby z tváří přítomných vyčetl, jaký dojem na ně to vyprávění udělalo. Nikdo se nesmál, všichni trpělivě a vážně naslouchali. Konečně nikdo se také nesměje synovci senátora při první příležitosti, která se mu naskytne. Spíš se už dalo říci, že se na Karla usmál topič, byť jen zcela neznatelně, bylo to však za prvé potěšující jako nová známka života a za druhé omluvitelné, jelikož přece Karel dělal prve v kabině zvláštní tajnosti s touto věcí, která se teď dostala tak na veřejnost.

"A tak ta Brummerová," pokračoval strýc, "měla s mým synovcem dítě, zdravého chlapce, který dostal při křtu jméno Jakob, nepochybně si vzpomněli na moji maličkost, která zřejmě udělala na to děvče velký dojem, i když synovec se o mně zmiňoval jistě jen zcela podružně. Naštěstí, pravím. Poněvadž totiž rodiče, aby se vyhnuli placení alimentů nebo jinému skandálu, který by se dotkl jich samotných - neznám, to musím zdůraznit, ani tamější zákony, ani celkové poměry rodičů -, poněvadž tedy rodiče, aby se vyhnuli placení alimentů a skandálu, dali svého syna, mého milého synovce, odvézt do Ameriky, jak je vidět, s nezodpovědně nedostatečnou výbavou, a nebýt znamení a divů, které se dosud udržely právě v Americe, byl by chlapec, odkázaný sám na sebe, zašel asi už hned v některé uličce v newyorském přístavu, kdyby mi ta služebná v dopise mně adresovaném, který se mi po dlouhém bloudění dostal předevčírem do rukou, nesdělila celou tu historii, včetně osobního popisu mého synovce a prozíravě i jména lodi. Kdybych měl v úmyslu vás pobavit, pánové, mohl bych zde snad několik míst z toho dopisu přečíst" - vytáhl z kapsy dva obrovské, hustě popsané archy dopisního papíru a zamával jimi. "Určitě by zapůsobil, protože je napsán s poněkud prostou, třebaže vždy dobře míněnou vychytralostí a s velkou láskou k otci toho dítěte. Ale já už vás nechci ani víc bavit, než je nutné k objasnění věci, natož se snad hned na uvítanou dotknout možná dosud živých citů svého synovce, který si může, bude-li chtít, pro poučení dopis přečíst v tichosti ve svém pokoji, který je pro něho již připraven.

Avšak Karel k tomu děvčeti nic necítil. V zmateném obraze čím dál více se vzdalující minulosti seděla v kuchyni vedle příborníku a loktem se opírala o jeho desku. Pohlédla na něho, když občas přišel do kuchyně, aby donesl otci sklenici na vodu nebo vyřídil nějaký matčin příkaz. Někdy psala celá zkrivená vedle příborníku dopis a hledala v Karlově tváři myšlenky. Někdy si rukou zakrývala oči, pak neslyšela, když se na ni promluvílo. Někdy klečela ve své těsné komůrce vedle kuchyně a modlila se k dřevěnému kříži; Karel ji pak jen nesměle pozoroval škvírou v pootevřených dveřích, když procházel kolem. Někdy pobíhala po kuchyni a smějíc se jak čarodějnice uskočila, když se jí Karel postavil do cesty. Někdy, když Karel vešel do kuchyně, zavřela dveře a držela kliku tak dlouho v ruce, až ji Karel požádal, aby mohl odejít. Někdy přinesla věci, které ani nechtěl, a vtiskla mu je mlčky do rukou. Jednou však řekla: "Karle!", a jak stále žasl nad nečekaným oslovením, vedla ho vzdychajíc a pitvoříc se do své komůrky a

zamkla. Vzala ho kolem krku, jako by ho chtěla škrtit, a zatímco ho prosila, aby ji svlékl, svlékla ve skutečnosti ona jeho a položila ho do své postele, jako by ho od té chvíle nechtěla už nikomu dát, jen ho hladit a opatrovat až do skonání světa. "Karle, ach ty můj Karle," volala, jako by ho viděla a ujišťovala se, že jí patří, kdežto on neviděl dočista nic a cítil se nesvůj v té spoustě teplých peřin, které nastlala asi schválně pro něho. Potom si k němu také lehla a chtěla na něm vyzvědět nějaké tajnosti, ale on jí nemohl žádné sdělit a ona se žertem či doopravdy zlobila, třásla jím, poslouchala, jak mu bije srdce, pak nabídl svoji hrud', aby si také tak poslechl, ale nedokázala k tomu Karla přimět, tiskla nahé břicho k jeho tělu, šmátrala mu rukou mezi nohama tak odporně, že se Karel otrásl, až se mu hlava a krk svezly z polštářů, pak do něho několikrát břichem strčila - bylo mu, jako by byla částí jeho těla, a možná z toho důvodu se ho zmocnila strašlivá bezmocnost. S pláčem se nakonec vrátil do své postele, poté co mnohokrát vyslovila přání, aby se znovu setkali. To bylo tehdy všechno, a přece z toho strýc dokázal udělat velkou událost. A kuchařka na něho tedy také pamatovala a vyrozuměla strýce o jeho příjezdu. Bylo to od ní hezké jednání a on jí to snad ještě někdy oplátí.

"A nyní," zvolal senátor, "chci od tebe upřímně slyšet, jsem-li tvůj strýc nebo ne."

"Jsi můj strýc," řekl Karel a políbil mu ruku a byl za to políben na čelo. "Jsem velice rád, že jsem se s tebou setkal, ale mylíš se, jestli se domníváš, že moji rodiče o tobě mluví jen špatně. Ale i jinak bylo v tom, co jsi řekl, několik omylů, to jest mám za to, že ve skutečnosti se vše tak neudálo. Jenže ty dosud opravdu ani nemůžeš ty věci tak dobře posoudit a kromě toho si myslím, že nijak zvlášť neuškodí, jestliže pánové byli v jednotlivostech trochu nesprávně informováni o záležitosti, na které jim přece opravdu nemůže příliš záležet."

"Správná řeč," řekl senátor, odvedl Karla ke kapitánovi, který jevil viditelně zájem, a zeptal se: "Nemám skvělého synovce?"

"Jsem šťasten, pane senátore," řekl kapitán a uklonil se, jak dovedou jen lidé s vojenskou výchovou, "že jsem vašeho synovce poznal. Je obzvláštní ctí pro moji loď, že na ní došlo k takovému setkání. Ale jízda v mezipalubí byla asi velmi zlá, pravda, jenže kdo může vědět, koho tam vezeme. A tak děláme všechno možné, abychom lidem v mezipalubí plavbu co nejvíce ulehčili, mnohem víc například než americké linky, ale aby taková cesta byla potěšením, to se nám ovšem stále ještě nepodařilo."

"Nebylo mi to na škodu," řekl Karel.

"Nebylo mu to na škodu!" opakoval senátor a hlasitě se smál.

"Jen se obávám, že jsem přišel o kufr -" a tím si připomněl vše, co se přihodilo a co ještě zbývá vykonat, rozhlédl se a spatřil, že všichni přítomní jsou na svých dřívějších místech, němí úctou a údivem, a oči mají upřené na něho. Jen na přístavních úřednících bylo vidět, pokud se to dalo poznat z jejich přísných, samolibých tváří, jak litují, že přišli v tak nevhodnou dobu, a kapesní hodinky, které teď ležely před nimi, byly pro ně asi důležitější než vše, co se dala a možná ještě bude dít v místnosti.

První, kdo po kapitánovi projevil účast, byl kupodivu topič. "Srdečně vám gratuluji," řekl a potřásl Karlovi rukou, čímž chtěl vyjádřit i cosi jako uznání. Když se pak chtěl stejnými slovy obrátit i na senátora, ten couvl, jako by tím topič překročil svá práva; topič od toho také ihned upustil.

Ostatní ale teď pochopili, co je třeba učinit, a kolem Karla a senátora se hned vytvořil zmatek. Tak se stalo, že Karel dostal dokonce blahopřání od Šubala, přijal je a poděkoval. Když znovu nastal klid, přistoupili jako poslední přístavní úředníci a pronesli dvě anglická slova, což působilo směšně.

Senátorovi se zachtělo vychutnat radost až do dna, připomenout sobě i jiným podružnější okolnosti, což všichni samozřejmě nejen strpěli, nýbrž i se zájmem přijali. Tak upozornil, že si do svého zápisníku pro případ naléhavé okamžité potřeby zapsal Karlova nejnápadnější poznávací znamení, o nichž se ve svém dopise zmiňovala kuchařka. A teď při topičově nesnesitelném tlachání zápisník vyndal za jediným účelem, aby se rozptýlil, a bavil se tím, že se snažil kuchařčiny postřehy, nevynikající samozřejmě zrovna detektivní správností, porovnávat s Karlovým zevnějškem. "A tak člověk najde svého synovce!" skončil tónem, jako by chtěl znova dostávat gratulace.

"Co se teď bude dít s topičem?" zeptal se Karel, jako by neposlouchal strýcovo předchozí vyprávění. Domníval se, že ve svém novém postavení může vše, co si myslí, také vyslovit.

"S topičem se bude dít to, co si zaslouží," řekl senátor, "a co pan kapitán uzná za dobré. Myslím, že máme topiče dost a víc než dost, v tom mi jistě dá každý z přítomných pánů za pravdu."

"To přece nerozhoduje, jde-li o spravedlnost," řekl Karel. Stál mezi strýcem a kapitánem, a snad proto, že tam takto stál, domníval se, že rozhodnutí je v jeho rukou.

A topič přesto vypadal, jako by už neměl žádnou naději. Ruce měl nedbale zastrčené za opaskem, jež bylo vidět při jeho vzrušených pohybech spolu s pruhem vzorkované košile. To mu naprosto nevadilo; postěžoval si prve na všechno své trápení, ať teď všichni vidí i těch pár hadrů, které má na sobě, a pak ať ho odsud vynesou. Představoval si, že by mu toto poslední dobrodiní měli prokázat sluha se Šubalem jako dva nejnižší zde postavení. Šubal bude pak mít pokoj a nebude si už zoufat, jak se vyjádřil vrchní pokladník. Kapitán bude moci zaměstnávat samé Rumuny, všude se bude hovořit rumunsky a snad pak opravdu půjde všechno lépe. Žádný topič už nebude tlachat v hlavní pokladně, jen jeho poslední tlachání zůstane v celkem vlídné paměti, protože, jak výslovně prohlásil senátor, zavdalo nepřímý podnět k tomu, že poznal synovce. Tento synovec se mu ostatně předtím několikrát snažil pomoci, a tudíž dávno předtím se mu víc než dost odvděčil za to, jak mu topič posloužil při tom shledání; topiče ani nenapadlo, aby po něm teď ještě něco požadoval. Ostatně i když je synovcem senátora, zdaleka není ještě kapitánem, ale z úst kapitána padne nakonec to zlé slovo. - Jak se srovnávalo s jeho smýšlením, nepokoušel se topič na Karla ani pohlédnout, ale bohužel nezbylo v té místnosti nepřátel žádné jiné místo, kde by jeho oči spočinuly.

"Chápej dobře, jak se věci mají," řekl senátor Karlovi, "jde snad o věc spravedlnosti, ale zároveň o věc disciplíny. Obojí a obzvlášť to druhé musí zde posoudit pan kapitán."

"Tak jest," zašeptal topič. Kdo si toho všiml a pochopil, udiveně se usmál.

"Ale beztoho jsme už pana kapitána zdrželi v jeho služebních záležitostech, které se určitě právě při příjezdu do New Yorku neuvěřitelně nahromadily, takže máme nejvyšší čas opustit loď, abychom mimoto ještě neudělali bůhvíjakou událost z toho malicherného hašteření dvou strojníků i tím, že se do toho budeme úplně zbytečně plést. Ostatně naprosto chápu tvé jednání, milý synovče, ale právě to mi dává právo co nejrychleji tě odtud odvést."

"Okamžitě dám pro vás spustit člun," řekl kapitán a ke Karlovu úžasu vůbec nic nenamítal proti strýcovým slovům, která si přece bylo jisté možno vykládat tak, že se strýc ponízuje. Vrchní pokladník se o překot vrhl k psacímu stolu a telefonoval kapitánův příkaz vrchnímu lodníkovi.

Čas už kvapí, řekl si Karel, ale nemohu nic dělat, nechci-li všechny urazit. Nemohu teď přece strýce opustit, sotva mě nalezl. Kapitán je sice zdvořilý, ale to je také vše. U disciplíny jeho zdvořilost končí, a strýc mu určitě mluvil z duše. Se Šubalem mluvit nechci, dokonce lituji, že jsem mu podal ruku. A všichni ti ostatní lidé jsou nuly.

A v těchto myšlenkách šel pomalu k topiči, vytáhl mu pravou ruku z opasku, podržel ji ve své a pohrával si s ní. "Pročpak nic neříkáš?" zeptal se. "Pročpak si necháváš všechno líbit?"

Topič jen sraštil čelo, jako by hledal výraz pro to, co má říci. Jinak se shůry díval na svoji a na Karlovu ruku. "Vždyť ti bylo ukřivděno jako nikomu jinému na lodi, to vím naprosto přesně." A Karel provlékal své prsty mezi prsty topiče, který se lesknoucíma se očima rozhlížel, jako by pocíťoval rozkoš, kterou mu však nikdo nemůže zazlívát.

"Musíš se ale bránit, říkat ano a ne, jinak přece nebudou ti lidé mít ani ponětí, co je pravda. Musíš mi slíbit, že mě poslechněš. Já sám se totiž z mnoha důvodů obávám, že už ti vůbec nebudu moci pomáhat." A tu se Karel rozplakal, ubal přitom topiči ruku a uchopil tu rozpraskanou, skoro neživou ruku a tiskl si ji k tvářím jako poklad, jehož se musí vzdát. - Ale vtom stál už vedle něho také strýc senátor a vlekl ho pryč, třebaže skoro bez nucení.

"Zdá se, že ti topič učaroval," řekl a hleděl přes Karlovu hlavu chápavě na kapitána. "Cítil ses opuštěný, pak jsi našel topiče a jsi mu teď vděčný, to si docela zaslouží pochvalu. Ale nepřeháněj to, už kvůli mně ne, a uč se chápat své postavení."

Za dveřmi nastal povyk, bylo slyšet volání, a zdálo se dokonce, jako by někoho surově strčili a on vrazil do dveří. Vstoupil lodník, trochu zpustlý, a měl na sobě dívčí zástěru. "Venku jsou lidé," zvolal a ohnal se kolem sebe loktem, jako by byl dosud v tlačenici. Posléze se vzpamatoval a chtěl kapitánovi zasalutovat, vtom si všiml zástěry, strhl ji, odhodil na zem a zvolal: "To je ale hnusné, tak oni mi uvázali zástěru."

Potom ale srazil paty a zasalutoval. Někdo se pokusil o smích, ale kapitán řekl přísně: "Tomu říkám dobrá nálada. Kdopak je venku?"

"To jsou moji svědkové," řekl Šubal a předstoupil, "uctivě prosím za prominutí, že se chovají nevhodně. Když mají ti lidé za sebou plavbu po moři, jsou někdy jako diví."

"Zavolejte je okamžitě dovnitř!" poručil kapitán, a obrací se hned k senátorovi, řekl uctivě, ale ve spěchu: "Buďte nyní tak laskav, vážený pane senátore, a následujte se svým panem synovcem tohoto námořníka, který vás dovede do člunu. Nemusím snad již říkat, jakým potěšením a jakou ctí pro mne bylo, že jsem se s vámi, pane senátore, osobně seznámil. Přeji si jen, abych měl brzy příležitost pokračovat s vámi, pane senátore, zase někdy v přerušném rozhovoru o poměrech v americkém loďstvu a pak snad být znova vyrušen tak příjemně jako dnes."

"Zatím mi stačí tento jeden synovec," řekl strýc a smál se. "A nyní přijměte můj nejsrdečnější dík za vaši laskavost a mějte se dobře. Ostatně nebylo by tak docela nemožné, že bychom se" - a upřímně k sobě Karla přitiskl - "při naší příští cestě do Evropy s vámi třeba sešli na delší dobu."

"Upřímně by mě těšilo," řekl kapitán. Oba páni si potřásli rukama, Karel mohl podat kapitánovi ruku už jen mlčky a letmo, neboť kapitána se už dožadovalo snad patnáct lidí, kteří sem vtrhli pod Šubalovým vedením sice trochu rozpačitě, ale přece hodně hlasitě. Lodník poprosil senátora, aby směl jít vpředu, a razil pak zástupem cestu jemu i Karlovi, kteří mezi uklánějícími se lidmi snadno prošli. Zdálo se, že tito celkem dobromyslní lidé považují Šubalův spor s topičem za žert, který nepřestává být směšný ani před kapitánem. Karel mezi nimi zpozoroval i Linu, děvče z kuchyně, která na noho vesele mrkala a uvázala si zástěru, kterou lodník odhodil, byla totiž její.

Šli stále za námořníkem, vyšli z kanceláře a zahrnuli do malé chodby, která je po několika krocích dovedla k dvířkům, od nichž vedly krátké schody dolů do člunu, který pro ně byl připraven. Lodníci ve člunu, do něhož jejich průvodce jedním skokem naskočil, povstali a salutovali. Senátor zrovna Karla nabádal, aby sestupoval opatrně, když vtom se Karel ještě na nejhořejším schodu prudce rozplakal. Senátor položil pravou ruku Karlovi pod bradu, tiskl ho pevně k sobě a levou rukou ho hladil. Tak pomalu scházeli schod za schodem dolů a přitisknutí k sobě vstoupili do člunu, kde senátor pro Karla vyhledal dobré místo přímo proti sobě. Na senátorovo znamení odrazili námořníci od lodi a hned byli v plné práci. Sotva se vzdálili několik metrů od lodi, Karel znenadání objevil, že jsou právě na té straně lodi, kam vedou okna hlavní pokladny. Všechna ta tři okna byla obsazena Šubalovými svědky, kteří velice přátelsky zdravili a mávali, strýc dokonce děkoval a jeden lodník udělal parádní kousek, poslal rukou vzhůru polibek a vlastně přitom nepřestal pravidelně veslovat. Topič jako by už vskutku neexistoval. Karel se pozorněji zahleděl na strýce, jehož se skoro dotýkal koleno, a zmocnily se ho pochybnosti, jestli mu tento člověk bude kdy moci nahradit topiče. Strýc také jeho pohledu uhnul a hleděl do vln, v nichž se jejich člun zmítal.

(II.) Strýc

Ve strýcově domě si Karel brzo zvykl na nové poměry. Však mu také strýc v každé maličkosti vycházel přátelsky vstříc, a Karel se nikdy nemusel nejprv poučovat ze špatných zkušeností, což většinou tolik ztrpčuje počátek života z ciziny.

Karlův pokoj byl v šestém patře domu, jehož pět dolních pater a v hloubce ještě tři podzemní zabíral strýcův obchodní podnik. Světlo vnikající do jeho pokoje dvěma okny a balkónovými dveřmi přivádělo Karla stále znovu v úžas, kdykoliv tam ráno vkročil ze své malé ložnice. Kde by byl asi musel bydlet, kdyby vystoupil na pevninu jako ubohý malý přistěhovalec? Ba možná že by ho do Spojených států ani nepustili, což strýc, znající přistěhovalecké zákony, považoval dokonce za velmi pravděpodobné, nýbrž poslali by ho domů a vůbec se dál nestarali, že už žádný domov nemá. V soucit se zde totiž nedalo doufat a to, co Karel v tomto ohledu o Americe četl, bylo zcela správné; zdálo se, že jen ti, jimž se poštěstilo, zde opravdu užívají svého štěstí uprostřed bezstarostných tváří kolem sebe.

Před pokojem se po celé jeho délce táhl úzký balkón. Ale to, co by v Karlově rodném městě asi bylo nejvyšší vyhlídkou, neskýtalo zde o mnoho víc než rozhled po jedné ulici, která se mezi dvěma řadami jaksepatří oprýskaných domů přímočaře, a proto jaksi ubíhavě ztrácela v dálce, kde se z husté páry hrozivě zvedaly obrysy katedrál. A ráno i večer a v nočních snech panoval na této ulici neustávající ruch, který se seshora jevil jako stále znovu rozséváná směsice pitvorných lidských postav a střech nejružnějších vozidel, a z ní se zvedala ještě další, znásobená, divočejší směsice rámusu, prachu a pachů,

a všechno to zachycovalo a všim tím pronikalo silné světlo, které ta spousta předmětů neustále rozptylovala, odnášela a zase prudce přinášela a jež oblouzenému oku připadalo tak hmotné, jako by nad tou ulicí někdo každým okamžikem stále znovu vši silou rozbíjel vše zakrývající tabuli skla.

Strýc, jak byl ve všem opatrný, Karlovi radil, aby se zatím vůbec do ničeho vážně nepouštěl. Ať si prý vše vyzkouší a prohlédne, ale neváže se. První dny Evropana v Americe se prý dají přirovnat k porodu, a i když zde člověk, jen ať Karel nemá zbytečný strach, přivykne rychleji, než když vstupuje z onoho světa do světa lidského, tak přece musí mít na zřeteli, že první úsudek je vždy vratký a že se nesmí stát, aby jím snad byly rozvráceny všechny budoucí úsudky, s jejichž pomocí chce zde přece dále žít. On sám prý znal nově přichozí, kteří například, místo aby se drželi těchto dobrých zásad, prostáli celé dny na balkóně a jako zbloudilé ovce hleděli dolů na ulici. To rozhodně musí člověka zmást! Tuto osamělou nečinnost, která se zahledí do newyorského dne naplněného prací, může si prý dovolit ten, kdo cestuje pro zábavu, snad je možné mu ji i doporučit, i když ne bez výhrad; pro někoho, kdo zde zůstane, je to zkáza, v tomto případě lze toho slova klidně použít, i když přehání. A strýc se skutečně zlostně ušklíbl, když zastihl Karla na balkóně při jedné ze svých návštěv, k nimž docházelo vždy jen jednou za den, a to pokaždé v nejrůznější denní dobu. Karel to brzy zpozoroval a potěšení postávat na balkóně si proto pokud možno odpíral.

Vždyť to také zdaleka nebylo jediné potěšení, které měl. V jeho pokoji stál americký psací stůl nejlepší kvality, jaký si léta přál jeho otec a na nejrůznějších dražbách se ho snažil lacino za dostupnou mu cenu koupit, což se mu ale při jeho skrovných prostředcích nikdy nepodařilo. Samozřejmě se ten stůl nedal srovnat s těmi údajně americkými psacími stoly, jakých je plno na evropských dražbách. Měl například ve svém nástavci sto přihrádek nejrůznější velikosti a sám prezident Unie by našel vhodné místo pro každý svůj spis, ale krom toho byl po straně regulátor a otočením kliky se přihrádky daly podle libosti a potřeby nejrůzněji přestavovat a nově uspořádávat. Tenké postranní přepážky se pomalu spouštěly a vytvářely dno nově se zvedajících nebo strop nově vystupujících přihrádek; už po jednom otočení vypadal nástavec úplně jinak a vše běželo pomalu anebo nesmyslně rychle, podle toho, jak se klikou otáčelo. Byl to jeden z nejnovějších vynálezů, Karlovi však velice živě připomínal jesličky, které doma na vánočním trhu ukazovali žasnoucím dětem, a také Karel před nimi často stával navlečený do zimních šatů a ustavičně srovnával, jak otáčení klikou, které měl na starosti starý muž, působí na jesličky, na to, jak trhaně postupují svatí tři králové, jak se rozsvěcí hvězda a jak nenápadně ožívá svatý chlév. A vždy mu připadalo, jako by matka, která stála za ním, dost pozorně nesledovala vše, co se tam dalo, přitahoval ji k sobě, až ji cítil za zády, a tak dlouho ji s hlasitými výkřiky ukazoval skrytější úkazy, třeba zajíčka, který vpředu v trávě střídavě panáčkova) a pak se zas chystal k běhu, až mu matka zakryla ústa a byla asi znovu stejně nepozorná jako předtím. Ten stůl jistě nebyl zhotoven k tomu, aby připomínal takové věci, ale v dějinách vynálezů asi byly podobně nezřetelné souvislosti jako v Karlových vzpomínkách. Strýci se na rozdíl od Karla ten psací stůl vůbec nezamlouval, chtěl právě jen Karlovi koupit pořádný psací stůl a takové psací stoly byly teď vesměs vybaveny tímto novým zařízením, jehož přednost byla totiž i v tom, že se bez velkých výloh dalo přidělat k starším psacím stolům. Strýc přesto neopomenul Karlovi poradit, aby regulátoru pokud možno vůbec nepoužíval; aby jeho rada byla účinnější, strýc tvrdil, že mechanismus je velmi citlivý, lehce se porouchá a oprava že je velice nákladná. Nebylo těžké pochopit, že takové poznámky jsou jen výmluvy, i když si člověk naproti tomu musel říci, že regulátor lze velice snadno nastavit napevno, ale strýc to nikdy nedělal.

V prvních dnech, kdy se strýcem samozřejmě častěji rozmlouval, Karel také vyprávěl, že doma sice ne často, ale rád hrával na klavír, ovšem jen na co stačil se svými začátečnickými znalostmi, které pochytil od matky. Karel si dobře uvědomoval, že takové rozprávění je zároveň prosbou o klavír, ale už se dost porozhlédl a věděl, že strýc nemusí nikterak šetřit. Přesto nebylo jeho prosbě hned vyhověno, asi za týden však strýc řekl, skoro jako by se nerad k něčemu přiznával, že právě dovezli klavír a že Karet může, jestliže chce, dohlédnout na stěhování. To byla sice snadná práce, ale přitom ani ne o mnoho snazší než doprava sama, neboť v domě byl zvláštní výtah na nábytek, do něhož se pohodlně vešel celý stěhovací vůz, a v tomto výtahu se vznášelo také piano vzhůru do Karlova pokoje. I Karel mohl sice jet ve stejném výtahu s pianem a se stěhováky, ale protože hned vedle byl k volnému použití osobní výtah, jel v něm, pomocí páky se stále držel ve stejné výšce s druhým výtahem a skrze skleněné stěny upřeně

hleděl na krásný nástroj, jenž byl nyní jeho majetkem. Když ho měl ve svém pokoji a zahrál první tóny, měl takovou bláznivou radost, že místo dalšího hraní vyskočil a raději se zpovzdálí na klavír s rukama založenýma v bok užasle díval. I akustika pokoje byla znamenitá a přispěla k tomu, že nadobro zmizela jistá počáteční stísněnost z toho, že bydlí v železném domě. Ačkoliv na budově bylo zvenčí vidět samé železo, tak v pokoji vskutku nebylo po železných součástech stavby ani stopy a nikdo by nemohl ukázat sebemenší maličkost v jeho zařízení, která by nějak rušila dokonalou útulnost. Karel si zpočátku od hry na klavír mnoho sliboval a neostýchal se aspoň před usnutím pomýšlet na to, jak by touto klavírní hrou bezprostředně ovlivnil americké poměry. Znělo to sice zvláštně, když u oken, do nichž proudil vzduch nasycený hlukem, hrál starou vojenskou píseň své vlasti, kterou si vojáci večer zpívají z okna do okna, když se vyloží v oknech kasáren a shlížejí na temné náměstí - ale když se pak podíval na ulici, nezměnila se a byla jen malou částí velkého koloběhu, jež nelze jen tak zastavit, neznáme-li všechny síly, které v tom kruhu působí. Strýc hru na klavír snášel, nic také proti ní neměl, zvláště když si pak Karel i bez připomínání dopřával potěšení ze hry jen zřídka, ba přinesl Karlovi i noty amerických pochodů a samozřejmě i národní hymny, ale nedalo se asi vysvětlit pouhou radostí z hudby, když se jednoho dne zcela bez žertu Karla zeptal, jestli se nechce také učit hrát na housle nebo na lesní roh.

Karlovým prvním a nejdůležitějším úkolem samozřejmě bylo naučit se anglicky. Ráno o půl sedmé přicházel do Karlova pokoje mladý profesor vysoké školy obchodní a zastíhoval ho, jak sedí u psacího stolu nad sešity nebo jak přechází sem tam po pokoji a učí se z paměti. Karel zřejmě chápал, že chce-li si angličtinu osvojit, musí velice spěchat, a že zde mimoto má nejlepší příležitost udělat strýci neobyčejnou radost rychlými pokroky. A vskutku, zatímco zprvu se angličtina v rozhovorech se strýcem omezovala na zdravení a loučení, brzy se podařilo převádět do angličtiny stále větší část rozhovorů, a tím zároveň docházelo na důvěrnější témata. První americkou báseň, líčení jakéhosi požáru, kterou Karel jednou večer strýci přednesl, přijal strýc s nesmírnou vážností a spokojeností. Stáli tehdy oba v Karlově pokoji u okna, strýc hleděl ven, kde už z oblohy zmizel všechn jas, a zaposlouchán do veršů zvolna tleskal do taktu, zatímco Karel stál vzpřímeně vedle něho a s utkvělým pohledem odřikával nesnadnou báseň. Tím, jak se lepšila Karlova angličtina, jevil strýc větší chuť seznamovat ho se svými známými, a pouze pro jistotu nařídil, že při takových setkáních má být prozatím v Karlově blízkosti vždy profesor angličtiny. Vůbec první známý, jemuž byl Karel jednou dopoledne představen, byl štíhlý, mladý, neuvěřitelně ohebný muž, jehož strýc uvedl do Karlova pokoje se zvláštními komplimenty. Byl to zřejmě jeden z těch mnoha rodičovským očima viděno nepodařených milionářských synků, vedoucí takový život, že obyčejný člověk nemohl jediný libovolný den v životě toho mladého muže sledovat bez bolesti. A on jako by to věděl nebo tušil a jako by se tomu bránil, pokud to bylo v jeho silách, měl ustavičně na rtech a v očích šťastný úsměv, který jako by platil jemu samému, jeho protějšku a celému světu.

S tímto mladým mužem, jistým panem Mackem, bylo s naprostým strýcovým souhlasem domluveno, že budou spolu o půl šesté ráno jezdit na koni, buď v jízdárně nebo venku do přírody. Karel sice nejdřív váhal, má-li to přislíbit, protože přece dosud nikdy neseseděl na koni a chtěl se napřed trochu naučit jezdit, ale když mu strýc s Mackem tolik domlouvali a jízdu na koni učili jako pouhé vyrazení a zdravé cvičení, ale naprosto ne jako umění, nakonec přislíbil. Pak sice musel už o půl páté z postele a často toho velice litoval, neboť přímo trpěl ospalostí, asi proto, že musel přes den ustavičně napínat pozornost, ale v koupelně ho ta lítost brzo přešla. Po celé délce a šířce vany se táhlo sítko sprchy - který spolužák doma, ať byl jakkoliv bohatý, má něco takového, a dokonce ještě sám pro sebe - a Karel tu teď ležel roztažený, v té vaně mohl rozpráhnout ruce, a pouštěl na sebe proudy vlažné, horké, znovu vlažné a nakonec ledové vody podle libosti, na části nebo po celé ploše těla. Ležel zde, jako by ještě trochu déle vychutnával spánek, a obzvláště rád zavřenými víčky zachycoval poslední jednotlivě padající kapky, které se pak rozprskly a stékaly po obličejí.

V jízdárně, kde ho vysadil strýcův vysoký bachratý automobil, očekával ho už profesor angličtiny, kdežto Mack pravidelně přicházel až později. Však také klidně mohl chodit až později, neboť vlastní živá jízda začala, až když tu byl on. Nevzpínali se koně, kteří dosud podřimovali, když vešel, neozývalo se práskání biče hlasitěji jízdárnou, neobjevily se najednou na galerii kolem jízdárny postavy, diváci, podkoní, žáci jezdecké školy nebo kdo to byl? Karel však využíval času před Mackovým příchodem k tomu, aby se přece trochu pocvičil, i když to byly jen nejjednodušší průpravné jezdecké cviky. Byl zde dlouhán, který

dosáhl na hřbet nejvyššího koně, ani nemusel příliš zvedat ruku, a který Karlovi dával tyto lekce trávající pokaždé sotva čtvrt hodiny. Karel přitom neměl příliš velký úspěch a trvale si osvojil mnoho anglických postesknutí, která při tom učení udýchaně vykřikoval na profesora angličtiny, jenž se opíral o stále stejné veřeje a většinou byl velice ospalý. Ale veškerá nespokojenost, že neumí jezdit, skoro přestala, když přišel Mack. Dlouhán byl poslán pryč a ve dvoraně, kde stále ještě bylo přítomí, nebylo brzy slyšet nic jiného než kopyta cválajících koní a vidět vlastně nic než Mackovu zvednutou paži, kterou dával Karlovi povel. Po půl hodině takové zábavy, která uběhla jako ve snu, byl konec, Mack měl velice naspěch, rozloučil se s Karlem, někdy, když byl s jízdou obzvlášť spokojen, poplácal ho po tváři a zmizel, ani už pro samý spěch nevyšel s Karlem společně dveřmi. Karel pak vzal profesora s sebou do automobilu a jeli na hodinu angličtiny většinou oklikami, neboť by se ztratilo příliš mnoho času, kdyby jeli po ucpané hlavní ulici, vedoucí vlastně od strýcova domu přímo k jízdárně. Ostatně aspoň anglický profesor přestal Karla brzy doprovázet, neboť Karel si vyčítal, že unaveného muže zbytečně nutí, aby se obtěžoval do jízdárny, zvláště když se s Mackem velice snadno anglicky dorozuměl, a tak poprosil strýce, aby profesora této povinnosti zprostil. Strýc se chvíli rozmýšlel a pak i této prosbě vyhověl.

Poměrně dlouho trvalo, než se strýc odhodlal, že Karlovi dovolí aspoň trochu nahlédnout do svého obchodního podniku, třebaže ho Karel o to často žádal. Bylo to jakési komisionářství a zasilatelství, jaké se, pokud si Karel pamatoval, v Evropě asi vůbec nevyskytuje. Obchodní činnost spočívala totiž v jakémsi meziobchodu, který však nezprostředkoval dodávku zboží třeba od výrobců k spotřebitelům nebo snad k obchodníkům, nýbrž obstarával dodávku všeho zboží a surovin velkým továrním kartelům a mezi nimi. Byl to tudíž obchod, který zahrnoval zároveň nákupy, skladování, dopravu a prodeje obrovských rozměrů a který musel s klienty udržovat úplně přesné, nepřetržité telefonické a telegrafické spojení. Telegrafní sál nebyl menší, naopak byl větší než telegrafní úřad rodného města, jímž Karel jednou prošel po boku spolužáka, kterého tam znali. V telefonním sále, kam oko pohlédlo, otvíraly se a zavíraly dveře telefonních kabin a z vyzvánění by člověk přišel o rozum. Strýc otevřel nejbližší z těch dveří a tam v sršícím elektrickém světle spatřili zaměstnance, jenž si vůbec nevšimal hluku, který dělaly dveře, a hlavu měl sevřenou ocelovým páskem, který mu přidržoval na uších sluchátka. Pravá paže spočívala na stolku, jako by byla neobyčejně těžká, a jenom prsty držící tužku nelidsky pravidelně a rychle kmitaly. Velice šetřil slovy, která říkal do mluvítko, a často bylo i vidět, že snad chce tomu, s kým mluví, cosi namítnout, na něco se ho podrobněji zeptat, ale než mohl provést, co zamýšlel, jistá slova, která uslyšel, ho přinutila, aby sklopil oči a psal. Ani mluvit nemusel, jak tiše vysvětloval Karlovi strýc, neboť tatáž hlášení, která přijímal tento muž, přijímali současně ještě jiní dva zaměstnanci a pak je srovnávali, takže omyly byly pokud možno vyloučeny. V témž okamžiku, kdy strýc s Karlem vyšli ze dveří, vklouzl dovnitř praktikant a vyšel ven s papírem, který byl zatím popsán. Uprostřed sálu byl ustavičný ruch, jak lidé pobíhali sem tam. Nikdo nezdravil, se zdravením se skoncovalo, každý šel v patách tomu, kdo šel před ním, a hleděl do země, po níž se chtěl co nejrychleji dostat vpřed, nebo očima lovil sice jen jednotlivá slova nebo čísla z papírů, které držel v ruce a které při tom poklusu povlávaly.

"Opravdu jsi to dotáhl daleko," řekl jednou Karel, když takto procházeli podnikem, jehož prohlídce museli věnovat několik dní, i když chtěli každé oddělení jen zhlédnout.

"A abys věděl, všechno jsem si před třiceti lety zařídil sám. Měl jsem tenkrát v přístavní čtvrti malý obchod, a když tam za den složili pět beden, tak to bylo mnoho, a já se naparoval, když jsem šel domů. Dnes mám třetí největší sklady v přístavu a z toho krámu je teď jídelna a komora na nářadí pětasedesáté skupiny mých nosičů."

"To je ale skoro zázrak," řekl Karel.

"Všechno se tu rozvíjí velice rychle," řekl strýc a ukončil tím rozhovor.

Jednou přišel strýc těsně předtím, než se Karel jako obvykle chystal sám poobědvat, a vyzval ho, aby se hned oblékl do černých šatů a šel s ním k obědu, jehož se prý zúčastní dva obchodní přátelé. Zatímco se Karel ve vedlejším pokoji převlékal, posadil se strýc k psacímu stolu a prohlížel právě dopsanou anglickou úlohu, uhodil rukou do stolu a hlasitě zvolal: "Opravdu vynikající!" Oblékání jistě šlo Karlovi lépe, když slyšel tuto chválu, však si byl také svou angličtinou opravdu už dost jistý.

Ve strýcově jídelně, kterou měl ještě v paměti od prvního večera po svém příjezdu, povstali dva velcí tlustí pánové a zdravili, jistý Green a jistý Pollunder, jak se ukázalo při rozmluvě u stolu. Strýc se totiž o

některých svých známých sotva zmínil a nechal vždy na Karlovi, aby sám vypořádal, co je nutné nebo zajímavé. Při vlastním jídle se hovořilo jen o důvěrných obchodních záležitostech, což pro Karla byla dobrá lekce obchodních výrazů, a Karla nechali, aby se tiše zaměstnával jídlem, jako by šlo o dítě, které se musí nejdřív pořádně nasytit, a pak se pan Green ke Karlovi naklonil a zeptal se povšechně na jeho první americké dojmy a zjevně se přitom snažil mluvit co nejzřetelnější angličtinou. Karel odpovídal za hrobového ticha dost obšírně, přitom několikrát stranou pohlédl na strýce a z vděčnosti se snažil zalíbit trochu newyorským zabarvením řeči. Při jednom slově se všichni tři pánové dokonce rozesmáli a Karel se už bál, že udělal hrubou chybu, ale neudělal, řekl dokonce cosi velice povedeného, jak mu vysvětlil pan Pollunder. Vůbec se zdálo, že ten pan Pollunder v Karlovi našel zvláštní zalíbení, a když strýc a pan Green začali znovu hovořit o obchodních záležitostech, řekl pan Pollunder Karlovi, aby si k němu přisunul blíž židli, napřed se ho na všelicos vyptával, jak se jmenuje, odkud pochází a jakou měl cestu, až pak nakonec, aby Karla nechal zase oddechnout, sám se smíchem a kašláním ve spěchu vyprávěl o sobě a o své dceři, s níž bydlí na malém venkovském sídle poblíž New Yorku, kde ale ovšem může trávit pouze večery, neboť je bankéřem a jeho povolání vyžaduje, aby se celý den zdržoval v New Yorku. Karel byl také hned velmi srdečně pozván, aby si na to venkovské sídlo vyjel, takový novopečený Američan jako Karel má přece jistě také zapotřebí, aby si někdy od New Yorku odpočinul. Karel hned poprosil strýce o dovolu, aby směl to pozvání přijmout, a strýc dovolu také naoko rád dal, avšak neřekl určité datum ani nepřipustil, aby se o něm jen uvažovalo, jak to Karel a pan Pollunder očekávali. Ale už druhý den byl Karel povolán do jedné strýcovy kanceláře - strýc měl jen v tomto domě deset různých kanceláří -, kde zastihl strýce a pana Pollundera, oba dosti zamlkle natažené v lenoškách. "Pan Pollunder," řekl strýc, nebyl za soumraku v pokoji skoro k poznání, "pan Pollunder přišel, aby tě vzal s sebou na své sídlo, jak jsme o tom včera mluvili." "Nevěděl jsem, že to už má být dnes," odpověděl Karel, "jinak bych už byl připraven." "Jestliže nejsi připraven, tak snad návštěvu raději odložíme na jindy," mínil strýc. "Jaképak přípravy!" zvolal pan Pollunder. "Mladý muž je vždy připraven." "Nejde o něho," řekl strýc a otočil se k svému hostu, "ale musel by přece ještě jít nahoru do svého pokoje a zdržel by vás." "Je na to také dost a dost času," řekl pan Pollunder, "také jsem počítal se zdržením a skončil jsem dřív práci v obchodě." "Vidíš," řekl strýc, "jaké nepříjemnosti už teď působí tvoje návštěva." "Je mi líto," řekl Karel, "ale hned jsem zpátky," a už chtěl odběhnout. "Jen nespíchejte," řekl pan Pollunder. "Neděláte mi naprosto žádné nepříjemnosti, naopak děláte mi svou návštěvou opravdovou radost." "Zameškáš zítra hodinu jízdy, už jsi ji odřekl?" "Neodřekl," řekl Karel, ta návštěva, na kterou se těšil, začínala být přítěží, "vždyť jsem nevěděl -" "A přesto chceš odjet?" ptal se dále strýc. Pan Pollunder, ten milý člověk, přispěchal na pomoc. "Po cestě zastavíme u jízdárny a dáme to do pořádku." "To je rozumná řeč," řekl strýc. "Ale bude tě přece očekávat Mack." "Očekávat mě nebude," řekl Karel, "ale jistě tam přijde." "Tak co?" řekl strýc, jako by odpověď Karla vůbec neospravedlňovala. Opět řekl pan Pollunder rozhodné slovo: "Ale Klára -" to byla dcera pana Pollundera - "ho také očekává, a už dnes večer, a ta snad má před Mackem přednost?" "Zajisté," řekl strýc. "Tak už běž do pokoje," a několikrát jaksi bezděčně udeřil do opěradla lenošky. Karel byl už u dveří, když ho strýc ještě zadržel otázkou: "Ale na hodinu angličtiny se zítra ráno snad vrátíš?" "Ale!" zvolal pan Pollunder a udiveně se otočil v lenošce, pokud mu to jeho tloušťka dovolovala. "Copak nesmí aspoň zítra zůstat celý den venku? Přivezl bych ho pozítky ráno zase zpátky." "To v žádném případě nejde," odvětil strýc. "Nemohu dopustit, aby měl takový nepořádek ve svém studiu. Později, až bude celkem spořádaně žít a mít zaměstnání, velice rád mu dovolím, aby přijal tak laskavé a ctěné pozvání i na delší dobu." Jak si to protiřečí, pomyslel si Karel. Pan Pollunder zesmutněl. "Na jeden večer a jednu noc to ale vskutku skoro nestojí za to." "To byl i můj názor," řekl strýc. "Člověk musí brát, co dostane," řekl pan Pollunder a už se znovu smál. "Tak já čekám," zavolal na Karla, který odběhl, protože strýc už nepromluvil. Když se brzy vrátil připraven na cestu, zastihl v kanceláři už jen pana Pollundera, strýc už odešel. Pan Pollunder, celý šťastný, potřásl Karlovi oběma rukama, jako by se chtěl co nejvíce ujistit, že s ním Karel teď přece pojede. Karel byl ještě celý uhrátý, jak pospíchal, a i on potřásl panu Pollunderovi rukama, měl radost, že si může vyjet na výlet. "Nezlobil se strýc, že jedu?" "Ale kdepak! Vždyť to vše nemyslel tak vážně. Leží mu totiž na srdci vaše výchova." "Sám vám řekl, že to prve nemyslel tak vážně?" "Ach ano," řekl pan Pollunder táhle a dokázal tím, že nedovede lhát. "Je zvláštní, jak nerad dával svolení, abych vás navštívil, ačkoliv jste přece

jeho přítel." Ani pan Pollunder to nedokázal vysvětlit, ačkoliv to otevřeně nepřiznal, a když za vlahého večera ujížděli v automobilu pana Pollundera, oba o tom ještě dlouho přemýšleli, třebaže hned hovořili o jiných věcech.

Seděli těsně při sobě, pan Pollunder vyprávěl a držel přitom Karla za ruku. Karel se chtěl všelicos dozvědět o slečně Kláře, jako by ztrácel trpělivost, že cesta trvá tak dlouho, a jako by mu vyprávění mohlo pomoci dorazit k cíli dříve než ve skutečnosti. Ačkoliv dosud nikdy večer nejel newyorskými ulicemi a po chodnících a jízdní dráze se jako při větrné smršti proháněl hluk měnící každým okamžikem směr, ne jako cosi zaviněného lidmi, nýbrž jako cizí živel, nezajímal se Karel o nic jiného než o tmavou vestu pana Pollundera, přes kterou klidně visel zlatý řetěz, a snažil se přitom přesně zachytit, co pan Pollunder říká. Z ulic, kde se návštěvníci ve velkém, netajeném strachu, aby nepřišli pozdě, zrychleným krokem i vozidly jedoucími co největší rychlostí hnali do divadel, projížděli oni vzdálenějšími okresy k předměstím, kde policisté na koních jejich automobil znovu a znovu vykazovali do postranních ulic, protože hlavní ulice byly obsazeny demonstrujícími kovodělníky, kteří byli ve stávce, a na křižovatkách bylo možno dovolit jen nejnужnější provoz vozidel. Jestliže pak některou z těch tříd, podobajících se celým náměstím, přešel automobil přejíždějící z ponurejších, temně dunících uliček, pak se po obou stranách v průhledech, jejichž konce nikdo nedohlédl, objevovaly chodníky zaplněné zástupem postupujícím nepatrnými krůčky, jehož zpěv byl jednodušší než zpěv jediného lidského hlasu. V uvolněné jízdní dráze bylo však tu a tam vidět policistu na nehybném koni nebo lidi nesoucí prapory či popsané, přes ulici napjaté kusy látky nebo některého dělnického předáka obklopeného spolupracovníky a ordonancemi anebo vůz pouliční elektrické dráhy, který dost rychle neujel a stál tu teď prázdný a neosvětlený, zatímco průvodčí a řidič seděli na plošině. Skupinky zvědavců postávaly ve velké vzdálenosti od skutečných demonstrantů a nehýbaly se z místa, třebaže jim nebylo jasné, co se vlastně děje. Karel se však spokojeně opíral o paži, kterou ho objal pan Pollunder, nadmíru ho blažilo přesvědčení, že brzy bude vítaným hostem v osvětleném venkovském sídle obehnaném zdmi a hlídaném psy, a třebaže začínal být ospalý a přesně nebo aspoň souvisle už nevnímal vše, co říkal pan Pollunder, tak se přece chvílemi vzchopil a protřel si oči, aby se zas na chvíli přesvědčil, jestli si pan Pollunder všiml jeho ospalosti, neboť toho se chtěl stůj co stůj uvarovat.

(III.) Venkovské sídlo poblíž New Yorku

"Jsme na místě," řekl pan Pollunder právě v okamžiku, kdy Karel zas nevěděl o světě. Automobil stál před venkovským sídlem, které bylo po vzoru sídel bohatých lidí v okolí New Yorku rozsáhlejší a vyšší, než je jinak zapotřebí u venkovského domu určeného pouze pro jednu rodinu. Poněvadž jen dolní část domu byla osvětlena, nedalo se ani odhadnout, do jaké výšky dům sahá. Vpředu šuměly kaštiny, mezi nimiž - mříž byla už otevřena - vedla krátká cesta k venkovnímu schodišti. Podle únavy, kterou cítil, když vystupoval, se Karlovi zdálo, že jízda přece trvala dosti dlouho. V temné kaštanové aleji zaslechl, jak nějaký dívčí hlas vedle něho říká: "Tak to je konečně pan Jakob." "Jmenuji se Rossmann," řekl Karel a stiskl ruku, kterou mu podávala dívka, jejíž obrysy teď rozeznával. "Vždyť je to jen Jakobův synovec," řekl pan Pollunder na vysvětlenou, "a sám se jmenuje Karel Rossmann." "To nevadí, jsme rádi, že ho tu máme," řekla dívka, které na jménu příliš nezáleželo. Karel se přesto ještě zeptal, když mezi panem Pollunderem a dívkou kráčet k domu: "Vy jste slečna Klára?" "Ano," řekla a vtom už na tvář, kterou k němu nakláněla, dopadlo trochu světla z domu, takže byla k poznání, "ale nechtěla jsem se tady v té tmě představovat." Copak na nás čekala u té mříže, říkal si Karel, který při chůzi pozvolna procítil. "Ostatně máme dnes večer ještě jednoho hosta," řekla Klára. "Neříkej!" zvolal mrzutě Pollunder. "Pana Greena," řekla Klára. "Kdy přijel?" zeptal se Karel, jako by něco tušil. "Před chvílkou. Copak jste před sebou neslyšeli jeho automobil?" Karel pohlédl vzhůru na Pollundera, aby zjistil, jak se na věc dívá, ale ten měl ruce v kapsách a jen trochu víc při chůzi dupal. "Není to k ničemu, bydlet hned za New Morkem, člověk se neuchrání, aby ho nerušili. Rozhodně se budeme muset odstěhovat ještě dál. I kdybych měl projezdít polovinu noci, než se dostanu domů." Zůstali stát u venkovního schodiště. "Ale vždyť tu pan Green už hodně dlouho nebyl," řekla Klára, která zřejmě s otcem naprosto souhlasila, chtěla ho však vzdor tomu upokojit. "Tak proč si přijede zrovna dnes večer," řekl Pollunder a slova se mu už vztekale valila přes odulý dolní ret, který se jako volný těžký kus masa snadno rychle rozhybal. "Právě!" řekla Klára. "Třeba

zas brzo odjede," poznamenal Karel a sám žasl, jak si rozumí s těmito lidmi, kteří mu ještě včera byli naprosto cizí. "Kdepak," řekla Klára, "má pro tatínka nějaký velký obchod a budou se o něm asi dlouho domlouvat, poněvadž mi už žertem pohrozil, že chci-li být zdvořilou hostitelkou, budu muset poslouchat až do rána." "Tak to ještě scházelo. Takže zůstane přes noc," zvolal Pollunder, jako by tím konečně došlo k nejhoršímu. "Měl bych doopravdy chuť," řekl a ten nový nápad ho naladil vlídněji, „ měl bych doopravdy chuť, pane Rossmanne, posadit vás znovu do automobilu a dovézt vás zpět k vašemu strýci. Dnešní večer je už tak jako tak pokažený a kdo ví, kdy vás k nám pan strýc příště znovu pustí. Když vás ušák odvezu zpátky už dnes, tak přece příště nebude moci odmítnout a nepustit vás." A už bral Karla za ruku, aby provedl svůj plán. Ale Karel se nehýbal a Klára prosila, aby ho tam nechal, neboť aspoň jí a Karlovi nebude pan Green v nejmenším vadit, a také Pollunder nakonec zjistil, že ani jeho rozhodnutí není nejpevnější. Mimoto - a to asi rozhodlo - najednou uslyšeli, jak pan Green volá seshora ze schodiště dolů do zahrady: "Tak kde jste?" "Pojďte," řekl Pollunder a zamířil k venkovnímu schodišti. Za ním šli Karel s Klárou, kteří si teď ve světle jeden druhého prohlíželi. Ta má ale rudé rty, říkal si Karel a myslel na rty pana Pollundera, a jak se u dcery krásně změnil. "Po večeři," řekla pak, "půjdeme hned do mých pokojů, jestli je vám to vhod, abychom se aspoň my toho pana Greena zbavili, když už papá se jím musí zabývat. A vy pak budete tak laskav a zahrajete mi na klavír, papá totiž už vyprávěl, jak dobře vám to jde, ale já jsem bohužel úplně neschopná na něco hrát a klavíru se ani nedotknu, ačkoliv mám hudbu vlastně velice ráda." Karel byl s Klářiným návrhem zcela srozuměn, i když by byl do jejich společnosti rád přivedl i pana Pollundera. Když se před nimi, jak stoupali do schodů, pomalu vynořovala obrovitá Greenova postava - na Pollunderovu výšku si Karel totiž už zvykl -, rozplynula se ovšem veškerá Karlova naděje, že tomuto muži dnes večer pana Pollundera nějak odláká.

Pan Green je uvítal velmi chvatně, jako by bylo mnoho co dohánět, zavěsil se do pana Pollundera a Karla a Kláru strkal před sebou do jídelny, která vyhlížela velice slavnostně zvláště proto, že na stole se z pruhů čerstvého listí zvedaly květiny, a bylo proto dvojnásob třeba litovat rušivé přítomnosti pana Greena. Karel, čekající u stolu, až se ostatní posadí, se zrovna ještě radoval, že velké zasklené dveře do zahrady zůstanou otevřené, neboť dovnitř vanula silná vůně jako do nějaké zahradní besídky, když vtom pan Green začal skleněné dveře s funěním zavírat, sehnul se k dolním zástrčkám, natáhl se k horním, a to vše s takovou mladickou rychlostí, že přispěchavší sluha neměl už žádnou práci. První slova pana Greena u stolu vyjadřovala podiv, že Karel dostal od strýce svolení k této návštěvě. Podával si k ústům jednu plnou lžici polévky za druhou a vysvětloval vpravo Kláře, vlevo panu Pollunderovi, proč se tolik diví a jak strýc na Karla dohlíží a že strýcova láska ke Karlovi je příliš veliká, aby se ještě dala nazvat láskou strýcovskou. Nestačí, že se jim tu do toho zbytečně plete, plete se zároveň i mezi mne a strýce, říkal si Karel a nedokázal spolknout ani hlt zlatavé polévky. Ale pak zas na sobě nechtěl nechat znát, jak mu to vadí, a začal polévku mlčky hltat. Večeře ubíhala pomalu jako úmorná dřina. Jenom pan Green a leda ještě Klára byli čilí a tu a tam se i něčemu zasmáli. Pan Pollunder se vmísil do hovoru jen několikrát, když pan Green začal hovořit o obchodních záležitostech. Avšak i v těchto hovorech brzo ustal a pan Green ho jimi po chvíli musel zničehonic znovu překvapit. Zdůrazňoval ostatně, že neměl napřed v úmyslu tuto nečekanou návštěvu vykonat - a v tu chvíli Karel zbystřil pozornost, jako by hrozilo nějaké nebezpečí, a Klára ho musela upozornit, že před ním stojí pečeně a že je na večeři. Neboť i když je obchod, o němž je potřeba ještě hovořit, zvláště naléhavý, tak mohlo aspoň to nejdůležitější být projednáno dnes ve městě a to podružnější odloženo na zítřek nebo na pozdější dobu. A proto také prý skutečně byl u pana Pollundera už dávno předtím, než se zavírá, ale nezastihl ho, takže byl nucen telefonovat domů, že nebude na noc doma, a vyjet si sem. "Pak musím prosit za prominutí," řekl Karel hlasitě, než někdo stačil odpovědět, "poněvadž já jsem zavinil, že pan Pollunder odešel dnes dříve z práce, a velice mě to mrzí." Pan Pollunder si zakryl větší část obličeje ubrouskem, kdežto Klára se sice na Karla usmívala, ale nebyl to úsměv účastný, nýbrž úsměv, který ho měl nějak ovlivnit. "Není potřeba se omlouvat," řekl pan Green, který právě ostrými řezy půlil holoubě, "právě naopak, já jsem přece rád, že trávím večer v tak příjemné společnosti a nemusím večeřet sám doma, kde mě obsluhuje moje stará hospodyně, která je už tak stará, že jí dělá potíže i cesta ode dveří k mému stolu a já se mohu nadlouho usadit v křesle, když ji chci pozorovat, jak jde. Teprv nedávno jsem prosadil, že sluha nosí jídlo až ke dveřím jídelny, ale cesta ode dveří k mému stolu patří jí, pokud jí rozumím." "Můj ty bože," zvolala Klára, "to je ale věrnost!" "Ano, je

ještě věrnost na světě," řekl pan Green a dal sousto do úst, kde se jazyk zmocnil pokrmu jediným prudkým pohybem, jak si Karel náhodou všiml. Málem se mu udělalo špatně a vstal. Pan Pollunder a Klára ho skoro současně chytili za ruce. "Musíte ještě zůstat sedět," řekla Klára. A když se znovu posadil, pošeptala mu: "Brzy spolu zmizíme. Mějte trpělivost." Pan Green se mezitím klidně obíral jídlem, jako by samozřejmou povinností pana Pollundera a Kláry bylo Karla uklidnit, když se mu z něho dělá špatně.

Večeře se protahovala zvláště tím, že pan Green se důkladně vypořádával s každým chodem, i když byl stále připraven neúnavně se pustit do každého nového chodu, vskutku to vypadalo, že si chce jaksepatří odpočinout od své staré hospodyně. Chvillemi chválil slečnu Kláru, jak umí vést domácnost, což jí viditelně lichotilo, kdežto Karel byl v pokušení mu odporovat, jako kdyby ji pan Green napadal. Jenže ani s ní se pan Green nespokojil, nýbrž několikrát s politováním prohlásil, aniž vzhlédl od talíře, že Karlovi očividně nechutná. Pan Pollunder se Karlovy chuti k jídlu zastal, třebaže jako hostitel měl Karla také pobízet. A Karel byl z toho přemáhání, jímž po celou dobu večeře trpěl, vskutku tak nedůtklivý, že si výrok pana Pollundera proti vlastnímu lepšímu přesvědčení vykládal jako netaktnost. A s tímto jeho rozpoložením se jen shodovalo, že chvíli zcela nevhodně jedl rychle a mnoho a pak zase unaveně vidličku a nůž na delší dobu položil a byl nejnehybnějším členem společnosti, s nímž si sluha nosící jídlo často nevěděl rady.

"Hned zítra povím panu senátorovi, jak jste slečnu Kláru urazil, tím že jste nejedl," řekl pan Green, a že ta slova myslí žertem, vyjádřil jen tím, jak zacházel s příborem. "Jen pohleďte, jak je to děvče smutné," pokračoval a vzal Kláru za bradu. Nebránila se a zavřela oči. "Ty chudinko," zvolal, opřel se v křesle a brunátný v tváři smál se silou nasyceného člověka. Marně se Karel snažil vysvětlit si chování pana Pollundera. Ten seděl nad svým talířem a hleděl do něho, jako by se tam dělo skutečně cosi důležitého. Nepřisunul si Karlovu židli blíž k sobě, a když už promluvil, tak mluvil ke všem, ale Karlovi neměl co říci. Zato strpěl, že se Green, ten obstarožní, protřelý newyorský starý mládenec, se zřejmým úmyslem dotýkal Kláry, že urážel Karla, Pollunderova hosta, nebo s ním aspoň jednal jako s dítětem, posiloval se a chystal k bůhvíjakým věcem.

Když byla večeře u konce - jakmile Green postřehl celkovou náladu, vstal jako první a tím jaksi všechny zvedl -, odešel Karel sám stranou k jednomu z velkých oken, rozdělených úzkými bílými lištami, vedoucích na terasu, a když přistoupil blíž, všiml si, že to jsou vlastně dveře. Kam se poděla nechuť, kterou pan Pollunder a jeho dcera zpočátku pocítovali ke Greenovi a jež tehdy Karlovi připadala trochu nepochopitelná. Teď stáli s Greenem pohromadě a přikyvovali mu. Sálem se šířil kouř z doutníku, který panu Greenovi daroval Pollunder, a byl to tak tlustý doutník, o jakých otec doma leckdy vyprávěl jako o něčem, co asi sám na vlastní oči nikdy nespátřil, a Greenův vliv tak pronikal i do koutů a výklenků, do nichž by on sám nikdy nevnikl. I když Karel stál daleko, stále cítil, jak ho kouř šimrá v nose, a chování pana Greena, po němž se z místa, kde stál, jen jednou rychle ohlédl, mu připadalo hanebné. Teď už ani nevyločoval, že se strýc jen proto tak dlouho zdráhal dát mu svolení k této návštěvě, jelikož znal slabou povahu pana Pollundera, a považoval proto za možné, i když to přesně nepředpověděl, že se při té návštěvě Karla dotknou. Ani ta americká dívka se mu nelíbila, třebaže si ji vůbec nepředstavoval o mnoho hezčí. Od chvíle, co si s ní pohrával pan Green, byl dokonce překvapen, jak krásná může být její tvář a zvláště jak září její nezkrotně neklidné oči. Dosud nikdy neviděl sukni, která by tak pevně obepínala tělo jako ta její, drobné záhyby na nažloutlé, jemné a pevné látce svědčily o síle napětí. A přece na ní Karlovi vůbec nezáleželo a byl by býval rád, kdyby nemusel být veden do jejích pokojů, kdyby místo toho směl otevřít dveře, jejichž kliku držel pro jistotu v ruce, sednout do automobilu, anebo kdyby šofér už spal, šlapat sám pěšky do New Yorku. Jasná noc s měsícem v úplňku, který je mu nakloněn, patří každému a mít snad venku pod širým nebem strach připadalo Karlovi nesmyslné.

Představoval si - a poprvé se mu v tom sále udělalo dobře - jak ráno strýce překvapí - dřív domů pěšky asi sotva přijde. Sice dosud nikdy nebyl v jeho ložnici, ani nevěděl, kde ložnice je, ale on už se doptá. Pak zaklepe, a až se ozve obvyklé: "Vstupte!", vběhne do místnosti a milého strýce, jehož dosud znal vždy jen oblečeného a upnutého až ke krku, překvapí v noční košili, sedícího zpřímá v posteli, oči udiveně upřené ke dveřím. To sice samo o sobě asi ještě není nic zvláštního, ale je třeba jen domyslet, jaké to může mít následky! Možná, že se strýcem poprvé společně posnídá, strýc v posteli, on na židli,

snídaně mezi nimi na stolku, možná že se ta společná snídaně stane stálým zvykem, možná že se budou, budou-li takto snídat, setkávat častěji než jen jednou denně jako dosud, to pak bude asi nevyhnutelné, a pak spolu budou samozřejmě moci také otevřeněji mluvit. Vždyť konečně jen nedostatek příležitosti otevřeně si promluvit je tím vinen, byl-li dnes vůči strýci trochu neposlušný či lépe umíněný. A i kdyby zde dnes musel zůstat přes noc - bohužel to tak podle všeho vypadá, ačkoliv ho tu nechávají stát u okna a bavit se na vlastní pěst - možná že tato nešťastná návštěva bude obratem k lepšímu v jeho vztahu k strýci, možná že má strýc dnes večer ve své ložnici podobné myšlenky.

Když se trochu utěšil, otočil se. Před ním stála Klára a řekla: "Copak se vám u nás vůbec nelíbí? Nechcete se tu cítit trochu jako doma? Pojd'te, udělám poslední pokus." Vedla ho přes sál ke dveřím. U postranního stolu seděli oba pánové a z vysokých sklenic pili lehce šumivé nápoje, které Karel neznal a jež by byl s chutí okusil. Pan Green měl jeden loket na stole a celý jeho obličej se co nejvíce přiblížil k panu Pollunderovi; kdo by pana Pollundera neznal, mohl by se docela klidně domnívat, že se tu domlouvá nějaký zločin, a ne obchod. Zatímco pan Pollunder vyprovázel Karla laskavým pohledem ke dveřím, Green se za Karlem ani neohlédl, ačkoliv se člověk přece už bezděky podívá tam, kam se dívá jeho protějšek, a Karlovi se zdálo, že toto chování jaksi vyjadřuje Greenovo přesvědčení, že se každý, Karel na svou pěst a Green na svou pěst, má pokusit, aby zde vystačil se svými schopnostmi, potřebné společenské spojení mezi nimi že se už časem vytvoří vítězstvím, anebo zničením jednoho z nich. Má-li toto na mysli, pomyslel si Karel, tak je blázen. Já od něho doopravdy nic nechci a on ať mě také nechá na pokoji. Sotva vyšel na chodbu, napadlo ho, že se asi zachoval nezdvořile, poněvadž nechtěl od Greena odtrhnout oči a Klára ho musela skoro vyvléci z místnosti. O to povolněji šel teď vedle ní. Cestou po chodbách zprvu nevěřil svým očím, když vždy po dvaceti krocích spatřil, jak tam stojí sluha v bohaté livrei se svícem a oběma rukama svírá jeho silný podstavec. "Nové elektrické vedení je dosud zavedeno jen v jídelně," vysvětlovala Klára. "Koupili jsme ten dům teprv přednedávnm a dali jsme ho úplně přestavět, pokud se starý dům svérázného slohu vůbec přestavět dá." "Takže i v Americe jsou už staré domy," řekl Karel. "Samozřejmě," řekla Klára smějíc se a vedla ho dál. "Máte o Americe zvláštní představy." "Neposmívejte se mi," řekl zlostně. Koneckonců on už zná Evropu i Ameriku, ona však jen Ameriku.

Jak šli kolem, strčila Klára lehce napřaženou rukou do jedné dveří, nezastavila se a řekla: "Tady budete spát." Karel si samozřejmě chtěl pokoj hned prohlédnout, ale Klára prohlásila netrpělivě a skoro s křikem, že na to je přece čas a ať jen jde napřed s ní. Chvilku se na chodbě tahali sem tam a nakonec Karel usoudil, že se nemusí ve všem řídit podle Kláry, vytrhl se jí a vešel do pokoje. Nečekanou tmou za oknem vytvářela rozložitá koruna stromu, která se lehce houpala. Bylo slyšet ptačí zpěv. V pokoji samém, do něhož dosud nepronikl měsíční svit, nedalo se ovšem skoro nic rozeznat. Karel litoval, že si s sebou nevzal elektrickou kapesní svítilnu, kterou mu daroval strýc. V tom domě se člověk bez kapesní svítilny přece neobejde, kdyby měli několik takových svítilen, mohli by sluhy poslat spát. Sedl si na okno a díval se ven a naslouchal. Listovím starého stromu jako by se prodíral vyplašený pták. Kdesi za městem se ozvala píšťala vlaku jedoucího na newyorské předměstí. Jinak bylo ticho.

Ale ne dlouho, neboť dovnitř rychle vešla Klára. Zjevně rozzlobena zvolala: "Co to má znamenat?" a plácla se do sukně. Karel nechtěl odpovédět, dokud nebude zdvořilejší. Ona však k němu dlouhými kroky přistoupila a zvolala: "Tak chcete se mnou jít, nebo ne?" A úmyslně nebo jen v rozčilení ho tak udeřila do prsou, že by byl vypadl z okna, kdyby ještě v posledním okamžiku s okna nesklouzl a nedotkl se nohama podlahy. "Málem bych byl teď vypadl," řekl vyčítavě. "Škoda, že se tak nestalo. Proč jste tak nevychovaný? Shodím vás znovu." A skutečně ho objala, a protože se zprvu ohromením zapomněl vzpírat, nesla ho skoro až k oknu, neboť měla tělo zocelené sportem. Jenže tam se vzpamatoval, vytočením v bocích se vyprostil a objal teď ji. "Ach, vždyť mě to bolí," řekla hned. Ale Karel se teď domníval, že už ji nesmí pustit. Sice jí ponechával volnost, aby šlapala podle libosti, ale šel za ní a nepouštěl ji. Bylo přece tak snadné obejmout ji v těch těsných šatech. "Nechte mě," šeptala, rozpalenou tvář těsně u jeho obličeje, musel se namáhat, aby ji viděl, tak blízko u něho byla. "Nechte mě, něco hezkého vám dám." Proč tak vzdychá, říkal si Karel, nemůže ji to bolet, vždyť ji netisknu, a stále ji nepouštěl. Ale když tam chvilku mlčky stál a nedával pozor, pocítil najednou znovu na svém těle, jak jí přibývá sil, vymkla se mu, uchopila ho správně nasazeným vrchním hmatem, nohama postavenými podle

nějaké cizí zápasnické techniky odstrčila jeho nohy a tlačila ho ke stěně, oddychujíc se skvělou pravidelností. Tam však byla pohovka, na ni Karla položila a řekla, ani se přitom k němu příliš neskláněla: "Teď se hni, jestli můžeš." "Ty kočko, ty bláznivá kočko," dokázal Karel právě ještě zvolat ve zmatku, v němž se mísil vztek a stud. "Ty ses pominula, ty bláznivá kočko!" "Dej pozor, co říkáš," řekla a sjela mu jednou rukou ke krku a začala ho tak silně škrtit, že Karel nebyl vůbec schopen dělat nic jiného než lapat vzduch, zatímco ona mu druhou rukou útočila na tvář, jaksi zkusmo se jí dotkla, pak ruku znovu dál a dál odťahovala a každým okamžikem ji mohla nechat dopadnout a dát mu políček. "Co by se stalo," zeptala se přitom, "kdybych tě za trest, že se tak chováš k dámě, poslala domů s pořádnou fackou? Možná že by ti to prospělo na tvé budoucí cestě životem, i když by to nebyla žádná pěkná vzpomínka. Je mi tě líto a jsi celkem hezký chlapec, a kdyby ses naučil džiu-džitsu, asi bys zmlátil ty mě. Přesto, přesto - mě to přímo strašně láká, abych tě zfackovala, jak tu teď tak ležíš. Budu toho nejspíš litovat, ale kdybych to snad udělala, uvědom si už teď, že to udělám skoro proti své vůli. A pak se ovšem nespokojím s jednou fackou, ale budu bít vpravo vlevo, až ti otečou tváře. A ty jsi snad poctivý člověk - skoro bych tomu věřila - a nebudeš s těmi fackami chtít dál žít a sprovodíš se ze světa. Ale proč jsi byl také tak proti mně? Nelíbím se ti snad? Nevyplatí se ti jít do mého pokoje? Dej pozor, už teď bych ti zčistajasna skoro vlepila facku! Jestli tedy dnes ještě jakžtakž vyvázneš, chovej se příště slušněji. Nejsem jako tvůj strýc, kterému můžeš dělat naschvály. Ostatně chci tě ještě upozornit, že když tě teď zefackuji a pustím, nesmíš si myslet, že jsi na tom nyní z hlediska cti stejně, jako kdybys byl skutečně zfackován, kdyby sis to snad myslel, tak bych tě přece raději opravdu zfackovala. Co jen asi řekne Mack, až mu to všechno budu vyprávět." Při vzpomínce na Macka Karla pustila, Mack se mu v jeho nejasných myšlenkách jevil jako osvoboditel. Ještě chvíli cítil Klárinu ruku na krku, ještě se tedy trochu svíjel, a potom ležel klidně.

Vyzvala ho, aby vstal, on neodpověděl a nehýbal se. Zapálila někde svíčku, pokoj se rozsvětlil, na stropě se objevil modrý klikatý vzorek, ale Karel ležel, hlavu opřenou o polštář pohovky, tak jak ho Klára uložila, a neotočil jí ani o píď. Klára chodila po pokoji, sukně jí šustila kolem nohou, pak zůstala dlouhou chvíli stát patrně u okna. Potom bylo slyšet, jak se ptá: "Už ses vytrucoval?" Karel těžce nesl, že si nemůže v klidu odpočinout v pokoji, který mu přece pan Pollunder na tuto noc vykázal. Ta dívka tu chodí sem tam, zastavuje se a mluví, a on jí přece má, dá-li se to tak říci, až po krk. Rychle se vyspat a odejít odsud bylo jeho jediné přání. Ani už nechce do postele, zůstane jen zde na pohovce. Pouze netrpělivě čeká, až odejde, aby mohl skočit ke dveřím, zavřít je za ní na závoru a pak se zas vrhnout zpátky na pohovku. Tolik se mu chce protáhnout se a zívát, ale ne před Klárou. A tak ležel, upřeně hleděl vzhůru, cítil, jak mu obličej čím dál víc trne, a před očima se mu míhala moucha poletující kolem, a on vlastně ani nevěděl, co to je.

Klára k němu znova přistoupila, naklonila se tím směrem, jímž on se díval, a kdyby se byl nepřemohl, musel by už na ni pohlédnout. "Já teď jdu," řekla. "Snad později dostaneš chuť ke mně přijít. Do mých pokojů vedou čtvrté dveře odsud, na této straně chodby. Projdeš tedy kolem trojích dalších dveří a ty, k nimž přijdeš pak, jsou ty pravé. Nepůjdu už dolů do sálu, nýbrž zůstanu již ve svém pokoji. Ty jsi mě ale také pořádně unavil. Nebudu na tebe přímo čekat, ale jestli chceš přijít, tak přijď. Vzpomeň si, jak jsi slíbil, že mi zahraješ na klavír. Ale třeba jsem tě úplně vyčerpala a nemůžeš se už hnout, pak tu zůstaň a vyspi se. Otcí neřeknu o naší rvačce prozatím ani slovo; to připomínám pro případ, že by ti to dělalo starosti." Poté vyběhla dvěma skoky z pokoje, ačkoliv prý byla unavená.

Karel se ihned posadil, to ležení bylo už nesnesitelné. Aby se trochu rozhýbal, došel ke dveřím a vyhlédl na chodbu. Tam byla ale tma! Byl rád, když zavřel a zamkl dveře a stál znovu u stolu ve světle svíčky. Rozhodl se, že v tomto domě déle nezůstane, nýbrž sejde dolů k panu Pollunderovi, otevřeně mu řekne, jak s ním Klára zacházela - vůbec mu nezáleží na tom, že přizná svou porážku - a s tímto snad postačujícím odůvodněním poprosí o dovolení, aby směl odjet nebo odejít domů. Kdyby snad pan Pollunder proti tomuto okamžitému návratu domů něco namítal, tak ho Karel aspoň poprosí, ať dovolí některému sluhovi, aby ho dovedl do nejbližšího hotelu. S milými hostiteli se sice zpravidla tak nejedná, jak měl Karel v úmyslu, ale ještě řidčeji se s hostem jedná tak, jak to udělala Klára. Slib, že panu Pollunderovi o té rvačce prozatím nic neřekne, považovala dokonce za laskavost, to už ale volá do nebe. Copak byl Karel pozván, aby se utkal v zápase, takže by bylo pro něho pokořující, že ho přemohlo

děvče, které patrně strávilo většinu svého života tím, že se učilo zápasnickým chvatům? Koneckonců učil ji sám Mack. Jen ať mu vše poví, Mack je jistě soudný člověk, to Karel ví, ačkoliv nikdy neměl příležitost, aby to v jednotlivostech poznal. Karel však také ví, že kdyby Mack učil jeho, dělal by ještě mnohem větší pokroky než Klára; pak by sem jednoho dne znovu zašel, s největší pravděpodobností nezván, napřed by si samozřejmě obhlédl to místo, jehož podrobná znalost byla Klářinou velkou výhodou, pak by tutéž Kláru popadl a vyklepat s ní tutéž pohovku, na kterou ho dnes povalila. Teď už šlo jen o to, najít cestu zpátky do sálu, kde patrně v počáteční roztržitosti někde na nevhodném místě odložil klobouk. Svíčku si ovšem vezme s sebou, ale ani při světle nebylo snadné se tu vyznat. Například ani nevěděl, jestli je pokoj ve stejné úrovni jako sál. Klára ho cestou sem stále tak vlekla, že se ani nemohl rozhlédnout kolem, pan Green a sluhové držící svícný mu také leželi na mysli, zkrátka teď opravdu ani neví, jestli prošli po jedné nebo po dvojích anebo snad vůbec po žádných schodech. Podle vyhlídky soudě je pokoj dosti vysoko, a on se proto snažil představit si, že přišli po schodech, ale vždyť už ke vchodu do domu museli vyjít po schodech, proč by i tato strana domu nemohla být zvýšená? Ale kdyby aspoň někde na chodbě bylo vidět světlo vycházející ze dveří nebo z dálky sebetišeji slyšet nějaký hlas.

Jeho kapesní hodinky, dárek od strýce, ukazovaly jedenáct hodin, vzal svíčku a vyšel na chodbu. Dveře nechal otevřené, aby v případě, že jeho hledání bude marné, našel zase aspoň svůj pokoj a pak v případě nejvyšší nouze dveře do Klářina pokoje. Pro jistotu postavil do dveří židli, aby se samy nezavřely. Na chodbě se objevila nesnáze, že proti Karlovi - šel samozřejmě od Klářiných dveří dál nalevo - táhl průvan, který byl sice celkem slabý, ale přesto mohl svíčku snadno zhasit, takže Karel musel plamen chránit rukou a kromě toho se občas zastavit, aby se skomírající plamen znovu vzpamatoval. Postupoval vpřed pomalu a cesta se tím zdála dvojnásob dlouhá. Karel už přešel dlouhé plochy stěn, v nichž nebyly jediné dveře, nebylo možné si představit, co je za nimi. Pak zase přišly jedny dveře za druhými, pokoušel se některé otevřít, byly zavřené a místnosti zřejmě neobydlené. Bylo to nevídané plýtvání místem a Karel si představoval příbytky ve východní části New Yorku, které mu strýc slíbil ukázat, kde prý v malé místnosti bydlí několik rodin a domovem jedné rodiny je kout místnosti, kde se kolem rodičů kupí houf dětí. A zde je tolik prázdných místností a jsou tu jen k tomu, aby dutě zněly, když se zabouchá na dveře. Karlovi se zdálo, že pan Pollunder je klamán falešnými přáteli a že je zblázněný do své dcery, a tím zkažený. Strýc ho určitě posuzoval správně a tuto návštěvu a toto putování po chodbách zavinila pouze jeho zásada nikterak neovlivňovat Karlův úsudek o lidech. Karel to ráno strýci bez okolků řekne, neboť podle té své zásady si strýc rád a s klidem vyslechne i to, co o něm soudí synovec. Mimoto je ta zásada snad jedinou věcí, která se Karlovi na strýci nelíbí, a ani to nelíbení není bezvýhradné. Najednou stěna na jedné straně chodby končila a místo ní pokračovalo mramorové zábradlí, studené jako led. Karel postavil svíčku vedle sebe a opatrně se přes ně nahnul. Ovanula ho temná prázdnota. Je-li to hlavní hala domu - ve světle svíčky se objevil kus klenutého stropu -, proč nevešli touto halou? K čemu jen slouží ten veliký, hluboký prostor? Vždyť člověk tu nahoře stojí jako na kostelním kůru. Karel skoro litoval, že v tom domě nemůže zůstat až do druhého dne, byl by rád, kdyby ho pan Pollunder za denního světla všude provedl a vše mu vyložil.

Ostatně zábradlí nebylo dlouhé a Karla brzy znovu pojala uzavřená chodba. Jak se chodba nenadále stáčela, narazil Karel vši silou do zdi, svíčka mu však naštěstí neupadla ani nezhasla, uchránilo ji to, že o ni ustavičně pečoval a křečovitě ji držel. Poněvadž chodba stále nekončila, nikde nebylo okno, jimž by se vyhlédlo ven, a ani ve výšce, ani v hloubce se nic nepohnulo, říkal si už Karel, že chodí pořád dokola po téže kruhové chodbě, a doufal už, že snad zase najde otevřené dveře svého pokoje, ale ani ty dveře, ani zábradlí se znovu neobjevily. Až dosud se Karel ovládal a hlasitě nezavolal, neboť nechtěl v cizím domě v tak pozdní hodinu dělat rámus, ale nyní usoudil, že to v tomto neosvětleném domě není nic špatného, a zrovna se chystal, že na obě strany chodby hlasitě zavolá: Haló, když z té strany, odkud přišel, zpozoroval blížící se světélko. Až teď mohl odhadnout délku rovné chodby, ten dům nebyl vila, ale pevnost. Karel měl z toho světla, přinášejícího záchranu, takovou radost, že zapomněl na všechnu opatrnost a rozběhl se k němu; hned při prvních skocích mu svíčka zhasla. Nedbal toho, neboť ji už nepotřeboval, zde mu jde vstříc starý sluha s lucernou a ten mu již ukáže správnou cestu.

"Kdo jste?" zeptal se sluha a přidržel Karlovi lucernu před obličejem, čímž zároveň osvětlil vlastní tvář.

Jeho tvář vypadala trochu strnule díky velkému bílému plnovousu, končícímu až na prsou v jakoby hedvábných prstencích. Musí to být věrný sluha, když je mu dovoleno nosit takové vousy, říkal si Karel, upřeně si ten vous prohlížel po délce i po šířce a nevadilo mu přitom, že je sám pozorován. Ostatně ihned odpověděl, že je hostem pana Pollundera, že chce přejít ze svého pokoje do jídelny a nemůže ji najít. "Ach tak," řekl sluha, "nezavedli jsme dosud elektrické světlo." "Já vím," řekl Karel. "Nechcete si zapálit svíčku od mé svítilny?" zeptal se sluha. "Prosím," řekl Karel a učinil tak. "Tuze zde na chodbách táhne," řekl sluha, "svíčka lehko zhasne, proto mám lucernu." "Ano, lucerna je mnohem praktičtější," řekl Karel. "Jste už také od té svíčky celý pokapaný," řekl sluha a osvětlil svíčkou Karlův oblek. "Toho jsem si ani nevšiml," zvolal Karel a velice ho to mrzelo, poněvadž to byl černý oblek, o němž strýc pravil, že mu ze všech nejlépe padne. Rvačka s Klárou obleku také asi neprosněla, vzpomněl si teď. Sluha byl dosti úslužný a oblek mu očistil, jak to jen v tom spěchu šlo; Karel se před ním neustále otáčel sem tam a ukázal mu ještě tu a tam skvrnu a sluha ji ochotně odstranil. "Pročpak zde vlastně tak táhne?" zeptal se Karel, když už šli dál. "Mnohé se zde totiž musí ještě postavit," řekl sluha, "už se s přestavbou sice začalo, ale jde to velice pomalu. Jak asi víte, stávkují teď také ještě stavební dělníci. S takovou stavbou je mnoho zlobení. Teď tady prorazili několik velkých děr, ale nikdo je nezazdívá a celým domem protahuje průvan. Kdybych neměl uši ucpané vatou, nevydržel bych tu." "Tak to asi musím mluvit hlasitěji?" zeptal se Karel. "Nemusíte, vy máte jasný hlas," řekl sluha. "Ale abychom se vrátili k té stavbě, zvláště zde blízko kaple, kterou bude později bezpodmínečně nutno od ostatního domu oddělit, je průvan dočista k nevydržení." "Zábradlí, kolem něhož se jde po této chodbě, vede tedy do kaple?" "Ano." "Hned jsem si to myslel," řekl Karel. "Stojí za vidění," řekl sluha, "nebýt jí, pan Mack by dům asi nekoupil." "Pan Mack?" zeptal se Karel, "já myslel, že dům patří panu Pollunderovi." "Zajisté," řekl sluha, "ale pan Mack měl přece při koupi hlavní slovo. Vy pana Macka neznáte?" "Ó ano," řekl Karel. "Ale v jakém spojení je vlastně s panem Pollunderem?" "Je to slečnin ženich," řekl sluha. "To jsem ovšem nevěděl," řekl Karel a zastavil se. "To vás tolik udivuje?" zeptal se sluha. "Chci si to jen srovnat v hlavě. Když člověk takové vztahy nezná, může se přece dopustit obrovských chyb," odpověděl Karel. "Je mi jen divné, že vám o tom nic neřekli," řekl sluha. "To opravdu," řekl Karel zahanbeně. "Asi si mysleli, že to víte," řekl sluha, "vždyť to není žádná novina. Ostatně jsme tu," a otevřel dveře, za nimiž se ukázaly schody vedoucí příkře k zadním dveřím jídelny, zrovna tak jasně osvětlené, jako když přijeli. Než Karel vstoupil do jídelny, z níž bylo slyšet hlasy pana Pollundera a pana Greena stejně jako asi před dvěma hodinami, sluha řekl: "Jestli chcete, počkám zde na vás a dovedu vás pak do vašeho pokoje. Vyznat se tu hned první večer působí přece jen potíže." "Už se do svého pokoje nevrátím," řekl Karel a nevěděl, proč se ho při těch slovech zmocňuje smutek. "Tak zlé to nebude," řekl sluha, trochu povzneseně se usmál a poklepal mu na rameno. Vyložil si patrně Karlova slova tak, že Karel má v úmyslu zůstat po celou noc v jídelně, bavit se s pány a popíjet s nimi. Karel se teď nechtěl svěřovat, kromě toho si říkal, že by mu sluha, který se mu ubil víc než ostatní zdejší sluhové, pak přece mohl ukázat, kudy vede cesta do New Yorku, a řekl proto: "Jestli tu chcete počkat, je to od vás jistě velká laskavost a já ji vděčně přijímám. V každém případě vyjdu za chvíli ven a pak vám řeknu, co budu dál dělat. Myslím si však, že budu vaši pomoc ještě potřebovat." "Dobrá," řekl sluha, postavil lucernu na zem a sedl si na nízký podstavec, který byl prázdný, což patrně také souviselo s přestavbou domu, "tak já zde počkám. Svíčku mi tu také můžete nechat," řekl ještě sluha, když Karel chtěl s hořící svíčkou jít do jídelny. "Že jsem ale roztržitý," řekl Karel a podal svíčku sluhovi, který mu pouze přikývl, ale nebylo znát, zda je to úmyslně, či zda je to tím, že si rukou hladil vousy.

Karel otevřel dveře, které, aniž za to mohl, hlasitě zařinčely, jelikož byly z jediné skleněné desky, která se celá prohnula, kdykoliv někdo prudce otevřel a vzal jen za kliku. Karel dveře polekaně pustil, neboť chtěl zrovna vejít obzvlášť tiše. Neotočil se už, ale všiml si ještě, že sluha, který zřejmě vstal z podstavce, za ním dveře opatrně a bez nejmenšího hluku zavírá. "Promiňte, že ruším," řekl oběma pánům, kteří na něho hleděli svými velkými udivenými obličejí. Zároveň však jedním pohledem přelétl jídelnu, jestli by někde rychle nenašel svůj klobouk. Ale nikde ho nebylo vidět, z jídelního stolu bylo všechno sklizené, možná že klobouk bohužel odnesli do kuchyně. "Kdepak jste nechal Kláru?" zeptal se pan Pollunder, jemuž ostatně vyrušení podle všeho nebylo nemilé, neboť si ihned přesedl v křesle a obrátil se celým tělem ke Karlovi. Pan Green dělал, že se ho to netýká, vytáhl náprsní tašku, nestvůrně velkou a tlustou,

zdálo se, že v četných kapsičkách hledá určitý kus papíru, ale četl při tom hledání i jiné papíry, které mu zrovna padly do ruky. "Měl bych prosbu a doufám, že ji špatně nepochopíte," řekl Karel, popořel rychle k panu Pollunderovi, a aby mu byl co nejbliž, položil ruku na opěradlo křesla. "Jakápak prosba to má být?" zeptal se pan Pollunder a podíval se na Karla rovným, upřímným pohledem. "Samozřejmě je už splněna." A vzal Karla kolem ramen a přitáhl si ho mezi kolena. Karel si to rád nechal líbit, ačkoliv si celkem vzato přece připadal příliš dospělý na to, aby se s ním takto zacházelo. Ale vyslovit tu prosbu bylo ovšem těžší. "Jakpak se vám u nás vlastně líbí?" zeptal se pan Pollunder. "Nezdá se vám také, že když člověk přijde z města, připadá si na venkově skoro jako vysvobozený? Celkem vzato" - a výmluvný pohled stranou, jemuž Karel stál trochu v cestě, směřoval k panu Greenovi - "celkem vzato mám tento pocit neustále, každý večer." Ten mluví, pomyslel si Karel, jako by nevěděl o tom velkém domě, nekonečných chodbách, o kapli, prázdných pokojích, o té tmě všude. "Nuže," řekl pan Pollunder, "tu prosbu!" a zatřásl přátelsky Karlem, který tu mlčky stál. "Prosím," řekl Karel, a ať sebevíc tlumil hlas, nedalo se zabránit, aby vše neslyšel pan Green, který seděl vedle a před nímž by byl Karel rád utajil prosbu, která mohla být třeba chápána jako urážka pana Pollundera - "prosím, pusťte mě ještě teď v noci domů." A jelikož to nejhorší bylo vysloveno, hrnulo se pak vše ostatní o to rychleji ven, aniž sebe méně zalhal, říkal věci, na které předtím vlastně ani nepomyslel. "Chtěl bych ze všeho nejraději domů. Rád zase přijedu, poněvadž kde jste vy, pane Pollunder, tam jsem rád i já. Jen dnes zde nemohu zůstat. Víte, že strýc mi svolení k této návštěvě nedával rád. Měl pro to jistě dobré důvody, jako pro vše, co dělá, a já jsem si dovolil to svolení doslova vynutit proti jeho názoru, který byl správný. Zneužil jsem prostě jeho lásky ke mně. Je teď přece lhostejné, jaké pochybnosti měl o této návštěvě, vím jen zcela určitě, že v těch pochybnostech nebylo nic, co by se mohlo dotknout vás, pane Pollunder, jelikož vy jste nejlepší, daleko nejlepší přítel mého strýce. Pokud jde o přátelství mého strýce, nemůže se vám nikdo jiný ani zdaleka rovnat. To je přece také jediná omluva pro mou neposlušnost, ale nepostačí. Nejste asi podrobně zasvěcen do vztahu mezi strýcem a mnou, budu tedy mluvit jen o těch nejzřejmějších věcech. Dokud neukončím studium angličtiny a dostatečně se neporozhlédnu, jak to chodí v obchodní praxi, jsem dočista odkázán na dobrodiní svého strýce, jehož ovšem smím jako pokrevní příbuzný užívat. Nesmíte si myslet, že bych si už nyní mohl nějak poctivým způsobem vydělávat na chléb - a před každým jiným mě Bůh ochraňuj. Na to byla moje výchova bohužel příliš nepraktická. Vychodil jsem jako průměrný žák čtyři třídy jednoho evropského gymnázia, a to pro vydělávání peněz znamená mnohem méně než nic, jelikož naše gymnázia jsou, pokud jde o učební osnovy, velice zaostalá. Smál byste se, kdybych vám vyprávěl, co jsem se učil. Když člověk studuje dál, vychodí gymnázium, jde na univerzitu, pak už se vše pravděpodobně nějak srovná a má nakonec ucelené vzdělání, s nímž už se dá něco dělat a které mu dodá odvahy vydělávat peníze. Já jsem ale bohužel byl z tohoto souvislého studia vytržen, někdy si myslím, že vůbec nic neznám, a nakonec i vše, co bych mohl znát, bylo by pro Ameriku pořád ještě příliš málo. Ted' v poslední době se v mé vlasti tu a tam zřizují reformní gymnázia, kde se vyučuje i moderním řečem a snad i obchodním naukám; když jsem vyšel obecnou školu, ještě to nebylo. Otec mě sice chtěl dát učit angličtinu, ale za prvé jsem tehdy nemohl tušit, jaké neštěstí mě potká a jak budu angličtinu potřebovat, a za druhé jsem se musel na gymnáziu hodně učit, takže jsem na jiná zaměstnání neměl příliš mnoho času. - Zmiňuji se o tom všem, abych vám ukázal, jak závislý jsem na svém strýci a jak jsem mu proto i zavázán. Připustíte zajisté, že si za těchto okolností nesmím dovolit udělat ani to nejmenší proti jeho vůli, i kdybych o ní měl jenom tušení. A proto musím ihned domů, abych aspoň trochu napravit chybu, které jsem se vůči němu dopustil." Když Karel tak dlouze mluvil, pan Pollunder pozorně naslouchal, nejednou, zvláště když padla zmínka o strýci, přitiskl, byť nepozorovaně, Karla k sobě a několikrát vážně a jakoby s očekáváním pohlédl na Greena, který se dál zabýval svou náprsní taškou. Čím jasněji si však Karel během své řeči uvědomoval své postavení vůči strýci, tím byl neklidnější, snažil se mimoděk vyprostit z Pollunderova objetí, bylo mu zde ze všeho úzko a cesta za strýcem zasklenými dveřmi, po schodech, alejí, po silnici, předměstími k velké dopravní tepně ústící do strýcova domu mu připadala jako cosi naprosto souvislého, co je tu volně a hladce pro něho připraveno a co si ho silným hlasem žádá. Dobrota pana Pollundera a ohavnost pana Greena splývaly, a on si z této zakouřené místnosti pro sebe nepřál nic jiného, než aby se směl rozloučit. Sice cítil, že s panem Pollunderem je vyrovnán, proti panu Greenovi připraven bojovat, a přece se ho všude zmocňoval neurčitý strach, jehož

návaly mu kalily zrak.

O krok ustoupil a stál teď ve stejné vzdálenosti od pana Pollundera a od pana Greena. "Nechtěl jste mu něco říci?" zeptal se pan Pollunder pana Greena a vzal ho jaksi prosebně za ruku. "Nevím, co bych mu měl říkat," řekl pan Green, který konečně vytáhl z náprsní tašky nějaký dopis a položil ho před sebe na stůl. "Je vskutku chvályhodné, že se chce vrátit k svému strýci, a podle všeho by se dalo usuzovat, že tím strýci udělá obzvláštní radost. Ledaže by snad svou neposlušností strýce už příliš rozhněval, což je také možné. Potom by ovšem bylo lepší, kdyby zůstal zde. Je totiž těžké říci něco určitého, jsme sice oba strýcovými přáteli a bylo by asi obtížné rozpoznat, je-li mezi mým přátelstvím a přátelstvím pana Pollundera řádový rozdíl, ale my nemůžeme nahlédnout do strýcova nitra, zejména ne na vzdálenost tolika kilometrů, které nás zde od New Yorku dělí." "Prosím, pane Greene," řekl Karel a s přemáháním se k panu Greenovi přiblížil, "z vašich slov usuzuji, že i vy považujete za nejlepší, jestliže se hned vrátím." "To jsem vůbec neřekl," poznamenal pan Green a zahloubaně si prohlížel dopis, po jehož okraji přejížděl dvěma prsty. Jako by tím chtěl naznačit, že se ho tázal pan Pollunder, že jemu také odpověděl, kdežto s Karlem vlastně nemá nic společného.

Mezitím přistoupil ke Karlovi pan Pollunder a jemně ho od pana Greena odvedl k jednomu z velkých oken. "Milý pane Rossmanne," řekl nakloněn ke Karlovu uchu a úvodem si přešel tvář kapesníkem, přidržel si ho u nosu a vysmrkal se, "přece si snad nemyslíte, že vás zde chci zdržovat proti vaší vůli. O tom přece nemůže být ani řeči. Sice vám nemohu dát k dispozici automobil, poněvadž stojí daleko odtud ve veřejné garáži, neboť jsem dosud neměl čas zřídit zde, kde vše je teprve ve zrodu, vlastní garáž. Šofér zase nespí zde v domě, ale poblíž garáže, opravdu sám nevím kde. Krom toho není ani jeho povinností být nyní doma, jeho povinností je pouze ráno v pravý čas přijet sem před dům. Ale to vše by nebránilo, abyste se okamžitě vrátil domů, neboť jestliže na tom trváte, doprovodím vás ihned k nejbližší stanici městské dráhy, která je ovšem tak daleko, že byste asi nedorazil domů o mnoho dřív, než kdybyste ráno jel se mnou v mém automobilu - jedeme přece už v sedm hodin." "To bych, pane Pollundere, přece raději jel městskou drahou," řekl Karel. "Na městskou dráhu jsem vůbec nepomyslel, sám říkáte, že městskou drahou dorazím domů dřív než ráno automobilem." "Je to ale nepatrný rozdíl." "Přesto, přesto, pane Pollundere," řekl Karel, "budu vzpomínat na vaši laskavost a vždy sem rád přijedu, ovšem za předpokladu, že mě ještě pozvete po tom, jak jsem se dnes choval, a snad budu příště moci lépe vyjádřit, proč je pro mě dnes tak důležitá každá minuta, o kterou strýce dřív uvidím." A jako by už dostal svolení k odchodu, dodal: "Ale v žádném případě mě nesmíte doprovázet. Je to také zcela zbytečné. Venku je sluha, který mě na stanici rád vyprovodí. Teď jen ještě musím hledat svůj klobouk." A při těch slovech procházel už místností, aby se ve spěchu ještě naposledy pokusil, jestli by snad klobouk přece našel. "Nemohl bych vám vypomoci čepicí?" řekl pan Green a vytáhl z kapsy čepici, "třeba vám náhodou padne." Karel zůstal užasle stát a řekl: "Nevezmu vám přece čepici. Mohu přece docela dobře jít s nepokrytou hlavou. Vůbec nic nepotřebuji." "Není to moje čepice. Jen si ji vezměte!" "Tak děkuji," řekl Karel, aby se nezdržoval, a čepici si vzal. Nasadil si ji a nejdřív se zasmál, jelikož mu dokonale padla, znovu ji vzal do ruky a prohlížel, nemohl však najít tu zvláštní věc, kterou na ní hledal; byla to úplně nová čepice. "Padne znamenitě!" "Takže padne!" zvolal pan Green a bouchl do stolu.

Karel šel už ke dveřím, aby zavolal sluhu, když vtom pan Green vstal, protáhl se po tom bohatém jídle a dlouhém odpočinku, udeřil se několikrát silně do prsou a řekl tónem, v němž bylo cosi mezi radou a rozkazem: "Než odejdete, musíte se rozloučit se slečnou Klárou." "To musíte," řekl též pan Pollunder, který se rovněž zvedl. Bylo slyšet, že mu ta slova nejdou ze srdce, jeho ruce chabě dopadly na švy kalhot a neustále si rozepínal a zapínal kabát, který byl podle nejnovější módy zcela krátký a sahal sotva k bokům, což tak tlustým lidem, jako byl pan Pollunder, neslušelo. Ostatně když tak stál vedle pana Greena, měl člověk jasný dojem, že to u pana Pollundera není zdravá tloušťka, mohutná záda měl celá shrbená, břicho vypadalo měkké a ochablé, skutečná přítěž, a obličej se zdál bledý a ztrápený. Zato pan Green, který tu stál, byl možná ještě trochu hustší než pan Pollunder, ale byla to tloušťka souvislá, vyvážená, nohy byly po vojensku sražené k sobě, hlavu držel zpříma a pokyvoval jí, vypadal jako velký cvičenec, jako cvičitel.

"Zajděte tedy napřed ke slečně Kláře," pokračoval pan Green. "To vám určitě udělá radost a také to velice dobře zapadá do mého časového rozvrhu. Musím vám totiž, než odsud odejdete, skutečně říci

něco zajímavého, co patrně může mít rozhodující význam i pro váš návrat. Jenže jsem bohužel vázán vyšším příkazem, abych vám před půlnoci nic neprozrazoval. Dovedete si představit, že mě samotného to mrzí, protože to ruší můj noční klid, ale já se tím příkazem řídím. Nyní je čtvrt na dvanáct, mohu tedy ještě dojednat své obchodní záležitosti s panem Pollunderem, vaše přítomnost by při tom jen rušila, a vy můžete strávit hezkou chvilku se slečnou Klárou. Přesně ve dvanáct se pak dostavíte sem a zde se dovíte, co je třeba."

Mohl Karel odmítnout tuto žádost, která od něho vskutku vyžadovala jen trošku zdvořilosti a vděčnosti vůči panu Pollunderovi a kterou mimoto vyslovil jinak nezúčastněný hrubý člověk, kdežto pan Pollunder, jehož se to týkalo, byl ve slovech i pohledech co nejzdrženlivější? A co je ta zajímavá věc, kterou se smí dovědět až o půlnoci? Jestliže neuspíší jeho návrat domů o ty tři čtvrti hodiny, o které ho nyní oddaluje, příliš ho to nezajímá. Ale nejvíc pochyboval o tom, může-li vůbec jít za Klárou, která je přece jeho nepřítelkyní. Kdyby u sebe měl aspoň průbojník, který mu strýc daroval jako těžitko na dopisy. Vždyť Klářin pokoj může být skutečně nebezpečné doupě. Ale teď je přece naprosto nemožné, aby zde proti Kláře slovo řekl, jelikož je Pollunderovou dcerou, a jak nyní slyšel, dokonce Mackovou nevěstou. Měla se k němu chovat přece jen o maličko jinak a byl by se jí přímo obdivoval, s jakými lidmi je spjata. Ještě si to vše rozmýšlel, ale už zpozoroval, že se po něm žádné rozmýšlení nežádá, neboť Green otevřel dveře a řekl sluhovi, který seskočil z podstavce: "Doved'te toho mladého muže ke slečně Kláře."

Tak se vykonávají rozkazy, říkal si Karel, když ho sluha zvlášť krátkou cestou vedl ke Klářinu pokoji a přitom málem běžel a sténal stařeckou slabostí. Když Karel šel kolem svého pokoje, jehož dveře byly stále ještě otevřeny, chtěl na chvilku vstoupit, snad aby se uklidnil. Avšak sluha to nepřipustil. "Ne," řekl, "musíte ke slečně Kláře. Vždyť jste to sám slyšel." "Zdržel bych se uvnitř jen chvilku," řekl Karel a myslel na to, že by si pro změnu chvíli lehl na pohovku, aby mu čas do půlnoci rychleji uběhl. "Neztěžujte mi vykonání rozkazu," řekl sluha. Považuje, zdá se, za trest, že musím jít ke slečně Kláře, pomyslel si Karel a udělal několik kroků, ale pak se zas naschvál zastavil. "Tak přece pojd'te, mladý pane," řekl sluha, "když už jste tady. Já vím, chtěl jste ještě v noci odejít, jenže všechno nejde, jak si člověk přeje, vždyť jsem vám to hned říkal, že to bude sotva možné." "Ano, chci odejít, a také odejdu," řekl Karel, "a chci se teď se slečnou Klárou jen rozloučit." "Tak proč tedy s rozloučením otálíte," řekl sluha a Karel na něm viděl, že mu ani slovo nevěří, "pojd'te přece."

"Kdo je na chodbě?" ozval se Klářin hlas a bylo vidět, jak se vyklání z blízkých dveří, v ruce velkou stolní lampu s červeným stínidlem. Sluha k ní přispěchal a hlásil se, Karel šel pomalu za ním. "Přicházíte pozdě," řekla Klára. Karel jí zatím neodpověděl, avšak řekl sluhovi tiše, ale tak, že to znělo jako strohý rozkaz, jelikož už znal jeho založení: "Počkáte na mne hned za těmito dveřmi!" "Chtěla jsem už jít spát," řekla Klára a postavila lampu na stůl. Jako dole v jídelně zavřel sluha i zde opatrně zvenčí dveře. "Vždyť už je půl dvanácté pryč." "Půl dvanácté pryč," opakoval Karel tázavě, jako by se těch čísel polekal. "Tak to se ale musím rychle rozloučit," řekl Karel, "jelikož přesně ve dvanáct musím už být dole v jídelně." "Vy máte ale kvapné záležitosti," řekla Klára a roztržitě si rovnala záhyby na svém volném nočním úboru, tváře jí planuly a ustavičně se usmívala. Karlovi se zdálo, že nehrozí nebezpečí, že se s Klárou znovu pohádá. "Nemohl byste mi přece ještě chvilku zahrát na klavír, jak mi to včera slíbil papá a dnes vy sám?" "Není ale už příliš pozdě?" zeptal se Karel. Rád by jí byl vyhověl, neboť byla úplně jiná než prve, jako by se jaksi povznesla do kruhů Pollunderových a dále i Mackových. "Ano, pozdě už je," řekla a zdálo se, že chuť na hudbu ji už přešla. "Pak se tu také každý tón rozléhá po celém domě, jsem přesvědčena, že když budete hrát, vzbudí se nahoře v podkrovních světničkách služebnictvo." "Tak já tedy hrát nebudu, doufám, že určitě znovu přijedu, ostatně jestli vás to nijak zvlášť neobtěžuje, tak někdy navštívte mého strýce a podívejte se při té příležitosti i do mého pokoje. Mám nádherné piano. Daroval mi je strýc. Bude-li vám to vhod, zahrají vám pak všechny skladbičky, co umím, není jich bohužel mnoho a ani se nehodí pro tak velký nástroj, na němž by se měli předvádět jen virtuosoři. Ale i to potěšení budete moci mít, vyrozumíte-li mě předem o své návštěvě, neboť strýc mi chce co nejdříve najmout nějakého slavného učitele - dovedete si představit, jak se na to těším - a jeho hra bude ovšem stát za to, abych si pozval návštěvu, až budu mít hodinu. Mám-li být upřímný, jsem rád, že už je na hraní příliš pozdě, jelikož dosud vůbec nic neumím, žasla byste, jak málo umím. A teď dovolte, abych se rozloučil, konečně vždyť už je čas jít spát." A protože Klára se na něj laskavě dívala a zdálo se, že mu vůbec

nezazlívá tu rvačku, dodal s úsměvem, když jí podával ruku: "V mé vlasti se říká: _Dobře spi a sladce sni'."

"Počkejte," řekla a nepřijala podávanou ruku, "snad byste přece měl zahrát." A zmizela malými postranními dveřmi, vedle nichž stálo piano. Co se děje? říkal si Karel, dlouho čekat nemohu, i když je tak milá. Ozvalo se zaklepání na dveře z chodby a sluha, který si netroufal dveře zcela otevřít, zašeptal malou skulinou: "Promiňte, právě mě odvolali a nemohu déle čekat." "Jen jděte," řekl Karel, který si už troufal najít cestu do jídelny sám, "jen mi nechte za dveřmi lucernu. Ostatně kolik je hodin?" "Bude tři čtvrti na dvanáct," řekl sluha. "Jak pomalu ten čas utíká," řekl Karel. Sluha chtěl už dveře zavřít, když si Karel vzpomněl, že mu dosud nedal spropitné, vytáhl z kapsy u kalhot šilink - nosil teď stále drobné po americkou volně v kapse kalhot, kde mu cinkaly, kdežto bankovky v kapsičce u vesty - a podal ho sluhovi se slovy: "Za vaše dobré služby."

Klára už zase přišla zpátky, ruce na svém pevně držícím účesu, a tu Karla napadlo, že přece neměl sluhu posílat pryč, vždyť kdo ho teď dovede na stanici městské dráhy? Nu co, však už pan Pollunder ještě nějakého sluhu sežene, ostatně možná že tohoto sluhu zavolali do jídelny a bude pak k dispozici. "Prosím vás, abyste přece jen něco zahrál. Tak zřídka se tu slyší hudba, že si člověk nechce nechat ujít příležitost, aby si ji poslechl." "Pak je ale nejvyšší čas," řekl Karel bez dalšího rozvažování a hned sedl ke klavíru. "Přejete si noty?" zeptala se Klára. "Děkuji, vždyť já noty ani dokonale neznám," odpověděl Karel a už hrál. Byla to píseň, která by se musela hrát dosti pomalu, jak Karel dobře věděl, aby jí zvláště cizinci vůbec porozuměli, on však ji vyřídil v nejstrašnějším pochodovém tempu. Když skončil, prodralo se vyhoštěné ticho domu znovu na svoje místo. Seděli jako omámení a nehýbali se. "Docela hezké," řekla Klára, ale nebylo zdvořilostní fráze, která by po té hře mohla Karlovi zalichotit. "Kolik je hodin?" zeptal se. "Tři čtvrti na dvanáct." "Tak to mám ještě chvíli času," řekl a říkal si v duchu: buď, anebo. Nemusím přece hrát všech deset písní, které umím, ale jednu dovedu zahrát poměrně dobře. A začal hrát svou oblíbenou vojenskou píseň. Tak pomalu, že probuzená touha posluchače se upínala k příští notě, ale Karel s ní otálel a zahrál ji jen s námahou. Skutečně totiž musel jako u každé jiné písně nejprve očima vyhledat potřebné klávesy, ale krom toho cítil, jak se ho zmocňuje zármutek, jenž za koncem písně hledá jiný konec a nemůže ho nalézt. "Vždyť já nic neumím," řekl Karel, když píseň skončila, a pohlédl na Kláru se slzami v očích.

Vtom se z vedlejší místnosti ozval hlasitý potlesk. "Ještě někdo poslouchá!" zvolal Karel pobouřeně.

"Mack," řekla Klára tiše. A už bylo slyšet, jak Mack volá: "Karle Rossmanne, Karle Rossmanne!"

Oběma nohama zároveň se Karel přehoupl přes stoličku u klavíru a otevřel dveře. Spatřil tam Macka, jak napůl sedí, napůl leží ve velké posteli s nebesy, přikrývkou měl volně přehozenou přes nohy.

Baldachýn z modrého hedvábí byl jedinou, trochu dívčí okrasou jinak prosté hranaté postele z těžkého dřeva. Na nočním stolku hořela jediná svíce, ale ložní prádlo a Mackova košile byly tak bílé, že světlo svíce, jež na ně dopadalo, se od nich odráželo téměř oslňujícím odleskem; také baldachýn zářil, alespoň na okraji, lehce zvlňným, ne zcela napjatým hedvábím. Ale hned za Mackem se postel a vše ostatní nořilo do naprosté tmy. Klára se opřela o pelest a měla už oči jen pro Macka.

"Servus," řekl Mack a podal Karlovi ruku. "Hrajete celkem dobře, doposud jsem jen věděl, že umíte jezdit na koni." "Jedno jako druhé umím velice špatně," řekl Karel. "Kdybych byl věděl, že posloucháte, určitě bych nehrál. Ale vaše slečna" - zarazil se, váhal, má-li říci "nevěsta", když Mack a Klára spolu už zřejmě spí. "Tušil jsem to," řekl Mack, "proto vás sem Klára musela vylákat z New Yorku, jinak bych ani neslyšel, jak hrajete. Je to sice hodně začátečnické a udělal jste několik chyb i v těch písních, které jste přece měl nacvičené a které jsou velice primitivní, ale i tak mě to velmi potěšilo, nehledě k tomu, že já ničím hrou nepohrdám. Nechcete se ale posadit a ještě chvíli u nás zůstat? Kláro, podej mu přece židli." "Děkuji," řekl Karel zájímavě. "Nemohu zůstat, ačkoliv bych zůstal rád. Příliš pozdě zjišťuji, že jsou v tomto domě tak útulné pokoje." "Přestavuji vše tímto způsobem," řekl Mack.

V tom okamžiku zaznělo dvanáct úderů zvonu rychle za sebou, jeden úder padal do zvuku druhého, Karel cítil vání od rozhoupaných zvonů na tvářích. Jaká je to ves, když má takové zvony!

"Nejvyšší čas," řekl Karel, napřáhl jen směrem k Mackovi a Kláře ruce, ale nedosáhl na ně, a vyběhl na chodbu. Lucernu tam nenašel a litoval, že dal sluhovi spropitné příliš brzo. Šmátaje chtěl se podél zdi dostat k otevřeným dveřím svého pokoje, ale byl stěží v půli cesty, když spatřil, jak se klátivou chůzí se

zvednutou svíci rychle blíží pan Green. V ruce, ve které držel svíčku, nesl též dopis.

"Rossmanne, pročpak nejdete? Proč mě necháváte čekat? Copak jste prováděl u slečny Kláry?" Tolik otázek! pomyslel si Karel, a teď mě ještě přitiskne ke zdi, neboť stál vskutku těsně před Karlem, který se zády opíral o zeď. Green se v té chodbě zdál až směšně veliký a Karel si žertem kladl otázku, jestli snad nepozřel dobráka pana Pollundera.

"Vy opravdu nejste člověk držící slovo. Slíbíte, že ve dvanáct hodin sejdete dolů, a zatím se plížíte kolem dveří slečny Kláry. Zato já jsem vám na půlnoc slíbil něco zajímavého a už jsem s tím tady."

A s těmito slovy podal Karlovi dopis. Na obálce stálo "Karlů Rossmannovi. Osobně doručit do půlnoci, ať je zastížen kdekoliv." "Koneckonců," řekl pan Green, zatímco Karel otvíral dopis, "uznání myslím zasluhuje už to, že jsem sem kvůli vám přijel z New Yorku, takže byste mě věru nemusel nechat, abych za vámi ještě běhal po chodbách."

"Od strýce!" řekl Karel, sotva nahlédl do dopisu. "Čekal jsem to," řekl obrácen k panu Greenovi. "Jestli jste to čekal nebo ne, je mi kolosálně jedno."

Tak už čtěte," řekl Green a svítil Karlovi svíčkou. Karel při jejím světle četl: "Milovaný synovče! Jak už jsi jistě poznal za našeho bohužel příliš krátkého soužití, jsem veskrze zásadový člověk. To je velice nepříjemné a smutné nejen pro moje okolí, nýbrž i pro mne, avšak vděčím svým zásadám za vše, čím jsem, a nikdo po mně nesmí žádat, abych zapřel, že chodím po této zemi, nikdo, ani Ty ne, můj milovaný synovče, třebaže právě Ty bys byl první v pořadí, kdyby mě snad někdy napadlo ten všeobecný útok na mne připustit. Pak bych nejraději právě Tebe chytil a zvedl do výše těmato dvěma rukama, jimiž držím a popisuji papír. Jelikož však zatím pranic nenasvědčuje, že by k tomu někdy mohlo dojít, musím Tě po tom, co se dnes stalo, stůj co stůj poslat od sebe pryč a naléhavě Tě prosím, abys mě ani sám nevyhledával, ani se nepokoušel udržovat se mnou styk písemně nebo skrze prostředníky. Rozhodl ses proti mé vůli, že dnes večer ode mne odejdeš, potom však také při tom rozhodnutí setrvej po celý život, jen tehdy to bylo rozhodnutí muže. Za doručitele této zprávy jsem zvolil pana Greena, svého nejlepšího přítele, jenž pro Tebe zajisté najde dost šetrných slov, která mne v tuto chvíli opravdu nenapadají. Je to vlivný člověk a bude Tě už kvůli mně radou i skutkem podporovat v Tvých prvních samostatných krocích. Abych pochopil náš rozchod, který mi nyní na konci tohoto dopisu znovu připadá nepochopitelný, musím si stále znovu a znovu říkat: Od Tvé rodiny, Karle, nepřichází nic dobrého. Kdyby Ti snad pan Green zapomněl vydat kufr a deštník, tak mu to připomeň. Se srdečnými přáními zdaru v Tvém dalším životě Tvůj věrný strýc Jakob." "Skončil jste?" zeptal se Green. "Ano," řekl Karel, "přinesl jste mi ten kufr a deštník?" zeptal se Karel. "Zde je," řekl Green a postavil vedle Karla na zem jeho starý cestovní kufr, jež dosud levou rukou schovával za zády. "A deštník?" zeptal se Karel dále.

"Vše je zde," řekl Green a vytáhl i deštník, který měl zavěšený v kapse u kalhot. "Ty věci přinesl jistý ubal, vrchní strojník na lince Hamburk - Amerika, tvrdil, že je našel na lodi. Můžete mu příležitostně poděkovat." "Tak zas aspoň mám své staré věci," řekl Karel a položil deštník na kufr. "Máte si na ně ale příště dávat lepší pozor, vzkazuje vám pan senátor," poznamenal pan Green a zeptal se pak zřejmě z privátní zvědavosti: "Co je to vlastně za zvláštní kufr?" "Je to kufr, s jakým vojáci v mé vlasti nastupují vojenskou službu," odpověděl Karel, "je to starý vojenský kufr mého otce. Ostatně je docela praktický." S úsměvem dodal: "Ovšem když ho člověk nenechá někde stát." "Koneckonců, vy už jste se dost poučil," řekl pan Green, "a druhého strýce v Americe asi nemáte. Zde vám ještě dám lístek třetí třídy do San Franciska. Rozhodl jsem se, že pojedete tam, jelikož za prvé máte na Východě mnohem lepší možnosti výdělků, a za druhé jelikož váš strýc má zde prsty ve všem, co by pro vás přicházelo v úvahu, a k setkání s ním nesmí v žádném případě dojít. Ve Frisku můžete naprosto nerušeně pracovat, začnete jen klidně od pípy a pokuste se zvolna vypracovat."

Karel nepostřehl v těch slovech žádnou zlomyslnost, zlá zpráva, která celý večer vězela u Greena, byla doručena, a Green se od té chvíle zdál být neškodným člověkem, s nímž se asi dalo mluvit otevřeněji než s kýmkoliv jiným. Sebelepší člověk, který je bez vlastní viny vyvolen, aby se stal doručitelem tak tajemného a mučivého rozhodnutí, musí se zdát podezřelý, dokud je má u sebe. "Ihned z tohoto domu odejdu," řekl Karel a čekal, jestli to zkušený muž schválí, "jelikož jsem byl přijat jen jako synovec svého strýce, kdežto jako cizí člověk zde nemám co pohledávat. Byl byste tak laskav a ukázal mi, kudy se jde ven, a dovedl mě pak na cestu, po které se dostanu k nejbližšímu hostinci?" "Ale rychle," řekl Green,

"děláte mi dost nepříjemností." Když Karel viděl, jak Green hned dlouhým krokem vyrazil, zarazil se, byl to přece podezřelý spěch, a chytil Greena dole za kabát, a jelikož rázem poznal, jak se věci doopravdy mají, řekl: "Jedno mi musíte ještě vysvětlit. Na obálce dopisu, který jste mi měl doručit, stojí pouze, že ho mám dostat o půlnoci, ať jsem zastižen kdekoliv. Tak proč jste mě zde zdržoval a odvolával se přitom na tento dopis, když jsem odsud chtěl ve čtvrt na dvanáct odejít? Překročil jste tím příkaz." Než Green odpověděl, udělal rukou pohyb přehnaně znázorňující, jak zbytečná je Karlova poznámka, a pak řekl: "Stojí snad na obálce, že se mám kvůli vám uštvat k smrti, a lze snad z obsahu dopisu vyvodit, že se má nápis tak chápat? Kdybych vás byl nezdržel, musel bych vám dopis právě o půlnoci doručit na silnici." "Nikoliv," řekl Karel bez váhání, "docela tak to není.

Na obálce stojí _doručit po půlnoci_. Jestliže jste byl příliš unavený, nemohl byste za mnou snad ani jít, nebo bych byl o půlnoci už dorazil ke strýci, což ovšem sám pan Pollunder popírá, anebo by konečně bylo vaší povinností dovézt mě automobilem, o kterém najednou už nebyla řeč, zpět ke strýci, když jsem tolik toužil se vrátit. Neříká ten nápis zcela jasně, že půlnoc má pro mne ještě být poslední lhůtou? A vy jste zavinil, že jsem ji zmeškal."

Karel na Greena zoztra pohlédl a poznal asi, jak v Greenovi zahanbení, že byl takto odhalen, zápasí s radostí, že se mu vydařil jeho záměr. Posléze se vzchopil a řekl tónem, jako by Karlovi skočil do řeči, ačkoliv Karel už dávno mlčel: "Už ani slovo!" a vystrčil Karla, který zase zvedl kufr a deštník, malými dveřmi, které před ním prudce otevřel.

Karel stál užasle venku. Před ním vedly dolů schody bez zábradlí, přistavené k domu. Potřeboval jen sejít dolů a pak zahrnout trochu doprava, k aleji vedoucí na silnici. V jasném svitu měsíce nemohl ani zabloudit. Dole v zahradě z různých stran slyšel štěkot puštěných psů, kteří běhali sem tam ve tmě mezi stromy. V jinak nerušeném tichu bylo zcela jasně slyšet, jak velkými skoky padají do trávy.

Karel šťastně vyšel ze zahrady, psi ho ani neobtěžovali. Nedokázal s jistotou určit, kterým směrem je New York, cestou sem si příliš málo všimal podrobností, které mu teď mohly být k užítku. Nakonec si řekl, že přece nemusí stůj co stůj do New Yorku, kde ho nikdo nečeká, a jeden člověk dokonce určitě nečeká. Nerozhodl se tedy pro určitý směr a vydal se na cestu.

(IV.) Pochod do Ramsesu

Po krátkém pochodu dorazil Karel do malého hostince, který byl vlastně jen malou poslední stanicí newyorských povozníků, a proto se ho málokdy využívalo k přenocování, a požádal o nejlacinější nocleh, jaký měli, neboť si říkal, že musí hned začít šetřit. Hostinský vyhověl jeho žádosti a pokynul mu, jako by tam Karel byl zaměstnán, aby šel nahoru po schodech, a tam ho přijala rozčuchaná stará žena, mrzutá, že ji vyrušil ze spánku, ani ho skoro nevyslechla, a neustále ho napomínajíc, aby šel tiše, dovedla ho do jedné místnosti, ještě na něho však zasyčela: Pst! a pak zavřela dveře.

Karel zprvu ani nevěděl, jestli tam jsou jen spuštěné záclony, nebo jestli snad místnost vůbec nemá okna, taková tam byla tma; posléze si všiml zastřené okénka, odhrnul roušku, a tím dovnitř vniklo trochu světla. V místnosti byla dvě lůžka, obě však byla už obsazena. Karel tam spatřil dva mladé lidi, kteří tvrdě spali a vypadali málo důvěryhodně hlavně proto, že bůhvíproč spali oblečení, jeden na sobě dokonce měl boty.

V okamžiku, kdy Karel odkryl okénko, pozvedl jeden ze spáčů ruce i nohy a Karlovi se naskytla taková podívaná, že se vzdor svým starostem musel v duchu smát.

Brzy pochopil, že ze spaní nebude nic, neboť nesmí vydat všanc kufr, jež sotva získal zpět, ani peníze, které má u sebe, nehledě k tomu, že už ani nebylo kde spát, nebyla tu pohovka ani lehátko. Odejít však také nechtěl, neboť si netroufal projít kolem pokojské a hostinského a hned zas dům opustit. Vždyť to zde konečně snad není méně bezpečné než na silnici. Nápadné ovšem bylo, že v celé místnosti neobjevil jediné zavazadlo, pokud se to v tom přítmi dalo s jistotou tvrdit. Ale možná, ba s největší pravděpodobností jsou ti dva mladí lidé podomci, kteří musejí kvůli hostům brzy vstávat, a proto spí oblečení. Pak ovšem spát s nimi není příliš velká čest, ale zato to není tak nebezpečné. Jen ale nesmí v žádném případě ulehnout, dokud aspoň v tom nebude mít naprostou jistotu.

Na zemi před postelí stála svíčka se zápalkami a Karel se tam pro ně dokradl. Nerozpakoval se a rozsvítil, neboť místnost mu podle příkazu hostinského patřila právě tak jako těm druhým dvěma, kteří

mimo to prospali už polovinu noci a tím, že obsadili lůžka, byli proti němu v nesrovnatelné výhodě. Jinak samozřejmě dělal co mohl, aby je nevzbudil, přecházel a bral věci do ruky velmi opatrně.

Napřed chtěl prohlédnout kufr, aby zjistil, jak je to s jeho věcmi, na které se pamatoval už jen nejasně a z nichž to nejcennější se určitě už ztratilo. Sáhne-li totiž na něco ten Šubal, pak je malá naděje, že to člověk dostane nazpět nepoškozené. Šubal ovšem mohl od strýce čekat velké spopitné, kdežto kdyby některé věci chyběly, mohl se zas naproti tomu vymluvit na pana Butterbauma, který vlastně kufr hlídal. Při prvním pohledu do otevřeného kufru se Karel zhrozil. Kolik hodin strávil cestou přes moře tím, že kufr rovnal a stále znova přerovnával, a teď je to v něm vše bez ladu a skladu tak nacpáno, že když otevřel zámek, víko samo vyskočilo. Jenže brzy Karel s radostí zjistil, že ten nepořádek vznikl jen tím, že mu někdo dodatečně přibalil oblek, který měl na sobě během plavby a na nějž už ovšem v kufru nebylo místo. Nechybělo vůbec nic. V tajné kapse kabátu byl nejen pas, ale i peníze, které si Karel s sebou vzal z domova, takže přidá-li k tomu ty peníze, které má u sebe, je pro tu chvíli penězi bohatě zásoben. Také prádlo, které měl na sobě, když přijel, tam bylo, čistě vyprané a vyžehlené. Uložil také hned do osvědčené tajné kapsy hodinky a peníze. Jediné, čeho litoval, bylo, že všechny věci načichly veronským salámem, který rovněž nechyběl. Nedá-li se to něčím odstranit, může se Karel nadít, že z něho bude celé měsíce ten pach cítit.

Při hledání několika věcí uložených docela vespod, byla to kapesní bible, dopisní papír a fotografie rodičů, spadla mu z hlavy do kufru čepice. Mezi starými věcmi, které byly kolem ní, ji hned poznal, byla to jeho čepice, čepice, kterou mu matka dala s sebou na cestu. Z opatrnosti však tu čepici na lodi nenosil, jelikož věděl, že se v Americe místo klobouku vesměs nosí čepice, a proto nechtěl, aby ta jeho byla obnošená, už než tam dojde. Teď jí ovšem pan Green využil k tomu, aby se na Karlův účet pobavil. Nebo mu i k tomu snad dal příkaz strýc? A Karel neúmyslným vzteklým pohybem popadl víko kufru, které hlasitě zaklaplo.

Teď už se nedalo nic dělat, oba spáči se vzbudili. Nejdřív se protáhl a zazíval jeden, hned za ním druhý. Přitom skoro celý obsah kufru byl vysypaný na stole, jestli to jsou zloději, stačilo jen přistoupit a vybrat si. Nejen aby tomu předešel, ale aby i jinak hned měl jasno, šel Karel se svíčkou v ruce k postelím a vysvětlil, jakým právem tu je. Zdálo se, že to vysvětlení vůbec nečekali, neboť na něho jen bez jakéhokoliv údivu hleděli, ještě příliš rozespálí, aby mohli mluvit. Oba byli velice mladí, ale těžká práce či nouze způsobily, že jim ve tvářích předčasně vystoupily kosti, vousy jim nepořádně visely kolem brady, už dlouho nestříhané vlasy měli rozčuchané, a jak byli ještě rozespálí, protírali a mnuli si teď klouby prstů zapadlé oči.

Karel chtěl využít jejich okamžité slabosti, a proto řekl: "Jmenuji se Karel Rossmann a jsem Němec. Když už máme společný pokoj, řekněte mi prosím také, jak se jmenujete a jaké jste národnosti. Jen ještě hned prohlašuji, že si nedělám nárok na lůžko, poněvadž jsem přišel tak pozdě a vůbec nemám v úmyslu spát. Krom toho by vám nemělo vadit, že mám pěkný oblek, jsem úplně chudý a bez vyhlídek." Menší z nich - byl to ten, co měl na nohou boty - naznačil rukama, nohama i výrazem obličeje, že ho to vše naprosto nezajímá a že teď není vůbec čas na takové řeči, lehl si a hned usnul; druhý, muž se snědou pletí, si také hned lehl, ale ještě před usnutím nedbale natáhl ruku a řekl: "Tenhle se jmenuje Robinson a je Ir, já se jmenuji Delamarche, jsem Francouz a teď prosím o klid." Sotva to dořekl, sfoukl mohutným výdechem Karlovi svíčku a padl zpátky na polštář.

Tak toto nebezpečí je zatím zažehnáno, řekl si Karel a vrátil se ke stolu. Není-li jejich ospalost záminkou, pak je vše v pořádku. Nepříjemné pouze je, že ten jeden je Ir. Karel už přesně nevěděl, ve které knize kdysi doma četl, že se v Americe člověk má mít před Iry na pozoru. Dokud pobýval u strýce, byl by ovšem měl nejlepší příležitost vypátrat, jsou-li Irové nebezpeční, úplně to však propásl, poněvadž se domníval, že je o něho navždy dobře postaráno. Teď si chtěl aspoň se svíčkou, kterou znovu zapálil, toho Ira důkladněji prohlédnout, a přitom zjistil, že zrovna on vypadá snesitelněji než ten Francouz. Měl dokonce ještě krapet zakulacené tváře a docela přívětivě se ve spánku usmíval, pokud to Karel, když si stoupl na špičky, mohl zpovzdáli zjistit.

Karel, přesto pevně odhodlaný, že nebude spát, usedl na jedinou židli v místnosti, odložil prozatím skládání věcí do kufru, poněvadž na to má přece ještě celou noc, a listoval trochu v bibli, ale nečetl. Pak vzal do ruky fotografii rodičů, na které pomenší otec stojí vysoko vzpřímen, kdežto matka sedí před ním

trochu zapadlá v křesle. Jednu ruku má otec položenou na opěradle křesla, druhou, sevřenou v pěst, na obrázkové knize, která leží rozevřená na křehkém ozdobném stolku po jeho boku. Měli také fotografii, na které je Karel s rodiči, otec a matka se tam na něho upřeně dívají, zatímco on se musel podle příkazu fotografa dívat do přístroje. Ale tu fotografii s sebou na cestu nedostal.

O to důkladněji si prohlížel fotografii ležící před ním a snažil se z různých stran zachytit otcův pohled. Ale i když Karel měnil pohled tím, jak různě představoval svíčku, otec ne a ne oživnout, jeho vodorovný, mohutný knír také vůbec nevypadal jako ve skutečnosti, nebyl to dobrý snímek. Zato matka byla už zpodobena lépe, ústa měla stažená tak, jako by jí bylo ublíženo a ona se nutila do úsměvu. Karlovi se zdálo, že to každému, kdo se na obrázek dívá, musí být tak nápadné, že mu v příštím okamžiku zase připadalo, jako by ten dojem byl příliš zřejmý a skoro pošetilý. Jak by v někom mohl obraz vzbudit tak nezvratné přesvědčení, že zobrazený skrývá nějaký cit. A na chvilku spustil z obrázku oči a hleděl jinam. Když se na něj zadíval znovu, všiml si matčiny ruky, visící zcela vpředu přes opěradlo křesla tak blízko, že by se dala políbit. Říkal si, jestli by snad přece nebylo správné rodičům napsat, jak to na něm skutečně oba požadovali, naposled v Hamburku velice přísně otec. Když mu jednoho strašného večera matka u okna oznámila, že pojede do Ameriky, neodvolatelně se ovšem tehdy zapřísáhl, že nikdy nenapiše, jenže co je zde v nových poměrech platná taková přísaha nezkušeného chlapce. Zrovna tak dobře mohl tenkrát přísahat, že se po dvouměsíčním pobytu v Americe stane generálem americké milice, a zatím ve skutečnosti je spolu se dvěma lotry v podkrovní světnici v hostinci za New Yorkem a mimoto musí přiznat, že je tu opravdu na svém místě. A s úsměvem zkoumal tváře rodičů, jako by se z nich dalo poznat, touží-li stále ještě po tom, aby dostali od syna zprávu.

Jak se tak díval, brzy zpozoroval, že je přece jen velice unaven a že sotva dokáže být celou noc vzhůru. Obrázek mu vypadl z rukou, pak na něj položil obličej, obrázek ho příjemně chladil na tváři a Karel s libým pocitem usnul.

Vzbudil se ráno tím, jak ho někdo zalechtal pod paží. To ten Francouz si dovilil takovou dotěrnost. Ale také Ir stál už u Karlova stolu a oba na něho hleděli s nemenším zájmem než Karel v noci na ně. Karel se nedivil, že ho neprobudili, už když vstávali; zvláště tiše si asi vůbec nepočínali ze zlého úmyslu, neboť on tvrdě spal, a mimoto oblékání a zřejmě ani mytí jim nedalo mnoho práce.

Ted' se navzájem řádně a s jistou obřadností pozdravili a Karel se dověděl, že oba jsou strojní zámečníci, že už dlouhý čas nemohli v New Yorku sehnat práci, a značné tudíž zchátrali. Robinson si na důkaz toho rozepnul kabát a bylo vidět, že nemá košili, ale to se ovšem poznalo už i podle límce, volně přichyceného vzadu na kabátě. Měli v úmyslu doputovat do městečka Butterfordu, vzdáleného dva dny cesty od New Yorku, kde jsou prý volná místa. Neměli nic proti tomu, aby Karel šel s nimi, a slíbili mu za prvé, že mu občas ponesou kufr, a za druhé, že dostanou-li sami práci, seženou mu místo učedníka, což by byla hračka, když práce vůbec bude. Karel ještě ani nesvolil, a už mu přátelsky radili, aby si svlékl ty krásné šaty, protože mu prý budou na překážku, kdykoliv se bude ucházet o místo. Právě v tomto domě je prý dobrá příležitost šatů se zbavit, neboť pokojská obchoduje se šatstvem. Pomohli Karlovi, který nebyl, pokud jde o šaty, dosud ani zcela rozhodnutý šaty svléknout, a odnesli je. Když si Karel, osamělý a ještě trochu ospalý, pomalu oblékal svůj starý cestovní oblek, dělal si výčitky, že šaty prodal, což mu snad mohlo škodit, bude-li se ucházet o učednické místo, ale jen prospět, bude-li se ucházet o místo lepší, a otevřel dveře, aby ty dva zavolal zpět, už se s nimi však srazil a oni položili na stůl půldolar jako výtěžek, přitom se však tvářili příliš vesele, aby si bylo možno namlouvat, že na prodeji sami nevydělali, a to tolik, že to bylo k zlosti.

Nebyl ostatně čas, aby si o tom promluvili, neboť vešla pokojská, stejně rozespalá jako v noci, a vyhnala je všechny tři na chodbu s vysvětlením, že místnost musí být dána do pořádku pro nové hosty. O to ale přirozeně nešlo, počínala si tak jen ze zlomyslnosti. Karel si zrovna chtěl složit kufr, ale musel se dívat, jak ta žena popadla jeho věci oběma rukama a házela je do kufru takovou silou, jako by to byla zvířata, která je třeba přinutit, aby si lehla. Oba zámečníci se kolem ní sice točili, tahali ji za sukni, poplácávali ji po zádech, ale jestli měli v úmyslu Karlovi tím pomoci, bylo to zcela pochybené. Když žena zavřela kufr, vtiskla Karlovi do ruky držadlo, odbyla zámečníky a vyhnala všechny tři z místnosti s pohrůzkou, že nedostanou kávu, jestli nebudou poslouchat. Žena zřejmě dočista zapomněla, že Karel od samého začátku k zámečníkům nepatřil, jelikož s nimi zacházela, jako by byli jedna parta. Ovšem zámečníci jí

prodali Karlovy šaty, a tím prokázali, že mají cosi společného.

Museli dlouho chodit sem a tam po chodbě a zvláště Francouz, který se do Karla zavěsil, v jednom kuse nadával a hrozil, že hostinského zboxuje, jestli se opováží ukázat, a jako by se k tomu chystal, vztekla o sebe třel zaťaté pěsti. Nakonec přišel nevinný malý chlapec, který se musel natáhnout, když Francouzovi podával konvici s kávou. Bohužel přinesl jen konvici a nedalo se mu vysvětlit, že by byly žádoucí ještě sklenice. Takto mohl pít vždy jen jeden, druzí dva stáli u něho a čekali. Karel neměl na kávu chuť, ale nechtěl ty druhé urazit, a tak když na něho přišla řada, stál tu s konvicí u rtů a nepil.

Na rozloučenou odhodil Ir konvici na kamenné dlaždice, prošli domem, aniž je kdo spatřil, a vyšli do husté, nažloutlé ranní mlhy. Kráčeli celkem tiše vedle sebe po kraji ulice, Karel si musel sám nést kufr, ti druzí by ho nejspíš vystřídali, až kdyby je o to poprosil, občas z mlhy vyrazil automobil a všichni tři otáčeli hlavy po vozech, většinou obrovských, které byly tak nápadné svým zjevem a objevovaly se tak nakrátko, že nebyl ani čas všimnout si, jestli v nich někdo sedí. Později začaly jezdit kolony povozů, které přivážely do New Yorku potraviny a jely v pěti nepřetržitých řadách, zabírajících celou šířku ulice, takže přes ni nikdo nemohl přejít. Občas se ulice rozšiřovala v jakési náměstí, uprostřed něhož na věžovitém výstupku přecházel policista, aby měl o všem přehled a hůlkou mohl řídit jak provoz na hlavní ulici, tak i provoz vyúsťující sem z postranních ulic, na nějž pak až k příštímu náměstí a k příštímu policistovi nikdo nedohlížel, avšak dobrovolně ho ve vyhovujícím pořádku udržovali mlčenliví a pozorní vozkové a řidiči. Klidu, který všude vládl, se Karel divil nejvíce. Nebýt hučení bezstarostných zvířat dopravovaných na jatka, nebylo by snad slyšet nic než klapot kopyt a svištění pneumatik. Přitom rychlost jízdy nebyla přirozeně vždy stejná. Když na jednotlivých náměstích pro příliš velký nával ze stran docházelo k velkým změnám v řazení, celé řady uvízly a jely jen krok za krokem, ale pak se také zase stávalo, že se vše chvilku hnalo bleskurychle vpřed, než se to znovu uklidnilo, jako by to ovládala jediná brzda. Přitom se z ulice vůbec nezvedal prach, vše se pohybovalo v naprosto průzračném vzduchu. Chodci tu nebyli, neputovaly tu do města jednotlivě trhovkyně jako v Karlově vlasti, ale občas se objevovaly velké ploché automobily, na nichž stálo asi dvacet žen s koši na zádech, tedy přece asi trhovkyně, a natahovaly krk, aby obhlédly provoz a zjistily, je-li naděje, že se pojedou rychleji. Pak bylo vidět podobné automobily, na nichž se jednotlivě procházeli muži s rukama v kapsách. Byly na nich různé nápisy a na jednom z těch automobilů Karel četl: "Přijmou se přistavní dělníci pro zasilatelství Jakob" a lehce přitom vykřikl. Vůz jel zrovna docela pomalu a malý, shrbený, čilý chlapík, stojící na schůdcích vozu, vyzval tři pocestné, aby nasedli. Karel se skryl za zámečníky, jako kdyby na voze mohl být strýc a spatřit ho. Byl rád, že i ti dva pozvání odmítli, ačkoliv se ho poněkud dotkl povýšený výraz, s jakým to učinili. Jen ať si vůbec nemyslí, že jsou příliš dobří na to, aby vstoupili do strýcových služeb. Dal jim to ihned znát, i když samozřejmě ne slovy. Nato ho Delamarche požádal, aby se laskavě nepletl do věci, kterým nerozumí, takovéto přijímání lidí je prý hanebný podfuk a firma Jakob je vyhlášena po celých Spojených státech. Karel neodpověděl, držel se však od té chvíle víc Ira, požádal ho také, aby mu teď chvíli nesl kufr, což Ir také učinil, když Karel svou prosbu několikrát opakoval. Jen si ustavičně stěžoval, jak je kufr těžký, ale pak se ukázalo, že má pouze v úmyslu ulehčit kufru o veronský salám, který mu padl do oka už asi v hotelu. Karel ho musel vybalit, Francouz ho vzal, pokrájel ho svým nožem podobným dýce a skoro sám ho snědl. Robinson dostal jen tu a tam kolečko, zato Karel, který musel kufr znovu nést, nechtěl-li ho nechat stát na silnici, nedostal nic, jako by si byl svůj díl vybral už předem. Připadalo mu příliš malicherné o kousíček žebrat, ale žluč se v něm hnula.

Mlha už nadobro zmizela, v dálce se skvělo vysoké horstvo, jehož zvlněný hřeben mizel v ještě vzdálenějším slunečním oparu. Podél ulice se táhla špatně obdělaná pole kolem velkých, temně začouzených továren stojících ve volné přírodě. V jednotlivých, nazdařbůh postavených činžovních domech se ta spousta oken zachvívala nejrůznějšími ořesy a odlesky a na všech malých úzkých balkónech měly ženy a děti plné ruce práce, zatímco kolem nich se v ranním větru třepetaly a mohutně nadouvaly pověšené nebo rozložené šátky a kusy prádla a střídavě je zakrývaly a odhalovaly. Jestliže se pohled odpoutal od domů, pak bylo vysoko na nebi vidět skřivany a dole zase vlaštovky létající nevysoko nad hlavami jedoucích lidí.

Mnohé věci připomínaly Karlovi domov a on nevěděl, dělá-li dobře, že odchází z New Yorku a vydává se do vnitrozemí. V New Yorku je moře a možnost kdykoliv se vrátit do vlasti. A tak se zastavil a řekl

oběma svým průvodcům, že má přece znovu chuť zůstat v New Yorku. A když ho Delamarche prostě chtěl hnát dál, nenechal se a řekl, že přece snad má ještě právo o sobě rozhodovat. Ir musel nejdřív dělat prostředníka a vysvětlit, že Butterford je mnohem krásnější než New York, a oba ho museli ještě tuze prosit, než znovu pokračoval v cestě. A ani pak by byl ještě nešel, kdyby si neřekl, že je pro něho možná lepší, dorazí-li někam, kde nebude mít možnost vrátit se tak snadno do vlasti. Určitě tam asi bude lépe pracovat a dělat pokroky, protože ho nebudou zdržovat zbytečné myšlenky.

A tak teď on ty druhé dva vlekl a ti měli takovou radost z jeho elánu, že se nenechali prosit a střídavě nesli kufr, a Karel ani dobře nechápal, čím vlastně jim tu velkou radost způsobil. Přišli do krajiny, která se zvedala, a když se chvílemi zastavili a ohlédl se, spatřili, jak se panorama New Yorku a jeho přístavu rozvíjí stále do větší šíře. Most spojující New York s Brooklynem se jemně klenul nad East Riverem a chvěl se, když člověk přimhouřil oči. Zdálo se, že po něm vůbec nic nejedí, a pod ním se pnula neživá hladká vodní stuha. Vše se v obou obrovských městech zdálo prázdné a postavené zbytečně. Nebyl téměř rozdíl mezi velkými a malými domy. V neviditelné hlubině ulice šel život patrně dál po svém, ale nad nimi nebylo vidět nic než lehký opar, který se sice nehýbal, ale zdálo se, že se dá snadno rozptýlit. I do přístavu, největšího na světě, se vrátil klid a jen občas se člověk domníval, asi pod vlivem vzpomínky na to, co dříve vídal zblízka, jak se nějaká loď posunula o kousek cesty dál. Ale ani ji nebylo možno dlouho sledovat, ztratila se z dohledu a nebyla už k nalezení.

Avšak Delamarche a Robinson viděli zřejmě mnohem víc, ukazovali napravo i nalevo, nataženými rukama jako by klenuli most nad náměstími a zahradami a říkali, jak se jmenují. Nemohli pochopit, že Karel byl přes dva měsíce v New Yorku a neviděl z města skoro nic než jednu ulici. A slíbili mu, že když v Butterfordu dost vydělají, zajedou s ním do New Yorku a ukážou mu vše, co stojí za vidění, obzvláště samozřejmě ta místa, kde se člověk báječně pobaví. A poté začal Robinson na celé kolo zpívat nějakou píseň, Delamarche ji doprovázel tleskáním, Karel poznal operetní melodii ze své vlasti a s anglickým textem se mu zde líbila mnohem víc, než se mu kdy líbila doma. Tak se pod širým nebem konalo malé představení, na němž se všichni podíleli, pouze město dole, které se prý při té melodii baví, jako by o tom zhora nic nevědělo.

Pojednou se Karel zeptal, kde že je ta zasilatelská firma Jakob, a hned spatřil, jak dva ukazováky, Delamarchův i Robinsonův, míří možná na tentýž bod, možná na body na míle vzdálené. Když pak pokračovali v cestě, Karel se zeptal, kdy nejdřív by se mohli s dostatečným výdělkem vrátit do New Yorku. Delamarche řekl, že to může docela dobře být už za měsíc, neboť v Butterfordu je prý nedostatek dělníků a mzdy jsou vysoké. Budou samozřejmě ukládat peníze do společné pokladny, aby se mezi nimi jako kamarády srovnaly případné rozdíly ve výdělku. Společná pokladna se Karlovi nelíbila, přestože jako učedník bude zajisté vydělávat méně než vyučení dělníci. Mimoto se Robinson zmínil, že kdyby v Butterfordu nebyla práce, museli by ovšem putovat dál, buď aby se někde uchytili jako zemědělství dělníci, nebo možná jít do Kalifornie na rýžoviště zlata, což byl Robinsonův nejmilejší plán, jak se dalo usoudit z jeho podrobného vyprávění. "Proč jste se tedy stal zámečnickem, když teď chcete na rýžoviště zlata?" zeptal se Karel, který nerad slyšel, že budou muset podniknout tak dlouhou, nejistou cestu. "Proč jsem se stal zámečnickem?" řekl Robinson, "přece určitě ne proto, aby mé matky syn při tom umřel hladu. Na rýžovištích zlata jsou skvělé výdělky." "Bývaly," řekl Delamarche. "Pořád ještě jsou," řekl Robinson a vyprávěl o mnoha známých, kteří při tom zbohatli a kteří tam stále ještě jsou, ovšem nehnou už prstem, ale ze starého přátelství jemu a samozřejmě i jeho kamarádům dopomohou k bohatství. "Však my si pomůžeme k místům v Butterfordu," řekl Delamarche a mluvil tím Karlovi z duše, ale nebyla to řeč, které se dalo důvěřovat.

Přes den se jen jednou zastavili v hostinci a venku u stolu, který byl, jak se Karlovi zdálo, ze železa, pojedli napůl syrového masa, které se nožem a vidličkou nedalo krájet, nýbrž dalo se jen trhat. Chléb měl válcovitý tvar

Kromě toho jídlo Karlovi hořklo i tím, že nebylo vůbec jisté, jak se zaplatí. Přirozené by bývalo, kdyby si každý zaplatil svůj díl, ale Delamarche i Robinson při jedné příležitosti poznamenali, že své poslední peníze utratili za poslední nocleh. Hodinky, prsten ani nic jiného, co by se dalo prodat, nebylo u žádného z nich vidět. A Karel jim přece nemohl vyčítat, že něco vydělali prodejem jeho šatů, to by přece byla urážka a rozchod navždy. Ku podivu však bylo, že ani Delamarche, ani Robinson si se zaplacením

nedělali žádné starosti, naopak měli tak dobrou náladu, že se velice často pokoušeli o navázání styku s číšnicí, která hrdě a těžkým krokem chodila sem tam mezi stoly. Vlasy jí po stranách poněkud volně spadaly do čela a na tváře a stále znovu si je přihlazovala zpět, tím že si do nich vjížděla rukama. Posléze, když už se od ní asi očekávalo první vlídné slovo, přistoupila ke stolu, položila na něj obě ruce a zeptala se: "Kdo bude platit?" Nikdy nevyletěly ruce vzhůru rychleji než teď ruka Delamarchova a Robinsonova, ukazující na Karla. Karel se toho nelekl, vždyť to předvídal, a neviděl nic špatného v tom, že si kamarádi, od nichž přece očekává i leccos prospěšného, nechají od něho zaplatit nějakou tu maličkost, i když by bývalo slušnější před rozhodujícím okamžikem se o tom výslovně domluvit. Trapné pouze bylo, že musí peníze nejdřív vydolovat z tajné kapsy. Původně měl v úmyslu, že si ty peníze uschová, až by bylo nejhůř, a že se tedy zatím jaksi postaví naroveň svým kamarádům. Výhodu, kterou získal těmi penězi a hlavně tím, že majetek před kamarády zatajil, kamarádům víc než bohatě vyvážilo to, že žijí v Americe už od dětství, že mají dostatečné znalosti a zkušenosti, jak přijít k penězům, a konečně že nejsou zvyklí na lepší život, než jaký vedli nyní. Dosavadní úmysly, které Karel s penězi měl, nemusí být tímto placením samy o sobě zmařeny, vždyť čtvrt dolaru může konečně postrádat, a proto tedy položit na stůl a prohlásit, že to je jeho jediný majetek a že je ochoten společné cestě do Butterfordu ho obětovat. Na cestu pěšky takový obnos také úplně stačí. Ted' však nevěděl, má-li dostatek drobných, a navíc ty peníze i složené bankovky jsou někde hluboko v tajné kapse, v níž se nejspíš něco najde tehdy, když se celý obsah vysype na stůl. Mimoto nebylo nikterak třeba, aby se kamarádi o té tajné kapse vůbec dověděli. Naštěstí se teď zdálo, že se kamarádi ještě pořád zajímají víc o číšnici než o to, jak Karel sežene peníze na zaplacení. Delamarche lákal číšnici mezi sebe a Robinsona tím, že ji vybízel, aby vystavila účet, a ona se jejich dotěrnosti ubránila jen tím, že jednomu či druhému položila celou dlaň na obličej a odstrčila je. Mezitím Karel, jemuž bylo horko, jak se namáhal, pod stolem vkládal do jedné ruky peníze, které druhou rukou minci za minci lovil v tajné kapse a vyndával. Ačkoliv dosud přesně neznal americké peníze, domníval se nakonec, že aspoň podle množství mincí je částka dostatečná, a položil ji na stůl. Jak se ozval cinkot peněz, žerty rázem ustaly. Ke Karlově zlosti a k všeobecnému údivu se ukázalo, že na stole leží skoro celý dolar. Nikdo se sice neptal, proč se Karel předtím ani nezmínil o penězích, které by byly stačily na pohodlnou cestu vlakem do Butterfordu, ale Karel byl přesto ve velkých rozpacích. Když bylo jídlo zaplacené, zase peníze pomalu shrábl, Delamarche mu vzal ještě z ruky jednu minci, potřeboval ji jako spopitné pro číšnici, kterou objal a přitiskl k sobě a z druhé strany jí pak podal peníz.

Karel jim také byl vděčný, že se, když zas putovali dál, o penězích už nezmínili, a dokonce nějaký čas pomýšlel na to, že se jim přizná k celému svému jmění, ale přece to neudělal, jelikož se nenaskytla vhodná příležitost. Kvečer dorazili do úrodného, spíše venkovského kraje. Kolem dokola bylo vidět lány polí s čerstvou zelení, prostírající se po mírných pahorcích, bohatá venkovská sídla lemovala silnici a celé hodiny procházeli mezi zlacenými mřížemi zahrad, několikrát přešli stejnou, pomalu tekoucí řeku a mnohokrát nad sebou na vysoko se vznášejících železničních viaduktech slyšeli dunění vlaků.

Slunce právě zapadalo na rovném okraji vzdálených lesů, když se na výšině uprostřed skupinky stromů vrhli do trávy, aby si po tom trmácení odpočinuli. Delamarche a Robinson tam leželi a ze všech sil se protahovali, Karel seděl zpřímá a hleděl na silnici, vedoucí několik metrů níže, po které neustále jako už po celý den těsně za sebou rychle jezdily automobily, jako by je někdo stále znovu z dálky v přesném počtu neustále vysílal a v jiné dálce je ve stejném počtu očekával. Za celý den od časného rána Karel neviděl, že by některý automobil zastavil, některý cestující vystoupil.

Robinson navrhl, aby zde přenocovali, protože všichni byli dost unavení, že pak mohou o to časněji vyrazit a že by konečně, než se nadobro setmí, sotva našli lacinější a příhodnější nocleh. Delamarche souhlasil a pouze Karel se domníval, že je jeho povinností poznamenat, že má dost peněz, aby za všechny zaplatil nocleh i v hotelu. Delamarche řekl, že budou peníze ještě potřebovat, ať si je jen dobře uloží. Delamarche vůbec neskryval, že se s Karlovými penězi již počítá. Poněvadž byl jeho první návrh přijat, prohlásil nyní dále Robinson, že teď před spaním musejí ale něco pořádného sníst, aby se na zítřek posilnili, a že jeden by měl jídlo pro všechny přinést z hotelu, jehož název "Hotel Occidental" zářil docela blízko u silnice. Jako nejmladší a také proto, že se nikdo jiný nehlásil, Karel neváhal a nabídl se, že to obstará, a když si poručili slaninu, chléb a pivo, odešel do hotelu.

V blízkosti bylo asi nějaké velké město, neboť hned v prvním hotelovém sále, do něhož Karel vstoupil, bylo plno hlučících lidí a podél buffet při podélné stěně a dvou stěnách postranních ustavičně pobíhalo mnoho číšníků v bílých zástěrách na prsou, a přece nemohli uspokojit nedočkávané hosty, neboť v jednom kuse bylo z nejrůznějších míst slyšet klení a rány pěstí do stolu. Karla si nikdo nevšímal; ani v sále samotném nikdo neobsluhoval, hosté, sedící u maličkých stolků, které se ztrácely už mezi třemi spolustolovníky, nosili si vše, co si přáli, z buffet. Na všech stolcích stála velká láhev s olejem, octem nebo podobnými věcmi, a než se všechna jídla, která se přinášela z buffet, začala jíst, polévala se z této láhve. Chtěl-li se Karel vůbec kdy dostat k buffet, kde pak teprve asi začnou těžkosti, zvláště když si toho chtěl tolik poručit, musel se protlačit mezi mnoha stoly, a to se samozřejmě při vši opatrnosti neobešlo bez hrubého obtěžování hostů, kteří však vše chladně snášeli, dokonce když Karla náhle jeden z hostů rovněž strčil, že vrazil do stolků, až jej málem převrhl. Omluvil se sice, ale zřejmě mu nebylo rozuměno, ostatně ani sám nerozuměl pranic z toho, co na něho volali.

U buffet stěží našel volné místočko, ale dlouhou chvíli mu bránily ve výhledu opřené lokty jeho sousedů. Zdálo se, že je zde vůbec zvykem opírat se lokty a pěsti tisknout ke spánkům; Karel si vzpomínal, jak profesor latiny dr. Krumpal nenáviděl právě toto držení těla a jak se vždy potají znenadání přiblížil, nečekaně se vytrasil s lineálem a bolestivým trhnutím jím srazil lokty ze stolu.

Karel stál těsně přitisknut k buffet, neboť sotva si stoupl do řady, postavili za ním stůl a jeden z hostů, kteří si tam sedali, dotýkal se už velikým kloboukem Karlových zad, kdykoli se při řeči jen trochu zaklonil. A přitom byla pramalá naděje, že Karel od číšníka něco dostane, dokonce ani když oba neohrabaní sousedé spokojeně odešli. Několikrát chytil číšníka přes stůl za zástěru, ale ten se mu vždy s pitvorným úšklebkem vytrhl. Žádný se nedal zadržet, jen běhali a běhali. Aspoň kdyby v Karlově blízkosti bylo něco vhodného k jídlu a pití, byl by si to vzal, zeptal se, co to stojí, položil tam peníze a s radostí odešel. Ale zrovna před ním stály jen mísy s rybami podobnými sledům, jejichž černé šupiny se na okrajích zlatě leskly. Byly asi velmi drahé a patrně by nikoho nenasytily. Kromě toho byly na dosah soudečky s rumem, ale rum nechtěl kamarádům nosit, stejně se už při každé příležitosti podle všeho sháněli jen po nejsilnějším alkoholu, a v tom je nechtěl ještě podporovat.

Karlovi tedy nezbylo nic jiného než hledat si jiné místo a namáhat se znovu. Jenže čas už také velice pokročil. Hodiny na druhém konci sálu, jejichž ručičky bylo možno, když se člověk tím směrem dobře podíval, skrz kouř ještě jakžtakž rozeznat, ukazovaly, že je už po deváté. Jinde u buffet byla však tlačence ještě větší než na dřívějším, trochu odlehlém místě. Mimoto jak se připozdívalo, sál se čím dál víc zaplňoval. Neustále proudili dovnitř hlavními dveřmi s velkým rámy noví hosté. Na mnoha místech hosté buffet sklídili, jako by tam byli svrchovanými pány, posadili se na pult a vzájemně si připíjeli; byla to nejlepší místa, bylo odtamtud vidět na celý sál.

Karel se sice protlačil ještě dál, ale naději, že něčeho dosáhne, už vlastně neměl. Vyčítal si, proč se nabídl, že to obstará, když neznal zdejší poměry. Jeho kamarádi mu plným právem vyhubují, a dokonce si ještě budou myslet, že nic nepřinesl jen proto, aby ušetřil peníze. Teď se ke všemu všude kolem něho u stolů jedla teplá masitá jídla s krásnými žlutými brambory, nechápal, jak to ti lidé sehnali.

Tu spatřil několik kroků před sebou starší ženu, patřící podle všeho k hotelového personálu, která mluvila s nějakým hostem a smála se. Přitom se vlásničkou ustavičně rýpala ve vlasech. Karel se okamžitě rozhodl, že jídlo objedná u této ženy, už proto, že se podle něho jako jediná žena v sále vymykala z celkového hluku a shonu, a pak také z prostšího důvodu, že byla jako jediná zaměstnankyně hotelu k dosažení, ovšem za předpokladu, že při prvním slově, které na ni promluví, neodběhne za svými záležitostmi. Avšak stal se pravý opak. Karel ji ještě ani neoslovil, nýbrž jen na ni trochu číhavě hleděl, když vtom ona pohlédla na něho, jak se tak někdy člověk uprostřed rozhovoru podívá stranou, přerušila hovor a vlídně, angličtinou jasnou jako gramatika sama, se ho zeptala, jestli něco hledá. "Zajisté," řekl Karel, "nemohu zde vůbec nic dostat." "Tak pojd'te se mnou, chlapečku," řekla, rozloučila se se svým známým, který smekl klobouk, což zde vypadalo jako neuvěřitelná zdvořilost. Vzala Karla za ruku, šla k buffet, odstrčila jednoho hosta, zvedla poklop u pultu, prošla s Karlem chodbou za pultem, kde si museli dávat pozor na neúnavně běžající číšníky, otevřela dvojité čalouněné dveře, a už se octli ve velkých chladných skladištích zásob. Člověk musí totiž znát zdejší mechanismus, říkal si Karel.

"Tak copak si přejete?" zeptala se a plna ochoty se k němu naklonila. Byla velice tlustá, její tělo se

kolébalo, ale její tvář byla, ovšem v poměru k tělu, utvářena skoro jemně. Když Karel uviděl tolik potravin, pečlivě zde srovnaných na regálech a stolech, byl v pokušení rychle si vymyslet a objednat vybranější večeři, zvláště když mohl čekat, že ho ta vlídná žena obslouží levně, nakonec ale přece znovu jmenoval jen slaninu, chléb a pivo, jelikož ho nic vhodného nenapadlo. "Nic jiného?" zeptala se žena. "Ne, děkuji," řekl Karel, "ale pro tři osoby." Když se žena zeptala na ty druhé dva, pověděl jí Karel krátce několika slovy o svých kamarádech, udělalo mu radost, že se ho trochu vyptává.

"Ale to je přece jídlo pro trestance," řekla žena a čekala teď zřejmě, co si bude Karel dál přát. Ale ten se teď bál, že mu něco daruje a nebude si chtít vzít peníze, a proto mlčel. "Hned to dáme dohromady," řekla žena, šla ke stolu, na svou tloušťku s obdivuhodnou pohyblivostí, dlouhým tenkým nožem se zubatou čepelí uřízla velký kus silně prorostlé slaniny, vzala z regálu bochník chleba, zvedla ze země tři láhve piva a vložila vše do lehkého slaměného košíku a podala ho Karlovi. Přitom Karlovi neustále vysvětlovala, že ho sem zavedla proto, že potraviny venku v buffét nejsou v tom kouři a v té spoustě výparů nikdy čerstvé, třebaže se rychle spotřebují. Pro ty lidi venku je prý ale vše až dost dobré. Karel teď už vůbec nic neříkal, neboť nevěděl, čím si zasloužil to znamenité zacházení. Myslel na své kamarády, kteří by možná, ač Ameriku dobře znají, přece nepronikli až do těchto skladišť se zásobami a museli by se spokojit se zkaženými potravinami v buffét. Ze sálu sem nebylo slyšet sebemenší zvuk, zdi byly patrně velmi silné, aby ty klenuté místnosti byly stále dost chladné. Karel držel už slaměný košík chvilku v ruce, nepomýšlel však na placení a také se nehýbal z místa. Jenom když žena chtěla do košíku ještě dodatečně vložit láhev podobnou těm, které stály venku na stolech, poděkoval a zachvěl se.

"Máte ještě dalekou cestu?" zeptala se žena. "Až do Butterfordu," odpověděl Karel. "To je ještě hodně daleko," řekla žena. "Ještě den cesty," řekl Karel. "Ne dál?" zeptala se žena. "Nikoliv," řekl Karel. Žena urovnala nějaké věci na stolech, dovnitř vešel číšník, pátravě se rozhlížel, žena mu ukázala na velikou mísu, na které byla velká kupa sardinek posypaných trochou petrželky, a odnesl pak tu mísu ve zvednutých rukou do sálu.

"Pročpak vlastně chcete nocovat pod širým nebem?" zeptala se žena. "Máme tu dost místa. Přespěte u nás v hotelu." To bylo pro Karla velice lákavé, zvláště když minulou noc strávil tak špatně. "Mám venku zavazadlo," řekl váhavě a trochu samolibě. "Tak si je sem přineste," řekla žena, "to nevadí." "A co moji kamarádi!" řekl Karel a hned si všiml, že ti ovšem vadí. "Ti tu samozřejmě mohou také přenocovat," řekla žena. "Jen přijďte! Nenechte se tak prosit." "Moji kamarádi jsou ostatně hodní lidé," řekl Karel, "ale nejsou čistotní." "Copak jste neviděl tu špínu v sále?" zeptala se žena a ušklíbala se. "K nám může opravdu přijít i ten nejhorší. Tak já hned dám připravit tři lůžka. Ovšem jen v podkroví, protože hotel je plně obsazený, já jsem se také přestěhovala do podkroví, ale lepší než pod širým nebem to je rozhodně." "Nemohu vzít kamarády s sebou," řekl Karel. Představoval si, jaký povyk budou ti dva dělat po chodbách toho skvělého hotelu a jak Robinson vše znečistí a Delamarche bude určitě i tuto ženu obtěžovat. "Nevím, proč by to nebylo možné," řekla žena, "ale když si to tak přejete, nechte tedy své kamarády venku a přijďte k nám sám." "To nejde, to nejde," řekl Karel, "jsou to moji kamarádi a já musím zůstat s nimi." "Jste tvrdohlavý," řekla žena a odvrátila od něho oči, "člověk to s vámi myslí dobře, rád by vám pomohl, a vy se bráníte ze všech sil." Karel to vše uznával, ale nevěděl si rady, tak už jen řekl: "Pěkně vám děkuji za vaši laskavost," pak si vzpomněl, že dosud nezaplatil, a zeptal se, kolik je dlužen. "Zaplat'te to, až mi budete vracet ten slaměný košík," řekla žena. "Nejpozději zítra ráno ho musím mít." "Prosím," řekl Karel. Otevřela dveře vedoucí přímo ven a řekla ještě, přitom jak vycházel a ukláněl se: "Dobrou noc. Ale neděláte dobře." Ušel už několik kroků, když za ním ještě volala: "Na shledanou zítra!"

Sotva byl venku, slyšel už také znovu ze sálu hluk, který nezeslábl a do něhož se teď také mísily i zvuky dechového orchestru. Byl rád, že nemusel vyjít sálem. Hotel byl nyní osvětlen ve všech pěti patrech a ozařoval vpředu silnici v celé šíři. Ještě stále jezdily venku automobily, byť už ne v nepřetržitém sledu, a přibývaly z dálky rychleji než za dne, bílými paprsky svých svítilen ohmatávaly povrch silnice, s pohaslými světly projížděly pruh světla u hotelu a se znovu rozzařenými světly ujížděly dál do tmy.

Kamarády zastihl Karel už v hlubokém spánku, však byl také dlouho pryč. Právě chtěl to, co přinesl, vkusně rozložit na papíry, které našel v košíku, a kamarády vzbudit, až bude vše hotovo, když tu s hrůzou zjistil, že kufr, který tam nechal zamčený a klíček od něho měl v kapse, je zcela otevřený a

polovina jeho obsahu rozsypaná kolem v trávě. "Vstávejte!" zvolal. "Vy si spíte, a zatím tu byli zloději." "Copak něco schází?" zeptal se Delamarche. Robinson nebyl ještě docela vzhůru, a už sahal po pivu. "Já nevím," zvolal Karel, "ale kufr je otevřený. To je přece neopatrnost, lehnout si a kufr tady nechat jen tak stát." Delamarche a Robinson se smáli a první řekl: "Inu, nesmíte příště zůstat tak dlouho pryč. Hotel je odsud pár kroků, a vy potřebujete na cestu tam a zpátky tři hodiny. Měli jsme hlad, mysleli jsme si, že byste mohl mít v kufru něco k snědku, a tak dlouho jsme si hráli se zámekem, až se otevřel. Ostatně vždyť uvnitř vůbec nic nebylo a můžete si to zas všechno klidně zabalit." "Tak," řekl Karel a upřeně hleděl do košíku, který se rychle prázdnil, a poslouchal divný zvuk, jež Robinson vydával při pití, tekutina mu totiž nejdřív vtekla hluboko do hrdla, pak se ale s podivným pískotem zase rychle vracela a teprve pak stekla mocným proudem dovnitř. "Už jste se najedli?" zeptal se, když oba chvilku oddychovali. "Copak jste nejedl už v hotelu?" zeptal se Delamarche, který se domníval, že se Karel domáhá svého podílu. "Jestli chcete ještě jíst, tak si pospěšte," řekl Karel a šel ke kufru. "Zdá se, že má špatnou náladu," řekl Delamarche Robinsonovi. "Vůbec nemám špatnou náladu," řekl Karel, "ale je to snad správné, vypáčit mi v mé nepřítomnosti kufr a vyházet mi ven věci? Víím, že mezi kamarády se musí ledacos snést, a také jsem se na to připravil, ale co je moc, je moc. Přespím v hotelu a do Butterfordu nejdu. Rychle to dojezte, musím košík vrátit." "Vidiš, Robinsone, tak se mluví," řekl Delamarche, "To je to vybrané vyjadřování. Inu, je to Němec. Tys mě před ním včas varoval, ale já, blázen a dobrák, jsem ho přece vzal s sebou. Měli jsme k němu důvěru, celý den jsme ho vláčili s sebou, nejmíň půl dne jsme tím ztratili, a on se teď rozloučí, jednoduše se rozloučí - poněvadž ho tam v hotelu někdo zlákal. Ale poněvadž je to falešný Němec, neudělá to přímo, nýbrž najde si záminku s kufrem, a poněvadž je to hrubý Němec, nedokáže odejít, aniž urazil naši čest a nenazval nás zloději, protože jsme si dovolili malý žert s jeho kufrem." Karel, který si balil věci, se ani neotočil a řekl: "Jen si tak dál mluvte a usnadněte mi odchod. Víím docela dobře, co je kamarádství. Měl jsem v Evropě také přátele a žádný mi nemůže vyčítat, že bych se k němu zachoval falešně nebo sprostě. Spojení mezi námi je teď samozřejmě přerušeno, ale kdybych se ještě někdy do Evropy vrátil, všichni mě dobře přijmou a hned ve mně budou vidět přítele. A vás, Delamarchi, a vás, Robinsone, že bych zradil, když jste přece byli tak laskaví, což nikdy nezapřu, a ujali jste se mě a slibovali mi učednické místo v Butterfordu? Ale je v tom něco jiného. Vy nic nemáte, a to vás v mých očích naprosto nesnižuje, ale vy mi nepřejete to málo, co mám, a proto se mě snažíte pokořit, a to nemohu snést. A teď když jste mi vypáčili kufr, ani slovem se neomluvíte, nýbrž ještě mi spíláte a dále spíláte mému národu - tím mě ale také zbavujete jakékoli možnosti, abych s vámi zůstal. Ostatně vás, Robinsone, se to vše vlastně netýká. Vašemu charakteru musím vytknout jen to, že jste příliš závislý na Delamarchovi." "Tak aspoň vidíme," řekl Delamarche, přitom přistoupil ke Karlovi a lehce do něho šťouchl, jako by ho chtěl upozornit, "tak aspoň vidíme, jak se vybarvujete. Celý den jste šel za mnou, držel jste se mě za šos, vše, co jsem dělal, dělal jste po mně a jinak jste byl tiše jako pěna. Teď ale, když cítíte, že máte v hotelu nějakou oporu, začínáte mít řeči. Jste malý filuta a já ještě ani nevím, jestli si to necháme jen tak líbit. Jestli nebudeme požadovat, abyste draze zaplatil za to, co jste od nás přes den odkoukal. Ty, Robinsone, on si myslí, že mu závidíme to, co má. Jeden den práce v Butterfordu - o Kalifornii ani nemluvě - a máme desetkrát víc, než jste nám ukázal a než asi ještě máte schováno v podšívce svého kabátu. Tak jenom vždycky pozor na hubu!" Karel vstal od kufru a viděl, že teď přichází blíž i rozespálý, ale po pivu trochu čilejší Robinson. "Kdybych zde ještě dlouho zůstal," řekl, "zažil bych možná ještě další překvapení. Zdá se, že máte chuť mě zmlátit." "Každá trpělivost jednou končí," řekl Robinsona "Vy raději mlčte, Robinsone," řekl Karel, ale nespouštěl oči z Delamarche, "vy mi v duchu dáváte za pravdu, ale navenek musíte být při Delamarchovi." "Chcete si ho snad koupit?" zeptal se Delamarche. "Ani mě nenapadne," řekl Karel. "Jsem rád, že odcházím, a už nechci s žádným z vás mít nic společného. Jen jedno chci ještě říci, vyčetli jste mi, že mám peníze a že jsem je před vámi schoval. Je-li to dejme tomu pravda, nebylo to velice správné jednání vůči lidem, které znám teprve několik hodin, a nepotvrzujete i teď svým chováním, že jsem jednal správně?" "Zachovej klid," řekl Delamarche Robinsonovi, ačkoliv ten se nepohnul. Pak se zeptal Karla: "Když jste tak nestydatě upřímný a tak pěkně tu spolu stojíme, tak v té upřímnosti ještě pokračujte a přiznejte se, proč vlastně chcete do hotelu." Karel musel udělat krok zpátky přes kufr, tak blízko k němu Delamarche přistoupil. Ale Delamarche se tím nenechal zmást, kufr odstrčil, udělal krok dopředu, šlápl přitom na bílou náprsenku, která zůstala ležet v

trávě, a opakoval svou otázku.

Jakoby v odpověď stoupal od silnice vzhůru ke skupině muž s jasně svítící kapesní svítilnou. Byl to číšník z hotelu. Sotva spatřil Karla, řekl: "Hledám vás už skoro půl hodiny. Všechny svahy po obou stranách silnice jsem už prohledal. Paní vrchní kuchařka vám totiž vzkazuje, že nutně potřebuje slaměný košík, který vám půjčila." "Zde je," řekl Karel a hlas se mu třásl rozčilením. Delamarche s Robinsonem ustoupili se zdánlivou skromností stranou jako vždy před cizími lidmi v dobrém postavení. Číšník si vzal košík a řekl: "Pak se paní vrchní kuchařka nechá ptát, jestli jste si to nerozmyslel, a přece snad nechcete přenocovat v hotelu. I druzí dva pánové by byli vítáni, jestli je chcete vzít s sebou. Postele jsou už připraveny. Dnes v noci je sice teplo, ale spát tady na stráni není vůbec bezpečné, bývají tu hadi." "Když je paní vrchní kuchařka tak laskavá, tak tedy její pozvání přijmu," řekl Karel a čekal, co na to řeknou kamarádi. Ale Robinson tam tupě stál a Delamarche měl ruce v kapsách a díval se vzhůru ke hvězdám. Oba zřejmě spoléhali na to, že je Karel beze všeho vezme s sebou. "V tom případě," řekl číšník, "mám příkaz dovést vás do hotelu a odnést vám zavazadlo." "Tak prosím ještě chvíli počkejte," řekl Karel a sehnul se, aby vložil do kufru těch pár věcí, které se povalovaly kolem.

Najednou se narovnal. Chyběla fotografie, ležela předtím docela navrchu v kufru, a teď nebyla k nalezení. Úplně všechno tu bylo, jen fotografie scházela. "Nemohu najít fotografii," řekl prosebně Delamarchovi. "Jakou fotografii?" zeptal se Delamarche. "Fotografii svých rodičů," řekl Karel. "My jsme žádnou fotografii neviděli," řekl Delamarche. "Žádná fotografie uvnitř nebyla, pane Rossmanne," potvrzoval za sebe také Robinson. "Ale to přece není možné," řekl Karel a jeho oči, volající o pomoc, přiměly číšníka, že přistoupil blíž. "Ležela navrchu, a teď je pryč. Kdybyste si byli přece raději odpustili ten žert s kufrům." "Omyl je zcela vyloučen," řekl Delamarche, "v kufru žádná fotografie nebyla." "Byla pro mě důležitější než vše ostatní, co mám v kufru," řekl Karel číšníkovi, který chodil kolem a hledal v trávě. "Je totiž nenahraditelná, druhou už nedostanu." A když číšník zanechal marného hledání, Karel ještě řekl: "Byl to jediný obrázek mých rodičů, který jsem měl." Na to řekl číšník nahlas zcela nepokrytě: "Snad bychom ještě mohli prohledat kapsy těch pánů." "Ano," řekl Karel okamžitě, "musím tu fotografii najít. Ale než ty kapsy prohledám, řeknu ještě, že kdo mi tu fotografii dobrovolně dá, dostane kufr se všemi věcmi." Chvilí bylo naprosté ticho a pak Karel řekl číšníkovi: "Moji kamarádi si tedy zřejmě přejí kapesní prohlídku. Ale i teď slibuji celý kufr tomu, v jehož kapse se ta fotografie najde. Víc udělat nemohu." Číšník se hned pustil do prohledávání Delamarche, zdálo se mu, že s ním bude těžší porřízení než s Robinsonem, jehož přenechal Karlovi. Upozornil Karla, že by oba měli být prohledáni současně, jelikož jinak by některý mohl fotografii nepozorovaně někam odložit. Hned při prvním sáhnutí našel Karel v Robinsonově kapse svou kravatu, ale nevzal si ji a zavolal na číšníka: "Cokoliv u Delamarche najdete, vše mu prosím ponechte. Nechci nic než tu fotografii, jenom tu fotografii." Když prohledával náprsní kapsy, zavadil Karel o Robinsonovu horkou tučnou hrud', a tu si uvědomil, že možná svým kamarádům velice krivdí. A tak pospíchal jak mohl. Ostatně vše bylo marné, ani u Robinsona, ani u Delamarche se fotografie nenašla.

"To není k ničemu," řekl číšník. "Asi fotografii roztrhali a kousky zahodili," řekl Karel, "myslel jsem, že jsou to moji přátelé, ale chtěli mi potají jen škodit. Ani ne tak Robinson, toho by bývalo ani nenapadlo, že ta fotografie má pro mě takovou cenu, ale zato Delamarche." Karel před sebou viděl jen číšníka, jehož svítilna ozařovala malý kruh, kdežto vše ostatní, i Delamarche a Robinson, bylo v hluboké tmě.

Nebylo samozřejmě už ani řeči o tom, že by ti dva mohli jít s ním do hotelu. Číšník si hodil na rameno kufr, Karel vzal slaměný košík a šli. Karel byl už na silnici, když se vytrhl z myšlenek, zastavil se a volal nahoru do tmy: "Poslyšte! Jestli některý z vás přece jen tu fotografii ještě má a chtěl by mi ji přinést do hotelu - stále ještě dostane kufr a - přísahám - nebude udán." Žádná odpověď dolů vlastně nepřišla, jen jedno nedokončené slovo bylo slyšet, začátek něčeho, co volal Robinson, ale Delamarche mu zřejmě okamžitě zacpal ústa. Ještě dlouhou chvíli Karel čekal, jestli se nahoře přece ještě nerozhodnou jinak. Dvakrát v časovém odstupu zavolal: "Jsem stále ještě zde." Ale neozvala se žádná odpověď, jen jednou se po svahu skutálel kámen, možná náhodou, možná jej někdo hodil a netrefil se.

(V.) V hotelu Occidental

V hotelu Karla hned zavedli do jakési kanceláře, ve které vrchní kuchařka se zápisníkem v ruce

diktovala mladé písaře do psacího stroje dopis. Naprosto přesné diktování, pravidelné a hbité údery do kláves předstihovaly jen chvilkami slyšitelný tikot nástěnných hodin, ukazujících už skoro půl dvanácté. "Tak!" řekla vrchní kuchařka, sklapla zápisník, písařka vyskočila a přiklopila stroj dřevěným poklopem, ale nespustila při té mechanické práci z Karla oči. Vypadala ještě jako školačka, měla velice pečlivě vyžehlenou zástěru, na ramenou například zřasenou, dosti vysoký účes a člověk se trochu podivil, když po těchto jednotlivostech spatřil její vážnou tvář. Uklonila se nejprve vrchní kuchařce, potom Karlovi, pak odešla a Karel mimoděk tázavě pohlédl na vrchní kuchařku.

"To je ale hezké, že jste přece jen přišel," řekla vrchní kuchařka. "A vaši kamarádi?" "Nevzal jsem je s sebou," řekl Karel. "Ti asi hodně časně vyrazí na pochod," řekla vrchní kuchařka, jako by si to tím vysvětlovala. Jestlipak si nemyslí, že s nimi vyrazím i já? říkal si Karel a řekl proto, aby vyloučil jakoukoliv pochybnost: "Rozešli jsme se ve zlém." Vrchní kuchařka to podle všeho pokládala za příjemnou zprávu. "Tak jste tedy volný?" zeptala se. "Ano, volný jsem," řekl Karel a nic se mu nezdálo tak málo důležité. "Poslyšte, nechtěl byste zde v hotelu přijmout místo?" zeptala se vrchní kuchařka. "Velice rád," řekl Karel, "znám ale hrozně málo věcí. Neumím například ani psát na stroji." "To není to nejdůležitější," řekla vrchní kuchařka. "Vždyť byste prozatím dostal jen docela skromné místo a musel byste pak hledět, abyste to pílí a úslužností někam dotáhl. Rozhodně se ale domnívám, že by pro vás bylo lepší a vhodnější někde se usadit než se takhle toulat světem. To není podle mne nic pro vás." To všechno by schválil i strýc, říkal si Karel a přikývl, že souhlasí. Zároveň si vzpomněl, že se jí dosud ani nepředstavil, ač si s ním dělá takové starosti. "Promiňte, prosím," řekl, "že jsem se dosud ani nepředstavil, jmenuji se Karel Rossmann." "Vy jste Němec, vidíte?" "Ano," řekl Karel, "nejsem v Americe ještě dlouho." "Odkudpak jste?" "Z Prahy v Čechách," řekl Karel. "Podívejme se," zvolala vrchní kuchařka německy se silným anglickým přízvukem a málem zvedla ruce, "tak to jsme krajané, já se jmenuji Grete Mitzelbachová a jsem z Vídně. A Prahu výborně znám, vždyť jsem byla půl roku zaměstnána ve Zlaté huse na Václavském náměstí. Jen si představte!" "Kdy to bylo?" zeptal se Karel. "To je už mnoho, mnoho let." "Stará Zlatá husa," řekl Karel, "byla před dvěma roky zbourána." "No ovšem," řekla vrchní kuchařka zcela pohroužena v myšlenkách na minulé časy.

Rázem však znovu ožila, vzala Karla za ruce a zvolala: "Teď, když se ukázalo, že jste můj krajan, nesmíte odtud za nic na světě odejít. To mi nesmíte udělat. Měl byste například chuť stát se liftboyem? Řekněte jen, že ano, a budete jím. Až to tu trochu projdete, poznáte, že není zvlášť snadné takové místo dostat, protože je to ten nejlepší začátek, jaký si lze představit. Přijdete do styku se všemi hosty, je vás neustále vidět, dostáváte drobné příkazy, zkrátka máte každý den možnost domoci se něčeho lepšího. O vše ostatní se postarám já!" "Liftboyem bych byl docela rád," řekl Karel po krátké odmlce. Byla by velká hloupost, kdyby váhal, zda přijmout místo liftboye, když má pět tříd gymnázia. Spíš by měl zde v Americe důvod, aby se za těch pět tříd gymnázia styděl. Ostatně liftboyové se Karlovi vždy líbili, připadali mu jako okrasa hotelů. "Nevyžadují se znalosti jazyků?" zeptal se ještě. "Mluvíte německy a krásně anglicky, to úplně stačí." "Anglicky jsem se naučil až v Americe za dva a půl měsíce," řekl Karel, domníval se, že nesmí zatajit svou jedinou přednost. "Už to mluví dostatečně pro vás," řekla vrchní kuchařka. "Když pomyslím, jaké těžkosti mi dělala angličtina. To je ovšem už dobrých třicet let. Zrovna včera jsem o tom mluvila. Včera jsem totiž měla padesáté narozeniny." A s úsměvem se snažila vyčistit z Karlovy tváře, jaký dojem na něj udělal její důstojný věk. "Tak vám přeji mnoho štěstí," řekl Karel. "To není nikdy k zahzení," řekla, potřásla Karlovi rukou a opět trochu zesmutněla nad tím starým rčením z domova, které ji tu v německém hovoru napadlo.

"Ale já vás tu zdržuji," zvolala pak. "A vy jste určitě velmi unavený a můžeme si také o všem mnohem lépe promluvit ve dne. Když se člověk setká s krajanem, přestane samou radostí nadobro myslet. Pojd'te, zavedu vás do vašeho pokoje." "Mám ještě jednu prosbu, paní vrchní kuchařko," řekl Karel, když na jednom stole uviděl telefonní přístroj. "Je možné, že mi zítra, možná časně zrána, moji bývalí kamarádi donesou fotografii, kterou nutně potřebuji. Byla byste tak laskavá a zatelefonovala vrátnému, aby ty lidi za mnou poslal nebo mě dal zavolat?" "Zajisté," řekla vrchní kuchařka, "ale nestačilo by, kdyby tu fotografii od nich převzal? Jakápak je to fotografie, smím-li se zeptat?" "Je to fotografie mých rodičů," řekl Karel, "ne, musím s těmi lidmi sám mluvit." Vrchní kuchařka už nic neříkala a zatelefonovala do vrátnice příslušný příkaz a přitom uvedla, že Karel bydlí v pokoji číslo 536.

Vyšli pak dveřmi proti vchodu na malou chodbu, kde se o zábradlí výtahu opíral malý liftboy a spal.

"Můžeme se obsloužit sami," řekla vrchní kuchařka tiše a nechala Karla nastoupit do výtahu. "Inu, deset až dvanáct hodin práce je trochu příliš mnoho na takového chlapce," řekla potom, když jeli nahoru.

"Jenže v Americe je to zvláštní. Je tu například tento malý chlapec, přijel sem také teprve před půl rokem se svými rodiči, je to Ital. Ted' vypadá, jako by tu v žádném případě pracovat nevydržel, v obličeji je už kost a kůže, ve službě usíná, ačkoliv je od přirozenosti tuze ochotný - ale musí si jen tady nebo někde jinde v Americe ještě půl roku odsloužit a lehce vše vydrží a za pět let z něho bude silný mužský. Mohla bych vám o takových příkladech vyprávět celé hodiny. Přitom vůbec nemyslím na vás, jelikož vy jste silný mladík. Je vám sedmnáct let, vidíte?" "Příští měsíc mi bude šestnáct," odpověděl Karel. "Dokonce teprv šestnáct!" řekla vrchní kuchařka. "Tak jen odvalu!"

Nahoře zavedla Karla do pokoje, který jako podkrovní místnost měl sice už jednu stěnu šikmou, ale když se rozsvítily dvě žárovky, vypadal jinak velmi útulně. "Nelekejte se toho zařízení," řekla vrchní kuchařka, "není to totiž hotelový pokoj, nýbrž jeden pokoj mého bytu, který má ale tři pokoje, takže mi naprosto nepřekážíte. Zamкну spojovací dveře, takže vás nic nebude rušit. Zítra dostanete jako nový zaměstnanec hotelu samozřejmě vlastní pokojík. Kdybyste byl přišel s kamarády, tak bych vám dala ustlat ve společné ložnici hotelových sluhů, ale když jste sám, myslím si, že vám to zde bude víc vyhovovat, i když budete muset spát jen na pohovce. A ted' se dobře vyspěte, abyste nabral sil do služby. Zítra nebude ještě tak namáhavá." "Mnohokrát vám děkuji za vaši laskavost." "Počkejte," řekla, když odcházela, a zastavila se, "tady byste byl ale brzo vzhůru," A šla k jediným postranním dveřím v pokoji zaklepala a zavolala: "Terezo!" "Prosím, paní vrchní kuchařko," ozval se hlas malé písáčky. "Až mě ráno půjdeš vzbudit, musíš jít chodbou, tady v pokoji spí host. Je strašně unavený." Když to říkala, tak se na Karla usmála. "Rozuměla jsi?" "Ano, paní vrchní kuchařko." "Tak tedy dobrou noc." "Dobrou noc přeji."

"Já totiž," řekla vrchní kuchařka na vysvětlenou, "už několik let neobyčejně špatně spím. Ted' mohu být přece spokojena se svým postavením a nemusím si vlastně dělat žádné starosti. Ale ta nespavost je určitě následek mých dřívějších starostí. Když usnu ve tři hodiny ráno, mohu být ráda. Jelikož ale musím už v pět, nejdéle o půl šesté být zase na místě, musím se dávat budít, a to obzvlášť opatrně, abych nebyla ještě nervóznější, než už jsem. A proto mě budí právě Tereza. Ale ted' už víte opravdu všechno a já se odsud vůbec nedostanu. Dobrou noc!" A přes svou váhu přímo vyklouzla z pokoje.

Karel se těšil na spaní, neboť ten den mu dal co proto. A útulnější prostředí si pro dlouhý nerušený spánek ani nemohl přát. Pokoj sice nesloužil jako ložnice, byl to spíš obývací pokoj nebo správněji přijímací pokoj vrchní kuchařky a umývadlo tam na tento večer přinesli schválně kvůli němu, ale přesto Karel neměl pocit, že je vetřelec, nýbrž naopak cítil, že je o něho co nejlépe postaráno. Jeho kufr tu v pořádku stál a už dlouho asi nebyl ve větším bezpečí. Na nízké skříně se zásuvkami, na které ležel řídké pletený vlněný přehoz, stály různé zarámované a zasklené fotografie, když si Karel pokoj prohlížel, zastavil se u nich a díval se na ně. Byly to většinou staré fotografie a byly na nich ponejvíce dívky v nemoderních, nepohodlných šatech s nedbale nasazenými malými, ale vysokými kloboučky, pravou rukou se opíraly o deštník, byly obráceny k tomu, kdo se na ně díval, a přece se mu jejich pohled vyhýbal. Mezi podobiznami pánů upoutal Karlovu pozornost zvláště obrázek mladého vojáka s bujnými černými vlasy, který si odložil čapku na stůl, stál tu v pozoru, ale potlačoval přitom pyšný smích. Knoflíky jeho stejnokroje někdo na fotografii dodatečně pozlatil. Ale všechny ty fotografie asi pocházely ještě z Evropy, patrně by se to byl přesně dočetl na zadní straně, ale Karel je nechtěl brát do ruky. Zrovna tak jako zde stojí ty fotografie, chtěl i on ve svém budoucím pokoji vystavit fotografii svých rodičů.

Důkladně se umyl po celém těle, přitom si kvůli sousedce hleděl počínat co nejtíšeji, a zrovna se natáhl na pohovku v blahé předtuše spánku, když tu se mu zdálo, že slyší slabé klepání na dveře. Nedalo se hned zjistit, které dveře to jsou, mohl to také být jen náhodný šelest. Klepání se také hned neopakovalo a Karel už skoro spal, když se ozvalo znovu. Ale ted' už nebylo pochyb, že je to klepání a že se ozývá ode dveří písáčky. Karel běžel po špičkách ke dveřím a zeptal se tak tiše, že to nikoho nemohlo probudit, i kdyby přesto vedle spal: "Přejete si něco?" Okamžitě a stejně tiše se ozvala odpověď: "Neotevřel byste dveře? Klíč je v zámku na vaší straně." "Prosím," řekl Karel, "musím se jen nejdřív obléknout." Nastalo

malé odmlčení, pak se ozvalo: "To není nutné. Otevřte a lehněte si do postele, já chvíli počkám."

"Dobrá," řekl Karel a také to tak udělal, jen ještě mimoto rozsvítil elektrické světlo. "Už ležím," řekl pak trochu hlasitěji. Tu také už ze svého tmavého pokoje vyšla malá písarka, oblečená zrovna tak jako dole v kanceláři, asi celou tu dobu nepomyslela, že by měla jít spát.

"Mnohokrát prosím za prominutí," řekla a stála trochu skloněná u Karlova lůžka, "a neprozradte mě prosím. Nechci vás také dlouho rušit, vím, že jste strašně unavený." "Není to tak zlé," řekl Karel, "ale snad by přece bylo lepší, kdybych se byl oblékl." Musel ležet natažený, aby mohl být přikrytý až ke krku, protože neměl noční košili. "Vždyť tu budu jen chvíli," řekla a přisunula si židli, "mohu si přisednout k pohovce?" Karel přikývl. Pak si sedla tak těsně vedle pohovky, že se Karel musel odsunout ke zdi, aby se na ni mohl vzhůru dívat. Měla kulatý pravidelný obličej, jen čelo bylo nezvykle vysoké, ale to bylo také možná jen úcesem, který jí zrovna neslušel. Oblečena byla velmi čistě a pečlivě. V levé ruce mačkala kapesník.

"Zůstanete zde dlouho?" zeptala se. "To ještě není zcela jisté," odpověděl Karel, "ale myslím, že zůstanu."

"To by totiž bylo moc dobré," řekla a přejela si kapesníkem obličej, "jsem tu totiž tak sama." "To se divím," řekl Karel, "paní vrchní kuchařka je k vám přece velice milá. Nechová se k vám ani jako k zaměstnankyni. Už jsem si říkal, že jste asi příbuzná." "Kdepak," řekla, "jmenuji se Tereza Berchtoldová, jsem z Pomořan." Také Karel se představil. Tu se na něho poprvé jaksepatří podívala, jako by se jí tím, že řekl své jméno, trochu odcizil. Chvilku mlčeli. Pak řekla: "Nesmíte si myslet, že jsem nevděčná. Nebýt paní vrchní kuchařky, bylo by to se mnou jistě mnohem horší. Byla jsem dřív tady v hotelu pomocnicí v kuchyni a už mi hrozilo velké nebezpečí, že budu propuštěna, poněvadž jsem nemohla tu těžkou práci vykonávat. Mají zde příliš velké nároky. Před měsícem jedna pomocnice jen z přepracování omdlela a čtrnáct dní ležela v nemocnici. A já nejsem příliš silná, dříve jsem hodně stonala a trochu jsem se tím opozdila ve vývoji, asi byste vůbec neřekl, že je mi už osmnáct. Ale teď jsem už silnější." "Služba tu musí být opravdu velice namáhavá," řekl Karel. "Dole jsem teď viděl jednoho liftboye, jak vstojí spí." "Přitom jsou na tom liftboyové ještě nejlíp," řekla, "vydělají si pěkné peníze na spropitném a nakonec se přece zdaleka tak nenadrou jako ti lidé v kuchyni. Ale to jsem skutečně měla štěstí, paní vrchní kuchařka jednou potřebovala děvče na přípravu ubrousků pro nějaký banket, poslala k nám pomocnicím dolů do kuchyně, je tam takových děvčat asi padesát, já byla zrovna po ruce a byla se mnou velmi spokojená, protože v přípravě ubrousků jsem se vždy vyznala. A tak si mě od té doby nechala u sebe a postupně si mě vyškolila na sekretářku. Přitom jsem se velmi mnoho naučila." "Copak je zde tolik psaní?" zeptal se Karel. "Ach tuze mnoho," odpověděla, "to si asi nedovedete ani představit. Viděl jste přece, že jsem dnes pracovala až do půl dvanácté, a dnes není žádný mimořádný den. Sice pořad nepíšu, ale mám také mnoho pochůzek po městě." "Jápak se jmenuje to město?" zeptal se Karel. "To nevíte?" řekla, "Ramses." "Je to velké město?" zeptal se Karel. "Hodně velké," odpověděla, "nechodím tam ráda. Ale nechcete už doopravdy spát?" "Ne, ne," řekl Karel, "vždyť ještě ani nevím, proč jste sem přišla."

"Protože si nemohu s nikým promluvit. Nejsem přecitlivělá, ale když člověk opravdu nikoho nemá, tak je šťastný, když už ho někdo konečně vyslechne. Viděla jsem vás už dole v sále, šla jsem zrovna pro paní vrchní kuchařku, když vás odváděla do spížíren." "To je strašný sál," řekl Karel. "Mně už to ani nepřipadá," odpověděla. "Ale chtěla jsem jen říci, že paní vrchní kuchařka je na mě tak milá, jako byla jen moje nebožka matka. Jenže je přece jen příliš velký rozdíl v našem postavení, abych s ní mohla mluvit volně. Měla jsem dřív dobré přítelkyně mezi pomocnicemi v kuchyni, ale ty už tu dávno nejsou, a ty nové skoro neznám. Nakonec mi někdy připadá, že mě má dnešní práce namáhá víc než ta dřívější, že ji ale ani tak dobře nezastanu jako tamtu a že mě paní vrchní kuchařka nechává na mém místě jen ze soucitu. Konečně člověk opravdu měl mít lepší školní vzdělání, aby se mohl stát sekretářkou. Je to hřích, že to říkám, ale tuze často mívám strach, že se zblázním. Proboha," řekla najednou mnohem rychleji a vzala Karla letmo za rameno, protože ruce měl pod přikrývkou, "ale o tom nesmíte říci paní vrchní kuchařce ani slovo, jinak je se mnou opravdu konec. Kdybych jí teď kromě potíží, které jí dělám svou prací, ještě i zarmoutila, to by byl skutečně vrchol." "To se rozumí, že jí nic neřeknu," odpověděl Karel. "Tak je to v pořádku," řekla, "a zůstaňte tu. Byla bych ráda, kdybyste zde zůstal a mohli jsme držet pohromadě, jestli je vám to vhod. Jak jsem vás poprvé viděla, měla jsem k vám hned důvěru. A přesto jsem - představte si, tak jsem špatná - dostala i strach, že by vás paní vrchní kuchařka mohla udělat sekretářem místo mě a

mě propustit. Až když jsem tu dlouho sama seděla, zatímco vy jste byl dole v kanceláři, rozvážila jsem si tu věc tak, že by bylo dokonce velice dobré, kdybyste převzal moji práci, poněvadž byste jí určitě líp rozuměl. Kdybyste nechtěl dělat pochůzky po městě, tak bych si tuto práci mohla ponechat. Jinak bych ale byla určitě mnohem užitečnější v kuchyni, zvláště když jsem už i trochu zesílila." "Celá věc je už vyřízena," řekl Karel, "já budu liftboyem a vy zůstanete sekretářkou. Jestli ale paní vrchní kuchařce seabeméně naznačíte, jaké máte plány, prozradím i to ostatní, co jste mi dnes řekla, i když by mě to mrzelo." Tento tón Terezu tak rozrušil, že padla u lůžka na kolena a sténajíc zabořila tvář do přikrývky. "Vždyť já nic neprozradím," řekl Karel, "ale vy také nesmíte nic říci." Ted' už nemohl zůstat celý schovaný pod přikrývkou, pohlídl ji lehce po paži, nenapadlo ho nic vhodného, co by jí řekl, a myslel si jen, že je tu asi krušný život. Konečně se uklidnila aspoň natolik, že se styděla za svůj pláč, hleděla vděčně na Karla, domlouvala mu, aby zítra dlouho spal, a slibovala, že bude-li mít čas, přijde kolem osmé hodiny nahoru a vzbudí ho. "Vy přece tak hezky budíte," řekl Karel. "Ano, některé věci dovedu," řekla, na rozloučenou přejela rukou zlehka po přikrývce a odběhla do svého pokoje.

Druhý den trval Karel na tom, že hned nastoupí do služby, ačkoliv mu vrchní kuchařka chtěla dát ten den volno, aby si prohlédl Ramses. Ale Karel rovnou prohlásil, že k tomu se ještě naskytne příležitost, ted' že je pro něj nejdůležitější začít pracovat, neboť už v Evropě zbytečně přerušil práci zaměřenou k jinému cíli a začíná jako liftboy ve věku, kdy se aspoň zdatnější chlapci přirozeným postupem pomalu dostávají k lepší práci. Je prý zcela správné, že začíná jako liftboy, ale stejně správné je, že si musí obzvlášť pospíšet. Za těchto okolností by ho prohlídka města ani netěšila. Nemohl se odhodlat ani ke krátké pochůzce, k níž ho vybízela Tereza. Neustále mu tanulo na mysli, že by to s ním nakonec mohlo dopadnout jako s Delamarchem a Robinsonem, nebude-li pilně pracovat.

U hotelového krejčího si zkusil uniformu liftboye, na pohled velice skvostně zdobenou zlatými knoflíky a zlatými šňurami, ale když si ji Karel oblékal, přece ho trochu zamrazilo, neboť zejména v podpaží byl kabátek chladný, tuhý a přitom vlhký od potu liftboyů, kteří jej nosili před ním a jenž se nedal vysušit. Uniformu bylo také třeba hlavně na prsou pro Karla zvlášť povolit, neboť žádná z deseti uniforem, které tam byly, ani trochu nepadla. Ačkoliv ji bylo nutno přešívát a ačkoliv mistr byl podle všeho velký pedant - dvakrát hodil už odevzdanou uniformu zpátky do dílny -, bylo vše vyřízeno ani ne za pět minut a Karel odcházel z dílny už jako liftboy v přiléhavých kalhotách a v kabátku, který mu byl velice těsný, i když ho mistr ubezpečoval o pravém opaku, a který ho neustále sváděl, aby prováděl dechová cvičení, neboť se chtěl přesvědčit, jestli může stále ještě dýchat.

Pak se hlásil u vrchního číšníka, jemuž měl být podřízen, u štíhlého, krásného muže s velkým nosem, jemuž mohlo být už přes čtyřicet. Neměl čas ani kratičce si s Karlem promluvit a zazvonil pouze na liftboye, náhodou zrovna na toho, kterého Karel včera viděl. Vrchní číšník mu říkal jen křestním jménem Giacomo, což Karel zjistil až později, neboť v anglické výslovnosti nebylo to jméno k poznání. Ten chlapec dostal ted' příkaz, aby Karlovi ukázal, co je pro službu u výtahu potřeba, ale byl tak nesmělý a zbrklý, že se Karel, i když vlastně bylo málo co ukazovat, od něho nedověděl ani to málo. Giacomo byl určitě rozzlobený, protože musel zřejmě kvůli Karlovi zanechat služby u výtahu a byl přidělen k pokojským na výpomoc, což mu po určitých zkušenostech, které však tajil, připadalo ponižující. Karel byl zklamaný hlavně tím, že liftboy měl se strojním zařízením výtahu něco společného jen potud, že je pouhým stisknutím knoflíku uváděl do pohybu, kdežto opravy hnacího ústrojí prováděli výhradně hoteloví strojníci, takže například Giacomo, ačkoliv sloužil u výtahu půl roku, na vlastní oči neviděl ani hnací ústrojí ve sklepech, ani strojní zařízení uvnitř výtahu, i když by ho to bývalo velice potěšilo, jak výslovně řekl. Vůbec to byla jednotvárná služba a při dvanáctihodinové pracovní době, střídavě ve dne a v noci, tak namáhavá, že se podle Giacoma vůbec nedala vydržet, jestliže si člověk neuměl nějakou tu minutu vstoje zdřímnout. Karel na to nic neřekl, ale asi pochopil, že právě toto umění stálo Giacoma místo. Karel velice uvítal, že výtah, který má obsluhovat, je určen pouze pro nejvyšší patra, a že proto nebude mít nic společného s velice náročnými boháči. Ovšem člověk se zde zase tolik nenaučil jako jinde a bylo to dobré jen pro začátek.

Už po prvním týdnu Karel pochopil, že na tu službu dokonale stačí. Mosaz u jeho výtahu byla nejlépe vycištěná, žádný z ostatních třiceti výtahů se mu v tom nemohl rovnat, a byla by se možná leskla ještě víc, kdyby chlapec sloužící u téhož výtahu byl aspoň přibližně tak pilný a neměl pocit, že se ve své nedbalosti

může spolehnout na Karlovu píli. Byl to rodilý Američan jménem Renell, ješitný chlapec s tmavými očima a hladkými, trochu propadlými tvářemi. Měl vlastní elegantní oblek, v němž lehce navoněn spěchával do města, když měl večer volno; občas také Karla prosíval, aby ho večer zastoupil, protože prý musí v nějaké rodinné záležitosti odejít, a málo si dělal z toho, že se jeho zevnějšek se všemi takovými výmluvami nesrovnává. Přesto ho Karel měl docela rád a těšilo ho, když Renell za takových večerů stál před ním dole u výtahu, než odešel ven ve svém vlastním obleku, chvilku se ještě omlouval, přitom si navlékal rukavici, a pak po chodbě odcházel. Ostatně Karel mu tímto zastupováním chtěl jen prokázat laskavost, která mu z počátku vůči staršímu kolegovi připadala samozřejmá, trvalým návykem se to stát nemělo. Neboť dost únavné bylo ovšem to věčné jezdení ve výtahu, a zejména ve večerních hodinách se výtah skoro nezastavil.

Brzy se Karel též naučil sekat rychlé, hluboké poklony, jaké se od liftboyů požadovaly, a spropitné chytal v letu. Mizelo v kapsičce jeho vesty a nikdo by byl podle výrazu jeho tváře nedokázal říci, jestli bylo velké nebo malé. Před dámami otvíral dveře tak, že přidal špetku galantnosti, a do výtahu za nimi naskakoval zvolna, neboť obvykle nastupovaly váhavěji než muži ze strachu o své sukně, klobouky a přívěsky. Za jízdy stál, jelikož to bylo nejméně nápadné, těsně u dveří, zády k svým pasažérům a ruku měl na držadle dveří, aby je, až výtah zastaví, jedním rázem, a přece ne tak, aby se snad vylekali, odsunul stranou. Jen zřídkakdy mu někdo za jízdy poklepal na rameno, aby se na něco krátce zeptal, pak se Karel rychle otočil, jako by to čekal, a hlasitě odpověděl. Často, zvláště když skončila divadla nebo když přijely určité rychlíky, býval takový nával, ač tam bylo tolik výtahů, že sotva byli hosté nahoře venku z výtahu, musel hned zas ujíždět dolů, aby tam naložil ty, kteří čekali. Mohl také obvyklou rychlost zvýšit tím, že zatáhl za ocelové lano procházející kabinou výtahu, ovšem to bylo provozním řádem zakázáno a bylo to prý i nebezpečné. Karel to také nikdy nedělal, když jel s pasažéry, ale když je nahoře vysadil a dole čekali jiní, tak se na nic neohlížel a prudce a pravidelně za lano tahal jako námořník. Věděl ostatně, že druzí liftboyové to také dělají, a nechtěl, aby pasažéry, které on ztratí, získali jiní chlapci. Ojedinělí hosté bydlící v hotelu delší dobu, a to zde ostatně bylo celkem běžné, dávali tu a tam úsměvem najevo, že Karla považují za svého liftboye, Karel přijímal tuto laskavost s vážnou tváří, ale rád. Leckdy, když byl provoz trochu slabší, mohl přijímat i zvláštní drobné příkazy, například donést některému hotelovému hostu, který se už nechtěl obtěžovat do svého pokoje, nějakou maličkost, kterou v pokoji zapomněl, pak sám vyletěl vzhůru ve svém výtahu, s nímž si v takových chvílích zvláště dobře rozuměl, vstoupil do cizího pokoje, kde se většinou povalovaly nebo na věšácích visely podivné věci, které nikdy neviděl, ucítil charakteristickou vůni cizího mýdla, parfému, ústní vody, ani chvilku se nezdržel a spěchal zase zpátky s předmětem, jež většinou našel, třebaže údaje hostů nebývaly jasné. Často litoval, že nemůže přijmout významnější příkazy, jelikož k tomu byli určeni zvláštní sluhové a poslíčci, kteří vyřizovali pochůzky na kolech, ba dokonce na motorkách, Karel mohl, naskytla-li se vhodná příležitost, obstarat jen pochůzky z pokojů do jídelen nebo do heren.

Když po dvanáctihodinové pracovní době přicházel z práce, po tři dny v šest hodin večer, další tři dny v šest ráno, byl tak unavený, že se o nikoho nestaral a šel rovnou do postele. Byla ve společné ložnici liftboyů, paní vrchní kuchařka, jejíž vliv asi přece nebyl tak velký, jak se první večer domníval, se sice snažila obstarat mu vlastní pokojík, a bylo by se jí to asi podařilo, ale když Karel viděl, jaké s tím jsou potíže a jak vrchní kuchařka kvůli tomu často telefonuje s jeho představeným, s oním tolik zaměstnaným vrchním číšníkem, vzdal se toho pokoje a vrchní kuchařku přesvědčil, že se ho vzdává docela vážně, a poukázal na to, že nechce, aby mu ostatní chlapci záviděli, že má výhodu, kterou si vlastně sám svou prací nezasloužil.

Klidným místem na spaní ta ložnice ovšem nebyla. Jelikož si totiž každý chlapec dvanáctihodinové volno různě dělil na jídlo, spánek, zábavu a vedlejší výdělek, byl v ložnici ustavičně obrovský ruch. Někteří spali a přetáhli si přikrývky přes uši, aby nic neslyšeli; když některého přece vzbudili, tu křičel tak vztekle, že překřičel ty ostatní, takže ani ti zbývající sebelepší spáči to nevydrželi. Skoro každý chlapec měl dýmku, byl v tom spatřován jakýsi přepych, i Karel si jednu pořídil a brzy mu zachutnala. Jenže ve službě se kouřit nesmělo, následkem toho také každý kouřil v ložnici, pokud zrovna nespál. Proto byla každá postel zahalena mračnem svého vlastního kouře a vše dýmem společným. Ačkoliv vlastně většina s tím v zásadě souhlasila, nebylo možno prosadit, aby v noci světlo svítilo jen na jednom konci sálu. Kdyby

se bylo s tím návrhem prorazilo, pak by ti, kdo chtěli spát, mohli klidně spát ve tmě jedné poloviny sálu - byl to velký sál se čtyřiceti lůžky -, zatímco ti druzí mohli v osvětlené části hrát v kostky nebo karty a zabývat se vším jiným, k čemu je zapotřebí světla. Kdyby někdo, kdo mil postel v osvětlené polovině sálu, chtěl jít spát, tak si mohl lehnout do některé volné postele ve tmě, neboť vždy bylo dost postelí volných a nikdo nic nenamítal proti tomu, aby v jeho posteli takto přechodně spal někdo jiný. Ale jedinou noc se toto rozdělení nedodržovalo. Vždy se našli například dva, kteří se nejdřív ve tmě trochu prospali a pak dostali chuť zahrát si na postelích karty na prkně, které mezi ně položili, a rozsvítili samozřejmě vhodnou elektrickou lampu, jejíž bodavé světlo prudce probudilo spáče, jestliže k němu byli obráceni. Sice se ještě chvilku převalovali, ale nakonec také nepřišli na nic lepšího než se se sousedem, kterého rovněž vzbudili, při novém osvětlení také pustit do hry. A také všechny dýmky samozřejmě znovu dýmaly. Bylo tam sice i několik takových, kteří chtěli stůj co stůj spát - Karel k nim většinou patřil - a kteří, místo aby si lehli hlavou na polštář, tak si ji polštářem přikryli nebo se do něho zachumlali, ale jak se mělo spát, když nejbližší soused uprostřed noci vstane a před službou se jde do města ještě trochu pobavit, když se v umyvadle umístěném v hlavách naší postele hlasitě myje a stříká kolem sebe, když si nejen hlučně nazouvá boty, nýbrž přitom i dupe, aby se do nich lépe dostal - skoro všem byly boty těsné, ačkoliv měly americký tvar -, a nakonec pak, protože mu schází nějaká maličkost ve výstroji, sundá ze spícího polštář, pod nímž on je ovšem už dávno vzhůru a čeká jen na to, aby se na něho osopil. Vždyť také všichni byli sportovci a mladí, většinou silní chlapci a nechtěli si nechat ujít žádnou příležitost k sportování. A když někdo v noci vyskočil, probuzen velkým rámcem z nejlepšího spánku, mohl si být jist, že spatří na zemi vedle své postele dva rohovníky a na všech postelích kolem v prudkém světle stojící znalce v košilích a spodcích. Jednou při takovém nočním boxerském zápase padl jeden ze zápasníků na spícího Karla a první, co Karel uviděl, když otevřel oči, byla krev, která tekla chlapci z nosu, a dřív než se proti tomu mohlo něco podniknout, potřísnila všechno Ložní prádlo. Často se Karel skoro celých dvanáct hodin pokoušel několik hodin se prospat, i když ho také velice lákalo zúčastnit se zábav těch druhých; avšak znovu a znovu se mu zdálo, že všichni ostatní mají před ním v životě náskok, který musí dohonit pilnější prací a trochou odříkání. Ačkoliv mu tedy na spaní velice záleželo hlavně kvůli práci, přece si ani kuchaře, ani Tereze nestěžoval na poměry v ložnici, neboť za prvé je těžce nesli celkem všichni chlapci, ale doopravdy si na ně nestěžovali, a za druhé bylo trápení v ložnici nutnou součástí jeho úřadu jakožto liftboye, jež přece vděčně přijal z rukou vrchní kuchařky. Jednou do týdne měl při střídání směn čtyřadvacet hodin volna a zčásti ho využil k tomu, že vykonal jednu dvě návštěvy u vrchní kuchařky a někde v koutě na chodbě a jen zřídka v jejím pokoji letmo pohovořil s Terezou, když si vyčíhal, že má chvíli volno. Někdy ji též doprovázel na jejich pochůzkách po městě, které vždy musely být vyřízeny v největším chvatu. Pak skoro utíkali k nejbližší stanici podzemní dráhy, Karel s její taškou v ruce, cesta v mžiku uběhla, jako by vlak nenarážel na odpor, ale byl jen unášen, hned z něho vystoupili, a místo aby čekali na výtah, který jim připadal příliš pomalý, dupali nahoru po schodech, objevila se velká náměstí, z nichž se hvězdovitě rozbíhaly ulice, a vnášela zmatek do dopravy, přímočaře proudící ze všech stran, avšak Karel s Terezou spěchali, jeden těsně vedle druhého, do různých kanceláří, prádelen, skladů a obchodů, v nichž bylo třeba vyřídit objednávky nebo stížnosti, které sice nebyly zvlášť zodpovědné, ale nedaly se snadno vyřídit telefonicky. Tereza brzy upozorovala, že Karlova pomoc při tom není k zahazení, že naopak dokáže mnohé velice urychlit. Když ji doprovázel, nemusela, jako často předtím, nikdy čekat, až ji příliš zaměstnaní obchodníci vyslechnou. Karel přistoupil k pultu a tak dlouho na něj klepal, až to pomohlo, zavolat přes hradby lidí svou stále ještě trochu strojenou angličtinou, která byla mezi stovkou hlasů snadno k poznání, a bez váhání za těmi lidmi šel, i když se hrdě uchýlili do hloubi svých předlouhých jednacích síní. Nedělal to ze zlé vůle a uznával, když se mu kdokoli postavil na odpor, ale cítil se jistý ve svém postavení, které mu dávalo určitá práva, hotel Occidental byl zákazník, s nímž nebylo radno si zahrávat, a konečně Tereza přes své obchodní zkušenosti pomoc dost potřebovala. "Měl byste se mnou chodit stále," říkala někdy šťastně se smějíc, když se vraceli z pochůzky, kterou zvlášť dobře vyřídili.

Jen třikrát za půldruhého měsíce, co Karel pobýval v Ramsesu, byl delší čas, několik hodin, v Terezině pokojíku. Ten byl ovšem menší než kterýkoliv pokoj vrchní kuchařky, těch pár věcí, které tam stály, bylo jaksi naskládáno jen kolem okna, ale Karel už po zkušenostech z ložnice chápal cenu vlastního, poměrně

klidného pokoje, a třebaže to výslovně neřekl, Tereza přece zpozorovala, jak se mu její pokoj líbí. Neměla před ním tajnosti, a po její návštěvě tehdy první večer by nebylo ani dost dobře možné, aby před ním ještě tajnosti měla. Byla nemanželské dítě, její otec byl polírem na stavbě a postaral se, aby matka s dítětem přijely za ním z Pomořan, ale jako by tím splnil svou povinnost anebo jako by čekal jiné lidi než udřenou ženu a slabé děcko, které uvítal v přístavu, vystěhoval se brzy po jejich příjezdu bez dlouhého vysvětlování do Kanady a ty opuštěné bytosti nedostaly od něho ani dopis, ani žádnou jinou zprávu, ale nebylo vlastně ani divu, neboť beze stopy zmizely v přelidněných příbytcích newyorských východních čtvrtí.

Jednou Tereza vyprávěla - Karel stál vedle ní u okna a hleděl na ulici - o smrti své matky. Jak jednoho zimního večera s matkou - bylo jí tehdy asi pět let - každá se svým uzlíčkem běhaly po ulicích a hledaly nocleh. Jak ji matka nejdřív vedla za ruku, byla sněhová vichřice a nedalo se jen tak jít dál, až jí ruka ochabla a ona Terezu pustila, ani se už po ní neohlédla, a ta se pak musela usilovně držet matčiných sukni. Tereza často klopýtala, a dokonce upadla, ale matka byla jako nepřičetná a nezastavila se. A ty sněhové vichřice v dlouhých, rovných newyorských ulicích! Karel dosud zimu v New Yorku neprožil. Jde-li člověk proti větru a ten se točí v kruhu, nemůže ani na okamžik otevřít oči, ustavičně mu vítr roztírá po tváři sníh, člověk běží, ale nehýbá se z místa, je to cosi zoufalého. Dítě má přitom ovšem proti dospělým výhodu, podběhne vítr a ještě má ze všeho trochu radost. Tak ani Tereza tehdy matku zcela nechápala a byla pevně přesvědčena, že kdyby se tehdy večer chovala k matce rozumněji - právě že byla ještě tak malá -, nemusela matka zahynout tak žalostnou smrtí. Matka byla tenkrát už dva dny bez práce, neměly ani groš, den strávily pod širým nebem bez sousta v ústech a v uzlíčcích s sebou vláčely jen nepotřebné cáry, které si netroufaly zahodit asi z pověrčivosti. Teď byla matce na druhý den ráno přislíbena práce na stavbě, ale ona se bála, jak se Tereze celý den snažila vysvětlit, že nebude moci té výhodné příležitosti využít, neboť se cítila na smrt unavená, už ráno k zděšení kolemjdoucích vykašlala na ulici mnoho krve a její jedinou touhou bylo přijít někam do tepla a odpočinout si. A zrovna ten večer nebylo možné najít nikde místo. Tam, kde je už správce domu nevykázal hned z průjezdu, v němž by se přece trochu vzpomatovaly z toho počasí, běhaly úzkými ledovými chodbami, stoupaly do horních poschodí, obcházel úzké pavlače, nazdařbůh klepaly na dveře, někdy se neodvažovaly nikoho oslovit, pak zas prosily každého, koho potkaly, a jednou nebo dvakrát usedla matka udýchaná na stupeň tichého schodiště, popadla a přivinula k sobě Terezu, která se skoro bránila, a líbala ji, bolestivě tisknouc své rty k jejím. Když potom člověk ví, že to byly poslední polibky, nechápe, že mohl být tak slepý a nepoznat to, i když byl malé pískle. U mnoha místností, kolem nichž procházely, byly otevřené dveře, aby vyšel ven dusivý vzduch, a z kouře a dýmu zaplňujícího místnosti, jako by tam hořelo, vynořovala se jen něčí postava stojící ve dveřích a buď svou němou přítomností, nebo úsečným slovem dokazovala, že v dotyčné místnosti nelze dostat přístřeší. Tereze se teď ve vzpomínce zdálo, že matka doopravdy hledala nějaké místo jen v prvních hodinách, neboť jakmile minula asi tak půlnoc, už nikoho neoslovovala, třebaže s malými přestávkami až do svítání neustále spěchala dál a třebaže v těch domech, v nichž se nikdy nezavírají vrata ani dveře od bytů, je ustavičně živo a člověk na každém kroku někoho potká. Samozřejmě neběžely, nepostupovaly vpřed rychle, nýbrž jen s největší námahou, jaké byly schopny, ve skutečnosti se možná jen vlekly. Tereza ani nevěděla, jestli od půlnoci do pěti hodin ráno byly ve dvaceti domech nebo ve dvou, anebo dokonce jen v jednom domě. Chodby v těchto domech jsou rozvrženy podle chytrých plánů, aby byl co nejlépe využit prostor, ale bez ohledu na snadnou orientaci; jak často asi prošly jedněmi a týmiž chodbami! Tereza si matně vzpomínala, že vyšly ze vrat jednoho domu, jež předtím donekonečna prohledávaly, ale stejně tak se jí zdálo, že se na ulici hned obrátily a vrhly se do toho domu znovu. Pro dítě to ovšem bylo nepochopitelné trápení, že chvíli ji drží matka, chvíli se ono drží jí a že je beze slova útěchy vláčeno, a to vše si tehdy ve svém nerozumu vysvětlovalo jen tím, že matka chce od něho utéci. Proto se Tereza, i když ji matka držela za ruku, tím pevněji pro jistotu držela ještě i druhou rukou matčiných sukni a střídavě plakala. Nechtěla, aby ji zde nechala, mezi lidmi, kteří před nimi s dupotem stoupali do schodů, kteří šli za nimi, ale nebylo je za ohybem schodů dosud vidět, kteří se na chodbách přede dveřmi spolu hádali a jeden druhého strkali do místnosti. Po domě se tlumeně prozpěvující potloukali opilci a matka s Terezou ještě šťastně proklouzly, zrovna když se takové skupinky shlukovaly. Jistě by se byly mohly pozdě v noci, kdy už nikdo nedával tolik pozor a

bezpodmínečně netrval na svém právu, prodrat aspoň do některé ze společných nocleháren, které podnikatelé pronajímali, a také kolem některých šly, ale Tereza to nechápala a matka už o odpočinek nestála. Zrána, když začínal krásný zimní den, opřely se obě o zeď jednoho domu a snad tam i chvilku spaly, snad jen otevřenýma očima civěly do okolí. Ukázalo se, že Tereza ztratila svůj uzlíček, a matka se chystala, že jí za trest za tu nepozornost nařeže, ale Tereza žádnou ránu neslyšela a žádnou necítila. Šly pak dál ožívajícími ulicemi, matka při zdi, přešly most, kde matka setřela rukou se zábradlí jinovatku, a dorazily nakonec, tenkrát to Tereza mlčky přijala, dnes to nechápe, právě k té stavbě, na kterou byla matka ten den ráno objednána. Neřekla Tereze, má-li počkat nebo jít pryč, a Tereza to považovala za povel k čekání, protože se to nejlépe shodovalo s jejím přáním. Sedla si tedy na hromadu cihel a dívala se, jak matka rozvazuje svůj uzlíček, vytahuje z něho pestrý hadr a ovazuje si jím šátek, který měla po celou noc na hlavě. Tereza byla příliš unavená, aby jí vůbec napadlo, že by měla matce pomoci. Matka, jako by už sama věděla, jaká práce jí byla přidělena, se ani neohlásila v boudě na staveništi, jak bývalo zvykem, ani se nikoho nezeptala a vylezla po žebříku. Tereza se tomu divila, protože nádenice bývají obvykle zaměstnávány pouze dole při hašení vápna, podávání cihel a ostatních jednoduchých pracích. Myslela si tudíž, že matka chce dnes dělat lépe placenou práci, a ospale se na ni nahoru usmívala. Stavba nebyla dosud vysoká, sotva bylo dostavěno přízemí, i když už k modré obloze čnely, ovšem dosud bez spojovacích prken, vysoké tyče lešení, aby se mohlo stavět dál. Nahoře matka obratně obešla zedníky, kteří pokládali cihlu na cihlu a z nepochopitelných důvodů se na ni neobořili, útlou rukou se opatrně přidržovala dřevěného bednění, sloužícího jako zábradlí, a Tereza se dole v polospánku podívovala té obratnosti a zdálo se jí, že na ni matka ještě jednou laskavě pohlédla. Pak ale došla matka na své pouti k hromádce cihel, u které zábradlí a pravděpodobně i cesta končily, ale ona na to nedbala, narazila do té hromádky a jako by ji obratnost opustila, pobořila tu hromádku cihel a přepadla přes ni dolů do hloubky. Mnoho cihel se sesypalo za ní a nakonec po delší chvíli se někde uvolnilo těžké prkno a s rachotem na ni spadlo. Terezina poslední vzpomínka na matku byla, jak tam s roztaženými nohama leží v kostkované sukni, pocházející ještě z Pomořan, jak na ní leží to neohoblované prkno a skoro celou ji zakrývá, jak se pak ze všech stran sbíhají lidé a jak shora ze stavby nějaký muž cosi zlostně volá dolů. Bylo už pozdě, když Tereza skončila vyprávění. Vyprávěla podrobně, jak jindy nebývalo jejím zvykem, a právě na bezvýznamných místech, jako když popisovala tyče lešení, které každá sama o sobě čnely k nebesům, měla v očích slzy a musela přestat. Nyní po deseti letech věděla úplně přesně každou maličkost, která se tehdy přihodila, a protože pohled na matku stojící nahoře v rozestavěném přízemí byl poslední vzpomínkou na matčin život a ona to teď ani nedokázala svému příteli dost jasně vypovědět, chtěla se k tomu, když vyprávění skončila, znovu vrátit, avšak zarazila se, ukryla obličej do dlaní a neřekla ani slovo.

Byly však v Terezině pokoji i veselejší chvíle. Hned při své první návštěvě tam Karel uviděl učebnici obchodní korespondence, a když o ni poprosil, byla mu zapůjčena. Zároveň bylo domluveno, že Karel vypracuje úlohy z té knihy a předloží je k přehlédnutí Tereze, která knihu už prostudovala, pokud to pro svou drobnou práci potřebovala. Pak ležel Karel celé noci s vatou v uších dole v ložnici na posteli, pro změnu ve všech možných polohách, četl v knize a čmáral úlohy do sešitku plnicím perem, které mu darovala vrchní kuchařka jako odměnu za to, že pro ni velice prakticky rozvrhl a načisto vypracoval velký inventurní soupis. Když ho ostatní chlapi rušili, většinou se mu podařilo obrátit to ve svůj prospěch tím, že si od nich vždy dával trochu poradit s angličtinou, až je to unavilo a nechali ho na pokoji. Často žasl, jak jsou ostatní nadobro smíření se svým nynějším postavením, jak vůbec necítí jeho prozatímnost - liftboyové starší dvaceti let nebyli trpěni -, jak nechápou, že je nutno se rozhodnout stran budoucího povolání, a přestože v Karlovi měli příklad, nechtou nic jiného než leda detektivní příběhy, které špinavé a rozedrané putovaly od jedné postele ke druhé.

Při schůzkách prováděla Tereza opravy s nesmírnou důkladností, docházelo k názorovým sporům, Karel se dovolával svého slavného newyorského profesora, ale ten u Terezy platil zrovna tak málo jako úsudky liftboyů o gramatice. Vzala mu plnicí pero z ruky a přeškrtna místo, o jehož nesprávnosti byla přesvědčena, Karel však v takových sporných případech Tereziny škrty puntičkářsky znovu přeškrtnal, ačkoliv to neměla spátrít vůbec žádná vyšší autorita než Tereza. Někdy ovšem přišla vrchní kuchařka a rozhodla pak vždy v Terezin prospěch, což ještě nebylo průkazné, neboť Tereza byla její sekretářkou.

Zároveň však vyvolala všeobecné usmíření, neboť se vařil čaj, přineslo se pečivo a Karel musel vyprávět o Evropě, ovšem paní vrchní kuchařka ho často přerušovala, neboť se neustále vyptávala a divila, Karel si přitom uvědomil, jak mnoho věcí se tam za poměrně krátkou dobu od základu změnilo a jak mnoho věcí se asi také už změnilo a neustále mění od chvíle, co odešel.

Karel byl v Ramsesu asi měsíc, když jednou večer šel kolem něho Renell a řekl mu, že ho před hotelem zastavil muž jménem Delamarche a vyptával se na Karla. Renell prý neměl důvod něco tajit a pověděl podle pravdy, že Karel je liftboyem, ale že má naději, že díky protekci u vrchní kuchařky dostane ještě docela jiná místa. Karel si všiml, jak obezřetně Delamarche s Renellem jednal, a že ho dokonce pozval, aby s ním ten večer povečeřel. "Já už nemám s Delamarchem nic společného," řekl Karel. "Jen si také ty na něj dej pozor!" "Já?" řekl Renell, protáhl se a rychle odešel. Byl to nejpůvabnější chlapec v hotelu a mezi ostatními chlapci kolovala pověst, jejíž původce nebyl znám, že ho jedna vznešená dáma, bydlící už delší čas v hotelu, ve výtahu přinejmenším zlíbala. Pro toho, kdo tu pověst znal, bylo zcela určitě velice lákavé spatřit, jak kolem něho klidným, lehkým krokem, s hebkými závoji, s pevně staženým živůtkem kráčí ona sebevědomá dáma, podle jejíhož zevnějšku by nikdo ani v nejmenším netušil, že se tak může chovat. Bydlela v prvním patře a Renellův výtah nebyl jejím výtahem, ale takovým hostům nebylo samozřejmě možné bránit, aby nastoupili do jiného výtahu, když ostatní výtahy byly v tu chvíli obsazené. Tak se stávalo, že ta dáma občas jezdila Karlovým a Renellovým výtahem a skutečně vždycky, jen když měl službu Renell. Byla to možná náhoda, ale nikdo tomu nevěřil, a když výtah s těmi dvěma odjel, vznikl v celé té řadě liftboyů s námahou potlačovaný neklid, který už dokonce způsobil, že musel zakročit vrchní číšník. Ať už příčinou byla ta dáma anebo ta pověst, Renell se rozhodně změnil, byl teď ještě mnohem sebevědomější, čištění přenechal nadobro Karlovi, který už čekal na nejbližší příležitost, aby si s ním o tom jaksepatří promluvil, a v ložnici ho už vůbec nebylo vidět. Nikdo jiný nevystoupil tak docela ze společenství liftboyů, neboť všichni byli celkem zajedno, alespoň ve služebních otázkách, a měli organizaci, kterou ředitelství hotelu uznávalo.

O tom všem Karel přemýšlel, myslel i na Delamarche a jinak vykonával službu jako vždy. Kolem půlnoci měl malé rozptýlení, neboť Tereza, která ho často překvapila drobným dárkem, přinesla mu veliké jablko a tabulku čokolády. Chvilku se bavili, ani jim nevadilo, že musejí chvílemi přestat, protože se muselo jet s výtahem. Přišla řeč na Delamarche a Karel pozoroval, že se vlastně nechal Terezou ovlivnit a od jisté doby ho považuje za nebezpečného člověka, neboť tak se zajisté Tereze jevil z Karlova vyprávění. Karel ho však vlastně považoval jen za ubožáka, kterého zkazilo neštěstí, ale s nímž se dá vyjít. Tereza to však velice živě popírala, dlouze do Karla mluvila a požádala ho, aby jí slíbil, že s Delamarchem už slovo nepromluví. Karel jí to neslíbil, ale zato ji neustále nutil, aby šla spát, protože už dávno minula půlnoc, a když se zdráhala, hrozil, že opustí své stanoviště a odvede ji do jejího pokoje. Když byla konečně ochotna odejít, řekl: "Proč si děláš takové zbytečné starosti, Terezo? Jestli proto budeš líp spát, rád ti slibuji, že budu s Delamarchem mluvit, jen když nebude vyhnutí." Pak se stále jezdilo, neboť chlapci od vedlejšího výtahu byla přikázána jiná práce a Karel musel obsluhovat oba výtahy. Někteří hosté mluvili o nepořádku a jeden pán, doprovázející nějakou dámu, se dokonce Karla lehce dotkl špacírkou, aby ho pobídl ke spěchu, ale bylo to upomenutí zhora zbytečné. Kdyby tak hosté aspoň hned přistoupili ke Karlovu výtahu, když viděli, že u jednoho výtahu nestojí liftboy, ale neudělali to, nýbrž šli k vedlejšímu výtahu a tam stáli s rukou na klice, anebo dokonce sami nastupovali do výtahu, a tomu měli liftboyové podle nejpřísnějšího paragrafu služebního řádu stůj co stůj zabránit. A tak Karla čekalo velice únavné pobíhání sem a tam, ale přitom ani neměl pocit, že přesně plní svou povinnost. Kromě toho někdy ke třetí hodině ranní chtěl po něm nějaký nosič, starý člověk, s nímž se trochu znal, aby mu s něčím pomohl, ale to teď nebylo v žádném případě možné, neboť před oběma jeho výtahy stáli zrovna hosté a bylo třeba duchapřítomnosti, aby se ihned pro jednu skupinu rozhodl a rychle k ní běžel. Byl proto rád, když druhý chlapec zase nastoupil, a zavolal na něho pár vyčítavých slov, že byl tak dlouho pryč, ačkoliv chlapec za to nejspíš nemohl. Po čtvrté hodině ranní nastal trochu klid, však už ho Karel také nutně potřeboval. Opíral se ztěžka o zábradlí vedle svého výtahu, jedl pomalu jablko, které hned po prvním kousnutí silně zavonělo, a hleděl dolů do světlíku, do něhož vedla velká okna skladišť se zásobami a za nimi se ve tmě nepatrně leskly trsy visících banánů.

(VI.) Případ Robinson

Vtom mu někdo poklepal na rameno. Karel si samozřejmě myslel, že je to některý host, strčil jablko honem do kapsy a spěchal k výtahu, skoro se na toho člověka nepodíval. "Dobrý večer, pane Rossmanne," řekl teď ale muž, "to jsem já, Robinson." "Vy jste se ale změnil," řekl Karel a zavrtěl hlavou. "Ano, dobře se mi vede," řekl Robinson a sjel pohledem po svých šatech, které se snad skládaly z dost pěkných částí, ale ty byly tak nevkusně pospojovány, že šaty vypadaly přímo ošuntěle. Nejnapadnější byla bílá vesta se čtyřmi malými, černě lemovanými kapsičkami, kterou měl Robinson zřejmě poprvé na sobě a na kterou se snažil upozornit tím, že vypínal prsa. "Máte drahé šaty," řekl Karel a letmo pomyslel na své krásné jednoduché šaty, v nichž by obstál i vedle Renella a které ti dva špatní přátelé prodali. "Ano," řekl Robinson, "kupuji si skoro každý den něco. Jak se vám líbí vesta?" "Docela líbí," řekl Karel. "To ale nejsou opravdové kapsy, to je jen tak naznačeno," řekl Robinson a vzal Karla za ruku, aby se o tom sám přesvědčil. Ale Karel ucouvl, neboť z Robinsonových úst bylo cítit nesnesitelný zápach kořalky. "Zase moc pijete," řekl Karel a stál už zas u zábradlí. "Ne," řekl Robinson, "moc ne," a dodal něco, co se nesrovnávalo s jeho dřívější spokojeností: "Co jiného má člověk na světě." Rozhovor přerušila jízda, a sotva byl Karel znova dole, volal telefon, že má dojít pro hotelového lékaře, jelikož v sedmém patře omdlela nějaká dáma. Po cestě Karel tajně doufal, že Robinson mezitím odejde, neboť nechtěl, aby ho s ním někdo viděl, a jelikož si vzpomněl na Terezino varování, nechtěl nic slyšet ani o Delamarchovi. Jenže Robinson dosud čekal v strnulém postoji opilého člověka a právě šel kolem vyšší hotelový úředník v černém šosatém kabátě a v cylindru, ale naštěstí si Robinsona, jak se zdálo, nijak zvlášť nevšiml. "Rossmanne, nechcete k nám někdy přijít, máme se teď báječně," řekl Robinson a pohlédl lákavě na Karla. "Zvete mě vy, nebo Delamarche?" zeptal se Karel. "Já i Delamarche. Jsme v tom zajedno," řekl Robinson. "Pak vám říkám a prosím vás, abyste totéž vyřídil Delamarchovi: Rozešli jsme se navždy, jestli to snad nebylo už samo o sobě jasné. Vy oba jste mi ublížili víc než kdokoli jiný. Vzali jste si snad do hlavy, že mi ani v budoucnu nedáte pokoj?" "Jsme přece vaši kamarádi," řekl Robinson a oči se mu zalily odpornými slzami opilosti. "Delamarche vám vzkazuje, že vám chce vynahradit všechno, co bylo. Bydlíme teď s Bruneldou, skvělou zpěvačkou." A hned nato chtěl vysokým hlasem zazpívat nějakou píseň, kdyby byl na něho Karel ještě včas nezasyčel: "Buďte zticha, ale okamžitě, copak nevíte, kde jste?" "Rossmanne," řekl Robinson, který se jen ze strachu nedal do zpívání, "jsem přece váš kamarád, říkejte si co chcete. A vy tu teď máte takové krásné postavení, mohl byste mi poskytnout nějaké peníze." "Vždyť je zas jen propijete," řekl Karel, "tady dokonce vidím, že máte v kapse nějakou láhev s kořalkou, ze které jste určitě pil, když jsem byl pryč, vždyť zpočátku jste byl ještě vcelku při smyslech." "To je jen na posilněnou, když jsem na pochůzce," řekl Robinson na omluvu. "Já už vás přece nechci napravovat," řekl Karel. "Ale ty peníze!" řekl Robinson s vyřeštěnými očima. "Dostal jste asi od Delamarche příkaz, abyste donesl peníze. Dobrá, dám vám peníze, ale jen pod podmínkou, že odsud hned odejdete a už nikdy mě zde nenavštívíte. Pakliže mi budete chtít něco sdělit, napište mi. Karel Rossmann, liftboy, hotel Occidental, to jako adresa stačí. Ale sem za mnou již přijít nesmíte, to říkám znovu. Zde jsem ve službě a nemám na návštěvy čas. Chcete tedy peníze pod touto podmínkou?" zeptal se Karel a sáhl do kapsy u vesty, neboť byl rozhodnut, že obětuje spopitné z dnešní noci. Robinson na tu otázku pouze přikývl a ztěžka dýchal. Karel si to nesprávně vyložil a zeptal se znovu: "Ano, nebo ne?" Vtom mu Robinson pokynul, aby šel blíž, a když se už zcela zjevně začínal dávit, pošeptal mu: "Rossmanne, mně je moc zle." "K čertu," ulevil si Karel a oběma rukama ho vlekl k zábradlí. A už se to z Robinsonových úst valilo dolů do hloubky. V přestávkách, které mu jeho nevolnost dovozovala, se Karla bezmocně poslepu chytal. "Vy jste opravdu dobrý chlapec," říkal pak, nebo: "Už to přestává," což však ještě zdaleka nebylo pravda, anebo: "Co mi to tam ti psi nalili za svinstvo!" Karel u něho nevydržel, byl neklidný a hnusilo se mu to, a začal přecházet sem a tam. Zde v koutě vedle výtahu je Robinson sice trochu schovaný, ale co kdyby si ho přece někdo všiml, některý z těch nervózních bohatých hostů, kteří čekají jen na to, aby si mohli postěžovat hotelovému úředníkovi, který přiběhne a pak se za to vzteky pomstí celému domu, anebo kdyby šel kolem některý z těch neustále se střídajících hotelových detektivů, které nikdo nezná, jenom ředitelství, a které člověk vidí v každém, kdo se pátravě dívá, také třeba jen proto, že je krátkozraký. A stačilo jen, aby dole někdo šel do skladišť se zásobami při tom provozu v restauraci, který po celou noc neustával, a s údivem si všiml té hnusoty ve světlíku a

zeptal se Karla telefonicky, cože se to tam nahoře probíhá děje. Může pak Karel Robinsona zapřít? A kdyby to udělal, neodvolával by se Robinson při své hlouposti a ve svém zoufalství právě jen na Karla, místo aby se omluvil? A nebude pak Karel okamžitě propuštěn, jelikož se stala neslýchaná věc, že liftboy, nejnížší a nejspíš postradatelný zaměstnanec v té obrovské stupnici služebnictva hotelu, připustil, aby jeho přítel znečistil hotel a vylekal, či dokonce vyhnal hosty? Mohou dál strpět liftboye, který má takové přátele a nechá se od nich navíc navštěvovat, když má službu? Nevypadá to docela tak, jako že takový liftboy sám je pijan nebo i cosi horšího, neboť co je víc nasnadě než domněnka, že tak dlouho bohatě krmil z hotelových zásob své přátele, až kdekoli v tomto úzkostlivě uklizeném hotelu prováděli takové věci jako teď Robinson? A proč by takový mladík kradl jen potraviny, když tu přece jsou skutečně nespočetné možnosti krást, neboť hosté jsou, jak známo, nedbalí, všude jsou pozotvírané skříně, po stolech se povalují cennosti, skříňky na šperky bývají otevřené a klíče bezmyšlenkovitě pohozené?

Právě Karel v dálce spatřil, jak vycházejí hosté ze sklepního lokálu, v němž právě skončilo varietní představení. Karel si stoupl k výtahu a po Robinsonovi se neodvažoval ani otočit ze strachu, co by mohl uvidět. Příliš ho neuklidňovalo, že odtamtud neslyší žádný zvuk, ani vzdychání. Obsluhoval sice hosty a jezdil s nimi nahoru a dolů, ale přece nedokázal nadobro skrýt, jak je roztržitý, a pokaždé když sjížděl dolů, byl připraven, že ho dole čeká nějaké trapné překvapení.

Konečně měl zase čas podívat se po Robinsonovi, ten seděl skrčený v koutě na bobku a tiskl obličej ke kolenům. Kulatý tvrdý klobouk měl posunutý vysoko do vlasů. "Tak teď už jděte," řekl Karel potichu a přísně, "zde jsou peníze. Když si pospíšíte, mohu vám ještě ukázat nejkratší cestu." "Nebudu moci odejít," řekl Robinson a utřel si malým kapesníkem čelo, "já tady umřu. Nedovedete si představit, jak je mi zle. Delamarche mě všude bere do vybraných lokálů, ale já tyhle choulostivé věci nesnáším, den co den to Delamarchovi říkám." "Zde teď nemůžete zůstat," řekl Karel, "považte přece, kde jste. Jestli vás tu najdou, budete potrestán a já přijdu o místo. Přejete si to?" "Nemohu odejít," řekl Robinson, "raději skočím tuhle dolů," a mezi tyčemi zábradlí ukázal do světlíku. "Když tu takhle sedím, tak se to dá ještě vydržet, ale vstát nemohu, vždyť už jsem to zkoušel, jak jste byl pryč." "Tak já tedy dojdou pro vůz a pojedete do nemocnice," řekl Karel a zatřepal trochu Robinsonovým nohama, hrozilo totiž, že každou chvíli upadne do stav naprosté netečnosti. Avšak sotva Robinson uslyšel slovo nemocnice, které v něm podle všeho vyvolávalo hrozné představy, začal hned hlasitě plakat a vzpínal ke Karlovi ruce, jako by prosil o milost.

"Ticho!" řekl Karel, klepl ho přes ruce, až mu klesly, běžel k liftboyovi, kterého v noci zastupoval, poprosil ho, aby mu na chvíli prokázal stejnou laskavost, rychle běžel zpět k Robinsonovi, který stále ještě škytal, vši silou ho zvedl a pošeptal mu: "Robinsone, jestli chcete, abych se vás ujal, tak se ale teď snažte jít docela malý kus cesty rovně. Dovedu vás totiž do své postele, ve které můžete zůstat tak dlouho, dokud vám nebude dobře. Budete se divit, jak brzo se vzpamatujete. Ale teď se jen chovejte rozumně, všude na chodbách jsou totiž lidé a také moje postel je ve společné ložnici. Jestli na sebe sebemeně upozorníte, nebudu pro vás moci již nic udělat. A oči musíte mít otevřené, nemohu vás tu vodit, jako byste byl na smrt nemocný." "Udělám všechno, co považujete za správné," řekl Robinson, "ale vy sám mě neodvedete. Nemohl byste dojít ještě pro Renella?" "Renell tu není," řekl Karel. "Ach tak," řekl Robinson, "Renell je s Delamarchem. Ti dva mě přece pro vás poslali. Už si všechno pletu." Karel využil těchto i dalších chvil, kdy si Robinson nesrozumitelně mluvil pro sebe, postrkoval ho kupředu a také s ním šťastně došel na roh, odkud vedla trochu slaběji osvětlená chodba k ložnici liftboyů. Jeden liftboy zrovna prudce běžel proti nim a kolem nich dál. Jinak až dosud potkávali jen lidi, kteří nebyli nebezpeční; mezi čtvrtou a pátou hodinou ranní byl totiž největší klid a Karel dobře věděl, že nepodaří-li se mu Robinsona odvést pryč nyní, za svítání a až začne denní provoz, nebude už na to ani pomyšlení. V ložnici došlo právě na druhém konci sálu k velké rvačce nebo podobnému divadlu, bylo slyšet rytmický potlesk, rozčilené dupání a sportovní pokřiky. V té polovině sálu, co byly dveře, bylo na postelích vidět jen málo spáčů, kteří se nenechali vyrušit, většina jich ležela naznak a civěla do prázdna, zatímco tu a tam někdo vyskočil z postele, oblečený nebo neoblečený, tak jak zrovna byl, aby se podíval, jak to vypadá na druhém konci sálu. Tak Karel dopravil Robinsona, který zatím trochu přivykl chůzi, celkem bez povšimnutí do Renellovy postele, poněvadž stála velice blízko dveří a nebyla našťastí

obsazena, kdežto v jeho vlastní posteli, jak z daleka viděl, klidně spal cizí chlapec, jehož vůbec neznal. Sotva pod sebou Robinson ucítil postel, v tu ránu usnul - noha se mu ještě klátila ven z postele. Karel mu přetáhl přikrývku vysoko přes obličej a říkal si, že aspoň pro nejbližší dobu má vystaráno, jelikož Robinson se určitě před šestou ráno neprobudí, a do té doby tu on už zase bude a pak snad už s Renellem najdou způsob, jak odsud Robinsona dostat. K inspekci ložnice, kterou prováděly nějaké vyšší orgány, docházelo jen v mimořádných případech, zrušení celkové prohlídky, dříve běžné, prosadili liftboyové už před léty, nebylo se tedy ani z této strany čeho bát.

Když Karel znovu dorazil k výtahu, spatřil, že jak jeho výtah, tak i výtah jeho souseda jedou zrovna nahoru. Neklidně čekal, jak se to vysvětlí. Jeho výtah přijel dolů dřív a vystoupil z něho ten chlapec, který před chvilkou běžel po chodbě. "Tak kdepak jsi byl, Rossmanne?" zeptal se. "Proč jsi odešel? Proč jsi to nehlásil?" "Ale vždyť jsem mu řekl, aby mě chvilku zastupoval," odpověděl Karel a ukázal na chlapce od sousedního výtahu, který zrovna přicházel. "Já jsem ho přece také dvě hodiny zastupoval v největším provozu." "To je všechno tuze krásné," řekl ten, kterého se Karel dovolával, "ale to přece nestačí. Copak nevíš, že se i sebekratší nepřítomnost ve službě musí hlásit v kanceláři vrchního číšníka? Na to tu přece máš telefon. Já bych tě milerád zastupoval, ale ty přece víš, že to není tak snadné. Zrovna stáli u obou výtahů noví hosté od rychlíku, který přijíždí ve čtyři třicet. Nemohl jsem přece nejdřív běžet k tvému výtahu a nechat své hosty čekat, a tak jsem napřed vyjel se svým výtahem." "No a?" zeptal se Karel napjatě, protože oba chlapci mlčeli. "No," řekl chlapec od sousedního výtahu, "a vtom jde zrovna kolem vrchní číšník, vidí ty lidi u tvého výtahu, který nikdo neobsahuje, dostane vztek, zeptá se mě, já totiž hned přiběhl, kam ses poděl, já neměl tušení, poněvadž jsi mi vůbec neřekl, kam jdeš, a tak hned telefonuje do ložnice, aby sem okamžitě přišel jiný chlapec." "Vždyť jsem tě přece potkal ještě na chodbě," řekl ten, co Karla nahradil. Karel přikývl. "Samozřejmě hned jsem řekl," ujist'oval druhý chlapec, "žeš mě poprosil, abych tě zastupil, ale copak on dá na takové omluvy? Ty ho asi ještě neznáš. A máme ti vyřídit, že máš ihned přijít do kanceláře. Tak se raději nezdržuj a běž tam. Možná že ti to ještě promine, vždyť jsi byl pryč opravdu jen dvě minuty. Jen se klidně na mě odvolej, žeš mě poprosil, abych tě zastupil. Žes zastupoval ty mě, o tom raději nemluv, nech si poradit, mně se přece nemůže nic stát, já měl povolení, ale není dobře o takové věci mluvit a ještě ji připlést do této záležitosti, s kterou nemá nic společného." "Bylo to poprvé, co jsem opustil stanoviště," řekl Karel. "To je vždycky tak, jenže nikdo tomu nevěří," řekl chlapec a běžel k svému výtahu, poněvadž se blížili lidé. Ten, co Karla zastupil, asi čtrnáctiletý chlapec, měl s Karlem zřejmě soucit a řekl: "Už tu bylo mnoho případů, kdy takové věci prominuli. Obvyčně člověka přeloží na jiné práce. Propuštěn byl za takovou věc, pokud vím, jen jeden. Musíš si jen vymyslet dobrou výmluvu. V žádném případě neříkej, že se ti najednou udělalo špatně, to se ti vysměje. To je už lepší, když řekneš, že ti nějaký host přikázal, abys rychle vyřídl vzkaz jinému hostu a ty už nevíš, kdo byl ten první host a toho druhého jsi nemohl najít." "Však to nebude tak zlé," řekl Karel, po všem, co vyslechl, nevěřil už, že to dobře dopadne. A i kdyby bylo to zanedbání služební povinnosti prominuto, tak přece tam v ložnici leží ještě Robinson jako jeho živá vina a při žlučovité povaze vrchního číšníka je až příliš pravděpodobné, že se nespokojí se zběžným vyšetřováním a že nakonec Robinsona přece ještě vyslídí. Nebyl sice vydán výslovný zákaz, že se do ložnice nesmějí brát cizí lidé, ale jen proto ne, že se nezakazují věci, které si nelze představit.

Když Karel vstoupil do kanceláře vrchního číšníka, ten seděl právě u ranní kávy, vždy se napil a pak zas hleděl do nějakého seznamu, jež mu zřejmě přinesl k posouzení hotelový vrátný, který byl rovněž přítomen. To byl vysoký muž, jehož nádherou hýřící, bohatě zdobený stejnokroj - i po ramenou a dolů po pažích se vinuly zlaté řetězy a šňůry - dělal ještě ramenatějším, než od přírody byl. Lesklé černé kníry, protažené do špičky, jaké nosí Maďaři, se nepohnuly, ani když seberychněji otočil hlavu. Jinak se ten muž díky svému tíživému oděvu vůbec jen ztěžka pohyboval a nepostavil se jinak, než že rozkročil nohy, aby správně rozložil svoji váhu.

Karel vešel směle a rychle, jak si zde v hotelu navykl, neboť pomalost a zdrženlivost, která je u soukromých osob znamením zdvořilosti, považuje se u liftboyů za lenost. Kromě toho nebylo ani potřeba, aby na něm hned při vstupu bylo znát, že se cítí vinen. Vrchní číšník sice letmo pohlédl na otvírající se dveře, pak se ale hned vrátil ke své kávě a ke své četbě a o Karla se dál nestaral. Ale vrátného možná Karlova přítomnost rušila, chtěl možná přednést nějakou tajnou zprávu nebo prosbu,

rozhodně se každou chvíli po Karlovi zle a se strnule skloněnou hlavou podíval, a když se pak setkal s Karlovým pohledem, jak měl zřejmě v úmyslu, obrátil se znovu k vrchnímu číšníkovi. Karel se však domníval, že by dobře nevypadalo, kdyby teď, když už je jednou tady, zase z kanceláře odešel, jestliže mu to vrchní číšník nepřikázal. Ten však dál zkoumal seznam a občas si ukousl kousek koláče, z něhož tu a tam oklepl cukr, ale nepřestával přitom číst. Jednu chvíli spadl jeden list seznamu na zem, vrátný se ani nepokusil ho zvednout, věděl, že by to nedokázal, nebylo to ani třeba, neboť Karel nemeškal a podal list vrchnímu číšníkovi, který ho od něj vzal takovým pohybem, jako by papír sám vzlétl ze země. Celá ta drobná úsluha nebyla nic platná, neboť vrátný se ani nadále nepřestával zle dívat.

Přesto byl Karel klidnější než předtím. Už to, že vrchní číšník, jak se zdálo, přikládá jeho záležitosti tak malou důležitost, bylo možno pokládat za dobré znamení. Bylo to také koneckonců jen pochopitelné. Liftboy samozřejmě vůbec nic neznamenal, a nesmí si proto nic dovolit, avšak právě proto, že nic neznamenal, nemůže ani nic mimořádného provést. Konečně vrchní číšník byl v mládí sám liftboyem - ještě tato generace liftboyů je na to hrdá -, on to byl, kdo tehdy liftboye poprvé organizoval, a určitě také někdy bez dovolení opustil své stanoviště, ačkoliv teď ho ovšem nikdo nemůže nutit, aby se na to upamatoval, a ačkoliv nelze opomenout, že právě jako bývalý liftboy pokládá za svou povinnost udržovat v tomto stavu pořádek leckdy neúprosnou přísností. Karel teď však mimoto skládal naději v ubíhající čas. Podle hodin v kanceláři minulo už čtvrt na šest, každou chvíli se může vrátit Renell, možná že už tu dokonce je, vždyť mu asi bylo nápadné, že se Robinson nevrátil, ostatně Delamarche s Renellem se nemohli zdržovat nijak daleko od hotelu Occidental, jak Karla teď napadlo, neboť jinak by sem byl přece Robinson ve svém žalostném stavu netrefil. Jestliže teď Renell našel Robinsona v jeho posteli, což se asi stalo, pak je vše v pořádku. Neboť Renell, praktický zvláště když jde o jeho zájmy, už Robinsona z hotelu hned nějak dostane, což lze přece provést o to snadněji, že se Robinson mezitím trochu posilnil, a kromě toho Delamarche pravděpodobně čeká před hotelem, aby se ho ujal. Ale je-li Robinson už pryč, tak Karel může před vrchního číšníka předstoupit mnohem klidněji a tentokrát možná ještě vyváznout s důtkou, i když přísnou. Potom se poradí s Terezou, smí-li říci pravdu vrchní kuchaře - pokud šlo o něho, neviděl žádnou překážku - a bude-li to možné, sprovodí se ta záležitost ze světa bez zvláštní škody.

Karel se právě trochu uklidnil těmito úvahami a chystal se nenápadně přepočítat spropitné, které v noci dostal, neboť po hmatu se mu zdálo obzvlášť vydatné, když tu vrchní číšník položil seznam na stůl se slovy: "Počkejte prosím ještě okamžik, Feodore," svižně vyskočil a zakřičel na Karla tak hlasitě, že ten zprvu jen vyděšeně zíral do velkého černého ústního otvoru.

"Odešel jsi bez dovolení ze svého stanoviště. Víš, co to znamená? To znamená, že jsi propuštěn. Nechci slyšet žádné omluvy, své vyhané výmluvy si můžeš nechat, mně úplně stačí fakt, že jsi tam nebyl. Jestliže to jednou strpím a prominu, uteče příště ze služby všech čtyřicet liftboyů a já si mohu nosit svých pět tisíc hostů do schodů sám."

Karel mlčel. Vrátný přistoupil blíž a stáhl Karlovi trochu níž kabátek, na němž bylo pár záhybů, bezpochyby aby na tuto malou nedbalost v Karlově oblečení vrchního číšníka zvlášť upozornil.

"Udělal se ti snad najednou špatně?" zeptal se vrchní číšník lživě. Karel se na něho pátravě zadíval a odpověděl: "Ne." "Tak ani špatně se ti neudělalo?" zvolal vrchní číšník tím hlasitěji, "Tak to sis tedy asi vymyslel nějakou ohromnou lež. Ven s ní! Jakou máš omluvu?" "Nevěděl jsem, že se musí telefonicky žádat o dovolení," řekl Karel. "To je ovšem skvělé," řekl vrchní číšník, popadl Karla za límec a vlekl ho, že se Karel skoro země nedotýkal, k pracovnímu řádu zdviží, připíchnutému na stěně. I vrátný šel za nimi ke stěně. "Tady čti!" řekl vrchní číšník a ukázal na jeden paragraf. Karel se domníval, že si to má přečíst potichu. "Nahlas!" rozkázal však vrchní číšník. Místo hlasitého čtení Karel řekl, doufaje, že tím vrchního číšníka lépe uklidní: "Já ten paragraf znám, vždyť jsem také dostal služební řád a důkladně jsem si ho přečetl. Ale člověk zapomene právě takové ustanovení, které není nikdy zapotřebí. Sloužím už dva měsíce a ze svého stanoviště jsem nikdy neodešel." "Zato teď z něho odejdeš," řekl vrchní číšník, šel ke stolu, vzal znovu do ruky seznam, jako by v něm chtěl dál číst, udeřil jím však o stůl, jako by to byl nějaký zbytečný cár, a chodil křížem krážem po místnosti, celý rudý na čele i na tvářích. "Má to člověk zapotřebí kvůli takovému klackovi? Takhle se rozčilovat při noční službě!" vyrazil několikrát ze sebe. "Víte, kdo chtěl zrovna vyjet nahoru, když tenhle chlap utekl od výtahu?" obrátil se na vrátného. A

vyslovil jméno, při němž se vrátňý, který jistě znal všechny hosty a věděl, co jsou zač, tak zhrozil, že se rychle podíval na Karla, jako by pouhá jeho existence potvrzovala, že nositel toho jména musel nějakou dobu marně čekat u výtahu, od něhož utekl liftboy. "To je strašné!" řekl vrátňý a nesmírně znepokojen vrtěl zvolna hlavou nad Karlem, který na něho smutně hleděl a říkal si, že teď bude muset pykat i za nechápavost tohoto člověka. "Ostatně já už tě taky znám," řekl vrátňý a namířil na něho svůj tlustý, veliký, toporně napjatý ukazovák. "Ty jsi jediný kluk, který mě zásadně nezdraví. Co si vlastně myslíš! Každý, kdo projde kolem vrátnice, musí mě pozdravit. S ostatními vrátňými si to dělej, jak chceš, já ale vyžaduji, abych byl zdravěn. Tvářím se sice někdy, jako bych nedával pozor, ale můžeš být úplně klidný, vím moc dobře, kdo mě zdraví a kdo ne, ty hulváte." A odvrátil se od Karla a napřímen kráčel k vrchnímu číšníkovi, který se k záležitosti vrátňého nevyjádřil, ale zato dojedl snídani a letmo přečetl noviny, které mu zrovna do místnosti doručil sluha.

"Pane vrchní vrátňý," řekl Karel a chtěl, když vrchní číšník nedává pozor, urovnat aspoň záležitost s vrátňým, neboť pochopil, že mu možná neuškodí vrátňého výtku, zato asi jeho nepřátelství, "zcela určitě vás zdravím. Vždyť ještě nejsem dlouho v Americe a pocházím z Evropy, kde se, jak známo, zdraví mnohem víc, než je nutné. Samozřejmě jsem si to ještě nedokázal zcela odvyknout a ještě před dvěma měsíci mi v New Yorku, kde jsem náhodou chodíval do vyšších kruhů, při každé příležitosti domlouvali, abych zanechal té přehnané zdvořilosti. A že bych právě vás nezdravil! Zdravil jsem vás každý den několikrát. Ale samozřejmě ne pokaždé, když jsem vás viděl, vždyť kolem vás přejdu stokrát za den." "Musíš mě zdravit pokaždé, pokaždé bez výjimky, musíš celou tu dobu, co se mnou mluvíš, držet čepici v ruce, musíš mě vždy oslovovat vrchní vrátňý, a ne vy. A to všechno pokaždé, pokaždé." "Pokaždé?" opakoval Karel tiše a tázavě, vzpomněl si teď, jak na něho vrátňý vždy přísně a vyčítavě hleděl po celou dobu, co zde je, už od toho prvního rána, kdy se ještě jaksepatří nevpravil do svého služebného postavení a trochu příliš směle se tohoto vrátňého bez okolků, podrobně a naléhavě vypytoval, jestli se snad po něm neptali dva muži a nenechali tam pro něho fotografii. "Teď vidíš, kam takové chování vede," řekl vrátňý, který se zase vrátil docela blízko ke Karlovi a ukázal na vrchního číšníka, dosud čtoucího, jako by to byl on, kdo se místo něho pomstí. "Ve svém příštím místě už budeš umět vrátňého zdravit, i když to možná bude jen v nějaké ubohé díře."

Karel pochopil, že vlastně už přišel o místo, neboť vrchní číšník to již vyslovil, vrchní vrátňý to opakoval jako hotovou věc, a když šlo o liftboye, není asi zapotřebí, aby propuštění potvrdilo ředitelství hotelu. Šlo to ovšem rychleji, než si myslel, neboť koneckonců sloužil přece dva měsíce, jak nejlépe uměl, a určitě lépe než leckterý jiný chlapec. Jenže k takovým věcem se zřejmě v rozhodující chvíli nepřihlíží v žádném světadílu, ani v Evropě, ani v Americe, nýbrž rozhodne se podle toho, jaký ortel komu v prvním návalu vzteku vyletí z úst. Možná že by teď bývalo nejlepší, kdyby se hned rozloučil a odešel, vrchní kuchařka i Tereza asi ještě spí, mohl by se rozloučit dopisem, aby jim aspoň ušetřil zklamání a zármutek nad tím, jak se choval, který by pocítili, kdyby se loučil osobně, mohl rychle sbalit kufr a v tichosti odejít. Zůstane-li však byt' jen jediný den - a on by se ovšem potřeboval trochu vyspat -, tak ho nečeká nic jiného než zveličen jeho záležitosti ve skandál, výčitky ze všech stran, nesnesitelný pohled na Tereziny slzy a třeba i na slzy vrchní kuchařky a možná nakonec ještě i trest. Naproti tomu ho však mátló, že tu stojí proti dvěma nepřítelům a že na každém slově, které pronese, nebude ne-li jednomu, tedy druhému něco vhod a vyloží si je ve zlém. Proto mlčel a liboval si, že je zatím v místnosti klid, neboť vrchní číšník pořád ještě četl noviny a vrchní vrátňý rovnal podle stránek jeho seznam, rozházený po stole, což mu při jeho očividné krátkozrakosti působilo velké potíže.

Konečně vrchní číšník zívaje odložil noviny, ujistil se pohledem, že Karel je ještě přítomen, a zatočil kličkou stolního telefonu, který zazvonil. Několikrát zavola: "Haló," ale nikdo se neozval. "Nikdo se nehlasí," řekl vrchnímu vrátňému. Ten, jak se Karlovi zdálo, sledoval telefonování s obzvláštním zájmem a řekl: "Vždyť už je tři čtvrti na šest. Je už určitě vzhůru. Jen zazvoňte silněji." V tu chvíli druhá strana bez dalšího vyzvání telefonicky odpověděla. "Zde vrchní číšník Isbary," řekl vrchní číšník. "Dobré jitro, paní vrchní kuchařko. Snad jsem vás nakonec přece nevzbudil. To mě velice mrzí. Ano, ano, je už tři čtvrti na šest. Ale to mě upřímně mrzí, že jsem vás vylekal. Když spíte, měla byste telefon vypínat. Ne, opravdu ne, nemám, čím bych se omluvil, zvláště když ta věc, kvůli které s vámi chci mluvit, je tak bezvýznamná. Ale ovšem že mám čas, prosím, počkám u telefonu, když dovolíte." "Jistě běžela k telefonu v noční

košili," řekl vrchní číšník s úsměvem vrchnímu vrátnému, který stál s napjatým výrazem v tváři celou tu dobu skloněný nad telefonním přístrojem. "Opravdu jsem ji vzbudil, jinak ji totiž budí ta malá holka, která u ní píše na stroji, a ta na to asi dnes výjimečně zapomněla. Mrzí mě, že jsem ji polekal, je beztoho nervózní." "Proč přestala mluvit?" "Šla se podívat, co je s tou holkou," odpověděl vrchní číšník už se sluchátkem u ucha, neboť se znovu ozvalo zvonění. "Však ona se najde," hovořil dál do telefonu. "Nesmíte se nechat vším tak vylekat, opravdu si potřebujete pořádně odpočinout. Tak tedy mám malý dotaz. Je tu jeden liftboy jménem" - obrátil se tázavě na Karla, který dával dobrý pozor a hned mu napověděl své jméno - "tedy jménem Karel Rossmann, jestli si dobře vzpomínám, tak jste se o něj trochu zajímala; bohužel se vám za vaši laskavost zle odměnil, bez dovolení opustil své stanoviště, způsobil mi tím velké, teď ještě zcela neodhadnutelné nepříjemnosti, a já jsem ho tudíž právě propustil. Doufám, že tu záležitost neberete tragicky. Co říkáte? Propustil, ano propustil. Ale vždyť jsem vám říkal, že opustil své stanoviště. Ne, v tom vám skutečně nemohu vyhovět, milá paní vrchní kuchařko. Jde o moji autoritu, zde je mnoho věcí v sázce, takový chlapec mi zkazí celou partu. Právě na liftboye se musí dávat po čertech pozor. Ne, ne, v tomto případě vám tu laskavost nemohu prokázat, ačkoliv se vždy snažím, seč jsem, abych vám vyhověl. A i kdybych navzdory všemu ho tu nechal, pro nic jiného, než aby mi hýbal žlučí, tak zde nemůže zůstat kvůli vám, ano, kvůli vám, paní vrchní kuchařko. Vy o něj projevujete zájem, který si vůbec nezaslouží, a protože znám nejen jeho, nýbrž i vás, vím, že by to pro vás určitě znamenalo obrovské zklamání, jehož vás chci za každou cenu ušetřit. Říkám to zcela otevřeně, ačkoliv ten zatvrdělý chlapec stojí pár kroků přede mnou. Bude propuštěn, ne, ne, paní vrchní kuchařko, bude nadobro propuštěn, ne, ne, nebude přeložen na žádnou jinou práci, není naprosto k ničemu. Ostatně chodí na něho i jinak stížnosti. Vrchní vrátný, například, no ano, tak copak, Feodore, ano, stěžuje si na nezdvořilost a drzost toho chlapce. Jakže, to že nestačí? Ach milá paní vrchní kuchařko, vy kvůli tomu chlapci zapíráte svůj charakter. Ne, takto na mě nesmíte naléhat." V tom okamžiku se vrátný sklonil k uchu vrchního číšníka a cosi zašeptal. Vrchní číšník na něho napřed udiveně pohlédl a pak mluvil do telefonu tak rychle, že mu Karel zprvu dost dobře nerozuměl a po špičkách přistoupil o dva kroky blíž. "Milá paní vrchní kuchařko," zněla ta slova, "upřímně řečeno, nebyl bych si myslel, že se tak špatně vyznáte v lidech. Právě se o tom vašem andílkovi něco dovídám, co důkladně změní vaše mínění o něm, a skoro lituji, že vám to musím říkat zrovna já. Tak ten slušný chlapec, o němž říkáte, že je vzorem dobrého chování, nevynechá jedinou noc, kdy nemá službu, aby neběžel do města, a vrací se z něho až k ránu. Ano, ano, paní vrchní kuchařko, to je prokázáno svědky, ano, nestrannými svědky. A můžete mi teď snad říci, odkud bere na takové radovánky peníze? Jak potom má pozorně vykonávat službu? A přejete si snad ještě také, abych vám popsal, co ve městě provádí? Však já si obzvlášť pospíším, abych se toho chlapce zbavil. A vy to, prosím, berte jako připomínku, jak opatrný musí člověk být, když má co dělat s přivandrovalými mládenci." "Ale pane vrchní číšníku," zvolal vtom Karel, jemuž se doslova ulevilo, neboť zde podle všeho došlo k velkému omylu, který by snad nejspíš mohl přispět k tomu, že se vše ještě nečekaná zlepší, "zde určitě došlo k záměně. Pan vrchní vrátný vám myslím řekl, že každou noc chodím ven. To ale není vůbec pravda, jsem naopak každou noc v ložnici, to mohou všichni chlapci potvrdit. Když nespím, učím se obchodní korespondenci, ale z ložnice se v noci nikdy ani nehnu. To se přece dá lehko dokázat. Pan vrchní vrátný si mě zřejmě s někým plete a teď také chápu, proč si myslí, že ho nezdravím." "Budeš okamžitě zticha," křikl vrchní vrátný a zahrozil pěstí, jiný by jen zvedl prst, "já že si tě s někým pletu? To pak už nemohu být vrchním vrátným, když si pletu lidi. Jen poslouchajte, pane Isbary, pak už nemohu být vrchním vrátným, no jistě, když si pletu lidi. Za třicet let, co sloužím, se mi sice ještě nestalo, že bych si někoho spletl, jak mi mohou dosvědčit stovky pánů vrchních číšníků, které jsme za tu dobu měli, ale u tebe, ty kluku mizerná, se mi to asi začalo plést. U tebe s tím tvým nápadným holým ksichtem. Co se tu dá splést, mohl bys noc co noc běhat za mými zády do města a já už podle tvého obličejce potvrdím, že jsi vykutálený darebák." "Přestaň, Feodore!" řekl vrchní číšník, jehož telefonní hovor s vrchní kuchařkou byl patrně náhle přerušen. "Vždyť je to docela jednoduché. Především na tom, jak se v noci baví, přece vůbec nezáleží. Než se rozloučí, chtěl by se možná postarat, aby se důkladně vyšetřovalo, co v noci provádí. Dovedu si

dobře představit, že by se mu to líbilo. Volali bychom sem nahoru pokud možno všech čtyřicet liftboyů a vyslechli je jako svědky, ti by si ho zajisté také všichni pletli, musel by sem tedy přijít svědčit pomalu celý personál, provoz hotelu by se samozřejmě na chvíli zastavil, a kdyby byl pak nakonec přece vyhozen, tak by měl aspoň povyražení. To tedy raději nedělejme. Udělal si už blázna z paní vrchní kuchařky, z té dobré ženy, a to by mělo stačit. Už nechci nic slyšet, jsi pro zanedbání služebních povinností na místě propuštěn ze služby. Zde ti dám příkaz pro pokladnu, aby ti byla do dnešního dne vyplacena mzda. To je ostatně po tom, jak ses zachoval, mezi námi řečeno prostě dar, který ode mne dostáváš jen s ohledem na paní vrchní kuchařku."

Vrchního číšníka zdržel další telefonní hovor, takže příkaz hned nepodepsal. "Ti liftboyové mi ale dnes dávají co proto!" zvolal hned po vyslechnutí prvních slov. "To je přece neslýchané!" zvolal po chvíli. A obrátil se od telefonu na vrátného a řekl: "Feodore, zadrž, prosím, chvíli toho chlapíka, budeme si s ním muset ještě promluvit." A do telefonu rozkázal: "Přijel okamžitě nahoru!"

Ted' se aspoň mohl vybouřit vrchní vrátný, když se mu to nepodařilo v rozhovoru. Pevně Karla držel nahoře za paži, ale netiskl ho klidně, to by se bylo dalo koneckonců vydržet, nýbrž tu a tam stisk uvolňoval a pak zase stupňoval a tiskl ho pak čím dál pevněji, až se při jeho velké tělesné síle zdálo, že vůbec nepřestane, a Karlovi se dělala tma před očima. Avšak nejenže Karla držel, nýbrž chvílemi ho také zvedal, jako by těž dostal rozkaz, aby ho zároveň natahoval, a lomcoval jím a přitom neustále napůl tázavě říkal vrchnímu číšníkovi: "Jen jestli si ho teď nepletu, jen jestli si ho teď nepletu."

Pro Karla bylo vysvobozením, když vešel nejvyšší z liftboyů, jistý Bess, věčně uprskaný tlustý chlapec, a trochu k sobě připoutal pozornost vrchního vrátného. Karel byl tak vysílený, že sotva pozdravil, když k svému údivu spatřil, jak za tím chlapcem vklouzla dovnitř Tereza, bledá jako stěna, nepořádně oblečená, s rozpuštěnými vlasy. V mžiku byla u něho a zašeptala: "Víš to už vrchní kuchařka?" "Vrchní číšník jí to telefonoval," odpověděl Karel. "Tak je to dobré, tak je to dobré," řekla rychle a oči jí ožily. "Není," řekl Karel, "vždyť ty nevíš, co proti mně mají. Musím odtud, vrchní kuchařka je o tom už také přesvědčena. Prosím, nezůstávej tu, jdi nahoru, přijdu se pak s tebou rozloučit." "Ale Rossmanne, co tě to jen napadá. Zůstaneš pěkně u nás, dokud budeš chtít. Vrchní číšník přece udělá vše, co chce vrchní kuchařka, vždyť ji miluje, onehdy jsem se to náhodou dověděla. Tak jen buď klidný." "Terezo, prosím, jdi teď pryč.

Nedokážu se tak dobře hájit, když jsi zde. A musím se hájit pozorně, protože jsou proti mně uváděny lži. Ale čím lépe dokážu dávat pozor a hájit se, tím větší je naděje, že zůstanu. Tak, Terezo -" Bohužel nedokázal se v záchvatu bolesti přemoci, aby tiše nedodal: "Jen kdyby mě ten vrchní vrátný pustil! Ani jsem nevěděl, že je mým nepřitelem. Ale jak mě ustavičně tiskne a tahá!" Proč jen to říkám, pomyslel si zároveň, žádná žena to nedokáže klidně poslouchat, a skutečně Tereza se obrátila na vrchního vrátného, aniž jí v tom Karel mohl volnou rukou ještě zabránit: "Pane vrchní vrátný, prosím, okamžitě už Rossmanna pusťte. Vždyť ho to bolí. Hned přijde sama paní vrchní kuchařka a pak se už uvidí, že se mu ve všem křivdí. Pusťte ho, jaképak z toho můžete mít potěšení, že ho trýzníte." A chtěla dokonce chytit vrchního vrátného za ruku. "Rozkaz, slečinko, rozkaz," řekl vrchní vrátný a volnou rukou k sobě Terezu přátelsky přitáhl, zatímco druhou rukou teď Karla tiskl dokonce ze všech sil, jako by mu nejen chtěl působit bolest, nýbrž jako by měl s tou paží, které se zmocnil, zvláštní záměr, jehož dosud zdaleka nebylo dosaženo.

Tereze nějakou dobu trvalo, než se vymanila z objetí vrchního vrátného, a chtěla se zrovna Karla zastat u vrchního číšníka, který stále ještě poslouchal Bessovo velice obšírné vyprávění, když rychlými kroky vstoupila vrchní kuchařka. "Díky bohu," zvolala Tereza a chvíli nebylo v místnosti slyšet nic než tato hlasitá slova. Vrchní číšník hned vyskočil a Bess odstrčil: "Paní vrchní kuchařko, vy tedy přicházíte osobně. Kvůli téhle maličkosti? Vždyť jsem to mohl tušit po našem telefonním rozhovoru, ale přece jsem tomu vlastně nevěřil. A přitom to s vaším chráněncem vypadá čím dál hůř. Bojím se, že ho ve skutečnosti nepropustím, ale zato ho budu muset dát zavřít. Poslechněte si sama!" A dal pokyn Bessovi, aby přistoupil. "Napřed bych si chtěla promluvit pár slov s Rossmannem," řekla vrchní kuchařka a posadila se na židli, jelikož ji vrchní číšník k tomu vybídl. "Karle, pojď, prosím, blíž," řekla potom. Karel poslechl a šel, či byl spíše přivlečen blíž vrchním vrátným. "Pusťte ho přece," řekla vrchní kuchařka zlostně, "vždyť to není loupežný vrah!" Vrchní vrátný ho opravdu pustil, ale předtím ho ještě jednou stiskl tak silně, že jemu samému tou námahou vytryskly slzy.

"Karle," řekla vrchní kuchařka, klidně složila ruce do klína a hleděla na Karla se skloněnou hlavou - vůbec to nebylo jako výslech - "především ti chci říci, že k tobě stále mám naprostou důvěru. Také pan vrchní číšník je spravedlivý člověk, za to ručím. Vlastně oba bychom si tě tu rádi nechali." - Přitom letmo pohlédla na vrchního číšníka, jako by chtěla poprosit, aby jí neskákal do řeči. To se také nestalo. - "Zapomeň tedy, co ti tu doposud snad bylo řečeno. Hlavně neber zvlášť vážně to, co ti snad řekl pan vrchní vrátný. Sice se rozčiluje, a při jeho službě se tomu nelze divit, ale má také ženu a děti a ví, že není potřeba zbytečně trápit chlapce, který je odkázán jen na sebe, nýbrž že se o to už dost postarají ostatní lidé."

V místnosti bylo úplné ticho. Vrchní vrátný hleděl na vrchního číšníka, jako by žádal o vysvětlení, vrchní číšník hleděl na vrchní kuchařku a vrtěl hlavou. Liftboy Bess se zcela nesmyslně šklebil za zády vrchního číšníka. Tereza tiše vzlykala radostí i žalem a ze všech sil se snažila, aby to nikdo neslyšel.

Ale i když se v tom mohlo vidět jen zlé znamení, Karel se nedíval na vrchní kuchařku, která jistě po jeho pohledu toužila, nýbrž hleděl před sebe na podlahu. V jeho paži to bolestivě škubalo na všechny strany, košile se mu lepila na krvavou ránu a vlastně si měl svléknout kabát a prohlédnout, jak to vypadá. To, co řekla vrchní kuchařka, bylo ovšem míněno velmi vlídně, ale na neštěstí se mu zdálo, jako by právě z chování vrchní kuchařky muselo vycházet najevo, že si Karel žádnou vlídnost nezaslouží, že dobrodiní vrchní kuchařky užíval dva měsíce nezaslouženě, ba že si nezaslouží nic jiného než dostat se do rukou vrchního vrátného.

"Říkám to," pokračovala vrchní kuchařka, "abys teď bez váhání odpovídal, a to bys byl ostatně asi beztoho udělal, jak tě tak znám."

"Smím, prosím, mezitím dojít pro lékaře, ten člověk by tu totiž zatím mohl vykrvácet," vmísil se najednou velice zdvořile, ale velmi rušivě do hovoru liftboy Bess.

"Jdi," řekl vrchní číšník Bessovi a ten hned odběhl. A pan vrchní číšník řekl vrchní kuchařce: "Věc se má tak. Vrchní vrátný nezadržel toho chlapce pro nic za nic. Dole v ložnici liftboyů byl totiž nalezen úplně cizí, namol opilý muž, pečlivě přikrytý v jedné posteli. Samozřejmě ho vzbudili a chtěli ho dostat pryč. Tu ale začal ten muž tropit velký povyk, v jednom kuse vykřikoval, že ložnice patří Karlu Rossmannovi, jehož je prý hostem a který ho sem přivedl a potrestá prý každého, kdo by se ho opovážil dotknout. Ostatně i proto prý musí na toho Karla Rossmanna počkat, poněvadž mu Rossmann slíbil peníze a jen pro ně odešel. Dávejte, prosím, pozor, paní vrchní kuchařko: slíbil prý peníze a odešel pro ně."

Rossmanne, ty taky můžeš dávat pozor," řekl vrchní číšník jaksi mimochodem Karlovi, který se právě otočil po Tereze, která jako očarovaná zírala na vrchního číšníka a neustále si buď odhrnovala vlasy z čela anebo dělala ten pohyb jen tak mimoděk. "Ale možná že ti připomínám něco, k čemu ses zavázal. Ten muž dole totiž dále řekl, že až se vrátíš, půjdete oba na noční návštěvu k nějaké zpěvačce, jejíž jméno ovšem nikdo nepostřehl, protože je ten muž vždy jen zazpíval."

Zde se vrchní číšník zarazil, neboť vrchní kuchařka viditelně zbledla a vstala ze židle, kterou poodstrčila.

"Dalšího vás ušetřím," řekl vrchní číšník. "Ne, prosím, ne," řekla vrchní kuchařka a vzala ho za ruku, "jen povídejte dál, chci slyšet všechno, vždyť proto jsem tady." Vrchní vrátného, který vystoupil a hlasitě se bušil do prsou na znamení toho, že vše prokoukl hned od začátku, vrchní číšník uklidnil a zároveň usadil slovy: "Ano, Feodore, měl jste úplně pravdu!"

"Není už mnoho co povídat," řekl vrchní číšník. "Vždyť jací už ti chlapci jsou, napřed se tomu muži vysmáli, pak se s ním pohádali, a protože se tam vždy najdou dobří boxeři, jednoduše ho zboxovali a já jsem se ani neodvážil zeptat, kde a na kolika místech krvácí, poněvadž ti chlapci jsou hrozní boxeři a s opilcem si samozřejmě lehko poradí."

"Tak," řekla vrchní kuchařka, držela židli za opěradlo a hleděla na místo, které právě opustila. "Tak přece něco řekni, Rossmanne, prosím tě!" řekla potom. Tereza přeběhla z místa, kde dosud stála, k vrchní kuchařce a zavěsila se do ní, což u ní Karel ještě nikdy neviděl. Vrchní číšník stál hned za vrchní kuchařkou a zvolna jí narovnával nenápadný krajkový límeček, který se trochu ohnul. Vrchní vrátný vedle Karla řekl: "Tak bude to?", chtěl tím však pouze zamaskovat ránu, kterou mezitím dal Karlovi do zad.

"Je pravda," řekl Karel po té ráně méně jistě, než chtěl, "že jsem toho muže zavedl do ložnice."

"Víc nechceme vědět," řekl vrátný za všechny. Vrchní kuchařka se mlčky obrátila k vrchnímu číšníkovi a

pak k Tereze.

"Nemohl jsem si pomoci," řekl Karel dále. "Ten muž je můj bývalý kamarád, přišel mě sem navštívit, dva měsíce jsme se neviděli, byl ale tak opilý, že nemohl sám zase odejít."

Vrchní číšník řekl vedle vrchní kuchařky jen tak polohlasně: "Takže přišel na návštěvu a pak byl tak opilý, že nemohl odejít." Vrchní kuchařka šeptala cosi přes rameno vrchnímu číšníkovi a ten podle všeho něco namítal s úsměvem, který zřejmě neměl s touto záležitostí nic společného. Tereza - Karel hleděl jen "Takže vinen jsem," řekl Karel a odmlčel se, jako by čekal na vlídné slovo svých soudců, které by mu dodalo odvahy k další obhajobě, ale to slovo nepřicházelo, "vinen jsem jen tím, že jsem toho muže, jmenuje se Robinson, je to Ir, přivedl do ložnice. Vše ostatní, co řekl, řekl v opilosti a není to pravda." "Tak ty jsi mu neslíbil peníze?" zeptal se vrchní číšník.

"Slíbil," řekl Karel a litoval, že prve na to zapomněl a z nerozvážnosti či z roztržitosti příliš určitými slovy prohlásil, že je nevinný. "Peníze jsem mu slíbil, protože mě o ně požádal. Ale nechtěl jsem pro ně jít, nýbrž chtěl jsem mu dát spropitné, které jsem si dnes v noci vydělal." A na důkaz vyndal z kapsy peníze a ukázal na dlani pár drobných mincí.

"Zaplétáš se čím dál víc," řekl vrchní číšník. "Kdyby se ti mělo věřit, muselo by se vždy zapomenout, co jsi řekl předtím. Tak napřed jsi toho muže - ani to jméno Robinson ti nevěřím, co je Irsko Irskem, žádný Ir se tak nejmenoval -, tak napřed jsi ho jen přivedl do ložnice, ostatně už za to bys mohl natotata vyletět - ale peníze jsi mu napřed neslíbil, pak zase, když se tě člověk znenadání zeptá, tak jsi mu peníze slíbil. Jenže my si tu nehrajeme na otázky a odpovědi, nýbrž chceme slyšet, jak se ospravedlníš. Napřed jsi nechtěl jít pro peníze, nýbrž chtěl jsi mu dát své dnešní spropitné, pak se ale ukáže, že ty peníze máš ještě u sebe, tak jsi zřejmě přece ještě chtěl jít pro jiné peníze, o čemž svědčí i to, že jsi byl dlouho pryč. Vždyť by konečně nebylo nic zvláštního; kdybys mu chtěl přinést peníze ze svého kufru, ale že to mermomocí zapíráš, v tom je ovšem cosi zvláštního. Stejně jako že chceš také stále zatajovat, že jsi toho muže opil až tady v hotelu, o tom přece není nejmenší pochyby, vždyť jsi přiznal, že sám přišel, ale že nemohl sám odejít, a on přece sám v ložnici pokřikoval, že je tvým hostem. Sporné tedy zůstávají teď už jen dvě věci, na které můžeš sám odpovědět, jestli chceš věc zjednodušit, které se ale konečně dají zjistit i bez tvého přispění: Za prvé jak sis zjednal přístup ke skladištím se zásobami a za druhé jak jsi sehnal peníze na rozdávání?"

Není možné se hájit, když tu není dobrá vůle, říkal si Karel a už vrchnímu číšníkovi neodpovídal, ačkoliv Tereza tím patrně trpěla. Věděl, že vše, co může říci, bude potom vyhlížet docela jinak, než jak to bylo míněno, a že bude-li něco shledáno dobrým nebo špatným, záleží jen na tom, jak se to posoudí.

"On neodpovídá," řekla vrchní kuchařka.

"To je to nejrozumnější, co může udělat," řekl vrchní číšník.

"Však on si ještě něco vymyslí," řekl vrchní vrátný a rukou, prve tak krutou, si klidně hladil vousy.

"Buď zticha," řekla vrchní kuchařka Tereze, která vedle ní začala vzlykat, "vidíš, neodpovídá, jak já tu pak pro něj mohu něco udělat. Nakonec jsem to já, komu se před panem vrchním číšníkem děje křivda. Řekni přece, Terezo, opomenula jsem podle tvého soudu něco pro něj udělat?" Jak to Tereza mohla vědět a co to bylo platné, že si vrchní kuchařka před oběma pány možná příliš zadala tou otázkou a prosbou, s níž se na dívku přede všemi obrátila?

"Paní vrchní kuchařko," řekl Karel, který se ještě jednou vzchopil, ale jen aby Tereze ušetřil odpověď, pro nic jiného, "nemyslím, že jsem vám snad udělal nějakou ostudu, a zjistil by to i kdokoliv jiný, kdyby se to důkladně vyšetřilo."

"Kdokoliv jiný," řekl vrchní vrátný a ukázal prstem na vrchního číšníka, "to je narážka na vás, pane Isbary."

"Tak, paní vrchní kuchařko," řekl vrchní číšník, "je půl sedmé, je čas, nejvyšší čas. Myslím, že bude nejlépe, když mi ponecháte poslední slovo v této záležitosti, která se zajisté projednávala až příliš shovívavě."

Vešel malý Giacomo, chtěl přistoupit ke Karlovi, ale naprosté ticho ho vylekalo, takže si to rozmyslel a čekal.

Vrchní kuchařka nespustila z Karla po jeho posledních slovech oči a nic také nenasvědčovalo tomu, že slyšela poznámku vrchního číšníka. Její oči upřeně hleděly na Karla, byly velké a modré, ale trochu

zkalené stářím a velkým úsilím, které vynaložila. Jak tu tak stála a mírně pohupovala židli před sebou, dalo by se klidně očekávat, že v příštím okamžiku řekne: Tak, Karle, když o tom přemýšlím, záležitost není dosud zcela vyjasněna a potřebuje být, jak jsi správně řekl, ještě důkladně vyšetřena. A k tomu teď přistoupíme, ať už s tím kdo souhlasí nebo ne, neboť spravedlnost musí být.

Místo toho však vrchní kuchařka řekla po malé odmlce, kterou si nikdo netroufl přerušit - pouze hodiny odbily půl sedmé, potvrzující slova vrchního číšníka, a současně s nimi, jak každý věděl, všechny hodiny v celém hotelu, v uších i v předtuše to znělo jako dvakrát se opakující výšleh jedné jediné velké netrpělivosti: "Ne, Karle, ne, ne! To si nebudeme namlouvat. Spravedlivé věci působí také zvláštním dojmem, a tím, to musím přiznat, tvoje záležitost nepůsobí. Troufám si to říci a musím to také říci, jelikož já jsem sem přece přišla s nejlepším předsevzetím se tě zastat. Vidiš, i Tereza mlčí." (Jenže ta nemlčela, plakala.)

Vrchní kuchařka se zarazila, neboť se náhle rozhodla, a řekla: "Pojď sem, Karle," a když k ní přišel - vrchní číšník a vrchní vrátný se za jeho zády hned spojili v živém rozhovoru -, levou rukou ho objala, odešla s ním a s Terezou, která šla nerozhodně za nimi, dozadu do místnosti a pak s oběma několikrát přešla sem a tam a přitom řekla: "Je možné, Karle, a ty na to, zdá se, spoléháš, jinak bych tě naprosto nechápala, že ti vyšetřování dá v některých maličkostech za pravdu. Pročpak ne? Možná že jsi vrchního vrátného skutečně zdravil. Dokonce tomu najisto věřím, vím také, co si mám o vrchním vrátném myslet, vidiš, že s tebou ještě i teď mluvím otevřeně. Jenže taková malá ospravedlnění ti pranic nepomohou. Vrchní číšník, jehož znalost lidí jsem se za ta dlouhá léta naučila oceňovat a který je tím nejspolehlivějším člověkem, jakého vůbec znám, jasně vyslovil tvoji vinu, a ta se ovšem, zdá se mi, nedá popřít. Možná že jsi jednal jen nerozvázně, možná ale, že nejsi takový, za jakého jsem tě považovala. A přece," a přitom se jaksi sama přerušila a jen se letmo ohlédla po obou pánech, "nemohu si stále odvyknout, abych tě vlastně nepovažovala za slušného chlapce."

"Paní vrchní kuchařko! Paní vrchní kuchařko," napomenul ji vrchní číšník, který zachytil její pohled. "Hned jsme hotovi," řekla vrchní kuchařka a domlouvala teď Karlovi rychleji: "Poslyš, Karle, jak se tak na tu věc dívám, jsem ještě ráda, že vrchní číšník nechce zavést vyšetřování, protože kdyby je chtěl zavést, musela bych tomu v tvém zájmu zabránit. Ať se nikdo nedoví, jak a čím jsi pohostil toho člověka, který ostatně nemůže být jedním z tvých bývalých kamarádů, jak ty uvádíš, poněvadž s těmi ses přece při rozchodu zle pohádal, takže teď nebudeš jednoho z nich hostit. Je to tedy asi jen nějaký známý, s nímž ses v noci lehkomyšlně sbratřil v některé městské hospodě. Jak jsi mi mohl, Karle, všechny ty věci zatajit? Jestli jsi snad nemohl vydržet v ložnici a začal ses napřed z tohoto nevinného důvodu v noci toulat, pročpak jsi o tom slovo neřekl, víš, že jsem ti chtěla opatřit vlastní pokoj a upustila jsem od toho přímo až na tvoje prosby. Ted' se zdá, jako bys byl dával přednost společné ložnici, protože ses tam cítil svobodnější. A peníze sis přece schovával v mé pokladně a spropitné jsi mi nosil každý týden, kde jsi proboha, chlapče, bral peníze na své radovánky a odkud jsi teď chtěl vzít peníze pro svého přítele? To jsou samozřejmě vesměs věci, které nesmím alespoň teď vrchnímu číšníkovi ani naznačit, jelikož pak by vyšetřování bylo možná nevyhnutelné. Musíš tedy bezpodmínečně pryč z hotelu, a to co nejrychleji. Jdi rovnou do penzionu Brenner - vždyť jsi tam už několikrát byl s Terezou -, na moje doporučení tě zadarmo ubytují" - a vrchní kuchařka napsala zlatou tužkou, kterou vyndala z blůzy, několik řádek na navštívenku, nepřestala však přitom mluvit - "tvůj kufr za tebou hned pošlu, Terezo, běž hned do šatny liftboyů a sbal mu kufr." (Tereza se však stále nehýbala, nýbrž chtěla, tak jako přestála všechno trápení, teď také naplno prožít obrat k lepšímu, který v Karlově záležitosti nastával díky dobrotě paní vrchní kuchařky.)

Kdosi pootevřel dveře, aniž se ukázal, a hned je zase zavřel. Platilo to podle všeho Giacomovi, neboť ten předstoupil a řekl: "Rossmanne, mám ti něco vyřídit." "Hned," řekla vrchní kuchařka a strčila Karlovi, který jí naslouchal se svěšenou hlavou, do kapsy navštívenku, "tvoje peníze si prozatím ponechám, ty víš, že mi je můžeš svěřit. Dnes zůstaneš doma a tu svou věc si rozvaž, zítra - dnes nemám čas, také jsem se zde už příliš dlouho zdržela - přijdu do Brenneru a uvidíme, co budeme pro tebe moci dál udělat. Neopustím tě, to si rozhodně už dnes uvědom. S budoucností si nemusíš dělat starosti, spíš s tím, co se tady stalo." Nato mu lehce poklepala na rameno a šla k vrchnímu číšníkovi, Karel zvedl hlavu a díval se za tou velkou, statnou ženou, jak se od něho klidným krokem a nenuceně vzdaluje.

"Copak nejsi vůbec rád," řekla Tereza, která zůstala u něho, "že všechno tak dobře dopadlo?" "Ó ano," řekl Karel a usmál se na ni, nevěděl však, proč by se měl radovat, že ho posílají pryč jako zloděje. Z Tereziných očí zářila radost, jako by jí bylo zcela lhostejné, jestli se Karel něčeho dopustil nebo ne, jestli ho soudili spravedlivě nebo ne, jen když ho právě nechají vyklouznout, s ostudou, nebo se ctí. A tak si počínala zrovna Tereza, která přece byla ve svých vlastních záležitostech tak úzkostlivá a každé trochu dvojznačné slovo vrchní kuchařky týdný převracela v hlavě a zkoumala. Naschvál se zeptal: "Sbalíš a odešleš mi hned kufr?" Musel nad tím proti své vůli údivem zavrtět hlavou, jak rychle se Tereza s tou otázkou vypořádala, a přesvědčena, že jsou v kufru věci, které je třeba přede všemi lidmi držet v tajnosti, ani se na Karla nepodívala, ani ruku mu nepodala, nýbrž jen zašeptala: "Ovšem, Karle, hned, ihned ti kufr sbalím." Až už odběhla.

Ted' však nebyl Giacomo už k udržení a rozčilen dlouhým čekáním hlasitě zvolal: "Rossmanne, ten člověk se válí dole na chodbě a nechce se nechat odvést. Chtěli ho dát dopravit do nemocnice, ale on se brání a tvrdí, že bys nikdy nepřipustil, aby šel do nemocnice. Mají prý vzít automobil a poslat ho domů, ty že ten automobil zaplatíš. Chceš?"

"Ten člověk má k tobě důvěru," řekl vrchní číšník. Karel pokrčil rameny a odpočítal Giacomovi na ruku peníze. "Víc nemám," řekl potom.

"Mám se tě také zeptat, jestli chceš jet s ním," ozval se ještě Giacomo cinkaje penězi.

"Nepojede s ním," řekla vrchní kuchařka.

"Nuže, Rossmanne," řekl vrchní číšník rychle a nečekal ani, až bude Giacomo venku, "jsi na místě propuštěn."

Vrchní vrátný několikrát přikývl, jako by to byla jeho vlastní slova a vrchní číšník je po něm pouze opakoval.

"Důvody tvého propuštění nemohu ani nahlas vyslovit, poněvadž jinak bych tě musel dát zavřít."

Vrchní vrátný pohlédl nápadně přísně na vrchní kuchařku, neboť dobře poznal, že ona je příčinou tohoto příliš mírného zacházení.

"Ted' jdi k Bessovi, převlékni se, předej Bessovi livrej a odejdi ihned, ale ihned z domu."

Vrchní kuchařka zavřela oči, chtěla tím Karla uklidnit. Když se Karel na rozloučenou ukláněl, spatřil letmo, jak vrchní číšník jaksi potají bere vrchní kuchařku za ruku a hraje si s ní. Vrchní vrátný vyprovodil Karla těžkými kroky až ke dveřím, nenechal ho, aby je zavřel, nýbrž sám je ještě držel otevřené, aby za Karlem mohl křiknout: "Za čtvrt minuty tě chci vidět, jak kolem mě procházíš hlavní branou, pamatuj si to."

Karel si pospíšil, jak jen mohl, jen aby se vyhnul obtížím u hlavní brány, ale vše šlo mnohem pomaleji, než si přál. Napřed nebyl Bess hned k nalezení a ted' v době snídaně bylo všude plno lidí, pak se ukázalo, že si jeden chlapec vypůjčil Karlovy staré kalhoty, a Karel musel prohledat stojany na šaty skoro u všech postelí, než ty kalhoty našel, takže uběhlo možná pět minut, než dorazil k hlavní bráně. Zrovna před ním šla nějaká dáma uprostřed čtyř pánů. Všichni šli k velkému automobilu, který na ně čekal a jehož dvířka držel už lokaj otevřená a přitom strnule upažoval volnou levou rukou, což vypadalo velice slavnostně. Ale Karel marně doufal, že za tou vznešenou společností nepozorovaně projde ven. Vrchní vrátný ho hned chytil za ruku a přivlekl ho k sobě mezi dvěma pány, které poprosil za prominutí. "To že bylo čtvrt minuty?" řekl a pohlédl úkosem na Karla, jako by sledoval špatně jdoucí hodinky. "Tak pojd' sem," řekl pak a vedl ho do veliké vrátnice, kterou měl Karel sice už dávno chut' si prohlédnout, do níž však nyní, postrkován vrátným, vstupoval jen s nedůvěrou. Byl už ve dveřích, když se obrátil a pokusil se vrchního vrátného odstrčit a zmizet. "Ne, ne, dovnitř se jde tudy," řekl vrchní vrátný a Karla obrátil. "Vždyť jsem už propuštěn," řekl Karel a myslel tím, že mu už v hotelu nikdo nemá co poroučet. "Dokud já tě držím, nejsi propuštěn," řekl vrátný, což ovšem bylo také pravda.

Karel nakonec neměl ani důvod, proč by se vrátnému bránil. Vždyť co se mu také vlastně mohlo ještě stát? Navíc stěny vrátnice byly pouze z obrovských skleněných tabulí, skrze něž bylo jasné vidět dav lidí hrnoucích se proti sobě dvoranou, jako by člověk byl uprostřed nich. Ba zdálo se, že v celé vrátnici není kout, v němž se bylo možno skrýt před zraky lidí. Zdálo se sice, že ti lidé venku mají naspěch, neboť se prodírali vpřed s nataženou paží, se sklopenou hlavou, s číhajícíma očima a vysoko zvednutými zavazadly, avšak skoro žádný neopomenul pohlédnout do vrátnice, neboť za jejími skly byla vždy

vyvěšena oznámení a zprávy důležité jak pro hosty, tak pro personál. Ale kromě toho bylo přímé spojení mezi vrátnicí a dvoranou, neboť u dvou velkých posuvných oken seděli dva nižší vrátní a bez ustání se zaměstnávali tím, že podávali informace o nejrůznějších záležitostech. Ti lidé byli přímo přetíženi a Karel by si byl troufal tvrdit, že vrchní vrátný, jak ho znal, se na své životní dráze této službě vyhnul. Ti dva udíleči informací - zvenčí si to nebylo možno správně představit - měli v okenním otvoru před sebou neustále přinejmenším deset tázajících se obličejů. Těch deset tazatelů, kteří se ustavičně střídali, mluvilo často jeden přes druhého mnoha jazyky, jako by každý z nich byl vyslán jinou zemí. Vždy se jich ptalo několik najednou, kromě toho vždy někteří mluvili mezi sebou. Většinou si chtěli z vrátnice něco odnést nebo si tam něco odložit, a tak bylo také vždy vidět, jak se z té tlačenice zvedají netrpělivě šermující ruce. Jednou si někdo přál cosi, co se týkalo nějakých novin, a ty se snesly z ničeho nic seshora rozložené a na okamžik zakryly všechny tváře. Všemu tomu museli teď ti dva nižší vrátní čelit. Pouhým mluvením by svůj úkol nesplnili, brebentili, zvláště ten jeden, zachmuřený člověk s tmavými vousy, vroubicími celý obličej, podával zprávy bez sebemenšího přerušení. Nedíval se ani na desku stolu, z níž musel v jednom kuse něco podávat, ani tomu nebo onomu tazateli do tváře, nýbrž jen a jen upřeně před sebe, zřejmě aby šetřil a střádal síly. Ostatně vousy byly asi trochu na závalu srozumitelnosti jeho řeči a Karel za tu chvíli, co se u něho zastavil, pochytil velice málo z toho, co říkal, i když možná zrovna musel mluvit cizími řečmi, byt s anglickým přízvukem. Kromě toho mátl, že jedna informace navazovala tak těsně na druhou a splývala s ní, že tazatel často ještě s napjatou tváří poslouchal, jelikož se domníval, že jde stále o jeho záležitost, a teprve po chvíli upozoroval, že je to s ním už vyřízeno. Zvyknout si bylo třeba i na to, že nižší vrátný nikdy nežádal, aby se otázka opakovala, i když byla položena vcelku srozumitelně, jen trochu nezřetelně, sotva znatelné zavrtění hlavou pak prozradilo, že nemá v úmyslu na tu otázku odpovědět, a bylo na tazateli, aby poznal svou vlastní chybu a otázku lépe formuloval. Zejména tím strávili někteří lidé u okénka spoustu času. Každému z nižších vrátných byl k ruce přidělen poslíček, který musel rychle běžet a z police na knihy a z různých skříní podávat vše, co nižší vrátný zrovna potřeboval. To byla nejlépe placená, i když těž nejvíce vysilující služba v hotelu pro docela mladé lidi, v jistém smyslu byli na tom ještě hůř než nižší vrátní, neboť ti museli jen přemýšlet a mluvit, kdežto ti mladí lidé museli přemýšlet a zároveň běžet. Jestliže někdy donesli něco nesprávného, tak se tím nižší vrátný samozřejmě v tom spěchu nemohl zdržovat a dlouze je poučovat, nýbrž shodil jednoduše to, co mu položili na stůl, jedním rázem na zem. Velmi zajímavé bylo střídání nižších vrátných, k němuž došlo zrovna krátce po tom, co Karel vešel. K takovému střídání muselo samozřejmě aspoň přes den docházet často, neboť málokterý člověk by to byl u okénka vydržel déle nežli hodinu. Když byl čas střídání, ozval se pak zvonek a současně vyšli z postranních dveří dva nižší vrátní, na nichž teď byla řada, a za každým jeho poslíček. Postavili se zatím nečinně u okénka a chvíli pozorovali lidi venku, aby zjistili, v jakém stadiu je v tu chvíli zrovna zodpovídání dotazů. Když se jim zdálo, že je vhodná chvíle, aby zasáhli, poklepali na rameno nižšímu vrátnému, kterého bylo třeba vystřídat, a ten, ačkoliv se dosud nestaral o nic, co se dělo za jeho zády, okamžitě pochopil a uvolnil místo. To vše se dalo tak rychle, že to lidi venku často překvapilo, a že když se před nimi najednou vynořila nová tvář, leknutím málem couvli. Vystřídaní dva mužové se protahovali a polévali si pak horké hlavy nad dvěma připravenými umyvadly, vystřídaní poslíčci se však ještě nesměli protáhnout, nýbrž museli ještě chvíli zvedat a dávat na místo předměty, které byly za jejich služby shozeny na zem.

To vše Karel s velice napjatou pozorností v několika málo okamžicích postřehl a s lehkými bolestmi hlavy tiše kráčel za vrchním vrátným, který ho vedl dál. I vrchní vrátný zřejmě pozoroval, jak velký dojem na Karla udělal způsob, jakým se zde podávají informace, a najednou zatahal Karla za ruku a řekl: "Vidiš, tak se zde pracuje." Karel zde v hotelu sice nelenošil, ale o takové práci přece neměl tušení; a skoro docela zapomínaje, že vrchní vrátný je jeho velkým nepřitelem, vzhlédl k němu a mlčky a uznale pokývl hlavou. To však vrchnímu vrátnému zase připadalo jako přeceňování nižších vrátných a možná jako nezdvořilost vůči jeho osobě, neboť zvolal bez obav, že ho někdo uslyší, jako by si byl prve z Karla tropil šašky: "Tohle je ovšem ta nejhoupější práce v celém hotelu; když člověk hodinu poslouchá, zná zhruba všechny otázky, které dávají, a na ty ostatní nemusí přece odpovídat. Kdybys nebyl drzý a nezvedený, kdybys byl nelhal, neludračil, nechlastal a nekradl, snad jsem tě mohl u takového okénka zaměstnat, jelikož k tomu potřebuji výhradně jen zabeďněné hlavy." Karel nadobro přeslechl tu pohanu,

pokud se týkala jeho, tak byl pobouřen, že je tupena poctivá a těžká práce nižších vrátných, místo aby se jí dostalo uznání, a že ji nadto tupí člověk, který by určitě musel po několika minutách vymáznout za hlasitého smíchu všech tazatelů, kdyby si někdy troufl k takové přepážce zasednout. "Nechte mě," řekl Karel, jeho zvědavost, pokud šlo o vrátnici, byla vrchovatě ukojena, "už s vámi nechci mít nic společného." "To nestačí, aby se odtud odešlo," řekl vrchní vrátný, stiskl Karlovi paže, že ten s nimi nemohl ani hnout, a doslova ho odnesl na druhý konec vrátnice. Nevidí ti lidé venku, jaký je vrchní vrátný surovec? Nebo vidí-li to, co tomu pak říkají, že se nad tím nikdo nepozastaví, že nikdo aspoň nezaťuká na okénko, aby vrchnímu vrátnému ukázal, že je sledován a že s Karlem nesmí zacházet, jak se mu zlíbí. Ale brzo neměl už Karel ani naději, že se mu z dvorany dostane pomoci, neboť vrchní vrátný zatáhl za šňůru a přes skla v jedné polovině vrátnice se v mžiku až úplně nahoru zatáhly černé závěsy. I v této části vrátnice však byli lidé, ale všichni měli plno práce a neviděli a neslyšeli nic, co nesouviselo s jejich prací. Mimoto byli úplně závislí na vrchním vrátném, a než by pomohli Karlovi, raději by pomohli zatajit vše, co by si vrátný usmyslil. Bylo tu například šest nižších vrátných u šesti telefonů. Jak si hned bylo možno všimnout, zařízeno to bylo tak, že jeden bral vždy jen hovory, kdežto jeho soused telefonicky předával příkazy podle poznámek, které dostal od toho prvního. Byly to ty nejnovější telefony, pro které není třeba telefonních kabin, neboť zvonění není hlasitější než cvrkot cvrčků, do telefonu je možno mluvit šepem, a přece slova dorazí k cíli hromovým hlasem díky zvláštním elektrickým zesilovačům. Proto bylo ty tři, co mluvili do telefonů, sotva slyšet a bylo možno se domnívat, že pozorují, co se děje v telefonní mušli a cosi si přitom šeptají, zatímco druzí tři, jakoby omámení hlukem, který k nim doléhá, pro okolí je však neslyšitelný, skláněli hlavy nad papírem, který měli za úkol popsat. Opět i zde stál vedle každého ze tří mluvících chlapec, který jim pomáhal; tito tři chlapci nedělali nic jiného, než že střídavě nakláněli hlavu k svému pánovi a naslouchali, a pak v chvatu, jako by je bodl, vyhledávali telefonní čísla v obrovských žlutých knihách - spousty obrácených listů daleko přehlušovaly všechno drnění telefonů.

Karel opravdu nemohl odolat, aby to vše přesně nesledoval, ačkoliv ho vrchní vrátný, který se posadil, držel před sebou v jakémsi sevření. "Je mou povinností," řekl vrchní vrátný a zatřásl Karlem, jako by chtěl jen dosáhnout toho, aby se k němu obrátil tvář, "abych jménem ředitelství hotelu aspoň trochu dohonil to, co vrchní číšník z nějakých důvodů vždycky zameškal. Tak zde vždy jeden zastupuje druhého. Bez toho by tak velký podnik nebyl myslitelný. Řekneš možná, že nejsem tvým bezprostředním představeným, inu, o to je to ode mne hezčí, že se ujímám této jinak zanedbané záležitosti. Ostatně jsem jako vrchní vrátný v jistém smyslu všem nadřazen, jelikož mně přece podléhají všechny brány hotelu, tedy tato hlavní brána, tři prostřední a deset postranních bran, o nesčetných dvířkách a východech bez dveří ani nemluvě. Samozřejmě že mě má bezpodmínečně poslouchat veškerá příslušná obsluha. Naproti těmto velkým počtům mám ovšem na druhé straně vůči ředitelství hotelu povinnost nepustit ven nikoho, kdo je sebemeně podezřelý. A zrovna ty mi připadáš dokonce silně podezřelý, protože se mi tak zlíbilo." A z radosti nad tím zvedl ruce a nechal je zas prudce dopadnout, až to plesklo a zabolelo. "Je možné," dodal a královsky se přitom bavil, "že jiným východem bys byl vyšel nepozorovaně ven, poněvadž jsi mi přirozeně nestál za to, abych kvůli tobě vydával zvláštní pokyny. Ale když už jsi jednou zde, chci si tě užít. Ostatně nepochyboval jsem o tom, že schůzku, kterou jsme si dali u hlavní brány, také přesně dodržíš, jelikož tak to vždy bývá, že drzý a neposlušný člověk přestává se svými neřestmi právě tehdy a tam, kde mu to škodí. Určitě to budeš sám na sobě ještě často moci pozorovat."

"Nemyslete si," řekl Karel a vdechoval podivnou zatuchlinu, jíž byl vrchní vrátný cítit a kterou pocítil až zde, když tak dlouho stál v jeho těsné blízkosti, "nemyslete si," řekl, "že mě máte zcela ve své moci, mohu přece křičet." "A já ti mohu zacpat ústa," řekl vrchní vrátný zrovna tak klidně a rychle, jak to asi hodlal provést, bude-li zapotřebí. "A kdyby sem dovnitř někdo kvůli tobě přišel, ty si doopravdy myslíš, že by se našel člověk, který by ti dal za pravdu proti mně, vrchnímu vrátnému? Asi tedy uznáváš nesmyslnost svých nadějí. Víš, dokud jsi byl ještě v uniformě, tak jsi ještě opravdu vypadal trochu k světu, ale v tomto obleku, který je skutečně možný jen v Evropě!" A tahal na nejrůznějších místech za oblek, který ač před pěti měsíci byl ještě skoro nový, byl teď ovšem obnošený, zmačkaný, hlavně ale plný skvrn, což bylo způsobeno hlavně bezohledností liftbojų, kteří měli podle obecně platného příkazu udržovat podlahu ložnice, aby se leskla a nebyl na ní prach, ale z lenosti ji vlastně každý den nečistili, nýbrž kropili ji nějakým olejem a zároveň tím hanebně zastříkali všechny šaty na stojanech. Ať si pak člověk schoval

šaty kde chtěl, vždy se našel někdo, kdo zrovna neměl své šaty po ruce, zato snadno našel ukryté cizí šaty a vypůjčil Bije. A třeba to byl zrovna ten, kdo měl toho dne uklízet ložnici, a ten pak šaty nejen zacákal olejem, nýbrž celé je polil odshora až dolů. Pouze Renell si své drahé šaty schovával na nějakém tajném místě, odkud je sotva kdy kdo vystrachal, poněvadž nikdo si přece nepůjčoval cizí šaty snad ze zlomyslnosti nebo z lakoty, nýbrž pouze ve spěchu a z nedbalosti je sebral tam, kde je našel. Ale i na Renellově obleku byla uprostřed zad okrouhlá zarudlá skvrna od oleje a znalec by byl ve městě podle té skvrny i v tomto elegantním mladém muži poznal liftboye.

A Karel si při těch vzpomínkách říkal, že jako liftboy také dost vytrpěl a že to vše bylo nadarmo, neboť ta služba liftboye nebyla, jak doufal, předstupněm k lepšímu postavení, naopak byl teď sražen ještě hlouběji, a neměl dokonce daleko k vězení. Navíc ho teď ještě zadržoval vrchní vrátný, který asi přemýšlel o tom, jak by Karla ještě dále zahanbil. A Karel, dočista zapomínaje, že vrchní vrátný naprosto není člověk, který by se snad dal přesvědčit, udeřil se rukou, kterou měl zrovna volnou, několikrát do čela a zvolal: "I kdybych vás byl snad skutečně nepozdravil, jak jen se může dospělý člověk chtít najednou tak mstít za to, že ho někdo zapomněl pozdravit!"

"Já se nemstím," řekl vrchní vrátný, "chci ti jen prohledat kapsy. Sice jsem přesvědčený, že nic nenajdu, jelikož jsi asi byl tak opatrný a nechal svého přítele, aby pozvolna všechno odklidil, každý den něco. Ale prohledán být musíš." A už hrábl do jedné z kapes Karlova kabátu takovou silou, že postranní švy praskly. "Tak tady už nic není," řekl a přebíral v ruce obsah té kapsy, reklamní kalendář hotelu, list s úkolem z obchodní korespondence, několik knoflíků od kabátu a od kalhot, navštívenku vrchní kuchařky, leštítko na nehty, které mu jednou při balení kufru hodil jeden host, staré kapesní zrcátko, které mu daroval Renell z vděčnosti, že ho možná desetkrát zastoupil ve službě, a ještě několik maličkostí. "Tak tady nic není," opakoval vrchní vrátný a hodil vše pod lavici, jako by bylo samozřejmé, že vše, co patří Karlovi, pokud to nebylo ukradeno, patří pod lavici. Ted' už je toho ale dost, řekl si Karel - jeho tvář asi zrudla - a když se vrchní vrátný z chtivosti dopustil neopatrnosti a hrabal se v Karlově druhé kapse, vyklouzl Karel jedním trhnutím z rukávů, při prvním, ještě nezvládnutém skoku vrazil do jednoho nižšího vrátného, že dosti prudce narazil do svého přístroje, běžel těžkým vzduchem ke dveřím, vlastně pomaleji, než zamýšlel, byl však šťastně venku, než se vrchní vrátný ve svém těžkém plášti stačil vůbec zvednout. Organizace strážní služby nebyla přece asi tak vzorná, z několika stran se sice ozvalo zvonění, ale bůhví za jakým účelem, zaměstnanci hotelu sice chodili branou křížem krážem v takovém počtu, že si bylo skoro možno myslet, jako by chtěli nenápadně znemožnit, aby se vycházelo ven, neboť jinak v tom chození sem a tam valný smysl nebyl - buď jak buď Karel se brzo dostal ven, musel však ještě přejít po chodníku podél hotelu, neboť k silnici se dojet nedalo, poněvadž kolem hlavní brány trhavě popojížděla nepřetržitá řada automobilů. Ty automobily do sebe málem vrážely, jen aby co nejdřív dorazily k svým pánům, každý byl postrkován tím, který jel za ním. Chodci, kteří obzvlášť spěchali, aby se dostali na silnici, prolézali sice tu a tam mezi jednotlivými automobily, jako by tam byl veřejný průchod, a bylo jim úplně lhostejné, jestli v automobilu sedí jen šofér a služebnictvo, nebo i velice vznešení lidé. Takové počínání se však Karlovi přece zdálo přehnané a člověk se už asi musel vyznat v poměrech, aby si to troufl, jak snadno se mohl setkat s automobilem, v němž sedí lidé, kteří mu to mají za zlé, srazí ho a způsobí skandál, a jako zběhlý, podezřelý, z kabátu svlečený zaměstnanec hotelu se ničeho nemusel víc bát. Konečně ta řada automobilů nemůže přece takto projíždět věčně a on je vlastně také nejméně podezřelý, dokud se drží při hotelu. Nakonec Karel vskutku dorazil k místu, kde řada automobilů sice nekončila, ale odbočovala k silnici a nebyla tak hustá. Právě když se chtěl ukrýt v ruchu ulice, kde jistě volně běhají ještě mnohem podezřeleji vyhlízející lidé, než je on, zaslechl, jak ho někdo v blízkosti volá jménem. Otočil se a spatřil, jak dva liftboyové, jemu dobře známí, s obrovskou námahou z nízkých malých dveří, vypadajících jako vchod do hrobky, vytahují nosítka, na nichž, jak Karel teď poznával, vskutku ležel Robinson všelijak ovázaný na hlavě, na obličejí a na rukou. Byl na něj ošklivý pohled, jak si přikládá ruce k očím, aby si obvazem utřel slzy, které ronil bolestí nebo jiným utrpením, či dokonce z radosti, že se znovu setkává s Karlem. "Rossmanne," zvolal vyčítavě, "pročpak mě necháváš tak dlouho čekat? Už hodinu to trvá, co se bráním, aby mě neodvezli dřív, než přijdeš. Tihle chlapi," - a dal tomu jednomu liftboyovi pohlavek, jako by sám byl před ranami chráněn svými obvazy -, "to jsou praví ďáblové. Ach, Rossmanne, ta návštěva u tebe se mi nevyplatila." "Copak ti udělali?" řekl Karel a

přistoupil k nosítkám, které liftboyové se smíchem postavili na zem, aby si odpočinuli. "Ty se ještě ptáš," sténal Robinson, "a vidíš, jak vypadám. Považ! Vždyť mě zmlátili, že budu s největší pravděpodobností celý život mrzák. Mám strašlivé bolesti odsud až sem" - a ukázal nejdřív na hlavu a potom na prsty u nohou. "Přál bych ti, abys byl viděl, jak jsem krvácel z nosu. Vestu mám celou zničenou, tu jsem tam vůbec nechal, kalhoty mám roztrhané, jsem jen ve spodcích," a nadzvedl příkrývku a vyzval Karla, aby pod ni nahlédl. "Co se mnou jen bude! Budu muset přinejmenším několik měsíců ležet, a to ti hned říkám, nemám nikoho jiného než tebe, kdo by mě ošetřoval, Delamarche je přece příliš netrpělivý. Rossmanne, Rossmánku!" A Robinson po Karlovi, který trochu ustupoval, natáhl ruku, aby si ho získal pohlazením. "Proč jsem tě jen navštívil!" opakoval několikrát, aby Karlovi připomněl, že má spoluvinu na jeho neštěstí. Karel teď sice hned poznal, že Robinsonovy nářky nepocházejí z jeho ran, nýbrž z jeho hrozné kocoviny, neboť sotva Robinson ve své těžké opilosti usnul, byl ihned vzbuzen a k svému překvapení do krve zboxován, a teď se v tom bdícím světě už vůbec nevyzná. Že jsou ty rány neškodné, bylo vidět už podle neforemných obvazů ze starých hadrů, jimiž ho liftboyové zřejmě pro legraci celého ovázali. A také ti dva liftboyové na koncích nosítek vyprskli každou chvíli smíchy. Ale zde teď nebylo možno Robinsona křísit, neboť kolem se ve spěchu hrnuli chodci a nestarali se o skupinku u nosítek, lidé často Robinsona přeskakovali správným sportovním švihem, šofér zaplacený Karlovými penězi volal: "Pohyb, pohyb!", liftboyové zvedli z posledních sil nosítka, Robinson chytil Karla za ruku a řekl úlisně: "Tak pojď, tak jen pojď." Nebude Karel v tom svém úboru ještě nejlépe schován v přítmi automobilu? A tak se posadil vedle Robinsona, který si o něho opřel hlavu, liftboyové, kteří zůstali venku, mu jako bývalému kolegovi zadním okénkem potřásli srdečně rukou a automobil ostře zahnul k silnici, zdálo se, že se určitě stane neštěstí, ale vše pojímající dopravní ruch hned klidně pohltil i přímočarou jízdu tohoto automobilu. (VII.) Azyl

Byla to asi odlehlá ulice na předměstí, v níž automobil zastavil, neboť kolem bylo ticho, na okraji chodníku seděly na bobku děti a hrály si, nějaký muž se spoustou starého šatstva na zádech se pátravě díval a volal vzhůru do oken domů, Karel nebyl ve své kůži, jak se cítil unavený, když vystoupil z automobilu na asfalt, jež ozařovalo teplé a jasné dopolední slunce. "Opravdu zde bydlíš?" zavolal do automobilu. Robinson, který celou cestu klidně spal, zabručel cosi nesrozumitelného na souhlas a zřejmě čekal, že ho Karel vynese ven. "Tak zde tedy nemám už co dělat. Měj se dobře," řekl Karel a chystal se, že odejde ulicí, která se trochu svažovala. "Ale Karle, copak tě to napadá?" zvolal Robinson a samou starostí stál už ve voze celkem zpřímá, jen se mu ještě trochu podlamovala kolena. "Musím přece jít," řekl Karel, když viděl, jak se Robinson rychle uzdravuje. "Jen tak v košili?" zeptal se Robinson. "Však já si ještě na kabát vydělám," odpověděl Karel, pokynul s důvěrou Robinsonovi, zvedl ruku na pozdrav a byl by pak opravdu odešel, kdyby řidič nezavolal: "Ještě malý okamžik strpení, pane." Bohužel se ukázalo, že řidič požaduje ještě doplatek, neboť nebylo dosud zaplacené čekání před hotelem. "Nu ovšem," volal z automobilu Robinson, aby potvrdil, že ten požadavek je oprávněný, "vždyť jsem tam na tebe musel tak dlouho čekat. Něco mu ještě musíš dát." "To jistě," řekl šofér. "Ano, jen kdybych ještě něco měl," řekl Karel a sahal si do kapes u kalhot, ačkoli věděl, že je to zbytečné. "Jen ve vás mám záruku," řekl šofér a zešíroka se rozkročil, "tam od toho nemocného člověka nemohu nic požadovat." Od brány se blížil mladý chlapík s rozežraným nosem a ze vzdálenosti několika kroků naslouchal. Zrovna šel po ulici obchůzkou policista, se sklopeným obličejem zpozoroval člověka v košili a zastavil se. Robinson, který si policisty také všiml, udělal tu hloupost, že na něho z druhého okénka zavolal: "To nic není, to nic není," jako by se policista dal odehnat jako moucha. Děti, které policistu pozorovaly, si tím, že se teď zastavil, všimly i Karla a šoféra a klusem přiběhly. Naproti ve vratech stála stará žena a upřeně se tam dívala.

"Rossmanne," ozval se vtom seshora nějaký hlas. Byl to Delamarche a volal z balkónu v nejvyšším patře. Jeho samého bylo proti bělavě modrému nebi už vidět jen docela nezřetelně, měl na sobě zřejmě župan a divadelním kukátkem pozoroval ulici. Vedle něho byl rozevřen červený slunečník a pod ním jako by seděla žena. "Haló," křičel ze všech sil, aby ho bylo slyšet, "je tam také Robinson?" "Je," odpověděl Karel, mocně podporován z vozu dalším, mnohem hlasitějším "je" Robinsonovým. "Haló," ozvalo se zpátky, "hned přijdu." Robinson se vyklonil z vozu. "To je člověk," řekl, a ta chvála Delamarche byla

určena Karlovi, šoferovi, policistovi a každému, kdo ji chtěl slyšet. Nahoře na balkóně, na něž ještě z roztržitosti hleděli, ačkoliv Delamarche z něho už odešel, se teď pod slunečníkem vskutku zvedla silná žena v červených šatech, vzala ze zábradlí divadelní kukátko a dívala se jím dolů na lidi, kteří od ní jen pozvolna odvraceli oči. Karel očekával Delamarche a díval se do vrat a dále do dvora, jímž téměř nepřetržitě jeden za druhým sem tam procházeli obchodní sluhové, z nichž každý nesl na rameni malou, ale zřejmě velice těžkou bedýnku. Šofér přistoupil k vozu, a aby využil času, čistil hadrem světla. Robinson si ohmatával končetiny, zdálo se, že se diví, jak nepatrné bolesti pociťuje, i když se velice pozoroval, a začal s hluboko skloněnou tváří z nohy opatrně odmotávat jeden ze silných obvazů. Policista držel svou černou hůlku šikmo před sebou a tiše čekal s tou velkou trpělivostí, kterou policisté musejí mít, ať už jsou v běžné službě nebo po něčem pátrají. Chlapík s rozežraným nosem se posadil na patník u vrat a natáhl nohy. Děti se pomalu drobnými krůčky blížily ke Karlovi, neboť Karel jim připadal, ačkoliv si jich nevšímal, pro modré rukávy své košile ze všech nejdůležitější.

Podle dlouhé doby, která uplynula do Delamarchova příchodu, dalo se odhadnout, jak je ten dům hrozně vysoký. A Delamarche přišel dokonce ve velkém spěchu, jen v nedbale staženém županu. "Tak tady jste!" zvolal radostně a zároveň přísně. Při tom, jak dělal dlouhé kroky, se vždy na okamžik ukázalo jeho barevné spodní prádlo. Karel dost dobře nechápal, proč Delamarche zde ve městě, v tom obrovském činžáku, na veřejné ulici chodí tak pohodlně oblečen, jako by byl ve své soukromé vile. Právě tak jako Robinson i Delamarche se velice změnil. Jeho tmavá, hladce vyholená, úzkostlivě čistá tvář, samý drsně vystupující sval, vypadala hrdě a budila respekt. Překvapoval pronikavý lesk jeho teď stále trochu přimhouřených očí. Jeho fialový župan byl sice starý, plný skvrn a na něho příliš veliký, avšak nahoře se z toho škaredého oblečení vzdouvala mohutná tmavá vázanka z těžkého hedvábí. "Tak co?" zeptal se všech najednou. Policista přistoupil trochu blíž a opřel se o kryt motoru. Karel se pokusil podat vysvětlení. "Robinson je trochu marod, ale když se vynasnaží, tak do schodů vyjde; zde šofér chce ještě doplatek k jízděmu, které jsem již zaplatil. A já teď půjdu. Přeji dobrý den." "Nepůjdeš," řekl Delamarche. "Já jsem mu to už také říkal," hlásil z vozu Robinson. "A přece půjdu," řekl Karel a udělal několik kroků. Avšak Delamarche už byl za ním a silou ho strkal zpátky. "Říkám, že zůstaneš," zvolal. "Ale nechte mě přece," řekl Karel a chystal se, kdyby to bylo třeba, pomoci si na svobodu pěstmi, i když proti muži jako Delamarche byla malá naděje na úspěch. Ale zde přece stojí policista, zde je šofér, tu a tam po ulici, jinak ovšem klidné, chodí skupiny dělníků, copak by připustili, aby mu Delamarche ublížil? Sám v místnosti by s ním být nechtěl, ale zde? Delamarche teď šoferovi klidně zaplatil, ten s mnoha poklonami strčil nezaslouženě velký obnos do kapsy a z vděčnosti šel k Robinsonovi a zřejmě s ním mluvil o tom, jak ho nejlépe dostat ven. Karel viděl, že si ho nikdo nevšímá, možná že Delamarche spíš snese, když Karel odejde potichu, jestliže se to obejde bez hádky, bude to zajisté nejlepší, a tak Karel prostě vkročil do jízdni dráhy, aby co nejrychleji zmizel. Děti se přihnuly k Delamarchovi, aby ho upozornily na Karlův útěk, ale Delamarche nemusel sám ani zasahovat, neboť policista napráhl hůlku a řekl: "Stát!"

"Jak se jmenuješ?" zeptal se, strčil si hůlku pod paži a pomalu vytáhl jakousi knížku. Karel si ho teď poprvé důkladněji prohlédl, byl to statný muž, měl však už skoro úplně bílé vlasy. "Karel Rossmann," řekl. "Rossmann," opakoval policista, nepochybně jen proto, že to byl klidný a důkladný člověk, ale Karlovi, který zde vlastně poprvé přišel do styku s americkými úřady, připadalo, že už tím opakováním se vyslovuje jisté podezření. A vskutku to s ním asi nevypadá dobře, neboť i Robinson, který je přece tolik zaměstnán svými vlastními starostmi, prosil Delamarche z vozu němými, živými posunků, aby Karlovi přece pomohl. Ale Delamarche ho odbyl tím, že prudce zavrtěl hlavou a nečinně přihlížel s rukama ve svých velikánských kapsách. Chlapík na patníku u vrat vykládal nějaké ženě, která až teď vyšla z vrat, jak se to celé od samého začátku seběhlo. Děti stály v půlkruhu za Karlem a tiše vzhlížely k policistovi. "Ukaž doklady," řekl policista. To byla asi jen formální otázka, neboť nemá-li někdo kabát, nebude u sebe mít ani mnoho dokladů. Karel proto také mlčel a raději se chystal podrobně odpovědět na příští otázku a pokud možno tak zamluvit, že mu scházejí doklady. Ale příští otázka byla: "Tak ty nemáš doklady?" A Karel musel teď odpovědět: "U sebe ne." "To je ale zlé," řekl policista, zamyšleně se rozhlížel kolem a dvěma prsty ťukal na desku své knížky. "Máš nějaký příjem?" zeptal se policista nakonec. "Byl jsem liftboyem," řekl Karel. "Byl jsi liftboyem, už jím tedy nejsi, a z čehopak teď žiješ?"

"Teď si budu hledat jinou práci." "Tak to tě teď propustili?" "Ano, před hodinou." "A okamžitě?" "Ano," řekl Karel a zvedl ruku jakoby na omluvu. Nemohl zde celou záležitost vyprávět, a i kdyby to bylo možné, připadalo mu přece zcela beznadějně chtít hrozící bezpráví odvrátit vyprávěním o bezpráví, které utrpěl. A jestliže mu k právu nedopomohla dobrota vrchní kuchařky a důmysl vrchního číšníka, od té společnosti zde na ulici to určitě očekávat nemůže.

"A propustili tě bez kabátu?" zeptal se policista. "Nu ano," řekl Karel, tedy i v Americe mají úřady ve zvyku ještě zvlášť se ptát na to, co vidí. (Jak se jeho otec zlobil, že se úřady zbytečně tolik vyptávají, když obstarával cestovní pas.) Karel měl sto chutí utéci, někde se skrýt a nemuset už poslouchat žádné otázky. A nyní položil policista dokonce tu otázku, které se Karel nejvíce bál, a jelikož ji znepokojen předvídal, počínal si dosud asi méně obezřetně než jindy: "V kterém pak hotelu jsi byl zaměstnán?"

Sklopil hlavu a neodpovídal, na tu otázku nechtěl v žádném případě odpovědět. Nesmí se stát, že by se vrátil zpět do hotelu Occidental eskortován policistou, že by se tam konaly výslechy a byli k nim povoláváni jeho přátelé i nepřátelé, že by vrchní kuchařka o Karlovi nadobro ztratila dobré mínění, už silně otřesené, kdyby zjistila, že Karel, o němž se domnívala, že je v penziónu Brenner, byl chycen policistou a bez kabátu, bez její navštivenky přiveden zpět, kdežto vrchní číšník by možná jen s plným porozuměním pokyvoval, zato vrchní vrátný by mluvil o ruce Páně, která toho lumpa konečně našla.

"Byl zaměstnán v hotelu Occidental," řekl Delamarche a postavil se vedle policisty. "Ne," zvolal Karel a zadupal, "není to pravda." Delamarche se na něho podíval a výsměšně našpulil ústa, jako by mohl vyzradit ještě úplně jiné věci. Karlovo nenadálé rozčilení způsobilo velký rozruch mezi dětmi, přešly k Delamarchovi a raději odtamtud si Karla důkladně prohlížely. Robinson úplně vystrčil hlavu z vozu a choval se naprosto klidně, jak byl napjatý; až na občasné mrknutí se vůbec nehýbal. Chlapík ve vratech radostí tleskal, žena vedle něho do něj šťouchala loktem, aby byl zticha. Nosiči zavazadel měli zrovna přestávku na snídani a přicházeli všichni s velkými hrnky černé kávy, kterou míchali dlouhými rohlíky. Někteří se posadili na kraj chodníku, všichni velmi hlasitě srkali kávu.

"Vy toho chlapce snad znáte?" zeptal se policista Delamarche. "Lépe, než je mi milé," řekl Delamarche. "Prokázal jsem mu před časem mnoho dobrého, on ale se mi za to tuze zle odvděčil, což asi snadno pochopíte, i když jste ho podrobil zcela krátkému výslechu." "Ano," řekl policista, "zdá se, že je to zatvrzelý chlapec." "To je," řekl Delamarche, "ale to ještě není jeho nejhorší vlastnost." "Tak?" řekl policista. "Ano," řekl Delamarche, který se teď rozhovořil a přitom s rukama v kapsách rozkýval celý svůj plášť, "je to pěkný ptáček. Já a můj přítel tam ve voze jsme na něho náhodou padli, když byl v tísní, neměl tenkrát ani zdání o amerických poměrech, přišel zrovna z Evropy, kde o něho také nestáli, tak jsme ho s sebou vláčeli, nechali jsme ho, ať žije s námi, všechno jsme mu vysvětlovali, chtěli jsme mu sehnat místo, mysleli jsme si, že z něj ještě uděláme pořádného člověka, třebaže všechno nasvědčovalo opaku, když tu jednou v noci zmizel, byl jednoduše pryč, a to za okolností, o nichž raději pomlčím. Bylo to tak, nebo ne?" zeptal se nakonec Delamarche a zatahal Karla za rukáv košile. "Zpátky, děti," zvolal policista, neboť děti se nahruly tak dopředu, že Delamarche málem přes jedno klopýtl. Mezitím zpozorněli i nosiči zavazadel, kteří dosud podceňovali zajímavost toho výslechu, a shlukli se v těsném kruhu za Karlem, který by teď byl nemohl udělat ani krok nazpátek a navíc mu v uších ustavičně zněla změť hlasů těch nosičů zavazadel, kteří spíš hlučeli, než mluvili nějakou dočista nesrozumitelnou angličtinou, promíchanou možná slovanskými slovy.

"Děkuji za informaci," řekl policista a zsalutoval Delamarchovi. "V každém případě ho odvedu a dám ho poslat zpátky do hotelu Occidental." Ale Delamarche řekl: "Směl bych poprosit, abyste mi toho chlapce zatím ponechal, potřeboval bych si s ním cosi vyřídit. Zavazuji se, že ho pak sám dovedu zpátky do hotelu." "To nemohu udělat," řekl policista. Delamarche řekl: "Zde je moje navštivenka," a podal mu kartičku. Policista se na ni uznale podíval, řekl ale se zdvořilým úsměvem: "Ne, je to marné."

Ačkoliv se Karel dosud měl před Delamarchem na pozoru, nyní v něm viděl jedinou možnou záchranu. Bylo sice podezřelé, jak se Delamarche snaží získat na policistovi Karla pro sebe, ale rozhodně bude snazší přimět Delamarche než policistu, aby ho nevedl zpátky do hotelu. A i kdyby Karla dovedl zpět do hotelu Delamarche, nebylo by to zdaleka tak zlé, jako kdyby k tomu došlo v doprovodu policisty. Prozatím ale nesmí Karel samozřejmě dát najevo, že skutečně chce k Delamarchovi, jinak je vše ztraceno. A tak neklidně hleděl na policistovu ruku, která se každým okamžikem mohla zvednout a

chopit se ho.

"Musel bych se přece aspoň dovědět, proč byl okamžitě propuštěn," řekl nakonec policista, zatímco Delamarche mrzutě hleděl stranou a mačkal navštívenku mezi prsty. "Ale vždyť on vůbec není propuštěn," zvolal Robinson k obecnému překvapení, a opíraje se o šoféra, vyklonil se co nejvíce z vozu. "Vždyť tam má naopak dobré místo. V ložnici je nejvyšším pánem a může si tam přivést koho chce. Je jen nesmírně zaměstnaný, a když se po něm něco chce, musí se dlouho čekat. Je v jednom kuse u vrchního číšníka, u vrchní kuchařky a má důvěru. Propuštěn není v žádném případě. Nevím, proč to říkal. Jak jen by mohl být propuštěn? Těžce jsem se v hotelu zranil, a tak dostal příkaz dopravit mě domů, a protože byl zrovna bez kabátu, tak se mnou jel bez kabátu. Nemohl jsem ještě čekat, až si dojde pro kabát." "No tak," řekl Delamarche s rozevřenou náručí tónem, jako by policistovi vyčítal, že se nevyzná v lidech, a ta jeho dvě slova jako by vnesla do Robinsonovy neurčité výpovědi jasno a nebylo v ní už rozporů.

"Ale je to také pravda?" zeptal se policista už slaběji. "A jestli to je pravda, proč ten chlapec předstírá, že byl propuštěn?" "Tak odpověz," řekl Delamarche. Karel pohlédl na policistu, který se zde mezi cizími lidmi, myslícími jen na sebe, měl starat o pořádek, a něco z jeho celkových starostí se přeneslo i na Karla. Nechtěl lhát a ruce držel pevně sepnuté za zády.

Ve vratech se objevil dozorce a zatleskal na znamení, že se nosiči zavazadel mají znovu dát do práce. Ti vylili kávovou sedlinu ze svých hrnků, zmlkli a potácivými kroky odcházeli do domu. "Takhle k ničemu nedojdeme," řekl policista a chtěl Karla uchopit za ruku. Karel bezděky ještě ucouvl, cítil, že se mu odchodem nosičů zavazadel otevřel volný prostor, otočil se a po několika velkých počátečních krocích se dal do běhu. Děti všechny najednou vykřikly a s roztaženými ručkami běžely několik kroků s ním. "Chyťte ho!" volal policista dlouhou, skoro prázdnou ulicí, a pravidelně vykřikuje ta slova, běžel za Karlem nehluchým během, prozrazujícím velkou sílu a cvik. Karel měl štěstí, že k pronásledování došlo v dělnické čtvrti. Dělníci nedrží s úřady. Karel běžel v prostředku jízdní dráhy, protože tam měl nejméně překážek, a viděl teď, jak se tu a tam na okraji chodníku zastavují dělníci a klidně ho pozorují, zatímco policista na ně volal své: "Chyťte ho!" a v běhu, chytře se drže rovného chodníku, na Karla neustále napřahoval hůlku. Karel měl malou naději a ztrácel ji skoro docela, když policista teď přímo ohlušujícím způsobem pískal, neboť se blížili k příčným ulicím, v nichž jistě také byly policejní hlídky. Karlovou výhodou bylo jediné lehké oblečení, letěl, či lépe řítil se ulicí, která se čím dál víc svažovala, jenže z roztržitosti, protože byl ospalý, často dělal příliš vysoké skoky, které byly zbytečné a ztrácel jimi čas. Ale kromě toho měl policista svůj cíl stále před očima a nemusel uvažovat, zato pro Karla byl přece běh vlastně vedlejší věcí, musel uvažovat, volit mezi různými možnostmi, stále znovu se rozhodovat. Měl trochu zoufalý plán vyhnout se zatím příčným ulicím, protože člověk nemohl vědět, co se v nich skrývá, možná že by tam vběhl rovnou na strážnici; chtěl se, pokud to půjde, držet této do daleka přehledné ulice, vyústějící až hluboko dole na most, který se hned zase ztrácel ve vodním a slunečném oparu. Když se takto rozhodl, chtěl se zrovna vzchopit k rychlejšímu běhu, aby obzvlášť rychle minul první příčnou ulici, když tu nedaleko před sebou spatřil policistu, jak cihá přitisknut k tmavé zdi domu stojícího ve stínu, připraven v pravém okamžiku po Karlovi skočit. Ted' nebylo jiné pomoci než ta příčná ulice, a když ho z té ulice dokonce kdosi docela klidně zavolal jménem - napřed mu to sice připadalo jako přelud, neboť už dlouhý čas mu hučelo v uších -, už déle neváhal. a aby policisty co nejvíc překvapil, otočil se na jedné noze a v pravém úhlu zahrnul do té ulice.

Sotva udělal dva skoky - na to, že byl zavolán jménem, už zase zapomněl, teď pískal i ten druhý policista, bylo vidět, co má ještě sil, vzdálení chodci v té příčné ulici jako by přidali do kroku -, tu po Karlovi z malých domovních dveří chmátla číši ruka a se zvoláním: "Nemluvit!" ho vtáhla do tmavé chodby. Byl to Delamarche, sotva popadal dech, tváře mu planuly, vlasy se mu lepily kolem hlavy. Župan si nesl pod paží a na sobě měl jen košili a spodky. Dveře, které nebyly vlastně dveřmi od domu, nýbrž byl to jen nenápadný postranní vchod, ihned zavřel a zamkl. "Okamžik," řekl pak, vztyčil hlavu, opřel se o stěnu a těžce dýchal. Karel mu ležel skoro v náruči a napůl v mdlobách tiskl tvář k jeho hrudi. "Tady běží ti pánové," řekl Delamarche a naslouchaje ukázal prstem na dveře. Vskutku teď kolem běželi ti dva policisté, jejich běh se v prázdné ulici rozléhal, jako když se buší ocelí do kamene. "Tebe to ale jaksepatří sebralo," řekl Delamarche Karlovi, který stále ještě lapal po dechu a nedokázal ze sebe slovo

vypravit. Delamarche ho opatrně posadil na zem, klekl si vedle něho, otřel mu několikrát čelo a pozoroval ho. "Teď už to půjde," řekl konečně Karel a namáhavě vstal. "Tak tedy jdeme," řekl Delamarche, který si znovu oblékl župan a strkal před sebou Karla, který měl hlav slabostí ještě skloněnou. Občas Karlem zatřásl, aby ho vzpružil. "Ty že jsi unavený?" řekl. "Mohl jsi přece běžet volně jako kůň, ale já jsem se musel krást tady těmi prokletými chodbami a dvory. Naštěstí jsem ale také běžec." Pyšně se rozpřáhl a udeřil Karla do zad. "Občas je takový závod s policií dobrým cvičením." "Byl jsem unavený, hned jak jsem začal běžet," řekl Karel. "Pro špatný běh není omluvy," řekl Delamarche. "Nebýt mne, už by tě dávno chytily." "Také si myslím," řekl Karel. "Jsem vám velice zavázán." "O tom není pochyby," řekl Delamarche.

Šli dlouhým, úzkým průchodem, vydlážděným tmavými hladkými kameny. Tu a tam se vpravo nebo vlevo objevilo schodiště nebo se otevřel průhled do jiného, většího průchodu. Dospělé lidi nebylo skoro vidět, jen děti si hrály na prázdných schodech. U jednoho zábradlí stála dívka a plakala, až se jí od slz leskl celý obličej. Sotva zpozorovala Delamarche, hned vyběhla do schodů, otevřenými ústy lapajíc po vzduchu, a uklidnila se až docela nahoře, když se častým otáčením přesvědčila, že za ní nikdo neběží a ani běžet nechce. "Tu jsem před chvílkou porazil," řekl Delamarche se smíchem a pohrozil jí pěstí, načež ona s křikem vyběhla ještě výš.

Také dvory, jimiž procházeli, byly skoro úplně opuštěné. Jen tu a tam tlačil před sebou obchodní sluha dvoukolák, nějaká žena čerpala u pumpy do konve vodu, listonoš kráčel klidným krokem přes celý dvůr, starý muž s bílými kníry seděl se skříženými nohama před zasklenými dveřmi a kouřil dýmku, před zasilatelstvím skládali bedny, odpočívající koně lhostejně otáčeli hlavy, muž v pracovním plášti dohlížel s papírem v ruce na veškerou práci, v jedné kanceláři bylo otevřené okno a nějaký úředník se odvrátil od psacího stolu, u něhož seděl, a zamyšleně hleděl ven, kde právě šli kolem Karel s Delamarchem.

"Klidnější končinu si nelze ani přát," řekl Delamarche. "Navečer je několik hodin velký hluk, ale přes den je to tu báječné." Karel přikývl, jemu se zdálo, že je tam až příliš velký klid. "Ani bych nemohl jinde bydlet," řekl Delamarche, "jelikož Brunelda absolutně nesnáší hluk. Znáš Bruneldu? Však ji uvidíš. Rozhodně ti doporučuji, aby sis počínal co nejtíšeji."

Když došli ke schodům vedoucím k Delamarchovu bytu, byl automobil už pryč a chlapík s rozežraným nosem hlásil, že vynesl Robinsona do schodů, a nijak se nedivil, že se Karel znovu objevil. Delamarche mu pouze přikývl, jako by to byl jeho sluha, který splnil samozřejmou povinnost, a vlek s sebou do schodů Karla, který trochu otálel a hleděl na sluncem ozářenou ulici. "Hned jsme nahoře," řekl Delamarche několikrát, když stoupali do schodů, ale jeho předpověď ne a ne se splnit, ustavičně se na jedny schody napojovaly další, pouze neznatelně měnily směr. Jednou se Karel dokonce zastavil, vlastně ani ne únavou, ale proto, že proti délce těch schodů se cítil bezbranný. "Byt je sice hodně vysoko," řekl Delamarche, když šli dál, "ale i to má své výhody. Velice zřídka se vychází z domu, člověk je celý den v županu, máme to velice útulné. Samozřejmě že do té výšky nechodí ani návštěvy." Odkud by také měly ty návštěvy chodit, říkal si Karel.

Konečně se na odpočívadle před zavřenými dveřmi bytu objevil Robinson, a tak byli na místě; ani zde schody ještě nekončily, nýbrž vedly v přítmí dál a nic jako by nenaznačovalo, že budou brzy u konce. "Vždyť jsem si to myslel," řekl Robinson tiše, jako by ho dosud trápily bolesti. "Delamarche ho přivede! Rossmanne, co by sis počal bez Delamarche!" Robinson tam stál ve spodním prádle a snažil se, jak to jen šlo, zabalit do malé přikrývky, kterou mu dali s sebou v hotelu Occidental, bylo nepochopitelné, proč nejde do bytu, místo aby se tu zesměšňoval před lidmi, kteří třeba půjdou kolem. "Ona spí?" zeptal se Delamarche. "Myslím, že ne," řekl Robinson, "ale přece jsem raději počkal, až přijdeš." "Napřed se musíme podívat, jestli spí," řekl Delamarche a sehnul se ke klíčové dírci. Dlouho se tou dírkou díval, všelijak přitom otáčel hlavou, potom se narovnal a řekl: "Není ji dobře vidět, roleta je stažená. Sedí na pohovce, možná že spí." "Copak je nemocná?" zeptal se Karel, neboť Delamarche tu stál, jako by prosil o radu. Teď se ale zase on zeptal ostrým tónem: "Nemocná?" "Vždyť on ji nezná," řekl na omluvu Robinson.

O několik dveří dál vyšly na chodbu dvě ženy, otíraly si ruce o zástěry, hleděly na Delamarche a Robinsona a podle všeho se o nich bavily. Z jedné dveří vyskočila ještě docela mladá dívka s lesklými plavými vlasy, vmáčkla se mezi ty dvě ženy a zavěsila se do nich.

"To jsou protivné ženské," řekl Delamarche tiše, avšak zřejmě jen s ohledem na spící Bruneldu, "co nejdřív je udám na policii a budu od nich mít léta pokoj. Nedívej se tam," zasyčel pak na Karla, který v tom neviděl nic zlého, bude-li se na ty ženy dívat, když už musí na chodbě čekat, až se Brunelda probudí. A zlostně vrtěl hlavou, jako že ho Delamarche nemá co napomínat, a aby to dal ještě jasněji najevo, chtěl k ženám přistoupit, ale vtom ho Robinson podržel za rukáv se slovy: "Rossmanne, dej si pozor," a když se děvče hlasitě rozesmálo, Delamarche, jehož podráždil už Karel, to tak rozlítlo, že se proti ženám prudce rozběhl, rozhazuje rukama i nohama, a ty zmizely každá ve svých dveřích, jako by je odvál vítr. "Tak zde musím občas čistit chodby," řekl Delamarche, když se dlouhým krokem vracel; vtom si vzpomněl, jak se mu prve Karel postavil na odpor, a řekl: "Od tebe ale očekávám docela jiné chování, jinak bys mohl se mnou zažít ošklivé věci."

Vtom zavolal z pokoje tázavý hlas měkkým, unaveným tónem: "Delamarche?" "Ano," odpověděl Delamarche a mile pohlédl na dveře, "můžeme jít dál?" "Nu ano," ozvalo se a Delamarche otevřel pomalu dveře, ale nejdřív ještě zavadil pohledem o ty dva, kteří čekali za ním.

Vešlo se do naprosté tmy. Závěs balkónových dveří - okno tam nebylo - byl spuštěn až k zemi a jen málo prosvítal, mimoto však k zatemnění místnosti velice přispívalo i to, že byla přeplněna nábytkem a rozvěšeným šatstvem. Vzduch byl dusný a bylo přímo cítit prach, který se zde usadil v koutech, kam zřejmě žádná ruka nedosáhla. Když Karel vstoupil, první, čeho si všiml, byly tři skříně postavené těsně za sebou.

Na pohovce ležela žena, která se prve dívala dolů z balkónu. Červené šaty se jí dole trochu skroutily a velkým cípem visely až na zem, nohy jí bylo vidět skoro až ke kolenům, měla na sobě tlusté bílé vlněné punčochy, střevice neměla. "To je horko, Delamarchi," řekla, odvrátila tvář od stěny, měla ruku nedbale nataženou směrem k Delamarchovi, který ji uchopil a políbil. Karel hleděl jen na její dvojitou bradu, která se při otočení hlavy rovněž odkulila. "Mám snad dát vyhnout závěs?" zeptal se Delamarche. "Jen to ne," řekla se zavřenýma očima a úplně zoufale, "vždyť pak to bude ještě horší." Karel přistoupil k nohám pohovky, aby si ženu důkladněji prohlédl, divil se jejím steskům, neboť nebylo žádné zvláštní horko. "Počkej, udělám ti trochu větší pohodlí," řekl Delamarche úzkostlivě, rozepnul nahoře u krku několik knoflíků a rozhalil šaty, takže krk a hrud' až po ňadra se uvolnily a objevil se jemný, nažloutlý krajkový lem košile. "Kdo je to?" řekla žena najednou a ukázala prstem na Karla, "proč se na mě tak upřeně dívá?" "Začínáš se brzy mít k světu," řekl Delamarche a Karla odstrčil, zatímco ženu chlácholil slovy: "To je jenom ten chlapec, kterého jsem přivedl, aby tě obsluhoval." "Ale já přece nikoho nechci," zvolala, "proč mi vodiš do bytu cizí lidi?" "Ale vždyť si celý čas přeješ posluhu," řekl Delamarche a poklekl na pohovce, ačkoli byla velice široká, nebylo vedle Bruneldy kousíček místa. "Ach Delamarchi, ty mně ne a ne porozumět." "Tak to ti tedy skutečně nerozumím," řekl Delamarche a vzal její tvář do dlaní. "Ale vždyť se nic nestalo, jestli chceš, půjde okamžitě pryč." "Když už zde jednou je, ať tu zůstane," řekla teď zase a Karel, přitom jak byl unavený, byl jí tak vděčný za ta slova, která možná ani nebyla míněna přátelsky, že nepřestává neurčitě myslet na ty nekonečné schody, po nichž by teď byl možná zase musel hned sejít, překročil Robinsona, pokojně spícího na jeho příkrývce, a třebaže Delamarche zlostně rozhazoval rukama, řekl: "V každém případě vám děkuji, že mě zde ještě chvíli necháte. Už nějakých čtyřadvacet hodin jsem nespal, přitom jsem měl dost práce a všelijakého rozčilování. Jsem strašně unavený. Ani pořádně nevím, kde jsem. Ale až se několik hodin prospím, můžete mě bez jakýchkoli dalších ohledů poslat pryč a já rád půjdu." "Můžeš tu vůbec zůstat," řekla žena a ironicky dodala: "Místa tu přece máme habaděj, jak vidíš." "Musíš tedy odejít," řekl Delamarche, "nepotřebujeme tě." "Ne, ať zůstane," řekla žena znovu, teď vážně. A Delamarche řekl Karlovi, jako by plnil to přání: "Tak už si někde lehni." "Může si lehnout na záclony, ale musí si zout boty, aby nic nepotřhal." Delamarche ukázal Karlovi místo, které měla na mysli. Mezi dvěma a třemi skříněmi byla naházena velká hromada nejrůznějších záclon. Kdyby se byly všechny pravidelně složily, dospod položily ty těžké a dál navrch ty lehčí, a kdyby se konečně vytáhla různá prkna a dřevěné kroužky, zastrčené do té hromady, vzniklo by jakés takés lůžko, takhle to byla jen houpající se a klouzající hmota, na kterou si však Karel přesto okamžitě lehl, neboť byl příliš unavený, aby se zvláště připravoval na spaní, a také s ohledem na své hostitele musel dávat pozor, aby nedělal velké okolky.

Už vlastně skoro spal, když uslyšel hlasitý výkřik, zvedl se a viděl, jak Brunelda sedí zpřímá na pohovce,

rozvívá náruč a objímá Delamarche, klečícího před ní. Karlovi byla ta podívaná trapná, znova si lehl, zabořil se do záclon a chtěl pokračovat ve spánku. Zdálo se mu, že tu zřejmě nevydrží ani dva dny, o to nutnější však bylo nejdřív se pořádně vyspat, aby se pak, až bude plně při smyslech, mohl rychle a správně rozhodnout.

Ale Brunelda už zpozorovala Karlovy únavou vytřeštěné oči, které ji už jednou vylekaly, a zvolala:

"Delamarchi, já to tu horkem nevydržím, já hořím, musím se svléknout, musím se vykoupat, pošli ty dva ven z pokoje, kam budeš chtít, na chodbu, na balkón, jen ať už je nevidím. Člověk je ve svém vlastním bytě a ustavičně je rušen. Kdybych byla s tebou sama, Delamarchi! Ach bože, oni jsou pořád ještě tady! Jak se tu ten nestyda Robinson v přítomnosti dámy protahuje ve spodním prádle! A jak si ten cizí mladík, který se na mě před chvilkou úplně divoce díval, znovu lehl, aby mě oklamal! Jen pryč s nimi, Delamarchi, jsou mi na obtíž, tíží mě na prsou, jestli teď zahynu, bude to kvůli nim."

"Hned budou venku, jen už se svlékej," řekl Delamarche, šel k Robinsonovi, položil mu nohu na prsa a zatřásl jím. Zároveň zavolal na Karla: "Rossmanne, vstávat! Musíte oba na balkón! A běda vám, jestli přijdete dovnitř dřív, než vás zavoláme! A teď honem, Robinsone," - přitom zatřásl Robinsonem silněji -, "a ty, Rossmanne, dej pozor, abych si nedošlápl i na tebe -" přitom dvakrát hlasitě zatleskal. "To to trvá!" zvolala na pohovce Brunelda, seděla se široce roztaženými nohama, aby její nesmírně tlusté tělo mělo víc místa, jen s největší námahou, za velkého funění a častého odpočívání se dokázala tak sehnout, aby chytila punčochy za horní konec a trochu si je stáhla, docela sundat je nedokázala, o to se musel postarat Delamarche, na něhož teď netrpělivě čekala.

Celý otupělý únavou slezl Karel z hromady a šel pomalu k balkónovým dveřím, kus záclonoviny se mu omotal kolem nohy a on ho lhostejně vlácel s sebou. V roztržitosti řekl dokonce, když šel kolem Bruneldy: "Přeji dobrou noc" a prošel pak na balkón kolem Delamarche, který poodhrnul závěs u balkónových dveří. Hned za Karlem šel Robinson, asi neméně ospalý, neboť si pro sebe bručel: "Pořád tu člověka sužují! Nepůjdu na balkón, když nepůjde i Brunelda." Ale přes toto ujišťování se nebránil a vyšel ven, kde si hned lehl na kamennou podlahu, jelikož Karel už klesl do lenošky.

Když se Karel vzbudil, byl už večer, na obloze už svítily hvězdy, za vysokými domy na protější straně ulice stoupal měsíční svit. Teprve když se trochu rozhlédl po neznámé končině, když se trochu nadýchal chladného, osvěžujícího vzduchu, uvědomil si Karel, kde je. Jak jen byl neprozřetelný, vůbec nedbal na rady vrchní kuchařky, na Terezino varování, na své vlastní obavy, teď tu klidně sedí na Delamarchově balkóně, a dokonce tu půl dne prospal, jako by zde za závěsem nebyl Delamarche, jeho velký nepřítel. Na zemi se válel líný Robinson a tahal Karla za nohu, patrně ho tímto způsobem i vzbudil, neboť řekl: "Ty máš spaní, Rossmanne! To je to bezstarostné mládí. Jakkoli dlouho chceš ještě spát? Já bych tě teď ještě klidně nechal spát, ale za prvé se tady na zemi příliš nudím a za druhé mám velký hlad. Prosím tě, vstaň na chvíli, schoval jsem si tu dole v lenošce něco k jídlu, rád bych si to vyndal. Dostaneš pak taky trochu." A Karel vstal a díval se teď, jak Robinson nevstává, ale převaluje se na břicho a nataženými rukama vytahuje zpod lenošky postříbřenou misku, do jaké se třeba ukládají navštívenky. Na té misce však ležela půlka úplně černého salámu, několik tenkých cigaret, otevřená, ale ještě skoro plná krabička sardinek, zalitých olejem, a spousta bonbónů, většinou rozmačkaných a slepených v kouli. Pak se objevil ještě velký kus chleba a jakási láhev od voňavky, v níž však patrně bylo něco jiného než voňavka, neboť Robinson na ni ukázal se zvláštním zadostučiněním a vzhůru na Karla zamlaskal. "Vidiš, Rossmanne," řekl Robinson, zatímco polykal jednu sardinku za druhou a tu a tam si utřel ruce od oleje do vlněného šátku, jež Brunelda zřejmě zapomněla na balkóně. "Vidiš, Rossmanne, takhle si člověk musí schovávat jídlo, když nechce umřít hladu. Víš, já jsem nadobro odstrčený. A když s člověkem v jednom kuse nakládají jako se psem, myslí si nakonec, že skutečně je pes. Dobře, že jsi tady, Rossmanne, aspoň mám s kým promluvit. Vždyť v domě se mnou nikdo nemluví. Nenávidí nás. A všechno kvůli Bruneldě. Je to ovšem nádherná žena. Ty -" a pokynul Karlovi, aby se k němu sklonil a on mu mohl zašeptat - "jednou jsem ji viděl nahou. Ó!" - a při vzpomínce na tu slast začal Karlovi tisknout nohy a bušit do nich, až Karel vykřikl: "Robinsone, ty ses snad zbláznil," popadl ho za ruce a odstrčil.

"Když ty jsi ještě dítě, Rossmanne," řekl Robinson, vytáhl zpod košile dýku, kterou nosil zavěšenou na krku, sundal z ní pouzdro a rozkrájel tvrdý salám. "Musíš se ještě mnohému přiučit. U nás jsi ale u pramene. Posad' se přece. Nechceš taky něco sníst? Inu, možná že dostaneš chuť, až se na mě budeš

dívat. Ani napít se nechceš? Ty ale nechceš čistě nic. A ani toho zvlášť mnoho nenamluvíš. Jenže je úplně jedno, s kým je člověk na balkóně, jen když tu vůbec někdo je. Jsem totiž na balkóně hodně často. V tom si Brunelda libuje. Stačí, když ji něco napadne, jednou je jí zima, jindy horko, jednou chce spát, jindy se chce učesat, jednou si chce povolit šněrovačku, jindy si ji chce utáhnout, a pak mě vždycky pošlou na balkón. Někdy opravdu udělá to, co říká, ale většinou jen leží na pohovce tak jako předtím a nehýbá se. Dřív jsem kolikrát poodhrnul závěs a díval se dovnitř, ale od té doby, co mě jednou při takové příležitosti Delamarche několikrát švihl bičem do obličeje - vidíš tu modřinu? - vím dobře, že nechtěl, ale udělal to jen na Bruneldinu prosbu - neodvažuji se už nahlížet dovnitř. A tak potom ležím tady na balkóně a nemám žádné povyražení kromě jídla. Předevčírem, jak jsem tu večer tak sám ležel, tehdy jsem na sobě měl ještě své elegantní šaty, o ty jsem bohužel přišel v tvém hotelu - ti psi, servou člověku z těla drahé šaty! - jak jsem tu tedy tak sám ležel a díval se dolů skrz zábradlí, bylo mi ze všeho tak smutno a dal jsem se do breku. Tu ke mně náhodou, ani jsem to hned nezpозoroval, vyšla ven Brunelda v těch červených šatech - ty jí přece ze všeho nejlíp sluší - chvilku se na mě dívala a nakonec řekla: „Proč pláčeš, Robinsonku?“ Pak nadzvedla šaty a lemem mi utřela oči. Kdo ví, co by byla ještě udělala, kdyby na ni vtom nezavolal Delamarche a nemusela hned zas jít do pokoje. Samozřejmě jsem si myslel, že teď je řada na mně, a zeptal jsem se přes závěs, jestli už smím do pokoje. A co myslíš, že Brunelda řekla? „Ne!“ řekla a řekla: „Co tě to napadá?“

„Proč tu tedy zůstáváš, když se s tebou tak zachází?“ zeptal se Karel.

„Promiň, Rossmanne, neptáš se zrovna chytře,“ odpověděl Robinson. „Však i ty tu ještě zůstaneš, i když se s tebou bude zacházet ještě hůř. Ostatně se mnou se vůbec nezachází tak zle.“

„Ne,“ řekl Karel, „já určitě odejdu, a pokud možno ještě dnes večer. Nezůstanu u vás.“

„Jakpak to chceš zařídit, abys například dnes večer odešel?“ zeptal se Robinson, vykrojil z chleba střídu a pečlivě ji namácel do oleje v krabičce se sardinkami. „Jak chceš odejít, když nesmíš ani dovnitř do pokoje?“

„Pročpak nesmíme dovnitř?“

„Inu, dokud se nezvone zvonek, nesmíme dovnitř,“ řekl Robinson a pojídal dokořán otevřenými ústy mastný chléb, přitom jednou rukou zachycoval olej kapající z chleba a chvílemi namácel zbylý chléb do dlaně, sloužící jako rezervoár. „Všechno je tu teď přísnější. Nejdřív zde byl jen tenký závěs, sice skrz něj nebylo vidět, ale večer se přece rozeznaly obrysy. To bylo Bruneldě nepříjemné, a tak jsem musel udělat závěs z jednoho jejího divadelního pláště a zavěsit ho sem místo starého závěsu. Teď už není vidět vůbec nic. Pak jsem se dřív směl vždycky zeptat, jestli už smím dovnitř, a podle okolností se mi odpovědělo „ano“ nebo „ne“, ale pak jsem toho asi příliš využíval a ptal se příliš často, Brunelda to nesnášela - je přes svou tloušťku velice slabá, má často bolesti hlavy a skoro pořád dnu v nohou - a tak se rozhodlo, že se už nesmím ptát, nýbrž že se zazvoní na stolní zvonek, až budu moci dovnitř. To je takové zvonění, že mě to vzbudí i ze spaní - měl jsem tu jednou pro zábavu kočku, tu to zvonění tak vystrašilo, že utekla a už se nevrátila. Tak dnes se dosud nezvonilo - když se totiž zazvoní, tak nejenže smím, nýbrž musím dovnitř - a když se někdy nezvoní tak dlouho, může to ještě hodně dlouho trvat.“

„Ano,“ řekl Karel, „ale co platí pro tebe, nemusí přece ještě platit pro mne. Vůbec něco takového platí jen pro toho, kdo si to nechá líbit.“

„Ale,“ zvolal Robinson, „pročpak by to nemělo platit i pro tebe? Samozřejmě že to platí i pro tebe. Jen tu se mnou klidně počkej, až se zazvoní. Pak si můžeš zkusit, jestli se odtud dostaneš.“

„Proč tedy odtud vlastně neodejdeš? Jen proto, že Delamarche je, nebo lépe byl, tvůj přítel? Je tohle nějaký život? Nebylo by to lepší v Butterfordu, kam jste nejdřív chtěli? Nebo i v Kalifornii, kde máš přátele?“

„Ano,“ řekl Robinson, „to nemohl nikdo tušit.“ A než začal dál vyprávět, řekl ještě: „Na tvé zdraví, Rossmanne,“ a dlouze se napil z láhve od voňavky. „Tenkrát, když jsi nás tak sprostě nechal na holičkách, byli jsme na tom tuze špatně. Žádnou práci jsme první dny nesehnali, Delamarche ostatně žádnou práci nechtěl, sice by ji byl dostal, ale posílal pořád jen mě, abych ji sháněl, a já nemám štěstí. On se jen tak potuloval, ale byl už skoro večer a on přinesl jen dámskou peněženku, byla sice velice pěkná, z perel, teď ji daroval Bruneldě, ale skoro nic v ní nebylo. Pak řekl, abychom šli žebrať po bytech, při té příležitosti se samozřejmě najde leccos, co se hodí, tak jsme šli žebrať a já jsem přede dveřmi do bytů

zpíval, aby to líp vypadalo. A jak už má Delamarche vždycky štěstí, stáli jsme teprve před druhým bytem, velice bohatým bytem v přízemí, a něco jsme nejdřív u dveří zazpívali kuchařce a sluhovi, když vtom jde po schodech nahoru dáma, které ten byt patří, právě Brunelda. Byla možná příliš sešněrovaná a nemohla těch pár schodů ani vyjít. Ale jak krásně vypadala, Rossmanne! Měla úplně bílé šaty a červený slunečník. Byla k nakousnutí. Byla k vypití. Ach bože, ach bože, ta byla krásná! Taková ženská! Ne, řekni mi jen, jak se může narodit taková ženská. Děvče a sluha jí samozřejmě hned běželi naproti a skoro ji vynesli nahoru. My stáli vpravo a vlevo ode dveří a salutovali jsme, to se tu tak dělá. Chvilku se zastavila, protože pořád ještě popadala dech, a teď nevím, jak se to vlastně stalo, nebyl jsem tím hladověním úplně při smyslech a ona byla právě zblízka ještě krásnější a ohromně široká v ramenou a všude tak pevná, jelikož měla zvláštní šněrovačku, mohu ti ji pak ve skříni ukázat - zkrátka trochu jsem se jí vzadu dotkl, ale úplně Lehce, víš, jen jsem se jí tak dotkl. To samozřejmě nelze připustit, aby se žebrák dotýkal bohaté dámy. Skoro to ani nebyl dotek, ale nakonec to přece jen dotek byl. Kdo ví, jak zle by to bylo dopadlo, kdyby mi Delamarche okamžitě nedal facku, a sice takovou facku, že jsem si hned musel držet oběma rukama tvář."

"Vy jste se navyváděli," řekl Karel, kterého ta příhoda upoutala, a sedl si na zem. "Tak to byla Brunelda?"

"No ovšem," řekl Robinson, "to byla Brunelda."

"Neříkal jsi jednou, že je zpěvačka?" zeptal se Karel.

"Ovšem že je zpěvačka, a velká zpěvačka," odpověděl Robinson, převaloval přitom na jazyku velkou kouli slepených bonbónů a kousek, který se mu dral z úst, cpal občas zase nazpátek. "Ale to jsme ovšem tenkrát ještě nevěděli, viděli jsme jen, že je to bohatá a velice jemná dáma. Dělal, jako by se nic nestalo, a možná že ani nic necítila, poněvadž jsem se jí opravdu dotkl jen konečky prstů. Ale v jednom kuse se dívala na Delamarche a on se jí zas - jak už to dovede - také díval zpřímá do očí. Nato mu řekla: 'Pojď na chvilku dovnitř,' a ukázala slunečníkem do bytu, kam měl Delamarche vstoupit před ní. Pak oba šli dovnitř a služebnictvo za nimi zavřelo dveře. Mě zapomněli venku, a tak jsem si říkal, že to nebude ani moc dlouho trvat, a sedl jsem si na schody, že na Delamarche počkám. Ale místo Delamarche vyšel ven sluha a přinesl mi celou mísu polévky, pozornost od Delamarche! řekl jsem si. Zatímco jsem jedl, sluha u mě ještě chvilku seděl a leccos mi o Bruneldě vypravoval, a tu jsem viděl, jaký význam pro nás návštěva u Bruneldy může mít. Brunelda byla totiž rozvedená, měla velký majetek a byla úplně samostatná. Její bývalý muž, majitel továrny na kakao, ji sice pořád ještě miloval, ale ona o něm nechtěla ani slyšet. Přicházel hodně často do bytu, vždy velmi elegantně oblečený, jako na svatbu - to je doslova a do písmene pravda, sám ho znám -, ale sluha se neodvážil Bruneldy zeptat, ačkoliv dostával tučné úplatky, jestli ho laskavě přijme, jelikož se už několikrát ptal a Brunelda mu pokaždé hodila do tváře to, co měla zrovna po ruce. Jednou dokonce velkou ohřívací láhev plnou vody a tou mu vyrazila přední zub. Ano, Rossmanne, to koukáš!"

"Odkud toho člověka znáš?" zeptal se Karel.

"Chodívá někdy taky nahoru," řekl Robinson.

"Nahoru?" Karel údivem zlehka udeřil rukou o zem.

"Můžeš se klidně divit," pokračoval Robinson, "sám jsem se divil, když mi to ten sluha tenkrát vypravoval. Jen si představ, když Brunelda nebyla doma, dával se ten člověk od sluhy zavést do jejích pokojů a pokaždé si vzal na památku nějakou drobnost a pokaždé tam pro Bruneldu něco velice drahého a krásného nechal a tomu sluhovi přísně zakázal říci, od koho to je. Ale jednou, když přinesl něco z porcelánu, co bylo - jak sluha říkal a já tomu věřím - přímo k nezaplacení, Brunelda to asi nějak poznala, shodila to okamžitě na zem, šlapala po tom, plivala na to a ještě ledacos jiného s tím dělala, takže sluha to stěží vynesl ven, jak se mu to hnusilo."

"Co jí to ten člověk udělal?" zeptal se Karel.

"To vlastně nevím," řekl Robinson. "Myslím si ale, že nic zvláštního, on sám to aspoň neví. Vždyť jsem s ním o tom už občas mluvil. Čeká na mne každý den tamhle na rohu ulice, když přijdu, musím mu vyprávět, co je nového, když nemohu přijít, počká půl hodiny a pak zas odejde. Byl to pro mne dobrý vedlejší výdělek, jelikož on za ty zprávy královsky platí, jenže od té doby, co se o tom dověděl Delamarche, musím mu všechno odevzdávat, a tak tam chodím méně často."

"Ale co chce ten člověk?" zeptal se Karel, "co jenom chce? Slyší přece, že ona ho nechce."

"Ano," povzdechl si Robinson, zapálil si cigaretu a vyfoukl vzhůru kouř, mávaje přitom zešířou rukou. Pak si to patrně rozmyslel a řekl: "Co je mi po tom? Vím jenom, že by za to dal mnoho peněz, kdyby směl tak ležet tady na balkóně jako my."

Karel vstal, opřel se o zábradlí a díval se dolů na ulici. Bylo už vidět měsíc, dolů do ulice však jeho světlo dosud nepronikalo. Ulice, ve dne tak prázdná, byla plná lidí, zvláště před vraty domů, všichni se pomalu, nemotorně pohybovali, košile mužů, světlé šaty žen slabě pronikaly ve tmě, všichni byli prostovlasí. Četné balkóny kolem byly teď vesměs obsazeny, seděly tam ve světle žárovky podle velikosti balkónu rodiny kolem malého stolu nebo jen v řadě na židlích anebo aspoň vystrkovaly hlavy z místností. Muži tu seděli rozkročení, nohy vystrčené mezi tyčemi zábradlí, a četli noviny, které se skoro dotýkaly země, nebo hráli karty, zdánlivě mlčky, ale tloukli přitom silně do stolů, ženy měly na klíně plno šití a jen občas se stačily krátce podívat po okolí nebo na ulici, plavovlasá útlá žena na sousedním balkóně v jednom kuse zívala, kroutila přitom očima a zvedla pokaždé před ústa kus prádla, který zrovna zašívala, i na nejmenších balkónech se děti dokázaly honit, což rodiče velmi obtěžovalo. Uvnitř mnoha pokojů stály gramofony a z nich se ozýval zpěv a orchestrální hudba, nikdo se o tu hudbu zvláště nezajímal, jen tu a tam dal otec rodiny pokyn a někdo zašel rychle do pokoje vyměnit desku. U některých oken bylo vidět naprosto nehybné dvojice milenců, u jednoho okna naproti Karlovi taková dvojice stála, mladý muž dívku objímal a rukou ji tiskl na prsou.

"Znáš někoho z těch lidí tady vedle?" zeptal se Karel Robinsona, který teď také vstal a měl kolem sebe kromě své příkrývky ovínutou ještě i příkrývku Bruneldinu, protože se chvěl zimou.

"Skoro nikoho. To je právě to zlé na mém postavení," řekl Robinson a přitáhl si Karla blíž k sobě, aby mu mohl šeptat do ucha, "jinak bych si právě teď nemohl zrovna stěžovat. Vždyť Brunelda prodala kvůli Delamarchovi všechno, co měla, a přestěhovala se s veškerým svým bohatstvím sem do toho předměstského bytu, aby se mu mohla zcela věnovat a aby ji nikdo nerušil, ostatně bylo to i Delamarchovo přání."

"A služebnictvo propustila?" zeptal se Karel.

"Přesně tak," řekl Robinson. "Kde by se tu také služebnictvo ubytovalo? Tihle sluhové jsou přece moc nároční páni. Jednou Delamarche u Bruneldy takového sluha jednoduše vyprovodil z pokoje fackami, létaly jedna za druhou, až byl ten člověk venku. Ostatní sluhové se s ním ovšem spojili a povykovali přede dveřmi, vtom vyšel Delamarche ven (já jsem tenkrát nebyl sluha, nýbrž domácí přítel, jenže jsem byl pohromadě se sluhy) a zeptal se: _Co chcete? Nejstarší sluha, jistý Isidor, nato řekl: _Vy s námi nemáte co mluvit, nám poroučí milostivá paní.' Jak asi pozoruješ, velice Bruneldu uctívali. Ale Bruneldě na nich nezáleželo a běžela k Delamarchovi, nebyla tehdy přece ještě tak těžká jako teď, přede všemi ho objala, políbila ho a nazvala ho _nejmilejším Delamarchem'. _A pošli přece už ty opičáky pryč,' řekla nakonec. Opičáci - to měli být sluhové, představ si, jak se přitom tvářili. Pak vzala Brunelda Delamarche za ruku a přiložila ji k peněženke, kterou nosila u pasu, Delamarche do ní sáhl a začal tedy sluhy vyplácet, Brunelda se výplaty zúčastnila jen tím, že u toho stála s otevřenou peněženkou u pasu. Delamarche do ní musel často sahát, neboť rozdával peníze, ale nepočítal je a nezkoumal, co se požaduje. Nakonec řekl: _Protože tedy se mnou nechcete mluvit, řeknu vám jen Bruneldiným jménem: Táhněte odsud, ale hned.' Tak byli propuštěni, bylo pak ještě několik procesů, Delamarche musel dokonce jednou k soudu, ale o tom nic bližšího nevím. Jen hned po odchodu sluhů řekl Delamarche Bruneldě: _Tak teď nemáš žádné služebnictvo?' Ona řekla: _Ale vždyť je tu Robinson.' Nato řekl Delamarche a klepl mi přitom na rameno: _Tak dobrá, budeš naším sluhou.' A Brunelda mě pak poplácala po tváři, jestli se najde příležitost, Rossmanne, nech se od ní taky někdy poplácat po tvářích, budeš se divit, jak je to krásné." "Stal ses tedy Delamarchovým sluhou?" řekl Karel, aby to shrnul.

Robinson z té otázky vycítil politování a odpověděl: "Jsem sluhou, ale jen málokdo si toho všimne. Vidíš, ty sám jsi to nevěděl, ačkoli přece jsi už nějakou chvilku u nás. Vždyť jsi viděl, jak jsem byl v noci u vás v hotelu oblečený. Měl jsem na sobě to nejhezčí z nejhezčího, chodí sluhové tak oblečení? Jenže věc je právě v tom, že nesmím často chodit pryč, musím být stále po ruce, však je v domácnosti stále co dělat. Jedna osoba přece na tolik práce nestačí. Jak sis snad všiml, stojí u nás v pokoji spousta věcí, co jsme při tom velkém stěhování zrovna nemohli prodat, vzali jsme s sebou. Mohlo se to ovšem rozdat, ale

Brunelda nic nerozdává. Představ si jen, jakou dalo práci vynést ty věci do schodů." "Robinsone, ty jsi to všecko vynesl?" zvolal Karel.

"Kdopak jiný?" řekl Robinson. "Byl tu ještě jeden pomocný dělník, taková mrcha líná, musel jsem většinu práce udělat sám. Brunelda stála dole u vozu, Delamarche nahoře přikazoval, kam se mají ty věci položit, a já jsem v jednom kuse běhal sem a tam. Trvalo to dva dny, hodně dlouho, že? Ale ty ani nevíš, kolik věcí tady v pokoji je, všechny skříně jsou plné a za skříněmi je vše napěchováno až ke stropu. Kdyby se bylo na tu dopravu najalo pár lidí, bylo to všecko brzy hotové, ale Brunelda to nechtěla svěřit nikomu kromě mne. To bylo sice moc pěkné, ale já jsem si tenkrát zničil na celý život zdraví, a co jiného jsem jinak měl než zdraví? Když se seabemín namáhám, tady a tady a tady mě píchá. Myslíš si, že by mě ti kluci v hotelu byli přemohli, ti třasořítkové - co jsou jiného? -, kdybych byl zdravý? Ale i kdyby mi scházelo co chtělo, Delamarchovi a Bruneldě slovo neřeknu, budu pracovat, dokud to půjde, a až už to nepůjde, lehnu a umřu a pak teprv, příliš pozdě, poznají, že jsem byl nemocný, a přesto jsem ustavičně dál pracoval a upracoval se v jejich službách k smrti. Ach Rossmanne," řekl nakonec a osušil si oči o rukáv Karlovy košile. Po chvíli řekl: "To ti není zima, stojíš tu jen tak v košili."

"Jdi, Robinsone," řekl Karel, "ty pořád pláčeš. Neřekl bych, že jsi tak nemocný. Vypadáš docela zdravě, ale protože neustále ležíš zde na balkóně, tak sis všelicos navymýšlel. Možná že tě občas píchne na prsou, to mám já také, to má kdekdo. Kdyby všichni lidé pro každou maličkost tak plakali jako ty, museli by tady plakat lidé na všech balkónech."

"Já to vím líp," řekl Robinson a utřel si teď oči cípem přikrývky. "Student, co bydlí vedle u bytné, která vařila i pro nás, řekl mi onehdy, když jsem vracel nádoby: _Poslyšte, Robinsone, nejste vy nemocný?_ Mám zakázáno s lidmi mluvit, a tak jsem tam nádoby jen položil a chtěl jsem odejít. Tu ke mně přistoupil a řekl: _Poslyšte, člověče, nepřehánějte to, vy jste nemocný._ _Ano, tak co mám tedy, prosím, dělat?_ zeptal jsem se. _To je vaše věc,_ řekl a otočil se. Ti ostatní tam u stolu se smáli, máme tady přece všude nepřátele, a tak jsem raději odešel."

"Tak ty věříš lidem, kteří si z tebe dělají blázny, a lidem, kteří to s tebou myslí dobře, nevěříš."

"Ale já přece musím vědět, jak mi je," rozčilil se Robinson, hned se však dal znovu do pláče.

"Ty právě nevíš, co ti schází, místo abys tu dělal Delamarchovi sluhu, měl by sis hledat nějakou pořádnou práci. Pokud mohu totiž soudit podle tvého vyprávění a podle toho, co jsem sám viděl, není to zde služba, nýbrž otroctví. To nemůže nikdo snést, to ti věřím. Ty si ale myslíš, že nesmíš Delamarche opustit, protože jsi jeho přítel. To je omyl, jestliže on nechápe, jak ubohý život vedeš, tak už vůči němu nemáš vůbec žádné závazky."

"Tak ty si skutečně myslíš, Rossmanne, že se zase vzpomatuju, když tady nechám té služby."

"Určitě," řekl Karel.

"Určitě?" zeptal se Robinson znovu.

"Zcela určitě," řekl Karel a usmál se.

"Tak to bych se mohl začít vzpomínávat hned," řekl Robinson a pohlédl na Karla.

"Jak to?" zeptal se Karel.

"No protože ty tady máš přece převzít moji práci," odpověděl Robinson.

"Kdopak ti to řekl?" zeptal se Karel.

"To je přece starý plán. Vždyť se o tom mluví už několik dní. Začalo to tím, že mi Brunelda vyhubovala, protože pořádně neuklízím byt. Slíbil jsem samozřejmě, že dám všecko hned do pořádku. Teď je to ale velice těžké. Jak na tom jsem, nemohu například všude vlézt a vytřít prach, uprostřed pokoje už není k hnutí, a což teprve tam mezi nábytkem a zásobami. A když se chce všecko jaksepatří vyčistit, musí se přece také odsunout nábytek, a to mám dělat sám? Mimoto by se to vše muselo dělat úplně potichu, poněvadž přece Brunelda, která skoro nevychází z pokoje, nesmí být rušena. A tak jsem sice slíbil, že vše uklidím, ale ve skutečnosti jsem to neuklidil. Když si toho Brunelda všimla, řekla Delamarchovi, že to takhle dál nejde a že se musí přijmout ještě jeden pomocník. _Já nechci, Delamarchi,_ řekla, _abys mi jednou vyčítal, že jsem dobře nevedla domácnost. Sama nemohu namáhavou práci dělat, to přece uznáš, a Robinson nestačí, zpočátku byl tuze čilý a všeho si všímal, ale teď je v jednom kuse unavený a sedí většinou někde v koutě. Jenže pokoj s tolika věcmi, jako je ten náš, se sám do pořádku nedá._ Nato Delamarche přemýšlel, co by se tu dalo dělat, poněvadž jen tak někoho přijmout do takové domácnosti

samozřejmě nelze, ani na zkoušku ne, poněvadž nás přece ze všech stran pozorují. Jelikož jsem ale tvůj dobrý přítel a slyšel jsem od Renella, jak se v hotelu nadřeš, navrhl jsem tebe. Delamarche hned souhlasil, ačkoliv ses k němu tenkrát zachoval tak drze, a já jsem měl samozřejmě velkou radost, že ti tak mohu posloužit. Pro tebe je totiž tohle místo jako stvořené, jsi mladý, silný a šikovný, kdežto já už nestojím za nic. Jen ti chci říci, že dosud vůbec nejsi přijatý, jestli se nebudeš líbit Bruneldě, pak tě nepotřebujeme. Tak se jen vynasnaž, aby ses jí zalíbil, o to ostatní se už postarám já."

"A co budeš dělat ty, když já tu budu sluhou?" zeptal se Karel, cítil se zcela volný, přešlo ho první leknutí, které způsobilo to, co mu sdělil Robinson. Delamarche s ním tedy nemá horší úmysly, než že z něho udělá sluhu - kdyby byl měl horší úmysly, řečný Robinson by je určitě prozradil -, ale je-li tomu tak, pak si Karel troufá ještě dnes v noci odejít. Nikoho nelze nutit, aby přijal nějaké místo. A zatímco dřív měl Karel dost starostí, zda po svém propuštění z hotelu brzy dostane přijatelné a pokud možno dost slušné místo, připadalo mu nyní každé jiné místo dost dobré ve srovnání s tím, které mu je zde nabízeno a které je mu odporné, a byl by před tímto místem dal přednost i nouzi a nezaměstnanosti. Ale vysvětlit to Robinsonovi se ani nepokoušel, zvláště když Robinson je teď ve svém úsudku naprosto ovlivněn nadějí, že ho Karel zbaví břemene.

"Tak já ti napřed všechno vysvětlím," řekl Robinson a to, co říkal, doprovázel bezstarostnými pohyby rukou - lokty se opíral o zábradlí -, "a ukážu ti zásoby. Jsi vzdělaný a jistě máš hezké písmo, mohl bys tedy hned udělat soupis všech těch věcí, které tady máme. Brunelda si to už dávno přála. Jestli bude zítra dopoledne hezké počasí, poprosíme Bruneldu, aby si sedla na balkón, a my zatím budeme moci klidně pracovat v pokoji a nebudeme ji rušit. Na to totiž, Rossmanne, musíš dávat pozor především. Jen nerušit Bruneldu! Ona všechno slyší, asi má jako zpěvačka tak citlivé uši. Valíš například ven sud s kořalkou, co stojí za skříní, dělá to rámus, poněvadž sud je těžký a všude se tam povalují různé věci, takže ho nelze náraz vyvalit. Brunelda leží například klidně na pohovce a chytá mouchy, které ji vůbec moc obtěžují. Říkáš si tedy, že se o tebe nestará, a klidně si sud valíš. Ona pořád ještě klidně leží. Ale v okamžiku, kdy to vůbec nečekáš a kdy děláš nejmenší hluk, sedne si najednou zpříma, uhodí oběma rukama do pohovky, že ji samotnou není v prachu vidět - co jsme tady, tak jsem pohovku nevyklepal, ani nemohu, vždyť na ní ustavičně leží - a začne strašlivě křičet, jako chlap, a křičí tak celé hodiny. Zpívat jí sousedé zakázali, ale křičet jí nikdo zakázat nemůže, křičet musí, ostatně teď k tomu dochází jen zřídka, já i Delamarche jsme teď moc opatrní. Vždyť jí to také moc škodilo. Jednou omdlela a já musel - Delamarche byl zrovna pryč - dojít pro toho studenta od vedle, ten ji postříkal nějakou tekutinou z velké láhve, také to pomohlo, ale ta tekutina nesnesitelně páchla, ještě teď je to cítit, když se přičichne k pohovce. Student je určitě náš nepřítel jako všichni tady, ty si musíš taky na všechny dávat pozor a s nikým si nic nezačínat."

"Ty, Robinsone," řekl Karel, "to je ale těžká služba. To jsi mě doporučil na pěkné místo."

"Nedělej si starosti," řekl Robinson a se zavřenýma očima zavrtěl hlavou, aby rozptýlil všechny možné Karlovy obavy, "to místo má i výhody, jaké ti žádné jiné místo nemůže poskytnout. Jsi ustavičně v blízkosti dámy, jako je Brunelda, spíš s ní někdy ve stejném pokoji, už to s sebou nese různé příjemné věci, jak si dovedeš představit. Budeš bohatě placen, peněz je tu spousta, já jsem jako Delamarchův přítel nedostával nic, jen když jsem si vyšel, dala mi Brunelda vždycky něco na cestu, ale ty budeš samozřejmě placen jako jiný sluha. Vždyť také nic jiného nejsi. Nejdůležitější pro tebe ale je, že ti tu službu velice ulehčím. Napřed nebudu samozřejmě dělat nic, abych se vzpamatoval, ale jak se jen trochu vzpamatuju, můžeš se mnou počítat. Vlastní obsluhu Bruneldy si vůbec ponechám, tedy česání a oblékání, pokud si to nevezme na starost Delamarche. Ty budeš mít na starosti jen úklid pokoje, pochůzky a těžší domácí práce."

"Ne, Robinsone," řekl Karel, "to vše mě neláká."

"Nedělej hlouposti, Rossmanne," řekl Robinson Karlovi docela zblízka do tváře, "nepromarni krásnou příležitost. Kdepak hned seženeš místo? Kdo tě zná? Koho znáš ty? My, dva chlapi, kteří jsme už mnoho zažili a máme velkou zkušenost, jsme běhali celé týdny, ale práci jsme nesehnali. Není to lehké, je to dokonce zoufale těžké."

Karel přikývl a divil se, jak rozumně dokáže Robinson také mluvit. Pro něho ovšem tyto rady neplatí, on zde nesmí zůstat, ve velkém městě se pro něho snad ještě místo najde, po celou noc, to ví, jsou

všechny hostince přeplněné, je potřeba, aby někdo hosty obsluhoval, v tom on už teď má cvik, však se rychle a nenápadně do některého podniku vetře. Zrovna v protějším domě byl dole malý hostinec a ozývala se z něho hlučná hudba. Hlavní vchod byl zakryt jen velkým žlutým závěsem, který občas povlával do ulice, protože se do něho mohutně opíral průvan. Jinak ovšem bylo teď na ulici mnohem klidněji. Na většině balkónů byla tma, jen v dálce bylo ještě tu a tam vidět osamocené světlo, ale sotva se na ně člověk chvilku zadíval, lidé se tam zvedli, a zatímco se hmuli zpět do bytu, sáhl některý muž po žárovce, krátce pohlédl na ulici a pak jako poslední, kdo zůstal na balkóně, světlo zhasil.

Teď už ale začíná noc, říkal si Karel, když tu zůstanu ještě déle, už k nim budu patřit. Otočil se, aby odhrnul závěs na dveřích bytu. "Co chceš?" řekl Robinson a stoupl si mezi Karla a závěs. "Pryč chci," řekl Karel, "pusť mě, pusť mě!" "Nechceš je přece rušit," zvolal Robinson, "co tě to jen napadá." A položil Karlovi paže kolem krku, celou vahou se na něj pověsil, nohama sevřel Karlovy nohy a strhl ho tak v mžiku na zem. Ale Karel se mezi liftboyi naučil trochu prát, a tak udeřil Robinsona pěstí pod bradu, ale slabě a velice šetrně. Robinson dal ještě Karlovi rychle a zcela bezohledně kolenem prudký úder do břicha, ale pak začal s oběma rukama u brady tak hlasitě brečet, že nějaký muž ze sousedního balkónu divoce zatleskal a rozkázal: "Ticho!" Karel ještě chvilku tiše ležel, aby přemohl bolest, kterou mu způsobil Robinsonův úder. Jen otočil obličej k závěsu, visícímu klidně a ztěžka před pokojem, v němž byla zřejmě tma. Podle všeho už nikdo v pokoji není, možná že si Delamarche s Bruneldou vyšli ven a Karel je už docela volný. Robinsona, který se vskutku chová jako hlídací pes, se přece nadobro zbavil.

Tu se v dálce z ulice ozval přerušovaný zvuk bubnů a trubek. Jednotlivé výkřiky mnoha lidí se brzy spojily v hromadný křik. Karel otočil hlavu a spatřil, jak všechny balkóny znovu ožívají. Pomalu se zvedl, nemohl se úplně narovnat a musel se ztěžka přitisknout k zábradlí. Dole po chodnících pochodovali dlouhým krokem mladíci se zvednutými pažemi, ve zdvižených rukou čepice, tváře otočené nazpět. Jízdní dráha byla ještě volná. Někteří mávali lampióny na vysokých tyčích, zahalenými žlutavým kouřem. Právě se ve světle objevili bubeníci a trubači v širokých řadách a Karel žasl, co jich je, vtom za sebou uslyšel hlasy, otočil se a viděl, jak Delamarche zvedá těžký závěs a potom jak ze tmy pokoje vychází Brunelda v červených šatech, s krajkovým přehozem kolem ramen, s tmavým čepečkem na vlasech, patrně neučesaných a jen tak načebraných, jejichž konečky tu a tam vykukovaly. V ruce držela malý rozevřený vějíř, neovívala se jím však, nýbrž pevně jej k sobě tiskla.

Karel se u zábradlí odsunul stranou, aby těm dvěma uvolnil místo. Jistě ho nikdo nebude nutit, aby zde zůstal, a i kdyby se Delamarche o to pokusil, Brunelda Karla hned propustí, když ji poprosí. Vždyť ho nemůže ani cítit, jeho oči ji děsí. Ale když udělal krok ke dveřím, přece to zpozorovala a řekla:

"Kampak, chlapečku?" Karla zmrazil Delamarchův přísný pohled a Brunelda si ho přitáhla k sobě.

"Copak se nechceš dívat na ten průvod dole?" řekla a přistrčila ho před sebou k zábradlí. "Víš, o co jde?" slyšel Karel za sebou její hlas a udělal bezděčný pohyb, aby se vymanil z jejího sevření, ale bez úspěchu. Smutně hleděl dolů na ulici, jako by tam byl nejhlubší důvod jeho smutku.

Delamarche stál nejdřív se založenýma rukama za Bruneldou, pak běžel do pokoje a donesl Bruneldě divadelní kukátko. Dole se za hudebníky objevila hlavní část průvodu. Na ramenou obrovitého muže seděl pán, z něhož nebylo z té výšky vidět nic jiného než matně lesklou pleš, nad níž držel vysoko zvednutý cylindr a vytrvale zdravil. Kolem něho nesli cedule, zřejmě dřevěné, které se z balkónu zdály úplně bílé; bylo to zařízeno tak, že ty plakáty se ze všech stran doslova opíraly o toho pána, který uprostřed mezi nimi vysoko vynikal. Jelikož vše bylo v pohybu, zeď z plakátů se ustavičně bortila a také se ustavičně znovu vytvářela. V širším okruhu kolem toho pána byla celá široká ulice, i když, pokud se dalo v té tmě odhadnout, ne zrovna daleko, zaplněna pánovými přívrženci, kteří vesměs tleskali a táhlým zpěvem vyvolávali nejspíš jméno toho pána, jméno docela krátké, ale nesrozumitelné. Někteří, obrátě rozestavení v davu, měli automobilové svítilny s velice silným světlem, jimiž osvětlovali domy po obou stranách ulice pomalu nahoru a dolů. Ve výšce, kde byl Karel, světlo už nerušilo, ale na dolních balkónech bylo vidět, jak si lidé, kteří jím byli zasaženi, honem rukama zakrývají oči.

Delamarche se na Bruneldinu prosbu dotazoval lidí na sousedním balkóně, co ten průvod má znamenat. Karel byl trochu zvědav, zda a jak mu odpovědí. A vskutku Delamarche se musel zeptat třikrát, ale odpověď nedostal. Už se nebezpečně nakláněl přes zábradlí, Brunelda lehce zadupala, jak se na sousedy zlobila, Karel ucítil její koleno. Nakonec přišla jakási odpověď, ale současně se všichni na tom balkóně,

který byl přeplněn lidmi, dali do hlasitého smíchu. Nato na ně Delamarche cosi zakřičel tak hlasitě, že by byli všichni kolem jistě s údivem zbystřili sluch, kdyby v tu chvíli nebylo v celé ulici tolik hluku. Rozhodně to způsobilo, že smích nepřírozeně brzy ustal.

"Zítra se bude v našem okrese volit soudce a ten, co ho dole nesou, je kandidátem," řekl Delamarche a naprosto klidný se vrátil k Bruneldě. "Ne," zvolal pak a poplácal Bruneldu mazlivě po zádech, "my už ani nevíme, co se ve světě děje!"

"Delamarchi," řekla Brunelda vracejíc se k chování sousedů, "jak ráda bych se přestěhovala, kdyby to nebylo tak namáhavé. Nemohu si to ale bohužel dovolit." A neklidně a roztržitě si pohrávala s Karlovou košilí, velice přitom vzdychala a Karel se znovu a znovu pokud možno nenápadně snažil ty malé tlusté ručičky odstrčit, což se mu také snadno dařilo, neboť Brunelda nemyslela na něho, zabývala se úplně jinými myšlenkami.

Ale také Karel na Bruneldu brzy zapomněl a snášel trhu jejích paží na svých ramenou, neboť ho velice zaměstnávalo to, co se dělo na ulici. Na příkaz skupinky gestikulujících mužů, kteří pochodovali hned před kandidátem a jejichž hovory byly asi obzvlášť důležité, neboť bylo vidět, jak se k nim ze všech stran naklánějí naslouchající tváře, průvod se nečekaně zastavil před hostincem. Jeden z těch vlivných mužů dal zvednutou rukou znamení, které platilo jak zástupu, tak i kandidátovi. Zástup zmlkl a kandidát, který se na ramenou muže, jenž ho nesl, několikrát snažil postavit a několikrát zase padl a posadil se, pronesl krátkou řeč, při níž zběsile mával cylindrem. Bylo to naprosto jasně vidět, neboť když mluvil, byly na něho namířeny všechny automobilové svítlny, takže se octl v prostředku jasné hvězdy.

Ted' už však bylo také vidět, jak se celá ulice o tu záležitost zajímá. Na balkónech obsazených přívrženci kandidátovy strany se lidé přidávali k vyzpěvování jeho jména a ruce natažené daleko přes zábradlí strojově tleskaly. Na ostatních balkónech, jichž bylo dokonce většina, se ozvalo silné vyzpěvování odpůrců, které ovšem nemělo jednotný účinek, poněvadž šlo o přívržence různých kandidátů. Zato všichni nepřátelé přítomného kandidáta se pak spojili ve sborovém pískotu, a dokonce byly leckde znovu puštěny gramofony. Mezi jednotlivými balkóny se vyřizovaly politické spory s podrážděním, které umocňovala noční hodina. Většina lidí byla už v nočních úborech a jen přes ramena měli přehozené pláště, ženy byly zahalené do velkých tmavých šátků, děti, kterých si nikdo nevšímal, lezly po okrajích balkónů, až z toho šel strach, a ve stále větším počtu vylézaly z tmavých pokojů, kde už spaly. Tu a tam házely obzvlášť horké hlavy po svých protivnících různé nerozeznatelné předměty, někdy dorazily k cíli, většinou však spadly na ulici, kde často vyvolaly zuřivý řev. Když se vůdcům dole rámus začal už zdát přílišný, bubeníci a trubači dostali příkaz zasáhnout a jejich břeskná, nekonečná znělka, hraná vši silou, přehlušila všechny lidské hlasy až nahoru ke střechám domů. A vždy úplně náhle přestali - bylo to skoro k neuvěření - a dav na ulici, zřejmě k tomu vycvičený, pak vyřvával do celkového ticha, které na okamžik nastalo, popěvek své strany - ve světle automobilových světilen bylo vidět, jak každý jednotlivec má dokořán otevřená ústa -, až potom protivníci, kteří se mezitím vzpamatovali, zakřičeli ze všech balkónů a oken desetkrát silněji než prve, a jak se aspoň zdálo z té výšky, stranu dole po jejím krátkém vítězství nadobro umlčeli.

"Jak se ti to líbí, chlapečku?" zeptala se Brunelda, která se těsně za Karlem otáčela sem a tam, aby kukátkem pokud možno všecko zhlédla. Karel odpověděl jen kývnutím. Mimochodem si všiml, jak Robinson horlivě vykládá Delamarchovi různé věci, zřejmě o Karlově chování, ale Delamarche tomu podle všeho nepřikládal žádný význam, neboť se levou rukou pravou objímal Bruneldu - neustále snažil Robinsona odstrčit. "Nechceš se podívat kukátkem?" zeptala se Brunelda a poklepala Karlovi na prsa, aby ukázala, že myslí jeho.

"Vidím dobře," řekl Karel.

"Jen to zkus," řekla, "uvidíš líp."

"Mám dobré oči," odpověděl Karel, "vidím vše." Nepocíťoval jako laskavost, nýbrž jako vyrušování, když mu přiložila kukátko k očím, a opravdu ted' neřekla nic než to jedno slovo: "Ty!", melodicky, ale výhrůžně. A už měl Karel kukátko na očích, a opravdu ted' nic neviděl.

"Vždyť nic nevidím," řekl a chtěl se kukátka zbavit, ale ona kukátko pevně držela a on nemohl hlavou, spočívající na jejích prsou, pohnout ani dozadu, ani stranou.

"Ted' už ale uvidíš," řekla a otočila šroubem kukátka.

"Ne, stále ještě nic nevidím," řekl Karel a myslel na to, že teď Robinsonovi nechtě opravdu ulevil, neboť Bruneldiny nesnesitelné rozmary se teď vybíjejí na něm.

"Kdypak už budeš konečně vidět?" zeptala se a otáčela dál šroubem - Karel teď cítil po celém obličejí její těžký dech.

"Teď?" zeptala se.

"Ne, ne, ne!" zvolal Karel, ačkoliv teď vskutku vše rozeznával, byť jen velice nezřetelně. Ale Brunelda zrovna cosi vyřizovala s Delamarchem, držela kukátko jen volně Karlovi před obličejem a Karel se mohl dívat pod kukátkem na silnici, aniž si toho zvlášť všimla. Později už ani netrvala na svém přání a dívala se kukátkem sama.

Dole z hostince vyšel číšník, pak běhal sem tam přes práh a přijímal od vůdců objednávky. Bylo vidět, jak se napřimuje, aby přehlédl vnitřek lokálu a přivolal co nejvíc obsluhujících. Zatímco se takto zřejmě chystalo velké popíjení, nepřestával kandidát řečnit. Muž, který ho nesl a který sloužil jen jemu, se vždy po několika větách pootočil, aby proslov uslyšely všechny části zástupu. Kandidát byl většinou celý shrbený a pokoušel se dodat svým slovům co největší důraz tím, že trhavě pohyboval jednou rukou, kterou měl volnou, i druhou, v níž držel cylindr. Ale chvílemi, v téměř pravidelných odstupech, to do něho vjelo, zvedl se a rozpráhl ruce, nepromlouval už ke skupině, nýbrž k celému shromáždění, mluvil k obyvatelům domů až nahoru do nejvyšších pater, a přece bylo naprosto jasné, že ho ani v nejnižších patrech nikdo neslyší, ba že by ho ani nikdo nechtěl poslouchat, kdyby to bylo možné, poněvadž přece každé okno a každý balkón byly obsazeny aspoň jedním vykřikujícím řečníkem. Zatím přineslo několik číšníků z hostince prkno velikosti kulečníku, pokryté naplněnými třpytivými sklenicemi. Vůdcové organizovali rozdělení, které probralo na způsob defilé kolem dveří hostince. Ale třebaže byly sklenice na prkně stále znovu dolévány, pro to množství nestačily a nalevo i napravo od prkna se musely protáhnout dvě řady štíhlých mláďenců a ten dav dál zásobovat. Kandidát samozřejmě přestal řečnit a využil přestávky, aby nabral nových sil. Stranou zástupu a oslňujícího světla ho nosič nosil pomalu sem tam a jen několik jeho nejbližších stoupenců ho tam doprovázelo a mluvilo k němu vzhůru.

"Podívej na toho chlapečka," řekla Brunelda, "pro samé dívání zapomíná, kde je." A překvapila Karla a oběma rukama obrátila jeho obličej k sobě, takže mu hleděla do očí. Trvalo to však jen okamžik, neboť Karel se hned z jejích rukou vyprostil a rozzlobený, že ho ani chvílku nenechají na pokoji, a zároveň pln chuti vyjít na ulici a vše si prohlédnout zblízka, hleděl se teď vši silou osvobodit z Bruneldina sevření a řekl:

"Pusťte mě, prosím, odtud."

"Zůstaneš u nás," řekl Delamarche, nespustil přitom oči z ulice, a natáhl jen ruku, aby Karlovi zabránil v odchodu.

"Počkej," řekla Brunelda a odstrčila Delamarchovu ruku, "však on zůstane." A přitiskla Karla ještě víc k zábradlí, byl by se s ní musel rvát, aby se jí zbavil. A kdyby se mu to i podařilo, čeho by tím dosáhl? Vlevo od něho stál Delamarche, vpravo si teď stoupl Robinson, byl v opravdovském zajetí.

"Buď rád, že tě nevyhodí," řekl Robinson a poplácal Karla rukou, kterou protáhl pod Bruneldinou paží.

"Nevyhodí?" řekl Delamarche. "Uprchlý zloděj se nevyhazuje, ten se předává policii. A to se mu může stát hned zítra ráno, jestli už nedá pokoj."

Od té chvíle podívaná tam dole Karla už netěšila. Nakláněl se přes zábradlí jen z donucení, protože se kvůli Bruneldě nemohl narovnat. Pln vlastních starostí hleděl roztržitě na lidi dole, kteří ve skupinách asi po dvaceti mužích nastupovali před dveře hostince, uchopili sklenice, otočili se a zamávali těmi sklenicemi směrem ke kandidátovi, který se teď zabýval sám sebou, provolávali pozdrav strany, vypili do dna sklenice a zase je postavili na prkno, zajisté hlučně, jenže v té výšce to nebylo slyšet, a uvolnili místo jiné netrpělivě povykující skupině. Na příkaz vůdců vykročila na ulici kapela, která dosud hrála v hostinci, její velké dechové nástroje se v tmavém zástupu třpytily, ale hra skoro zanikala v celkovém rámusu. Ulice byla teď, alespoň na té straně, kde byl hostinec, do daleka zaplněna lidmi. Valili se proudem seshora, odkud přijel ráno Karel v automobilu, běželi nahoru zezdola od mostu, a ani lidé v domech neodolali pokušení a chtěli být očitými svědky té záležitosti, na balkónech a v oknech zůstaly skoro jen ženy a děti, kdežto muži se dole hrnuli z vrat domů. Teď však hudba a pohoštění splnily účel, shromáždění bylo dostatečně velké, jeden z vůdců se dvěma automobilovými světly po boku dal hudbě pokyn, aby přestala

hrát, silně zapískal a pak bylo vidět, jak nosič trochu odbočil a teď honem s kandidátem přichází cestou, kterou razí jeho stoupenci.

Sotva byl kandidát u dveří hostince, začal znovu řečnit v záři automobilových světel, rozestavených teď v těsném kruhu kolem něho. Ale vše bylo teď mnohem obtížnější než předtím, muž nesoucí kandidáta už neměl sebemenší volnost pohybu, tlačence byla příliš velká. Nejbližší stoupenci, kteří se prve všemožně pokoušeli posílit účinek kandidátových projevů, měli teď co dělat, aby se udrželi v jeho blízkosti, asi dvacet se jich s vypětím všech sil drželo nosiče. Ale ani ten silák nemohl už udělat jediný krok podle své vůle a nebylo už ani pomyslení, že by na dav zapůsobil tím, že by se určitým způsobem otočil či obrátne postoupil anebo couvl. Dav se neplánovitě hrnul, jeden ležel na druhém, nikdo už nestál zpříma, vypadalo to, že protivníků s novým publikem velice přibýlo, nosič se dlouho zdržoval poblíž dveří hostince, teď se však, jak se zdálo, bez odporu nechal hnát nahoru a dolů ulicí, kandidát v jednom kuse řečnil, ale nebylo už docela jasné, zda vykládá svůj program, anebo volá o pomoc, jestli zrak neklamal, dostavil se také jeden protikandidát, nebo dokonce několik, neboť tu a tam bylo v náhle vzplanuvším světle vidět, jak dav zvedá do výše muže s bledou tvář a zaťatými pěstmi, který pronáší řeč pozdravovanou mnohohlasým voláním.

"Co se to tu děje?" zeptal se Karel a obrátil se na své strážce, ani nedýchaje, jak byl zmatený.

"Jak to chlapečka vzrušuje," řekla Brunelda Delamarchovi a vzala Karla za bradu, aby si mohl k sobě přitáhnout jeho hlavu. Ale to Karel nechtěl, a jelikož ho události na ulici učinily doslova bezohlednějším, oťrásl se tak prudce, že ho Brunelda nejen pustila, nýbrž i couvla a nadobro se jím přestala zabývat. "Už ses dost nadíval," řekla zřejmě rozzlobena Karlovým chováním, "jdi do pokoje, odestel a připrav všecko na noc." A napřaženou rukou ukázala do pokoje. To byl přece směr, jímž se Karel chtěl už několik hodin dát, neodporoval ani slovem. Vtom bylo z ulice slyšet řinčení velkého množství rozbíjeného skla. Karel se neovládl, přiskočil ještě rychle k zábradlí a ještě jednou letmo pohlédl dolů. Úklad protivníků, a možná rozhodující, se zdařil, automobilové svítilny stoupenců, které svým silným světlem způsobily, že aspoň hlavní události se odehrály před celou veřejností, a tím vše udržovaly v určitých mezích, byly všechny najednou rozbity, kandidáta i muže, který ho nesl, ozařovalo teď celkové nespolehlivé osvětlení, vypadající jako naprostá tma, když najednou začalo působit. Ani přibližně se teď nedalo určit, kde je kandidát, a klamnost tmy se ještě zvětšila tím, že zrovna zazněl mohutný, jednotitý zpěv, blížící se odzďola od mostu.

"Neřekla jsem ti, co máš teď dělat?" řekla Brunelda, "pospěš si. Jsem unavená," dodala a protáhla pak vzhůru paže, takže se jí prsa vyklenula ještě mnohem víc než obvykle. Delamarche, který ji stále ještě objímal, odtáhl si ji do kouta balkónu. Robinson šel za nimi, aby odstrčil zbytky svého jídla, které tam dosud ležely.

Této vhodné příležitosti musel Karel využít, teď nebyl čas dívat se dolů, toho, co se děje na ulici, uvidí ještě dost dole a víc než odtud shora. Dvěma skoky proběhl zarudle osvětleným pokojem, avšak dveře byly zamčené a klíč vytažený. Ten musí nyní najít, ale kdo v tom nepořádku najde klíč, a dokonce za tu krátkou drahocennou chvíli, kterou Karel na to má. Teď už by měl být vlastně na schodech a běžet a běžet. A on zatím hledá klíč! Hledal ho ve všech přístupných zásuvkách, šmejdil po stole, kde se povalovalo různé kuchyňské nádobí, ubrusky a nějaká načatá výšivka, přilákala ho lenoška, na které ležela kupa úplně zmuchlaných starých šatů, v nichž klíč třeba mohl být ukryt, ale nikdy ne nalezen, a nakonec se vrhl na pohovku, která vskutku páchla, a snažil se v jejích koutech a záhybech klíč nahmatat. Pak nechal hledání a zastavil se uprostřed pokoje. Brunelda má klíč určitě zavěšený u pasu, řekl si, tam přece visí tolik věcí, všechno hledání je marné.

A Karel slepě popadl dva nože a vrazil je mezi křídla dveří, jeden nahoru, jeden dolů, aby mohl páčit ze dvou od sebe vzdálených bodů. Sotva za nože vzal, čepele se samozřejmě zlomily. Nic jiného si nepřál, bude teď moci pahýly zarazit pevněji a budou tím lépe držet. A zapáčil teď vši silou, s rozpráženými rukama a rozkročenými nohama, hekal a přitom dveře bedlivě pozoroval. S radostí zjišťoval, že už dlouho neodolají, neboť bylo zřetelně slyšet, jak povolují západky, čím pomaleji to však šlo, tím to bylo správnější, zámek přece vůbec nesmí vyskočit, jinak by to přece na balkóně zpozorovali, zámek naopak musí docela pomalu povolit, a o to Karel s největší opatrností usiloval, dívaje se přitom do zámku z čím dál větší blízkosti.

"Podívejte se," uslyšel vtom Delamarchův hlas. Všichni tři stáli v pokoji, závěs byl už za nimi zatažený, Karel zřejmě neslyšel, když vcházel; když je spatřil, pustil nože a ruce mu klesly. Ale neměl ani čas, aby jim řekl slovo na vysvětlenou nebo na omluvu, neboť Delamarche po Karlovi skočil v záchvatu zuřivosti, neúměrném příležitosti, která k němu v tu chvíli zavdala podnět - rozvázaná šňůra jeho županu opsala vzduchem velký oblouk. Karel ještě v posledním okamžiku útoku uhnul, byl by mohl vytáhnout ze dveří nože a použít jich k obraně, ale neudělal to, zato se shýbl a vyskočil, přitom popadl široký límec Delamarchova županu, ohnul ho, pak ho vytáhl ještě výš - župan byl totiž Delamarchovi příliš velký - a držel teď Delamarche šťastně za hlavu, ten nesmírně překvapen napřed šermoval poslepu rukama a teprve za chvíli, ale ještě ne naplno, bušil Karla pěstmi do zad, neboť ten se předtím vrhl Delamarchovi na prsa, aby si chránil obličej. Rány pěstí Karel snášel, i když se svíjel bolestí a i když rány byly stále prudší, ale jak to neměl snášet, když přece před sebou viděl vítězství. S rukama na Delamarchově hlavě, s palci přímo na jeho očích vodil ho před sebou tím nejneuspořádanějším skladištěm nábytku a mimoto se pokoušel špičkami nohou omotat šňůru od županu kolem Delamarchových nohou a tak ho porazit. Protože se však musel zabývat jen a jen Delamarchem, zvláště když cítil, jak jeho odpor čím dál víc roste a to nepřátelské tělo se mu stále silněji vzpírá, skutečně zapomněl, že není s Delamarchem sám. Ale hned vzápětí mu to bylo připomenuto, neboť se pod ním rázem podlomily nohy, když mu je s křikem podrazil Robinson, který se za jeho zády vrhl na zem. Karel zasténal a pustil Delamarche, který ještě o krok couvl. Brunelda stála se široce rozkročenýma nohama a skrčenými koleny v celé své rozložitosti uprostřed pokoje a se zářícíma očima sledovala, jak to probíhá. Zhluboka dýchala, mířila očima a napřahovala pomalu pěsti, jako by se doopravdy účastnila zápasu. Delamarche si shrnul límec, měl teď zas volný výhled, a teď už to ovšem nebyl boj, ale trestání. Chytil Karla vpředu za košili, zvedl ho skoro ze země, samým opovržením se na něho ani nepodíval a mrštil jím tak prudce o skříň, vzdálenou několik kroků, až se Karel v prvním okamžiku domníval, že ty bodavé bolesti v zádech a na hlavě, které mu způsobil náraz na skříň, pocházejí přímo od Delamarchovy ruky. "Ty holomku!" slyšel ještě Delamarchův hlasitý výkřik ve tmě, která se udělala před jeho chvějícíma se očima. A když se vysílen zhroutil před skříní, chvíli mu ještě slabě doznívala v uších slova: "Jen počkej!"

Když přišel k sobě, byla kolem něho úplná tma, snad bylo pozdě v noci, pod závěsem pronikala z balkónu do pokoje slabá zář měsíce. Bylo slyšet klidné oddychování tří spáčů, daleko nejhlasitěji oddychovala Brunelda, funěla ve spaní jako někdy při mluvení; nebylo však snadné zjistit, na kterou stranu který ze spáčů leží, celý pokoj naplňoval jejich chřastící dech. Až když Karel trochu prozkoumal okolí, pomyslel na sebe, a tu se velice vylekal, neboť i když byl celý zkrivený a strnulý bolestí, přece jen ho nenapadlo, že by byl mohl utrpět těžké krvavé zranění. Teď ale cítil jakousi tíhu na hlavě a celý obličej, krk, prsa pod košilí byly vlhké jako od krve. Musí na světlo, aby přesně zjistil, jak na tom je, možná že ho zmrzačili, potom ho Delamarche asi rád propustí, ale co si pak počne, potom už nemá opravdu žádné vyhlídky. Přišel mu na mysl ten chlapík s rozežraným nosem v průjezdu a na chvíli uložil tvář do dlaní.

Mimoděk se pak obrátil ke dveřím a tápavě k nim po čtyřech dolezl. Brzy konečky prstů nahmatl nějakou botu a pak dál nohu. To je Robinson, kdo jiný spí v botách? Nařídili mu, aby si lehl napříč před dveře a zabránil Karlovi v útěku. Ale copak nevědí, jak na tom Karel je? Prozatím ani nechtěl utéci, chtěl jen vyjít na světlo. Když tedy nemůže ven dveřmi, tak musí na balkón.

Jídelní stůl našel zřejmě na úplně jiném místě než večer, pohovka, k níž se Karel samozřejmě blížil velmi opatrně, byla kupodivu prázdná, zato vprostřed pokoje narazil na vysokou, byť silně namačkanou hromadu šatů, příkrývek, záclon, polštářů a kobereců. Napřed si myslel, že je to jen hromádka podobná té, kterou večer našel na pohovce a která se snad svalila na zem, ale když lezl dál, k svému údivu zpozoroval, že zde leží celý vagón takových věcí, které asi na noc vyndali ze skříní, kde byly přes den uloženy. Oblezl hromadu a brzy poznal, že to vše je jakési lůžko, na němž vysoko nahoře odpočívají Delamarche s Bruneldou, jak se přesvědčil velice opatrným hmatáním.

Nyní tedy věděl, kde všichni spí, a tak si pospíšil, aby se dostal na balkón. To byl docela jiný svět, a když byl teď Karel za závěsem, rychle se zvedl. Na čerstvém nočním vzduchu se v měsíčním úplňku několikrát prošel sem a tam po balkóně. Díval se na ulici, byla úplně klidná, z hostince se ještě ozývala hudba, ale jen tlumeně, přede dveřmi zametal nějaký muž chodník, v ulici, kde se večer v pustém

celkovém rámusu nedaly rozeznat výkřiky volebního kandidáta od tisíce jiných hlasů, bylo teď jasně slyšet škrábání koštěte na dlažbě.

Odstrčení stolu na sousedním balkóně Karla upozornilo, že tam někdo sedí a studuje. Byl to mladý muž s kozí brádkou, kterou si při čtení stále kroutil a přitom rychle pohyboval rty. Seděl u stolku pokrytého knihami, s obličejem obráceným ke Karlovi, žárovku sundal ze zdi, vsadil ji mezi dvě velké knihy a byl teď celý ozářen jejím prudkým světlem.

"Dobrý večer," řekl Karel, poněvadž se mu zdálo, že zpozoroval, jak se mladý muž k němu zadíval. Ale byl to asi omyl, neboť mladý muž si ho podle všeho dosud vůbec nevšiml, zastínil si rukou oči, aby zaclonil světlo a zjistil, kdo to tak najednou zdraví, a pak, když pořád ještě nic neviděl, zvedl do výše žárovku, aby si jí trochu posvítíl i na sousední balkón.

"Dobrý večer," řekl pak také, chvílku se ke Karlovi upřeně díval a potom dodal: "A co dál?"

"Ruším vás?" zeptal se Karel.

"Ovšem, ovšem," řekl muž a dal žárovku zase na dřívější místo.

Těmito slovy bylo sice navázání jakéhokoli spojení odmítnuto, ale Karel přesto neodešel z kouta balkónu, kde byl tomu člověku nejbliž. Mlčky přihlížel, jak muž čte v knize, obrací listy, chvílemi něco hledá v jiné knize, kterou vždy bleskurychle popadne, a občas si dělá poznámky do sešitu a přitom pokaždé překvapivě hluboko sklání tvář nad sešitem.

Že by ten muž snad byl student? Vypadalo to dočista tak, jako by studoval. Skoro stejně - teď už je to dávno - sedával Karel doma u stolu s rodiči a psával úkoly, zatímco otec četl noviny nebo zapisoval do knih a vyřizoval korespondenci pro nějaký spolek a matka se zaměstnávala šitím a z látky vysoko vytahovala nit. Aby otce neobtěžoval, položil si Karel na stůl jen sešit a psací náčiní, kdežto potřebné knihy si rozložil vpravo a vlevo od sebe na židlích. Jaký tam býval klid! Jak zřídka přicházeli do toho pokoje cizí lidé! Už jako malé dítě se Karel vždy rád díval, jak matka navečer klíčem zamyká dveře od bytu. Netuší, že to teď s Karlem došlo tak daleko, že se pokouší noží vypáčit cizí dveře.

A jaký smysl mělo celé jeho studium! Vždyť vše zapomněl, kdyby bylo došlo k tomu, že by zde musel pokračovat ve studiu, bylo by to pro něho velice těžké. Vzpomínal, že doma jednou měsíc stonal - jakou ho to tehdy stálo námahu, aby se potom znovu vpravil do učení, které přerušil. A teď už dlouho nečetl žádnou knihu kromě učebnice anglické obchodní korespondence.

"Poslyšte, mladý muži," slyšel Karel, jak je najednou oslovován, "nemohl byste si stoupnout někam jinam? Hrozně mě ruší, jak sem na mě upřeně hledíte. Ve dvě hodiny v noci může přece člověk konečně požadovat, aby mohl na balkóně nerušeně pracovat. Něco snad ode mne chcete?"

"Vy studujete?" zeptal se Karel.

"Ano, ano," řekl muž a využil té chvílky, pro učení ztracené, aby si znovu udělal pořádek ve svých knihách.

"Tak vás nebudu rušit," řekl Karel, "vůbec jdu už zpátky do pokoje. Dobrou noc!"

Muž ani neodpověděl a poté, co se postaral, aby nebyl rušen, rozhodl se náhle, že se dá znovu do studia, a pravou rukou si ztěžka podepřel čelo.

Tu si Karel skoro až před závěsem vzpomněl, proč vlastně vyšel ven, vždyť dosud ani neví, jak to s ním vypadá. Co jen ho tak tíží na hlavě? Sáhl si tam a podívil se, nebylo to krvavé zranění, jak se obával ve tmě v pokoji, byl to jen obvaz podobný turbanu, stále ještě vlhký. Podle toho, že z něho ještě tu a tam visely zbytky krajky, dalo se usoudit, že byl utržen z nějakého starého kusu Bruneldina prádla a Robinson jím Karlovi asi zběžně ovázal hlavu. Jen ho zapomněl vyždímat, a tak když Karel nebyl při sobě, stekla ta spousta vody po obličejí a pod košili, a to Karlovi nahnilo tolik strachu.

"Tak vy jste pořád ještě tu?" zeptal se muž a zamžoural tím směrem.

"Teď už ale opravdu jdu," řekl Karel, "chtěl jsem se zde jen na něco podívat, v pokoji je úplná tma."

"Kdo vlastně jste?" zeptal se muž, položil násadku do otevřené knihy před sebou a přistoupil k zábradlí.

"Jak se jmenujete? Jak jste přišel k těm lidem? Jste tu už dlouho? Na copak se chcete podívat? Tak tam rozsviťte žárovku, aby vás bylo vidět."

Karel to udělal, ale než odpověděl, zatáhl ještě víc závěs u dveří, aby se uvnitř nedalo nic zpozorovat.

"Promiňte," řekl pak šeptem, "že mluvím tak potichu. Kdyby mě ti uvnitř slyšeli, bude zase kravál."

"Zase?" zeptal se muž.

"Ano," řekl Karel, "vždyť zrovna večer jsem s nimi měl veliký zápas. Jistě tu ještě mám hroznou bouli." A ohmatával si vzadu hlavu.

"Jakýpak to byl zápas?" zeptal se muž a dodal, poněvadž Karel hned neodpověděl: "Mně se můžete klidně svěřit se vším, co proti tomu panstvu máte na srdci. Já totiž všechny tři nenávídím, a obzvlášť tu vaši madame. Ostatně bych se divil, kdyby vás už proti mně nepošťvali. Jmenuji se Josef Mendel a jsem student."

"Ano," řekl Karel, "vyprávěli mi už o vás, ale nic špatného. Vy jste asi jednou ošetřoval paní Bruneldu, vidíte?"

"To je pravda," řekl student a smál se, "je tím ta pohovka dosud cítit?"

"Ó ano," řekl Karel.

"To mě ale těší," řekl student a prohrábl si rukou vlasy. "A proč vám nadělali boule?"

"Byl to zápas," řekl Karel a přemýšlel, jak by to tomu studentovi vysvětlil. Pak se však zarazil a řekl: "Ale neruším vás?"

"Za prvé," řekl student, "už jste mě vyrušil a já jsem bohužel tak nervózní, že potřebuji dlouhou dobu, abych se zase soustředil. Od té chvíle, co jste se tu začal procházet po balkóně, nemohu se hnout se studií z místa. Za druhé ale mívám vždy ve tři hodiny přestávku. Tak jen klidně povídejte. Mě to také zajímá."

"Je to docela jednoduché," řekl Karel, "Delamarche chce, abych u něho byl sluhou. Ale já nechci. Nejraději bych byl odešel ještě hned večer. Nechtěl mě pustit, zamkl dveře, já jsem je chtěl vypáčit a pak došlo k té rvačce. Jsem nešťastný, že jsem ještě tady."

"Copak máte jiné místo?" zeptal se student.

"Nemám," řekl Karel, "ale na tom mi nezáleží, jen kdybych byl odtud pryč."

"Poslyšte," řekl student, "vám na tom nezáleží?" A oba chvilku mlčeli.

"Tak proč nechcete u těch lidí zůstat?" zeptal se pak student.

"Delamarche je špatný člověk," řekl Karel, "znám ho už od dřívějšíka. Jednou jsem s ním jeden den putoval a byl jsem rád, že už jsem od něho pryč. A teď u něho mám být sluhou?"

"Kdyby si všichni sluhové tak náročně vybírali své pány jako vy!" řekl student a zdálo se, že se usmívá.

"Podívejte se, já jsem přes den prodavačem, prodavačem nejnižšího stupně, spíš ještě poslíčkem v Montlyho obchodním domě. Ten Montly je bezesporu darebák, ale pranic si z toho nedělám, vzteká mě jen, že jsem tak mizerně placen. Tak si ze mě vezte příklad."

"Cože?" řekl Karel. "Vy jste přes den prodavačem a v noci studujete?"

"Ano," řekl student, "jinak to nejde. Zkoušel jsem už všechno možné, ale tento způsob života je ještě nejlepší. Před lety jsem byl jenom studentem, ve dne v noci, víte, jenže jsem přitom málem umřel hladu, spal jsem ve špinavém starém brlohu a do poslucháren jsem si ve svém tehdejší obleku ani netroufal. Ale to je už za mnou."

"Ale kdy spíte?" zeptal se Karel a udiveně na studenta pohlédl.

"Ano, spát!" řekl student, "spát budu, až budu hotov se studiem. Zatím piji černou kávu." A otočil se, vytáhl zpod stolu, u kterého studoval, velkou láhev, nalil z ní do šálku černou kávu a převrátil ji do sebe, jako se v rychlosti polykají léky, aby se co nejméně cítilo, jak chutnají.

"Skvělá věc, ta černá káva," řekl student, "škoda, že jste tak daleko a že vám nemohu trochu podat."

"Mně černá káva nechutná," řekl Karel.

"Mně také ne," řekl student a smál se. "Ale co bych si bez ní počal. Nebýt černé kávy, Montly by mě u sebe ani chvilku nenechal. Říkám pořád Montly, ačkoliv ten samozřejmě ani netuší, že jsem na světě. Přesně nevím, co bych si počal v obchodě, kdybych tam neměl stále pod pultem připravenou stejnou velkou láhev, jako je tato, poněvadž dosud nikdy jsem se neodvážil přestat pít kávu, ale to mi věřte, brzo bych ležel za pultem a spal. Bohužel se to tuší, říkají mi tam _černá káva_, což je pitomý vtip a určitě mi to již uškodilo v postupu."

"A kdy budete hotov se studiem?" zeptal se Karel.

"Jde to pomalu," řekl student se sklopenou hlavou. Odešel od zábradlí a posadil se znovu ke stolu; lokty se opřel o otevřenou knihu, rukama se prohrábl ve vlasech a pak řekl: "Ještě to může trvat rok až dvě léta."

"Také jsem chtěl studovat," řekl Karel, jako by mu ta okolnost dávala právo na ještě větší důvěru, než jakou mu už prokázal student, který teď zmlkl.

"Tak," řekl student a nebylo zcela jasné, jestli už zase čte v knize, anebo do ní jen roztržitě hledí, "buďte rád, že jste studia nechal. Já sám už léta studuji vlastně jen ze setrvačnosti. Mnoho uspokojení z toho nemám a vyhlídek do budoucna ještě méně. Jaképak vyhlídky bych měl mít! Amerika je plná podvodných doktorů."

"Chtěl jsem být inženýrem," řekl Karel ještě rychle studentovi, který už zjevně vůbec nedával pozor.

"A teď máte být u těch lidí sluhou," řekl student a letmo zvedl oči, "to vás samozřejmě rmoutí."

Závěr, který student takto vyvodil, byl sice nepochopením, ale snad to může Karlovi u studenta prospět. Zeptal se proto: "Nemohl bych snad také dostat místo v obchodním domě?"

Tato otázka studenta zcela odpoutala od jeho knihy; myšlenka, že by mohl Karlovi pomoci najít místo, ho vůbec nenapadla. "Zkuste to," řekl, "nebo to raději nezkoušejte. Že jsem dostal u Montlyho místo, byl dosud největší úspěch mého života. Kdybych měl volit mezi studiem a svým místem, volil bych samozřejmě to místo. Usiluji jen o to, aby nutnost takové volby nenastala."

"Tak je to těžké dostat tam místo," řekl Karel spíš pro sebe.

"Ach, co si myslíte," řekl student, "je lehčí stát se zde okresním soudcem než vrátným u Montlyho."

Karel mlčel. Ten student, který je přece o tolik zkušenější než on, který Delamarche nenávidí z nějakých důvodů, které nejsou Karlovi dosud známe, který zato Karlovi určitě nepřeje nic špatného, Karla slovem nevybídł, aby od Delamarche odešel. A přitom dosud ani neví o nebezpečí, které Karlovi hrozí od policie a před nímž je vlastně aspoň trochu chráněn jen u Delamarche.

"Viděl jste přece večer tu demonstraci dole? Pravda? Kdyby člověk neznal poměry, myslel by si přece, že ten kandidát, jmenuje se Lobter, bude přece mít nějaké naděje nebo že přece přichází aspoň v úvahu, ne?"

"Já politice nerozumím," řekl Karel.

"To je chyba," řekl student. "Ale přesto máte přece oči a uši. Vždyť ten muž měl nepochybně přátele i nepřátele, to vám přece nemohlo ujít. A teď si představte, ten člověk nemá podle mého soudu nejmenší naděje, že bude zvolen. Víím o něm náhodou všechno, zde u nás bydlí kdosi, kdo ho zná. Není to neschopný člověk a vzhledem ke svým politickým názorům a své politické minulosti by právě on byl pro okres vhodným soudcem. Ale nikoho ani nenapadne, že by mohl být zvolen, propadne tak skvěle, jak se propadnout dá, vyhodí za volební kampaň svých pár dolarů, to bude vše."

Karel a student se na sebe chvilku mlčky dívali. Student s úsměvem přikývl a rukou si mnul unavené oči.

"Tak co, nepůjdete ještě spát?" zeptal se pak, "já musím také zase studovat. Podívejte, kolik toho ještě musím probrat!" A prolístoval rychle polovinu knihy, aby si Karel udělal představu, kolik práce ho ještě čeká.

"Tak tedy dobrou noc," řekl Karel a uklonil se.

"Tak k nám někdy zajděte," řekl student a seděl už zase u stolu, "samozřejmě jen když budete mít chuť. Najdete tu vždy velkou společnost. Od devíti do desíti večer mám čas i pro vás."

"Radíte mi tedy, abych u Delamarche zůstal?" zeptal se Karel.

"Určitě," řekl student a sklonil už hlavu ke knihám. Zdálo se, jako by to slovo ani neřekl on; v Karlových uších ještě doznívalo, jako by je pronesl hlas, který byl mnohem hlubší než hlas studentův. Karel šel pomalu k závěsu, pohlédl ještě na studenta, který teď seděl zcela nehnutě v záři svého světla, obklopen naprostou tmou, a vklouzl do pokoje. Přivítalo ho svorné oddychování tří spáčů. Hledal podél zdi pohovku, a když ji našel, klidně se na ni natáhl, jako by to bylo jeho obvyklé lože. Protože mu student, který dobře zná Delamarche a zdejší poměry a navíc je vzdělaný člověk, poradil, aby zde zůstal, zatím neváhal. Nemá tak vysoké cíle jako ten student, kdo ví, jestli by se mu i doma podařilo studium dokončit, a jestliže se to zdálo stěží možné doma, tak nikdo nemůže žádat, aby to dokázal zde v cizí zemi. Ale naděje, že najde místo, ve kterém by mohl něco dokázat a za to, co vykoná, dosáhnout uznání, byla jistě větší, když zatím přijme místo sluhy u Delamarche a v té jistotě vyčká vhodné příležitosti. Vždyť podle všeho je v této ulici mnoho kanceláří středního i nižšího stupně, které možná v případě potřeby nejsou při volbě personálu příliš vybíravé. Přece se, bude-li to nutné, rád stane obchodním sluhou, ale nakonec není přece ani vyloučeno, že může být přijat i na čistě kancelářskou práci a bude jednou sedět

jako úředník u svého psacího stolu a chvilku se bezstarostně dívat otevřeným oknem jako ten úředník, kterého viděl dnes ráno, když procházeli těmi dvory. Když zavřel oči, napadla ho uklidňující myšlenka, že je přece mladý a že ho přece Delamarche jednou propustí na svobodu; vždyť ta domácnost věru nevypadá na to, že by měla trvat navěky. Kdyby však Karel někdy měl takové místo v kanceláři, tak se nechce zabývat ničím jiným než svou kancelářskou prací a netříštit síly jako ten student. Kdyby to bylo nutné, chce pro kancelář pracovat i v noci, což se přece od něho bude zpočátku stejně požadovat při jeho skrovném předběžném obchodním vzdělání. Chce myslet jen na zájem podniku, jemuž bude muset sloužit, a chápat se každé práce, i takové, kterou jiní úředníci odmítnou jako sebe nedůstojnou. Ta dobrá předsevzetí se mu rojila v hlavě, jako by u pohovky stál jeho budoucí šéf a četl mu je z tváře. V těchto myšlenkách Karel usnul a z prvního polospánku ho vyrušilo už jen strašné sténání Bruneldy, která se převalovala na lůžku, protože ji patrně trápily těžké sny.

(VIII.) Domácnost u Bruneldy

"Vstávej! Vstávej!" volal Robinson, sotvaže Karel ráno otevřel oči. Závěs na dveřích nebyl dosud odhrnutý, ale podle slunečního světla, pronikajícího škvírami rovnoměrně dovnitř, bylo znát, že už se blíží poledne. Robinson se díval ustaraně a pobíhal sem tam, tu nesl ručník, tu kbelík s vodou, pak zase kusy prádla a šatstva, a pokaždé když šel kolem Karla, snažil se ho pokynem hlavy vybidnout, aby vstal, a zvednutím toho, co zrovna držel v ruce, ukazoval, jak se dnes ještě naposledy lopotí za Karla, který si samozřejmě první den ráno nemůže se službou do detailu poradit.

Ale Karel brzy viděl, koho vlastně Robinson obsluhuje. V prostoru oddělené od ostatního pokoje dvěma skříněmi, kterou Karel dosud neviděl, se konalo veliké mytí. Bylo vidět, jak nad skříní vyčnívá Bruneldina hlava, holý krk - vlasy jí zrovna spadaly do obličeje - a část šije a jak Delamarchova ruka, která se chvílemi zvedala, drží houbu, od které daleko na všechny strany stříká voda a kterou je Brunelda umývána a utírána. Bylo slyšet, jak Delamarche dává stručné rozkazy Robinsonovi, který věci nepodával vlastním vstupem do té lázně, nyní zahrazeným, nýbrž byl odkázán na malou škvíru mezi skříní a španělskou stěnou a navíc musel pokaždé, když něco podával, daleko natáhnout ruku a tvář mít odvrácenou. "Ručník! Ručník!" volal Delamarche. A sotva se Robinson, který zrovna hledal pod stolem cosi jiného, toho příkazu polekal a vystrčil zpod stolu hlavu, ozvalo se už: "U čerta, kde je ta voda?" a vysoko nad skříní se zvedla Delamarchova rozlícená tvář. Vše, co se jinak podle Karlova mínění k mytí a oblékání potřebuje jen jednou, bylo zde požadováno a přinášeno mnohokrát v nejrůznějším pořadí. Na malých elektrických kamnech se stále v kbelíku ohřívala voda a Robinson to těžké břímě stále znovu ze široka rozkročen nosil k lázni. Při spouště práce, kterou měl, bylo pochopitelné, že se vždy přesně neřídil rozkazy a jednou, když byl znovu požadován ručník, vzal prostě z velkého lože uprostřed pokoje košili a stočenou do klubka ji hodil přes skříně.

Avšak i Delamarche měl těžkou práci, a možná že byl proti Robinsonovi jen proto tak popuzený - ve své popudlivosti Karla nadobro přehlížel -, že sám nedokázal Bruneldu uspokojit. "Ach," vykřikovala a dokonce Karel, jinak nezúčastněný, sebou trhl, "vždyť mi ubližuješ! Jdi pryč! Raději se umyji sama, než bych takhle trpěla! Teď už zas nemohu zvednout ruku. Je mi úplně zle, jak mě mačkáš. Na zádech jsem určitě samá modřina. Ty mi to samozřejmě neřekneš. Počkej, nechám se prohlédnout od Robinsona a od našeho chlapečka. Ne, tak já to neudělám, ale buď jen trochu něžnější. Měj ohled, Delamarchi, ale mohu to opakovat ráno co ráno, ty ne a ne brát ohled. Robinsone," zvolala pak najednou a zamávala nad hlavou krajkovými kalhotkami, "přijď mi na pomoc, podívej, jak zkouším, tomuhle mučení on říká mytí, ten Delamarche! Robinsone, Robinsone, kde zas jsi, ani ty nemáš kouska srdce?" Karel dal Robinsonovi prstem mlčky znamení, aby tam šel, ale Robinson sklopil oči a zavrtěl rozvážně hlavou, věděl to lépe. "Co tě napadá?" řekl Robinson skloněný ke Karlovu uchu, "to se tak nemyslí. Jen jednou jsem tam šel, a tím to končí. Oba mě tehdy popadli a ponořili do vany, že jsem se málem utopil. A řadu dní mi Brunelda vyčítala, že jsem nestyda, a ustavičně říkala: 'Už jsi teď ale u mě dlouho nebyl v lázni,' anebo 'Když se na mě zas přijdeš podívat do lázně?' Přestala, až když jsem ji několikrát na kolenou odprosil. Na to nezapomenu." A zatímco Robinson vyprávěl, Brunelda volala znovu a znovu: "Robinsone! Robinsone! Kde jen ten Robinson zas je!"

Třebaže jí však nikdo nepřicházel na pomoc a neozvala se ani odpověď - Robinson se posadil ke

Karlovi a oba mlčky hleděli na skříně, nad nimiž se občas objevila Bruneldina nebo Delamarchova hlava -, přesto si Brunelda nepřestávala na Delamarche hlasitě stěžovat. "Ale Delamarchi," volala, "vždyť už teď zas ani necítím, že mě myješ. Kde máš houbu? Tak se do toho přece pusť! Kdybych se jen mohla sehnout, kdybych se jen mohla hýbat! Však bych ti ukázala, jak se umývá. Kde jsou ty časy, kdy jsem jako děvče na statku rodičů tam v Coloradu každé ráno plavala a byla ze všech svých přítelkyň nejmrštnější. A teď! Kdypak se naučíš mě mýt, Delamarchi, máváš tou houbou, namáháš se, a já nic necítím. Když jsem říkala, že mě nemáš nadělat modřin, nemyslela jsem přece, že tu chci stát a nachladit se. Ze vyskočím z vany a uteču, tak jak jsem!"

Ale pak tu hrozbu nesplnila - vždyť by to vlastně ani nedokázala - Delamarche ji podle všeho ze strachu, aby se nenachladila, uchopil a vtlačil do vany, neboť do vody cosi mohutně plesklo.

"To dovedeš, Delamarchi," řekla Brunelda trochu tišeji, "mazlit se, ustavičně se mazlit, když něco špatně uděláš." Pak bylo chvilku ticho. "Teď ji líbá," řekl Robinson a zvedl obočí.

"Co se bude dělat teď?" zeptal se Karel. Když už se jednou rozhodl, že tu zůstane, chtěl také hned konat své povinnosti. Nechal Robinsona, který neodpovídal, samotného na pohovce a začal rozhazovat veliké lože, stále ještě smáčknuté pod tíhou spáčů, kteří na něm po tu dlouhou noc leželi, a chtěl pak každý jednotlivý kus té hromady pořádně složit, což nikdo neudělal možná už několik týdnů.

"Podívej se tam, Delamarchi," řekla vtom Brunelda, "řekla bych, že nám rozhazují postel. Na všechno musí člověk myslet, nikdy nemá klid. Musíš být na ty dva přísnější, jinak si budou dělat, co budou chtít."

"To je určitě ten chlapeček s tou svou zatracenou služební horlivostí," zvolal Delamarche a chtěl se patrně vyřít ven z lázně, Karel už vše odhodil, ale Brunelda naštěstí řekla: "Nikam nechodit, Delamarchi, nikam nechodit. Ach, jak je ta voda horká, člověka to tak unaví. Zůstaň u mě, Delamarchi." Až teď si Karel vlastně všiml, jak za skříněmi ustavičně stoupá pára.

Robinson si vyděšeně přiložil ruku k tváři, jako by Karel provedl něco zlého. "Nechat všechno tak, jak to bylo," zazněl Delamarchův hlas, "copak nevíte, že Brunelda po koupeli pokaždé ještě hodinu odpočívá? Povedené hospodářství! Počkejte, až si na vás došlápnu. Robinsone, ty už zas asi blouzníš. Ty, jedině ty jsi mi odpovědný za všechno, co se děje. Ty musíš toho chlapce držet na uzdě, tady se nebude hospodařit, jak on si usmyslí. Když člověk něco chce, nic z vás nedostane, když není co dělat, tak jste pilní. Někam zalezte a čekejte, až vás bude zapotřebí."

Ale vše bylo hned zapomenuto, neboť Brunelda šeptala celá zemdlená, jako by ji ta horká voda zaplavila: "Voňavku! Přineste voňavku!" "Voňavku!" křičel Delamarche. "Hněte sebou!" Jenže kde voňavka je? Karel se díval na Robinsona, Robinson se díval na Karla. Karel pozoroval, že zde musí vše vzít do rukou sám, Robinson neměl potuchy, kde voňavka je, lehl si jednoduše na zem, v jednom kuse oběma rukama šmátral pod pohovkou, nevylovil však nic než chuchvalce prachu a ženských vlasů. Karel nejdřív rychle šel k mycímu stolu, který stál hned u dveří, ale v jeho zásuvkách byly jen staré anglické romány, časopisy a noty a vše bylo tak přeplněné, že se zásuvky, když se jednou otevřely, nedaly už zavřít. "Voňavku," vzdychala mezitím Brunelda. "Jak dlouho to trvá! Jestlipak tu voňavku ještě dnes dostanu!" Jelikož Brunelda byla tak netrpělivá, nesměl Karel samozřejmě nikde hledat důkladně, musel se spolehnout na zběžný první dojem. V umývacím stolku láhev nebyla, na umyvadle stály vůbec jen staré lahvičky s léky a mastmi, vše ostatní bylo už určitě přeneseno do lázně. Možná že je láhev v zásuvce jídelního stolu. Cestou k jídelnímu stolu se však Karel - myslel jen na voňavku, na nic jiného - prudce srazil s Robinsonem, který konečně nechal hledání pod pohovkou, a jelikož mu v hlavě svítilo tušení, kde by voňavka mohla být, běžel jako slepý proti Karlovi. Bylo jasné slyšet, jak se hlavy srazily, Karel ani necekl, Robinson se sice nezastavil v běhu, ale bez ustání strašně hlasitě křičel, aby si v té bolesti ulevil. "Místo aby hledali voňavku, tak se bijí," řekla Brunelda. "Já se z toho pořádku rozstůnu, Delamarchi, a docela určitě ti umřu v náručí. Musím tu voňavku mít," zvolala pak, když se vzchopila, "musím ji stůj co stůj mít. Nevylezu dřív z vany, dokud mně ji nepřinesou, i kdybych tu měla zůstat do večera." A plácla pěstí do vody, bylo slyšet, jak voda vystříkla.

Ale voňavka nebyla ani v zásuvce jídelního stolu, sice tam byly jediné Bruneldiny toaletní potřeby, jako staré labutěnky, kelímky s líčidlem, kartáče na vlasy, prstence vlasů a mnoho smotaných a splených drobností, ale voňavka tam nebyla. A Robinson pořád ještě křičel a v koutě jednu po druhé otvíral a prohraboval nějakých sto krabic a skříněk, které tam byly na hromadě, přitom vždy polovina obsahu,

většinou šití a písemností, vypadla na zem a zůstala tam ležet, ale ani on nemohl nic najít, jak to Karlovi chvílemi naznačoval tím, že vrtěl hlavou a krčil rameny.

Vtom vyskočil Delamarche ve spodním prádle z lázně a zároveň bylo slyšet Bruneldin křečovitý pláč. Karel s Robinsonem nechali hledání a dívali se na Delamarche, který nadobro promočený, i po obličejích a z vlasů mu stékala voda, křičel: "Tak a teď začněte laskavě hledat." "Tady!" rozkázal nejdřív Karlovi a "Tam!" rozkázal pak Robinsonovi. Karel opravdu hledal a znovu prohledával i místa, kde měl přikázáno hledat už Robinson, ale voňavku nenašel stejně jako Robinson, který ani tak horlivě nehledal, zato tím horlivěji se stranou díval po Delamarchovi, který dupaje přecházel sem tam po pokoji, kde nebylo dost místa, a určitě by byl Karla i Robinsona nejraději spráskal.

"Delamarchi," zvolala Brunelda, "tak mě pojd' aspoň osušit. Ti dva tu voňavku stejně nenajdou a jen ve všem nadělají nepořádek. Ať okamžitě přestanou hledat. Ale hned! A ať všechno položí! A na nic už nesahají! Asi by rádi z bytu udělali chlív. Delamarchi, chyt' je za límec, jestli nepřestanou! Ale vždyť oni si pořád ještě nedají pokoj, zrovna spadla nějaká krabice. Ať už ji nezvedají, nechají všechno ležet a pryč z pokoje! Zavři za nimi na zástrčku a přijd' ke mně. Vždyť už ležím ve vodě příliš dlouho, mám už nohy celé studené."

"Hned, Bruneldo, hned," zvolal Delamarche a rychle vedl Karla a Robinsona ke dveřím. Než je však propustil, přikázal jim, aby donesli snídani a pokud možno od někoho pro Bruneldu vypůjčili dobrou voňavku.

"U vás je ale nepořádek a špína," řekl Karel venku na chodbě, "hned jak se vrátíme se snídání, musíme začít uklízet."

"Jen kdybych nebyl tak nemocný," řekl Robinson. "A to zacházení!" Robinsona určitě trápilo, že Brunelda nedělá nejmenší rozdíl mezi ním, který ji přece obsluhuje už měsíce, a Karlem, který nastoupil teprve včera. Ale nic lepšího si nezasloužil a Karel řekl: "Musíš se trochu vzchopit." Ale aby ho nenechal nadobro propadnout zoufalství, dodal: "Vždyť to bude práce, která se dělá jen jednou. Udělám ti za skříněmi lůžko, a až bude vše jen trochu v pořádku, můžeš si tam celý den ležet, nemusíš se vůbec o nic starat a velice brzo se uzdravíš."

"Tak teď sám chápeš, jak to se mnou vypadá," řekl Robinson a odvrátil od Karla tvář, aby byl sám se sebou a se svým žalem. "Ale copak mě někdy nechají v klidu ležet?"

"Jestli chceš, sám o tom s Delamarchem a s Bruneldou promluvím."

"Copak má Brunelda nějaký ohled?" zvolal Robinson, a aniž na to Karla připravil, vyrazil pěstí dveře, k nimž právě došli.

Vešli do kuchyně, kde od kamen, které podle všeho potřebovaly opravu, stoupaly přímo černé obláčky. Před dvířky kamen klečela jedna z žen, které Karel včera viděl na chodbě, a holýma rukama přikládala velké kusy uhlí na oheň, jež ze všech stran bedlivě pozorovala. Přitom vzdychala, klečení bylo pro starou ženu nepohodlné.

"To se rozumí, teď přijde ještě i tohle trápení," řekla, když spatřila Robinsona, s námahou se zvedla, opřena o bednu s uhlím, a zavřela dvířka, jejichž držadlo omotala zástěrou. "Teď ve čtyři hodiny odpoledne," - Karel se s údivem podíval na kuchyňské hodiny -, "musíte ještě snídat? Holoto!"

"Posaďte se," řekla potom, "a počkejte, až na vás budu mít čas."

Robinson stáhl Karla na lavičku blízko dveří a pošeptal mu: "Musíme ji poslechnout. Jsme na ní totiž závislí. Pokoj jsme si najali od ní a ona nám samozřejmě může kdykoliv dát výpověď. Ale my se přece nemůžeme stěhovat, jakpak bychom zas odvezli všechny ty věci, a hlavně Brunelda není přece schopna transportu."

"A zde na chodbě není žádný jiný pokoj k mání?" zeptal se Karel.

"Vždyť nás k sobě nikdo nevezme," odpověděl Robinson, "v celém domě nás k sobě nikdo nevezme."

A tak seděli tiše na lavičce a čekali. Žena ustavičně běhala sem tam mezi dvěma stoly, dřezem a kamny. Z toho, co vykřikovala, se bylo možno dovědět, že její dceři není dobře a že proto musí všechnu práci zastat sama, totiž posluhovat a vyvařovat třiceti nájemníkům. Teď ještě navíc dobře nehořela kamna, jídlo ne a ne být hotovo, ve dvou obrovských hrncích se vařila hustá polévka, a třebaže ji často zkusmo nabírala naběračkami a nechala ji z výšky stékat, polévka ne a ne se vydařit, asi proto, že byl špatný oheň, a tak si sedla skoro až na zem před dvířky kamen a pohrabáčem štárala v řevavém uhlí. Kouře

byla plná kuchyň, dráždil ji ke kašli, který chvílemi tak sílil, že se chytala židle a celé minuty nedělala nic jiného, než kašlala. Tu a tam podotkla, že snídani nebude už dnes vůbec podávat, jelikož na to nemá ani čas, ani chuť. Poněvadž Karel s Robinsonem měli sice příkaz přinést snídani, ale přitom neměli možnost si ji vynutit, tak na ty poznámky neodpovídali, nýbrž zůstávali tiše sedět jako předtím.

Všude kolem na židlích a na stoličkách, na stolech i pod stoly, ba i narovnáno v koutě na zemi stálo ještě od snídane neumyté nádobí nájemníků. Byly tu konvičky, v nichž ještě zůstalo trochu kávy nebo mléka, na některých talířcích byly ještě zbytky másla, z převrácené velké plechovky se daleko rozkutálely sušenky. Z toho všeho bylo ještě možno dát dohromady snídani a Brunelda by jí nemohla naprosto nic vytknout, kdyby se nedověděla, z čeho pochází. Když o tom Karel uvažoval a pohled na hodiny mu ukázal, že tu teď už čekají půl hodiny a Brunelda možná zuří a popichuje Delamarche proti služebnictvu, zvolala právě žena, nepřestávajíc kašlat - přitom upřeně hleděla na Karla: "Však si tu sed'te, ale snídani nedostanete. Zato za dvě hodiny dostanete večeři."

"Pojd', Robinsone." řekl Karel, "dáme si snídani dohromady sami." "Cože?" zvolala žena a sklonila hlavu. "Tak bud'te, prosím vás, rozumná," řekl Karel, "pročpak nám nechcete dát snídani? Vždyť čekáme už půl hodiny, to je dost dlouho. Vše se vám přece platí, a my určitě platíme lépe než všichni ostatní. Jistě je pro vás mrzuté, že snídáme tak pozdě, ale jsme vaši nájemníci, máme ve zvyku pozdě snídat, a vy se přece také musíte řídit trochu podle nás. Dnes je to pro vás samozřejmě zvlášť těžké, když vaše slečna dcera je nemocná, ale zato jsme my zase ochotni dát si snídani dohromady tady z těch zbytků, když to nejde jinak a vy nám nedáte čerstvé jídlo."

Avšak žena se s nikým nechtěla pouštět do přátelského rozhovoru, pro tyto nájemníky se jí i zbytky od snídane těch ostatních zdály až příliš dobré; ale zato měla už dost té dotěrnosti obou sluhů, popadla tedy podnos a šťouchla jím Robinsona do břicha, ten se zatvářil trpitelsky a až za chvíli pochopil, že má podnos držet a vzít si jídlo, které žena vyhledá. Naložila pak ve velkém spěchu na podnos sice spoustu věcí, ale dohromady to vypadalo spíš jako kupa špinavého nádobí, ne jako snídane, která má být zrovna servírována. Ještě když je žena strkala ven a oni pospíchali ke dveřím shrbeni, jako by se báli nadávek nebo ran, vzal Karel Robinsonovi podnos z rukou, neboť u Robinsona mu nepřipadal právě v bezpečí. Na chodbě, když už byli dost daleko ode dveří ženy, která jim pronajala byt, posadil se Karel s podnosem na zem, aby ho především očistil, dal dohromady věci, které k sobě patří, tedy slil mléko, seškrábal na jeden talíř různé zbytky másla, potom odstranil všechny stopy použití, tedy očistil nože a lžice, rovně zakrojil nakousnuté housky a tak tomu všemu dodal lepšího vzhledu. Robinson pokládal tu práci za zbytečnou a tvrdil, že snídane už často vypadala ještě mnohem hůř, ale Karel si v tom od něho nenechal zabránit a byl ještě rád, že se Robinson na té práci nechce podílet svými špinavými prsty. Aby byl zticha, přidělil mu Karel ihned, ovšem jednou provždy, jak mu přitom řekl, několik sušenek a hustou usazeninu v hrnku, ve kterém předtím byla čokoláda.

Když přišli k jejich bytu a Robinson vzal beze všeho za kliku, Karel ho zadržel, jelikož přece nebylo jisté, zda smějí vstoupit. "Ale ano," řekl Robinson, "vždyť ji teď jenom češe." A vskutku v pokoji se zataženými okny a stále ještě nevyvětraném seděla Brunelda se široce roztaženými nohama v lenošce a Delamarche, stojící za ní, jí hluboko skloněn česal krátké, patrně velice spletené vlasy. Brunelda měla zase na sobě docela volné šaty, tentokrát však světle růžové barvy, byly možná o něco kratší než ty včerejší, aspoň bílé, hrubě pletené punčochy bylo vidět skoro až ke kolenům. Brunelda, netrpělivá, že to česání tak dlouho trvá, pohybovala tlustým červeným jazykem sem tam mezi rty, občas se dokonce Delamarchovi vytrhla a vykřikla: "Ale Delamarchi!" a ten zvedl hřeben a klidně čekal, až zase zvrátí hlavu nazpátek.

"Dlouho to trvalo," řekla Brunelda obecně a Karlovi řekla zvlášť: "Musíš být trochu čilejší, jestli chceš, aby byl s tebou člověk spokojený. Nesmíš si brát příklad z toho líného a žravého Robinsona. Vy jste už zatím asi někde posnídali, příště vám to nebudu trpět, to vám říkám."

To bylo velice nespravedlivé a Robinson také zavrtěl hlavou a pohyboval rty, ovšem ani nehlesl, Karel však pochopil, že na panstvo lze zapůsobit jen tím, že se mu předvede práce, která nenechává na pochybách. Vytáhl tudíž z kouta nízký japonský stolek, prostřel na něj ubrus a rozložil na něm přinesené věci. Kdo viděl, z čeho ta snídane pochází, mohl s tím vším být spokojen, ale jinak se jí dalo ledacos vytknout, to si Karel musel přiznat.

Naštěstí měla Brunelda hlad. Spokojeně Karlovi pokyvovala, když vše připravoval, a leckdy mu překážela tím, že si brala dřív, než měla, tu a tam sousto svou měkkou, tlustou rukou, která všechno pokud možno hned rozmačkala. "Udělal to dobře," řekla mlaskajíc a stáhla k sobě na židli Delamarche, který jí nechal hřeben zastrčený ve vlasech, až se později dají do práce. Také Delamarche byl najednou vlivný, když spatřil jídlo, oba byli tuze hladoví, pohyby jejich rukou se rychle křížovaly nad stolem. Karel poznal, že zde stačí co nejvíc přinést, aby byla spokojenost, vzpomněl si, že nechal v kuchyni na zemi ještě různé použitelné potraviny, a řekl: "Napoprvé jsem nevěděl, jak se vše má zařídit, příště to udělám lépe." Ale ještě když to říkal, upamatoval se, s kým mluví, byl předtím příliš zaujat věcí samou. Brunelda spokojeně kývla na Delamarche a Karlovi za odměnu podala hrst sušenek.

Fragmenty

Bruneldin odjezd

Jednou ráno vystrčil Karel ze vrat vozík pro nemocné, v němž seděla Brunelda. Nebylo už tak brzy, jak doufal. Dohodli se, že k vystěhování dojde ještě v noci, aby nebudili na ulicích pozornost, a tomu by se ve dne nevyhnuli, i když se Brunelda chtěla skromně zakrýt velkým šedivým šátkem. Avšak transport po schodech trval příliš dlouho, přestože velice ochotně pomáhal student, který byl mnohem slabší než Karel, jak se při té příležitosti ukázalo. Brunelda se držela velmi statečně, skoro ani nevzdychala a všemožně se snažila ulehčit nosičům práci. Ale přece to nešlo jinak, než že ji na každém pátém schodu posadili, aby sobě i jí dopřáli čas k nejnnutnějšímu odpočinku. Bylo chladné ráno, na chodbách vanul studený vzduch jako ve sklepích, ale Karel i student byli celí zpocení a v přestávkách, když odpočívali, musel si každý osušit obličej cípem Bruneldina šátku, jež jim ostatně Brunelda laskavě podávala. A tak se stalo, že teprve za dvě hodiny sešli dolů, kde už od večera stál vozíček. Dalo ještě nějakou práci, než na něj Bruneldu zvedli, ale pak se zdálo, že se vše podařilo, neboť tlačit vozík není asi těžké, když má vysoká kola, a tak byla jen obava, že se vozík pod Bruneldou rozletí. To nebezpečí bylo ovšem nutno podstoupit, nebylo možné vézt s sebou náhradní vozík, i když student se napůl žertem nabídl, že ho obstará a bude tlačit. Pak následovalo rozloučení se studentem, které bylo dokonce velmi srdečné. Všechny neshody mezi Bruneldou a studentem se zdály zapomenuty, on se dokonce omluvil za urážku, které se kdysi dopustil, když byla nemocná, ale Brunelda řekla, že vše je dávno zapomenuto a víc než napraveno. Nakonec studenta poprosila, aby jako památku na ni laskavě přijal jeden dolar a s námahou jej vyhledala ve svých mnoha sukních. Ten dárek byl při Bruneldině známé lakotě velice významný, student z něho také měl opravdu velkou radost a vyhodil minci radostí vysoko do vzduchu. Jenže pak ji musel na zemi hledat a Karel mu musel pomoci, nakonec ji Karel také našel pod Bruneldiným vozíkem. Rozloučení studenta s Karlem bylo ovšem mnohem prostší, podali si jen ruce a vyslovili přesvědčení, že se snad ještě někdy uvidí a že do té doby aspoň jeden z nich - student to tvrdil o Karlovi, Karel o studentovi - něčeho chvályhodného dosáhne, což se bohužel dosud nestalo. Potom Karel s veselou myslí uchopil držadlo vozíku a vytlačil ho ze vrat. Student za nimi hleděl tak dlouho, dokud je ještě bylo vidět, a mával šátkem. Karel mu často kynul zpátky na pozdrav, i Brunelda by se byla ráda otočila, ale takové pohyby jí příliš namáhaly. Aby jí přece ještě umožnil naposledy se rozloučit, opsal Karel na konci ulice vozíkem kruh, takže také Brunelda studenta viděla a ten té příležitosti využil a mával šátkem obzvlášť horlivě.

Pak ale Karel řekl, teď že už si nesmějí dopřát žádnou zastávku, cesta že je dlouhá a vyjeli mnohem později, než se zamýšlelo. Vskutku bylo už tu a tam vidět povozy i, byt zcela ojediněle, lidi jdoucí do práce. Karel nechtěl svou poznámkou říci nic víc, než co opravdu řekl, Brunelda to však ve své citlivosti pochopila jinak a úplně se zakryla šedivým šátkem. Karel proti tomu nic nenamítal; ruční vozík přikrytý šedivým šátkem byl sice velmi nápadný, ale nesrovnatelně méně nápadný, než by byla nezakrytá Brunelda. Karel jel velice opatrně; než zahrnul za roh, pozoroval další ulici, dokonce nechal vozík stát, když se to zdálo nutné, a šel sám pár kroků kupředu, když tušil nějaké setkání, které by mohlo být nepříjemné, tak počkal, až se mu bylo možno vyhnout, nebo dokonce volil cestu docela jinou ulicí. Ani pak se nikdy nevydal v nebezpečí, že si podstatně zajede, jelikož všechny možné cesty předem důkladně prozkoumal. Objevily se ovšem překážky, kterých se sice bylo třeba bát, které se však nedaly dopodrobna předvídat. Tak v jedné ulici, která lehce stoupala, byla do daleka přehledná a naštěstí úplně

prázdná, což byla výhoda, které se Karel snažil využít tím, že obzvlášť spěchal, vystoupil znenadání z tmavého kouta domovních vrat policista a zeptal se Karla, cože to veze v tom vozíku, tak pečlivě přikrytém. Ale třebaže na Karla přísně hleděl, musel se přece usmát, když nadzvedl pokrývku a spatřil Bruneldinu rozehřátou, ustrašenou tvář. "Cože?" řekl. "Já myslel, že tu vezeš deset pytlů brambor, a zatím je to jediná ženská? Kampak jedete? Kdo jste?" Brunelda se neodvážila na policistu ani pohlédnout, nýbrž stále se jen dívala na Karla a zřejmě pochybovala, že ji dokáže zachránit. Ale Karel měl už s policisty dost zkušeností, jemu to celé nepřipadalo zvlášť nebezpečné. "Slečno, ukažte přece tu listinu," řekl, kterou jste dostala." "Ach ano," řekla Brunelda a začala hledat tak beznadějně, že se to opravdu muselo zdát podezřelé. "Ta slečna," řekl policista s nepochybnou ironií, "tu listinu nenajde." "Ó ano," řekl Karel klidně, "určitě ji má, jen ji založila." Začal teď hledat sám a skutečně ji vytáhl zpod Bruneldiných zad. Policista se na ni jen letmo podíval. "Tak tohle to je," řekl policista a usmál se, "taková slečna je ta slečna? A vy, chlapečku, jste zprostředkovatel a obstaráváte dopravu? Opravdu si neumíte najít lepší zaměstnání?" Karel jen pokrčil rameny, ta policie se zase, jak známo, do všeho plete. "Tak šťastnou cestu," řekl policista, když nedostal odpověď. V policistových slovech bylo zřejmě opovržení, proto i Karel jel bez pozdravu dál, opovržení policie je lepší než její pozornost.

Krátce nato měl možná ještě nepříjemnější setkání. Pověsil se na něho totiž muž, který před sebou tlačil vozík s velkými konvemi mléka a hrozně rád by se byl dověděl, co je pod šedivým šátkem na Karlově vozíku. Nezdálo se, že má stejnou cestu jako Karel, ale přesto zůstával po jeho boku, i když Karel sebenečekaněji zahrnul. Napřed mu stačilo, že vykřikoval, jako například: "Ty máš ale těžký náklad!" nebo "Špatně jsi naložil, nahoře něco vypadne." Ale později se rovnou zeptal: "Copak to máš pod tím šátkem?" Karel řekl: "Co je ti po tom?" Ale jelikož muž byl pak ještě zvědavější, Karel posléze řekl: "To jsou jablka." "Tolik jablek!" řekl muž s údivem a nepřestával ta slova hlasitě opakovat. "To je přece celá úroda," řekl potom. "Nu ano," řekl Karel. Ale snad proto, že Karlovi nevěřil, snad že ho chtěl rozzlobit, šel ještě dál, začal - přitom, jak kráčeli - jakoby žertem natahovat po šátku ruku, a nakonec si dokonce troufl za šátek zatahat. Co jen asi Brunelda vytrpěla! S ohledem na ni se Karel s tím člověkem nechtěl hádat a vjel do nejbližších otevřených vrat, jako by byl u cíle. "Zde jsem doma," řekl. "Díky za doprovod." Muž zůstal s údivem stát před vraty a hleděl za Karlem, který se klidně chystal přejet celým prvním dvorem, kdyby to muselo být. Muž nemohl být už na pochybách, ale aby naposled ukázal, jak dovede být zlomyslný, nechal svůj vozík stát, běžel po špičkách za Karlem a šukl šátkem tak prudce, že by byl málem odhalil Bruneldin obličej. "Aby k tvým jablkům mohl vzduch," řekl a běžel zpátky. I to Karel ještě strpěl, protože se tím toho člověka nadobro zbavil. Zavezl pak vozík do kouta dvora, kde stálo několik velkých prázdných beden, a jimi chráněn chtěl Bruneldě pod šátkem říci pár uklidňujících slov. Ale musel jí dlouho domlouvat, neboť měla oči plně slz a zcela vážně ho prosila, aby zůstali celý den zde za bednami a teprve v noci jeli dál. Možná že by ji byl sám ani nedokázal přesvědčit, jaká by to byla chyba, ale když někdo na druhém konci hromady shodil na zem prázdnou bednu s hrozným rámussem, který se rozlehl po prázdném dvoře, vylekala se tak, že už se neodvážila slovo říci, přetáhla přes sebe šátek a byla patrně šťastná, když se Karel dlouho nerozmýšlel a okamžitě se rozjel.

Ulice byly teď sice čím dál živější, ale vozík nebudil takovou pozornost, jak se Karel obával. Možná že by bývalo vůbec moudřejší zvolit pro transport jinou dobu. Kdyby byla taková cesta znovu nutná, troufl by si ji Karel podniknout v poledne. Nebyl už nijak zvlášť obtěžován a zahrnul konečně do úzké, tmavé uličky, kde byl podnik č. 25. Před dveřmi stál šilhavý správce s hodinkami v ruce. "Jsi vždycky tak nepřesný?" zeptal se. "Byly různé překážky," řekl Karel. "Ty jsou, jak známo, vždycky," řekl správce. "Zde v domě ale neplatí. Pamatuj si to!" Takové řeči Karel už ani neposlouchal, každý využívá své moci a spílá nižšímu. Když se tomu jednou přivykne, zní to stejně jako pravidelné bití hodin. Když teď vtačil vozík do chodby, lekl se však, jaká je zde špína, i když to ovšem očekával. Když se přihlédlo blíž, nebyla to žádná hmatatelná špína. Dlážďená podlaha chodby byla skoro čistě zametená, malba na stěnách nebyla zašlá, umělé palmy byly jen trochu zaprášené, a přece vše bylo mastné a odpudivé, bylo to, jako by se všeho špatně užívalo a jako by to už žádná čistotnost nebyla s to napravit. Kamkoli Karel přišel, rád přemýšlel o tom, co by se tam dalo zlepšit a jaká by to asi byla radost, hned se do toho pustit a neohlížet se, že s tím možná bude nekonečná práce. Zde však nevěděl, co by se dalo dělat. Pomalu sundal z Bruneldy šátek. "Buďte vítána, slečno," řekl správce strojeně, nebylo pochyb, že Brunelda na

něj udělala dobrý dojem. Jakmile to Brunelda zpozorovala, dovedla toho hned využít, jak Karel s uspokojením viděl. Všechn strach posledních hodin zmizel.

(Přírodní divadlo v Oklahomě)

Karel spatřil na rohu ulice plakát s následujícím nápisem: "Na závodišti v Claytonu se dnes od šesti hodin ráno do půlnoci přijímá personál pro divadlo v Oklahomě! Velké divadlo v Oklahomě vás volá! Volá pouze dnes, pouze jednou! Kdo teď zmešká příležitost, zmešká ji navždy! Kdo myslí na svoji budoucnost, patří k nám! Každý je vítán! Kdo se chce stát umělcem, ať se přihlásí! Jsme divadlo, které potřebuje každého, každého na místě, kam patří! Kdo se pro nás rozhodl, tomu hned zde blahopřejeme! Ale pospěšte si, abyste byli do půlnoci vpuštěni! Ve dvanáct se vše zavře a už se neotevře! Proklet budíž, kdo nám nevěří! Vzhůru do Claytonu!"

Před plakátem sice stálo mnoho lidí, ale zdálo se, že nemá velký ohlas. Bylo tolik plakátů, nikdo už plakátům nevěřil. A ten plakát byl ještě méně věrohodný, než plakáty jinak bývají. Především však měl velkou chybu, nestálo v něm ani slovo o mzdě. Kdyby stála aspoň trochu za připomenutí, plakát by se o ní jistě zmiňoval, nezapomnělo by se na to, co nejvíc láká. Umělcem se nechce stát nikdo, ale každý asi chce dostat zapláceno za svou práci.

Ale Karla plakát přece čímsi velice lákal. Stálo tam: "Každý je vítán." Každý, tedy i Karel. Vše, co dosud dělal, je zapomenuto, nikdo mu to nebude vyčítat. Smí se hlásit na práci, která není žádnou hanbou, k níž se naopak veřejně zve! A stejně tak veřejně se slibuje, že i on bude přijat. Nežádá nic lepšího, chce konečně začít řádný život, a zde je snad možnost. I kdyby všechna ta velká slova na plakátě byla lež, i kdyby to velké divadlo v Oklahomě byl malý kočovný cirkus, chce přijmout lidi, to stačí. Karel nečetl plakát po druhé, vyhledal však znovu větu: "Každý je vítán."

Napřed si říkal, že půjde do Claytonu pěšky, ale to by byly tři hodiny namáhavé chůze, a pak by možná dorazil zrovna včas, aby se dověděl, že všechna volná místa jsou už obsazena. Podle plakátu je sice počet těch, co mají být přijati, neomezený, ale tak se to vždy píše všude, kde se takto nabízejí místa. Karel si uvědomoval, že buď musí od toho místa upustit, anebo jet. Přepočítal si peníze, nebýt té jízdy, vystačily by na týden, přendával ty drobné mince na dlani. Nějaký pán ho pozoroval, pak mu poklepal na rameno a řekl: "Mnoho štěstí na cestu do Claytonu." Karel mlčky kývl a počítal dál. Ale rozhodl se brzy, oddělil peníze, které potřebuje na cestu, a běžel k podzemní dráze.

Když v Claytonu vystoupil, hned uslyšel vytrubování mnoha trubek. Byl to zmatený hluk, trubky nebyly sladěné, troubilo se beze všech ohledů. Ale to Karla nerušilo, naopak mu to potvrzovalo, že divadlo v Oklahomě je velký podnik. Ale když vyšel ze staniční budovy a hleděl na celé to zařízení před sebou, viděl, že vše je ještě větší, než jak si představoval, a nechápal, jak nějaký podnik může tolik vynakládat jen na to, aby získal personál. Před vchodem na závodiště stálo dlouhé, nízké pódium, na němž stovky žen oblečených jako andělé v bílých řízách s velkými křídly na zádech troubily na dlouhé, zlatě se třpytící trubky. Nebyly ale přímo na pódiu, nýbrž každá stála na podstavci, ten však nebylo vidět, neboť ho zcela zakrývaly dlouhé vlající řízy andělských rouch. Ale jelikož podstavce byly hodně, snad až dva metry vysoké, zdály se postavy žen obrovské, jen jejich malé hlavy trochu rušily ten dojem velikosti, také jejich rozpuštěné vlasy byly příliš krátké a skoro směšně visely mezi velkými křídly a po stranách. Aby ta nebylo jednotvárné, bylo použito podstavců nejrůznější velikosti, některé ženy byly docela nízko, nebyly o mnoho vyšší než v životní velikosti, ale vedle nich se jiné ženy vznášely v takové výšce, že při sebelehčím závanu větru by jim asi hrozilo nebezpečí. A teď všechny ty ženy troubily.

Posluchačů nebylo mnoho. Před pódíem chodilo sem a tam asi deset mládenců, malých ve srovnání s těmi velkými postavami, a vzhlíželi vzhůru k ženám. Ukazovali si na tu nebo na onu, ale nezdálo se, že mají v úmyslu vejít a dát se přijmout. Jen jediného staršího muže bylo vidět, stál trochu stranou. Vzal s sebou hned ženu a dítě v kočárku. Žena držela jednou rukou kočárek, druhou se opírala o mužovo rameno. Podívovali se sice té podívané, ale přece bylo znát, že jsou zklamaní. Asi také čekali, že najdou příležitost k práci, to vytrubování je však málo.

Karel byl na tom stejně. Přistoupil blízko k muži, poslouchal chvíli trubky a pak řekl: "Zde se přece přijímá pro divadlo v Oklahomě?" "Také jsem si to myslel," řekl muž, "ale čekáme tu už hodinu a neslyšíme nic než ty trubky. Nikde není vidět plakát, nikde žádný vyvolávač, nikde nikdo, kdo by podal

informaci." Karel řekl: "Snad se čeká, až se sejde víc lidí. Je jich zde opravdu ještě velmi málo."

"Možná," řekl muž a zase mlčeli. Bylo také těžké něčemu rozumět v tom hlučném troubení. Ale pak ta žena muži něco pošeptala, ten přikývl a ona hned zavolala na Karla: "Nemohl byste dojít na druhou stranu na závodíště a zeptat se, kde se přijímá?" "Ano," řekl Karel, "ale musel bych projít přes pódium, mezi anděly." "Je to tak těžké?" Připadalo jí, že pro Karla je ta cesta snadná, ale svého muže poslat nechtěla. "Tak dobrá," řekl Karel, "půjdu." "Jste velice laskav," řekla žena, a ona i její muž stiskli Karlovi ruku. Ti mládenci se seběhli, aby viděli zblízka, jak Karel vystupuje na pódium. Zdálo se, jako by žehy zatroubily silněji a chtěly přivítat prvního uchazeče o místo. Ty však, kolem jejichž podstavců Karel zrovna procházel, daly dokonce trubky od úst a vyklonily se, aby mohly sledovat, kam jde. Karel zahlédl na druhém konci pódia muže neklidně přecházejícího sem a tam, který zřejmě jen čekal na lidi, aby jim objasnil vše, co si jen bylo možno přát. Karel už chtěl k němu zamířit, když uslyšel, jak nad ním někdo volá jeho jméno: "Karle!" volal jeden z andělů. Karel pohlédl vzhůru a radostným překvapením se dal do smíchu; byla to Fauny. "Fauny!" zvolal a pokynul vzhůru na pozdrav. "Tak pojd' sem," zvolala Fauny, "přece se u mě zastavíš." A rozhrnula řízu, takže se uvolnil podstavec i úzké schody vedoucí nahoru. "Smíš se jít nahoru?" "Kdo nám zakáže, abychom si podali ruce," zvolala Fauny a rozhněvaně se ohlédla, jestli už třeba někdo nepřichází, aby to zakázal. Ale Karel už vyběhl po schůdcích. "Pomaleji," zvolala Fauny, "podstavec se zřítí a my oba s ním." Ale nic se nestalo, Karel šťastně vyšel až na poslední schod. "Jen se podívej," řekla Fauny, když se pozdravili, "jen se podívej, jakou jsem dostala práci." "Vždyť je to krásné," řekl Karel a rozhlédl se. Všechny ženy v blízkosti už Karla zpozorovaly a chichotaly se. "Ty jsi skoro nejvyšší," řekl Karel a natáhl ruku, aby odměřil, jak vysoké jsou ty ostatní. "Viděla jsem tě hned," řekla Fauny, "když jsi vycházel ze stanice, ale jsem tu bohužel v poslední řadě, není mě vidět a volat jsem také nemohla. Sice jsem troubila zvlášť hlasitě, ale ty jsi mě nepoznal." "Stejně všechny troubíte špatně," řekl Karel. "Nech zatroubit mě." "Ale ovšem," řekla Fauny a podala mu trubku, "ale nezkaz ten sbor, nebo mě propustí." Karel začal troubit, myslel si prve, že je to hrubě udělaná trubka, určená jen k tomu, aby dělala rámus, ale teď se ukázalo, že je to nástroj, na který lze zahrát skoro každý jemný odstín. Jsou-li všechny nástroje takové, pak se jich tu velice zneužívá. Karel se nenechal rušit rámusem, který dělaly ty ostatní, a zatroubil ze všech sil píseň, kterou kdysi slyšel někde v hospodě. Byl rád, že se setkal se starou přítelkyní, že zde dostal přede všemi přednost a smí si zatroubit a že možná brzy dostane dobré místo. Mnoho žen přestalo troubit a poslouchaly; když náraz přestal, hrála sotva polovina trubek, teprve pozvolna se znovu začal naplno ozývat ten rámus. "Ty jsi umělec," řekla Fanny, když jí Karel vrátil trubku. "Nech se přijmout jako trubač." "Copak se přijímají i muži?" zeptal se Karel. "Ano," řekla Fanny, "my troubíme dvě hodiny. Pak nás střídají muži, oblečení jako čerti. Polovina troubí, polovina bubnuje. Je to moc krásné, jako je vůbec velice nákladná celá ta výprava. Nemáme také moc hezké šaty? A křídla?" Sjela po sobě pohledem. "Myslíš," zeptal se Karel, "že i já dostanu ještě místo?" "Docela určitě," řekla Fanny, "vždyť je to největší divadlo na světě. Jaká šťastná náhoda, že zas budeme pohromadě. Ovšem záleží na tom, jaké místo dostaneš. Bylo by totiž také možné, že se stejně ani neuvidíme, i když tu budeme oba zaměstnaní." "Copak je to celé opravdu tak veliké?" zeptal se Karel. "Je to největší divadlo na světě," řekla Fanny znovu, "já sama jsem je sice dosud neviděla, ale některé mé kolegyně, které už v Oklahomě byly, říkají, že je skoro nekonečné." "Hlásí se ale málo lidí," řekl Karel a ukázal dolů na ty mládence a na rodinku. "To je pravda," řekla Fanny. "Představ si ale, že přijímáme lidi ve všech městech, že naše náborová skupina v jednom kuse cestuje a že je ještě mnoho takových skupin." "Copak divadlo není dosud otevřené?" zeptal se Karel. "Ó ano," řekla Fanny, "je to staré divadlo, ale neustále se zvětšuje." "Divím se," řekl Karel, "že se k němu nehrne víc lidí." "Ano," řekla Fanny, "je to zvláštní." "Možná," řekl Karel, "že ta spousta andělů a čertů spíš odrazuje, než přitahuje." "Jak tě to může napadnout," řekla Fanny. "Ale možné to je. Řekni to našemu řediteli, možná že mu tím pomůžeš." "Kde je?" zeptal se Karel. "Na závodíšti," řekla Fanny, "na tribuně rozhodčích." "I to je mi divné," řekl Karel, "pročpak se přijímá na závodíšti?" "Ano," řekla Fanny, "děláme všude obrovské přípravy na obrovský nával. Právě na závodíšti je mnoho místa. A ve všech stáncích, kde se jinak uzavírají sázky, jsou zřízeny přijímací kanceláře. Je prý dvě stě různých kancelářů." "Ale," zvolal Karel, "copak má divadlo v Oklahomě tak velké příjmy, aby si mohlo vydržovat takové náborové skupiny?" "Co je nám vlastně po tom," řekla Fanny, "ale teď, Karle, jdi, abys nic nezmeškal, musím také zas troubit. V každém případě se

snaž, abys dostal místo u téhle skupiny, a přijď mi to hned ohlásit. Pamatuj, že na tu zprávu velice neklidně čekám." Podala mu ruku, připomenula mu, aby opatrně sešel dolů, přiložila znovu trubku ke rtům, netroubila však dřív, dokud neviděla, že Karel je bezpečně dole na zemi. Karel přehodil zase řízu přes schody, jak byla dřív, Fanny kývnutím poděkovala a Karel, všelijak v hlavě převraceje, co právě slyšel, šel k muži, který Karla viděl už nahoře u Fanny a přiblížil se k podstavci a tam na něho počkal. "Vy chcete u nás nastoupit?" zeptal se muž. "Jsem personální šéf této skupiny a vítám vás." Byl neustále, jakoby ze zdvořilosti trochu v předklonu, pohyboval se, jako když tančí, ačkoliv se nehýbal z místa, a hrál si s řetízem od hodinek. "Děkuji," řekl Karel, četl jsem plakát vaší společnosti a hlásím se, jak je tam požadováno." "Velmi správně," řekl muž uznale, "každý si zde bohužel tak správně nepočiná." Karel si říkal, že by teď měl toho muže upozornit, že lákadla náborové skupiny možná selhávají právě proto, že jsou tak velkolepá. Ale neřekl to, neboť ten muž nebyl ani náčelníkem skupiny, a mimoto by asi nebylo zrovna žádoucí podávat hned návrhy na zlepšení, když ještě není ani přijat. Proto řekl jen: "Venku čeká ještě jeden, který se chce také přihlásit a jen mě sem napřed poslal. Smím teď pro něho dojít?" "Samozřejmě," řekl muž, "čím víc jich přijde, tím lépe." "Má s sebou také ženu a malé dítě v kočárku. Mají také přijít?" "Samozřejmě," řekl muž a zdálo se, že se usmívá Karlovým pochybnostem. "Potřebujeme všechny." "Hned jsem zase zpátky," řekl Karel a běžel zase zpátky ke kraji pódia. Kývl na manželský pár a volal, že mohou všichni přijít. Pomohl zvednout kočárek na pódium a pak šli společně. Ti mládenci to viděli a radili se mezi sebou, pak pomalu s rukama v kapsách vystoupili na pódium, do posledního okamžiku ještě váhali, a nakonec šli za Karlem a za rodinou. Ze stanice podzemní dráhy zrovna vycházeli noví pasažéři, kteří údivem zvedali ruce, když uviděli pódium s anděly. Zdálo se však, jako by zájem o místa byl teď přece jen živější. Karel byl velice rád, že přišel tak brzy, možná jako první, manželé si dělali starosti a kladli různé otázky, nejsou-li velké požadavky. Karel řekl, že dosud neví nic určitého, nabyt prý však skutečně dojmu, že každý bez výjimky bude přijat. A myslí si, že mohou být klidní.

Personální šéf už jim šel vstříc, byl velice spokojený, že jich tolik přichází, mnul si ruce, každého zvlášť pozdravil malou úklonou a všechny je postavil do řady. Karel byl první, pak přišli manželé a teprve pak ti ostatní. Když se všichni postavili, ti mládenci se napřed tlačili jeden přes druhého a chvíli trvalo, než se uklidnili, personální šéf řekl, trubky zatím zmlkly: "Jménem divadla v Oklahomě vás zdravím. Přišli jste brzy (ale bylo už skoro poledne), není dosud velký nával, formality spojené s vaším přijetím budou tudíž brzy vyřízeny. Všichni u sebe samozřejmě máte doklady." Mládenci hned vytáhli z kapes nějaké papíry a mávali jimi na personálního šéfa, manžel šťouchl do ženy, která vytáhla zpod peřinky v kočárku svazek papírů, Karel ovšem žádné neměl. Bude to snad vadit přijetí? Bylo to pravděpodobné. Jenže Karel ze zkušenosti věděl, že se takové předpisy dají snadno obejít, stačí jen trochu rozhodnosti. Personální šéf řadu přehlédl, ujistil se, že všichni mají papíry, a protože i Karel zvedl ruku, ovšem prázdnou ruku, měl za to, že i u něho je vše v pořádku. "To je dobré," řekl pak personální šéf a odmítavě kývl na mládence, kteří chtěli, aby si jejich papíry hned prohlédl, "papíry budou nyní přezkoumány v přijímacích kancelářích. Jak jste už četli na našem plakátu, potřebujeme každého. Musíme ale samozřejmě vědět, jaké měl dosud zaměstnání, abychom ho mohli zařadit na správné místo, kde může uplatnit své znalosti." Je to přece divadlo, říkal si Karel zoufale a velmi pozorně naslouchal. "Zřídili jsme proto ve stáncích pro sázející přijímací kanceláře," pokračoval personální šéf, "vždy jednu kancelář pro jednu skupinu zaměstnání. Každý z vás mi tedy teď řekne své zaměstnání, rodina patří celá do mužovy přijímací kanceláře, já vás pak zavedu ke kancelářím, kde mají být od odborníků nejprve přezkoumány vaše papíry a pak přezkoušeny vaše znalosti - bude to jen docela krátká zkouška, nikdo nemusí mít strach. Tam budete pak také hned přijati a dostanete další pokyny. Tak začneme. Tady je první kancelář, určená, jak už nápis říká, pro inženýry. Je snad mezi vámi nějaký inženýr?" Karel se přihlásil. Právě proto, že nemá papíry, domníval se, že se musí snažit co nejrychleji odbýt všechny formality, jisté oprávnění k tomu, aby se hlásil, také má, vždyť chtěl být inženýrem. Ale když mládenci viděli, že se Karel hlásí, začali závidět a přihlásili se též, všichni se přihlásili. Personální šéf se napřimil a řekl mláďencům: "Vy jste inženýři?" Tu všichni nechali ruce pomalu klesnout, zato Karel trval na tom, co prve hlásil. Personální šéf na něho sice nedůvěřivě pohlédl, neboť Karel se mu zdál uboze oblečený a také příliš mladý, aby mohl být inženýrem, ale nic už neříkal, snad z vděčnosti, že mu Karel, aspoň podle jeho mínění, přivedl ty uchazeče. Ukázal

pouze na kancelář, jako by ho zval, Karel tam vešel a personální šéf se zatím obrátil k ostatním. V kanceláři pro inženýry seděli po dvou stranách pravoúhlého pultu dva pánové a porovnávali dva velké seznamy, ležící před nimi. Jeden předčítal, druhý v seznamu zatráhl přechytlá jména. Když Karel pozdravil a předstoupil před ně, odložili okamžitě seznamy a vzali si jiné velké knihy a otevřeli je. Jeden, zřejmě jenom písař, řekl: "Prosím o vaše doklady." "Nemám je bohužel u sebe," řekl Karel. "Nemá je u sebe," řekl písař druhému pánovi a zapsal hned odpověď do knihy. "Vy jste inženýr?" zeptal se pak ten druhý, který byl podle všeho vedoucím kanceláře. "Ještě nejsem," řekl Karel rychle, "ale -" "Stačí," řekl ten pán ještě mnohem rychleji, "pak k nám nepatříte. Všimněte si, prosím, toho nápisu." Karel zat' al zuby, pán si toho asi povšiml, neboť řekl: "Není důvod se znepokojovat. Potřebujeme každého." A kývl na jednoho ze sluhů, kteří nečinně obcházel mezi bariérami: "Doved'te toho pána do kanceláře pro lidi s technickými znalostmi." Sluha vzal příkaz doslova a uchopil Karla za ruku. Prošli mezi mnoha stánky, v jednom Karel již spatřil jednoho z mládenců, který byl už přijat a pánům tam děkoval a tiskl ruku. V kanceláři, do níž byl Karel teď doveden, to probíhalo podobně jako v první kanceláři, jak Karel tušil. Pouze ho odtamtud poslali do kanceláře pro bývalé středoškoláky, když uslyšeli, že chodil do střední školy. Ale když tam Karel řekl, že chodil do střední školy v Evropě, prohlásili i tam, že jim nepřísluší, a dali ho dovést do kanceláře pro středoškoláky z Evropy. Byl to stánek úplně na okraji, nejenom menší, ale i nižší než všechny ostatní. Sluha, který ho tam dovedl, zuřil, že ho tak dlouho musí vodit a že byli tolikrát odmítnuti a že vinen je tím podle jeho mínění jedině Karel. Nečekal už, na co se budou ptát, nýbrž ihned odběhl. Tato kancelář byla také asi posledním útočištěm. Když Karel spatřil vedoucího kanceláře, skoro se polekal, jak podobný je profesorovi, který asi dosud učí doma na reálce. Jak se hned ukázalo, byla ta podobnost pouze v jednotlivostech, avšak Karel ještě nějakou chvíli žasl nad brýlemi, posazenými na širokém nose, nad plavým výstavním plnovousem, nad mírně ohnutými zády a nad silným hlasem, který se ozval vždy, když se to nečekalo. Naštěstí nemusel dávat ani příliš pozor, neboť to zde šlo jednodušeji než v ostatních kancelářích. Sice i zde se zapisovalo, že mu chybějí doklady, a vedoucí kanceláře to nazval nepochopitelnou nedbalostí, ale písař, který zde měl hlavní slovo, to rychle přešel a po několika stručných otázkách vedoucího a zrovna když se vedoucí chystal položit významnější otázku, prohlásil, že Karel je přijat. Vedoucí se na písaře obrátil s otevřenými ústy, ale ten vše uzavřel mávnutím ruky, řekl: "Přijat," a zároveň také to rozhodnutí zanesl do knihy. Písař se zřejmě domníval, že být evropským středoškolákem je už cosi tak potupného, že lze beze všeho věřit každému, kdo to o sobě tvrdí. Co se Karla týkalo, neměl proti tomu žádných námitek, šel k němu a chtěl mu poděkovat. Avšak došlo ještě k malému průtahu, když byl teď dotázán, jak se jmenuje. Hned neodpověděl, ostýchal se říci své pravé jméno a nechat si je zapsat. Až zde dostane sebemenší místo a k spokojenosti je bude zastávat, pak ať se dovědí jeho jméno, teď však ne, zatajoval je příliš dlouho, než aby je teď prozradil. Jelikož ho v tu chvíli žádné jiné jméno nenapadalo, uvedl tedy jen jméno, jímž ho oslovovali v jeho posledních místech: "Negro." "Negro?" zeptal se vedoucí, otočil hlavu a uškubl se, jako by teď Karel dosáhl vrcholu nevěrohodnosti. Také písař se na Karla chvíli pátravě díval, ale pak opakoval "Negro", a to jméno zapsal. "Nenapsal jste přece Negro!" osopil se na něho vedoucí. "Ano, Negro," řekl klidně písař a udělal rukou pohyb, jako by o další se teď měl postarat vedoucí. I vedoucí se ovládl, vstal a řekl: "Pro divadlo v Oklahomě jste tedy -" Ale dál to neřekl, nedokázal udělat nic proti svému svědomí, posadil se a řekl: "Nejmenujete se Negro." Písař zvedl obočí, vstal teď sám a řekl: "Pak vám tedy já sděluji, že jste pro divadlo v Oklahomě přijat a že teď budete představen našemu náčelníkovi." Opět byl zavolán sluha a ten Karla vedl k tribuně rozhodčích.

Dole u schodů viděl Karel kočárek a zrovna scházeli dolů i manželé, žena s dítětem na ruce. "Jste přijat?" zeptal se muž, byl mnohem živější než předtím, i žena mu hleděla přes rameno a smála se. Když Karel odpověděl, že byl právě přijat a jde se představit, řekl muž: "Tak gratuluji. I my jsme byli přijati, zdá se, že je to dobrý podnik, sice se nelze hned všemu přizpůsobit, tak je to ale všude." Řekli si ještě jeden druhému: "Na shledanou!" a Karel stoupal vzhůru na tribunu. Šel pomalu, neboť se zdálo, že malý prostor nahoře je přeplněn lidmi, a on se nechtěl vnucovat. Dokonce se zastavil a rozhlížel se po velikém závodisti, sahajícím na všech stranách až ke vzdáleným lesům. Zachtělo se mu podívat se někdy na koňské dostihy, v Americe se mu k tomu dosud nenaskytla příležitost. V Evropě ho jednou, když byl malý, na dostihy vzali, ale už se nemohl upamatovat na nic, než že ho matka vlekla mezi mnoha lidmi,

kteří nechtěli uhnout. Dosud tedy vlastně dostihy vůbec neviděl. Za ním začalo vrzat nějaké strojní zařízení, otočil se a viděl, jak se na přístroji, na němž se o dostizích ohlašují jména vítězů, zvedá teď do výše nápis: "Obchodník Kalla se ženou a dítětem". Zde se tedy kancelářím oznamují jména přijatých. Právě běželo dolů po schodech několik pánů v živém rozhovoru s tužkami a zápisníky v rukou, Karel se přitiskl k zábradlí, aby je nechal projít, a stoupal vzhůru, protože nahoře teď bylo místo. V jednom rohu plošiny, obehnané dřevěným zábradlím - celé to vypadalo jako plochá střecha úzké věže - seděl s rukama nataženými podél dřevěného zábradlí nějaký pán a přes prsa měl širokou bílou hedvábnou stuhu s nápisem: "Náčelník desáté náborové skupiny divadla v Oklahomě." Vedle něho na stolku stál telefonní přístroj, jehož se určitě používalo i při dostizích a z něhož se náčelník zřejmě dovídal všechny potřebné údaje o jednotlivých uchazečích, ještě než se představili, neboť zprvu se Karla vůbec na nic neptal, nýbrž řekl pánovi, který se zkříženými nohama a s rukou u brady stál opřený vedle něho: "Negro, středoškolák z Evropy." A jako by tím byl Karel, hluboce se uklánějící, pro něho vyřízen, díval se dolů po schodech, jestli snad zase někdo nejde. Ale protože nikdo nepřicházel, poslouchal občas rozhovor, který s Karlem vedl ten druhý pán, většinou se však rozhlížel po závodisti a ťukal prsty na zábradlí. Ty jemné, a přece silné, dlouhé a hbité prsty přitahovaly chvílemi Karlovu pozornost, ačkoliv ho ten druhý pán dost zaměstnával.

"Vy jste byl bez místa?" zeptal se nejdřív ten pán. Tato otázka a skoro všechny ostatní otázky, které kladl, byly velice jednoduché, zcela nezákladné a navíc odpovědi nebyly prověřovány doplňujícími otázkami, přesto však ten pán, tím jak je kladl se široce otevřenými očima, jak s předkloněnou horní částí těla pozoroval, jak zapůsobily, jak s hlavou skloněnou na prsa vnímal odpovědi a tu a tam je hlasitě opakoval, dokázal jim dodat zvláštní důležitosti, kterou člověk sice nechápal, ale tušil ji, a byl proto opatrný a nesmělý. Leckdy se stalo, že Karel cítil nutkání svou odpověď odvolat a nahradit ji jinou, která se snad setká s větším souhlasem, ale přece se vždy ještě zdržel, neboť věděl, jak špatným dojmem taková vratkost nutně působí a navíc jak je účinek těch odpovědí většinou nevypočitatelný. Ale nadto se přece zdálo, že o jeho přijetí je už rozhodnuto, toto vědomí mu bylo oporou.

Na otázku, zda byl bez místa, odpověděl prostě: "Ano." "Kde jste byl naposledy zaměstnán?" zeptal se potom pán. Karel chtěl už odpovědět, když tu pán zvedl ukazovák a řekl ještě jednou: "Naposledy!" Karel správně porozuměl už i první otázce, bezděky zavrtěl na poslední poznámku odmítavě hlavou, jako že je matoucí, a odpověděl: "V jedné kanceláři." To bylo ještě pravda, kdyby však ten pán žádal bližší údaj, o jakou kancelář šlo, musel by lhát. Ale pán to neudělal, nýbrž položil otázku, na kterou se dalo velice snadno odpovědět zcela podle pravdy: "Byl jste tam spokojen?" "Ne!" zvolal Karel tak, že mu málem skočil do řeči. Karel pohlédl stranou a všiml si, že se náčelník trochu usmívá, a tak litoval, že jeho poslední odpověď byla ukvapená, avšak bylo příliš lákavé vykřiknout Ne!, neboť po celou poslední dobu své služby měl pouze veliké přání, kdyby tak jednou přišel nějaký cizí zaměstnavatel a položil mu tuto otázku. Jeho odpověď mohla však mít ještě další nevýhodu, neboť ten pán se teď mohl zeptat, proč nebyl spokojen. Místo toho se však zeptal: "Pro jaké místo se cítíte způsobilý?" Ta otázka byla možná opravdu léčkou, neboť proč je kladena, když Karel je přece už přijat jako herec; ale ačkoliv to poznával, přece se nemohl odhodlat, aby prohlásil, že se cítí zvlášť způsobilý pro herecké povolání. Vyhnul se tudíž té otázce a řekl, i když se vydával v nebezpečí, že se bude zdát umíněný: "Četl jsem ve městě ten plakát, a jelikož na něm stálo, že potřebujete každého, přihlásil jsem se." "To víme," řekl pán, mlčel a ukazoval tím, že trvá na své dřívější otázce. "Byl jsem přijat jako herec," řekl Karel váhavě, aby pánovi dal na srozuměnou, do jakých nesnází ho přivedla jeho poslední otázka. "To je pravda," řekl pán a znovu zmlkl. "Inu," řekl Karel a veškerá naděje, že našel místo, zakolísala, "nevím, jestli se hodím k tomu, abych hrál divadlo. Chci se ale vynasnažit a vykonat vše, co mi bude přikázáno." Pán se obrátil na náčelníka, oba přikývli, zdálo se, že Karel odpověděl správně, znovu se vzchopil a vzpřímen očekával další otázku. Ta zněla: "Copak jste chtěl původně studovat?" Aby otázku položil přesně - na přesném vyjádření pánovi vždy velmi mnoho záleželo - dodal: "Myslím v Evropě." Přitom dal ruku z brady a udělal nepatrný pohyb, jako by tím zároveň chtěl naznačit, jak je Evropa daleko a jak bezvýznamné jsou někdejší tamní plány. Karel řekl: "Chtěl jsem být inženýrem." Odpovídal sice s nechutí, bylo směšné oživovat zde starou vzpomínku, že chtěl kdysi být inženýrem - copak by se i v Evropě stal kdy inženýrem? - když si je plně vědom, jak dosud v Americe žil, ale nevěděl, co jiného by zrovna řekl, a

odpověděl tudíž takto. Ale pán to vzal vážně, jako bral vážně všechno. "Tak inženýrem," řekl, "se asi hned stát nemůžete, ale snad by vám zatím vyhovovalo, kdybyste vykonával nějaké nižší technické práce." "Určitě," řekl Karel, byl velice spokojený, sice bude přerazen z hereckého stavu mezi technické pracovníky, přijme-li tu nabídku, ale skutečně měl za to, že se při té práci lépe osvědčí. Ostatně, to si říkal znovu a znovu, nezáleží tolik na druhu práce, jako spíš na tom, vůbec se někde natrvalo uchytit. "Jestlipak jste na těžší práci dost silný?" zeptal se pán. "Ó ano," řekl Karel. Nato pán Karla požádal, aby přistoupil blíž a ohmatal mu paži. "Je to silný chlapec," řekl pak a odtáhl přitom Karla za ruku k náčelníkovi. Náčelník s úsměvem přikývl, podal Karlovi ruku, ostatně zůstal přitom pohodlně sedět, ani se nenaroval, a řekl: "Tím jsme tedy hotovi. V Oklahomě bude vše ještě přezkoušeno. Dělejte čest naší náborové skupině!" Karel se na rozloučenou uklonil, chtěl se pak rozloučit i s druhým pánem, ale ten se už procházel sem tam po plošině s tváří vysoko vztyčenou, jako by byl se svou prací nadobro hotov. Když Karel scházel dolů, byl po straně schodů na návěstní tabuli vzhůru vytahován nápis: "Negro, technický pracovník." Jelikož vše zde šlo svým řádným chodem, už by bylo Karla ani tolik nemrzelo, kdyby se na tabuli četlo jeho pravé jméno. Vše bylo zařízeno až příliš pečlivě, neboť pod schody už Karla očekával sluha, který mu na paži připevnil pásku. Když potom Karel zvedl ruku, aby se podíval, co na té pásce stojí, bylo tam zcela správně vytištěno "technický pracovník". Ale ať už je teď Karel odveden kamkoliv, nejdřív přece chtěl ohlásit Fanny, jak šťastně vše proběhlo. Avšak ke své lítosti se od sluhy dověděl, že andělé stejně tak jako i čerti odcestovali už na příští určené místo, aby tam oznámili, že náborová skupina tam dorazí následujícího dne. "Škoda," řekl Karel, bylo to první zklamání, které v tom podniku zažil, "měl jsem mezi anděly známou." "Setkáte se s ní v Oklahomě," řekl sluha, "teď ale pojd'te, jste poslední." Vedl Karla podél zadní strany pódia, na kterém prve stáli andělé, teď tam už byly jen prázdné podstavce. Ale Karlova domněnka, že nebýt hudby těch andělů přišlo by víc uchazečů, se neukázala správnou, neboť před pódiem nestáli teď už vůbec žádní dospělí, jen pár dětí tam zápasilo o dlouhé bílé péro, které patrně vypadlo některému andělovi z křídla. Nějaký chlapec je zvedal do výšky, zatímco ostatní děti mu jednou rukou chtěly sehnout hlavu a druhou sahaly po péru. Karel ukázal na děti, ale sluha řekl, ani se tam nepodíval: "Pojd'te rychleji, trvalo to moc dlouho, než jste byl přijat. Byly snad pochybnosti?" "Nevím," řekl Karel s údivem, ale nevěřil tomu. Vždy, i za nejjasnějších okolností se přece někdo najde, kdo chce svým bližním dělat starosti. Ale pohled na velkou tribunu pro diváky, ke které teď přišli, byl tak milý, že Karel na sluhovu poznámku brzy zapomněl. Na té tribuně byla totiž celá jedna dlouhá lavice pokryta bílým ubrusem, všichni, kdo byli přijati, seděli zády k závodisti na nejbližší níže položené lavici a byli hoštěni. Všichni byli veselí a rozčilení, zrovna když si Karel jako poslední nepozorovaně sedal na lavici, stáli mnozí se zvednutými sklenicemi a jeden pronášel přípitek náčelníkovi desáté náborové skupiny, jehož nazýval "otcem těch, kdo hledají místo". Někdo upozornil, že ho lze i odsud vidět, a vskutku tribunu rozhodčích s oběma pány bylo vidět v nepřilíh velké vzdálenosti. Všichni teď mávali tím směrem sklenicemi, také Karel uchopil sklenici stojící před ním, ale at' křičeli sebehlasitěji a sebevíc se snažili na sebe upozornit, nic na tribuně nenaznačovalo, že ty ovace byly nebo aspoň chtěly být zpozorovány. Náčelník seděl v rohu opřen jako dřív a druhý pán stál vedle něho s rukou u brady.

Poněkud zklamání zase usedli, tu a tam se některý ještě otočil po tribuně rozhodčích, ale brzy se zaměstnávali jen hojným jídlem, roznášela se velká drůbež, jakou Karel dosud nikdy neviděl, s množstvím vidliček v mase, upečeném tak, že mělo chřoupavou kůrčičku, sluhové ustavičně nalávali víno - všichni si toho sotva všímali, byli skloněni nad talíři a do poháru dopadal proud červeného vína - a kdo se nechtěl účastnit obecné zábavy, mohl si prohlížet obrázky s pohledem na divadlo v Oklahomě, které ležely na hromádce na konci tabule a měly se podávat kolem. Jenže nikdo se o obrázky příliš nestaral, a tak se stalo, že ke Karlovi, který byl poslední, dorazil jen jeden. Ale soudě podle toho obrázku, byly asi všechny velice pozoruhodné. Na tom obrázku byla lóže prezidenta Spojených států. Na první pohled si bylo možno myslet, že to není lóže, ale jeviště, tak daleko se pažení klenulo do volného prostoru. To pažení bylo celé ze zlata ve všech svých částech. Mezi sloupky, jakoby vystřiženými nejjemnějšími nůžkami, byly vedle sebe připevněny medailóny dřívějších prezidentů, jeden měl nápadně rovný nos, ohrnuté rty a pod klenutými víčky strnule sklopené oči. Kolem lóže, ze stran i z výšky, dopadaly paprsky světla; bílé, a přece mírné světlo přímo odhalovalo popředí lóže, kdežto její pozadí vypadalo jako temná,

narudle se lesknoucí prázdnota za rudým sametem se záhyby v mnoha barevných odstínech, který spadl přes celý její kraj a zatahoval se šňurami. Sotva si bylo lze v té lóži představit lidi, tak vznešeně vše vypadalo. Karel nezapomněl na jídlo, přesto se však často díval na to vyobrazení, které si položil vedle talíře.

Koneckonců byl by se přece ještě velice rád podíval aspoň na některý z těch ostatních obrázků, ale sám si pro ně jít nechtěl, neboť sluha držel na obrázcích ruku a pořadí muselo být zřejmě zachovááno, a tak se jen snažil dívat se po tabuli a zjistit, zda se přece jen ještě některý obrázek neblíží. Tu s úžasem zpozoroval - napřed tomu ani nevěřil - mezi obličejí nejhrouběji skloněnými nad jídlem dobře známou tvář - Giacomu. Hned k němu běžel. "Giacomo!" zvolal. Ten se zvedl od jídla, rozpačitý jako vždy, když byl překvapen, otočil se v tom úzkém prostoru mezi lavicemi, otřel si rukou ústa, pak byl ale rád, že se s Karlem setkává, prosil ho, aby si sedl vedle něho, nebo, nabídl se, přejde on tam, kde sedí Karel, chtěli si navzájem všechno povědět a zůstat stále spolu. Karel nechtěl ostatní rušit, ať proto zatím každý zůstanou na svém místě, jídlo bude brzy u konce a pak budou samozřejmě vždy stát při sobě, Ale Karel u Giacomu přece ještě zůstal, jen aby se na něho mohl dívat. Ty vzpomínky na minulé časy! Kde je vrchní kuchařka? Co dělá Tereza? Giacomo sám se ve svém zevnějšku skoro ani nezměnil, nesplnila se předpověď vrchní kuchařky, že z něho za půl roku jistě bude kostnatý Američan, byl útlý jako dřív, tvář měl vpadlé jako dřív, v tuto chvíli byly ovšem zakulacené, neboť měl v ústech velikánské sousto masa, z něhož pomalu vyndával přebytečné kosti a házel je pak na talíř. Jak si Karel mohl přechíst na pásce na jeho paži, nebyl ani Giacomo přijat jako herec, nýbrž jako liftboy, zdálo se, že divadlo v Oklahomě potřebuje opravdu každého.

Ale Karel, zahleděný na Giacomu, zůstal příliš dlouho pryč ze svého místa, a když se zrovna chtěl vrátit, přišel personální šéf, postavil se na jednu z výše položených lavic, zatleskal a pronesl malý proslov, lidé přitom většinou vstali, a ti, co zůstali sedět a nechtěli se odtrhnout od jídla, byli nakonec také přinuceni vstát, neboť ti druzí do nich šťouchali. "Pevně doufám," řekl, Karel už mezitím po špičkách přeběhl zpět na své místo, "že jste byli spokojeni s jídlem, které vám bylo připraveno na uvítanou. Všeobecně si lidé jídlo naší náborové skupiny chválí. Bohužel už musím hostinu ukončit, protože vlak, který vás má dovézt do Oklahomy, jede za pět minut. Je to sice dlouhá cesta, ale uvidíte, že o vás bude dobře postaráno. Zde vám představuji pána, který transport povede a jehož jste povinni poslouchat." Na lavici, na které stál personální šéf, vylezl hubený malý pán, ani se nestačil pořádně uklonit, nýbrž začal hned nataženými nervózníma rukama ukazovat, jak se všichni mají shromáždit, řadit a dát do pohybu. Napřed ho ale neposlouchali, neboť ten ze společnosti, který už prve řečnil, uhodil pěstí do stolu a začal delší děkovnou řeč, ačkoliv - Karel nadobro zneklidněl - bylo právě řečeno, že vlak brzy odjíždí. Ale řečník nedbal, že ani personální šéf neposlouchá, nýbrž dává různé pokyny vedoucímu transportu, začal svou řeč zešířena, vypočítával všechny chody, které byly podávány, o každém vyslovil svůj úsudek a pak vše shrnul v závěrečném zvolání: "Vážení pánové, takto si nás lze získat!" Všichni kromě oslovených se smáli, ale přece to byla víc pravda nežli žert.

Tu řeč mimoto odpykali tím, že se teď cestou na nádraží muselo běžet poklusem. Ale ani to nebylo zvlášť těžké, neboť - Karel si toho všiml až teď - nikdo nenesl zavazadlo - jediným zavazadlem byl vlastně kočárek, jež tlačil otec a který teď v čele skupiny poskakoval nahoru dolů, jako by ho nikdo nedržel. Jací nemajetní, podezřelí lidé se zde sešli, a přece jak dobře byli přijati a opatrováni! A vedoucímu transportu bylo asi přímo důtklivě uloženo, aby se o ně staral. Hned jednou rukou sám uchopil držadlo kočárku a druhou zvedal, aby povzbudil skupinu, hned byl za poslední řadou a pobízel ji, hned zas běžel po stranách, vyhlížel si pomalejší jedince z prostředku a snažil se jim pohybem paží ukázat, jak mají běžet.

Když dorazili na nádraží, byl vlak už připraven k odjezdu. Lidé na nádraží si na skupinu ukazovali, bylo slyšet výkřiky jako: "Tihle všichni patří k divadlu v Oklahomě," zdálo se, že divadlo je mnohem známější, než se Karel domníval, on se ovšem o věci kolem divadla nikdy nestaral. Skupině byl vyhrazen celý vagón, vedoucí transportu nutil k nástupu víc než průvodčí. Napřed se podíval do každého jednotlivého oddělení, tu a tam dal něco do pořádku a teprv pak sám nastoupil. Karel náhodou dostal místo u okna a Giacomu si posadil vedle sebe. Tak seděli přimáčknuti k sobě a oba se vlastně těšili na cestu, tak bezstarostně v Americe dosud necestovali. Když se vlak rozjel, mávali rukama z okna, kdežto mládenci

proti nim do sebe šťouchali a zdálo se jim to směšné.

Jeli dva dny a dvě noci. Až nyní Karel pochopil, jak velká je Amerika. Neúnavně se díval z okna a také Giacomo se k němu tlačil tak dlouho, až to ty mládence naproti, kteří se hodně zaměstnávali hrou v karty, omrzelo a dobrovolně mu uvolnili místo u okna. Karel jim poděkoval - Giacomově angličtině každý nerozuměl - a jak to mezi cestujícími v jednom kupé jinak nemůže být, časem byli mládenci mnohem přátelštější, ale i jejich přátelské chování bylo často na obtíž, když například Karla nebo Giacomu vši silou štípili do nohy, kdykoliv jim na zem upadla karta a oni ji na podlaze hledali. Giacomo pak křičel, neboť ho to vždy znovu překvapilo, a zvedl nohu vzhůru, Karel se někdy pokusil odpovědět kopnutím, ale jinak vše mlčky snášel. Vše, co se dalo v tom malém kupé, plném kouře i při otevřeném okně, bledlo před tím, co bylo vidět venku.

První den jeli vysokým pohořím. Modravě černé masy kamení dosahovaly špičatými klíny až k vlaku, vykláněli se z okna a marně hledali jejich vrcholy, otvírala se tmavá, úzká, rozervaná údolí, prstem opisovali směr, jímž se ztrácela, široké horské bystřiny prudce stékaly ve velkých vlnách po kopcovité půdě a nesouce v sobě tisíce zpěněných vlnek vrhaly se pod mosty, po nichž vlak projížděl, a byly tak blízko, že tvář trnula pod jejich chladným dechem.

K překladu Kafkova amerického románu

Novým silným impulsem k poznání díla Franze Kafky v jeho autenticitě a východiskem nového způsobu jeho vydávání a překládání se stává kritické vydání, které od r. 1982 pod souborným názvem Spisy, Deníky, Dopisy (Schriften, Tagebücher, Briefe) vychází v nakladatelství S. Fischer ve Frankfurtu nad Mohanem. Vydává je mezinárodní komitét složený ze čtyř vydavatelů (Jürgen Born, Gerhard Neumann, Malcolm Pasley a Jost Schillemeit) a čtyř poradců (Nahum Glatzer, Rainer Gruenter, Paul Raabe a Marthe Robertová), většinou předních představitelů současného kafkovského bádání ve světě. Dosud ve Spisech vyšly dva romány, Zámek (Das Schloss, 1982) a Nezvěstný (Der Verschollene, 1983), vždy ve dvou svazcích, z nichž první obsahuje text díla ve znění rukopisu a druhý ediční aparát. Text Nezvěstného edičně připravil a komentář a kritický aparát k němu pořídil Jost Schillemeit.

Jak známo, román Nezvěstný, dosud vydávaný pod názvem Amerika, jako celek poprvé vyšel až po Kafkově smrti r. 1927 v nakladatelství Kurta Wolffa péčí Maxe Broda. Brod tehdy do rukopisu, nesoucího všechny znaky nedokončenosti - podobně jako do ostatních posmrtně vydaných děl -, hojně zasahoval a jeho zásahy se pak ještě množily v dalších vydáních románu. Je to pochopitelné. Brod prokazoval službu mrtvému příteli a snažil se dát textu jeho díla definitivní podobu v Kafkových intencích, ovšem podle svých představ. Nebyl profesionální editor a nešlo mu o to, připravit text podle zásad textové kritiky. Snažil se jej někdy až pedantsky zformalizovat podle pravidel školské gramatiky, jako by zapomněl na své vlastní svědectví, jakou důležitost Kafka přikládal každému jazykovému - i gramatickému - jevu, a podle svého uvážení zasahoval i do Kafkovy stylistiky a řídčeji i lexika. Tak se stalo, že tento Kafkův román vycházel víc než šedesát let ve znění, které obsahuje několik tisíc zásahů Maxe Broda.

Zkušenost učí, že každý cizí zásah do textu literárního díla je svým způsobem riskantní. Brodovy zásahy se týkají nejrozličnějších jazykových jevů: velice osobitého systému Kafkovy interpunkce, kterou normalizují, určitých jevů pravopisných a morfologických, pořádku slov ve větě, větných znamének (text je silně zexpresivňován přidáváním vykřičníků a otazníků), úprav stylistických, drobných i větších změn lexikálně významových, tzv. pragismů, které jsou vesměs potlačovány, patří k nim přípisy a škrty. Zvlášť výrazné jsou zásahy do větné stavby a do členění textu. Jsou měněny hranice vět a souvětí, větné celky jsou slučovány, nebo naopak děleny. Text románu je proti rukopisnému znění členěn do mnohem většího počtu odstavců (celkem jich přibýlo kolem 450). Zejména jsou takto vyčleňovány a osamostatňovány přímé řeči, čímž je text proti duchu Kafkova vyprávěcího stylu dramatizován. Dialogizované partie nebo tzv. myšlená řeč totiž u Kafky splývají s tokem vyprávění, jsou prvkem epizujícím, nikoli dramatizujícím. Nepočítáme-li zhruba 2 000 tzv. nutných editorských zásahů, opravujících evidentní nedopatření, např. přepsání nebo formální opomenutí, která i v textu kritického vydání opravuje Jost Schillemeit, dosahují Brodovy vlastní zásahy do rukopisu počtu přibližně 5 500.

Už sám tento fakt je dostatečným důvodem k tomu, aby se základem příštích vydání v jazyce originálu i v

překladech stal text ve znění rukopisu, jehož kritické vydání, doprovázené akribickým textově kritickým aparátem, je nyní k dispozici. Rukopisné znění nepochybně určí i definitivní podobu budoucího standardního (čtenářského) vydání německého textu a mělo by být - podobně jako rukopisná znění ostatních děl za Kafkova života nevydaných - i výchozím textem pro kterýkoliv překlad. Značná část Brodových úprav zasáhla, jak jsme viděli, do významové a do formálně literární stránky díla.

Kritické vydání románu má však pro překladatele význam i z jiných důvodů. Jeho kritický aparát popisuje a rekonstruuje proces geneze díla. Z detailního výčtu variant jsme schopni podrobně sledovat Kafkovo úsilí o optimální podobu textu, charakter korektur - oprav a úprav, škrtnů a připsů - a s pomocí editorova komentáře odlišit vrstvu korektur "okamžitých" a korektur "dodatečných". Je nabíledni, že tento aparát překladateli pomáhá i při řešení překladatelsky obtížných míst.

Rukopis Nezvěstného, uložený od r. 1961 ve sbírce Kafkových rukopisů v Bodleian Library v Oxfordu - až na 1 list, který Max Brod v třicátých letech daroval Stefanu Zweigovi a jenž je uložen v Rakouské národní knihovně ve Vídni -, vznikl ve čtyřech časových fázích. Jeho genezi je možno nestejnou měrou sledovat i ze zmínek v Kafkově korespondenci (s Felicí Bauerovou, s Maxem Brodem, s Kurtem Wolffem) a v Denících, jakož i v kafkovských publikacích Maxe Broda. První fázi tvoří asi 200 stran textu, napsaných v zimě a na jaře r. 1912, které Kafka jako "zcela nepoužitelné" zavrhl a které se nedochovaly. Nevíme tedy ani, zda a do jaké míry tento první text rezonoval v textu dochovaného rukopisu. Druhá fáze pak spadá do euforického období bezprostředně po napsání Ortelu a je ohraničena daty 26. září - 12. listopad 1912. Je to doba velice produktivního psaní, během šesti týdnů vzniklo prvních šest kapitol románu, tj. téměř 2/3 zachovaného textu. Třetí fáze je vyznačena daty 14. listopad 1912 - 24. leden 1913. V tomto období, které je nejbohatěji dokumentováno zejména zmínkami v korespondenci s Felicí B., psaní pokračovalo nepravidelně, stále častěji vázlo, takže se Kafkovi zdaleka nepodařilo dopsat román do vánoc r. 1912, jak si umínil. Důkazem krizové situace románu je i to, že Kafka opakovaně odbíhá k jiné práci (na rozhraní listopadu a prosince 1912 napsal za 14 dní Proměnu). Potíže se stupňují tak, že před koncem ledna práci na románu na půldruhého roku přerušuje. V tomto třetím období vznikla sedmá kapitola, kterou Max Brod nazval Asyl, a kromě posledních dvou odstavců i fragment osmé kapitoly, kterou rovněž Brod pojmenoval Domácnost u Bruneldy. V březnu 1913 dospívá Kafka při čtení rukopisu k zničujícímu úsudku o románu. Na milost bere jedině první kapitolu, Topiče, kterou tehdy odevzdává do tisku a jež tehdy vyšla (později ještě dvakrát, r. 1916 a 1917) v knihovně Kurta Wolffa Der jüngste Tag s podtitulem Fragment, jež si Kafka výslovně vyžádal. K románu se vrátil na podzim r. 1914, pravděpodobně od srpna do října, v době, kdy psal Proces. V této čtvrté fázi vznikly poslední dva odstavce fragmentu Domácnost u Bruneldy, které tvoří závěr souvislé části románu, a dále tři fragmenty, první Kafkou - možná jen prozatímně - nazvaný Bruneldin odjezd a druhé dva, Brodem pojmenované Přírodní divadlo v Oklahomě. Tyto tři fragmenty představují vzájemně nespojitě úseky zasazené někam do vakua druhé části románu. Kafka tu postupuje metodou "stavby po částech", k jejichž propojení však už nedošlo.

Editoru Jostu Schillemeitovi se na základě zmínek v Kafkově korespondenci, v Denících a v Brodových biografických textech a podle změn duktů v rukopise samém podařilo určit hranice denních "pracovních jednotek". Protože psaní nepokračovalo plynule a jednotlivé "denní dávky" byly často odděleny různě dlouhými pauzami, je možno sledovat i vliv, který to mělo na utváření textu.

Kritické vydání Nezvěstného kodifikuje též uspořádání tohoto torzovitého textu a opravuje neudržitelné řazení Brodovo. Ani Kritické vydání však, zdá se, neřeší všechny problémy spojené s řazením fragmentů, které mohou mít k Nezvěstnému vztah (např. těžko zařaditelného šestiřádkového textu z Deníků z července r. 1916 - str. 504 Brodova něm. vydání -, který by mohl patřit do Přírodního divadla v Oklahomě).

Román Nezvěstný vycházel dosud pod názvem Amerika, jež mu dal Max Brod, odvolávaje se na to, že v hovorech s Kafkou takto román nazývali: Der Amerika-Roman, americký román. Kafka však ve svých písemných projevech názvu Amerika nikdy nepoužil, vždy ho pojmenovává Nezvěstný. Je třeba tento název respektovat, mimo jiné i proto, že nepochybně vyjadřuje podstatný smysl díla, pojmenovává příběh člověka, který se ztratil ve světě.

Názvy kapitol I - VI jsou Kafkovy. Naše vydání se v souladu s Kritickým vydáním přidržuje pozdějšího

výčtu názvů kapitol v dopise Felice Bauerové, a ne jako Brod soupisu na deskách tzv. druhého románového sešitu, v němž jsou u názvů kapitol drobné odchylky. Také název Bruneldin odjezd je Kafkův, ostatní, byť jsou sporné, jsme pro toto čtenářské vydání převzali od Maxe Broda. Je třeba přijmout fakt, že Kafkův román Nezvěstný - podobně jako Zámek a řada dalších děl - se zachoval v pozůstalosti autora jednak jako nedokončený, torzovitý, jednak jako nehotový, k vydání nepřipravený rukopis. Navíc je jeho text i v Kritickém vydání hybridní: část rukopisu v rozsahu 16 rukopisných listů, tj. závěrečná část kapitoly Asyl od str. 187 po str. 205 našeho vydání (Dole se za hudebníky / objevila hlavní část průvodu . po . protože ji patrně trápily těžké sny.) se nedochovala a Kritické vydání převzalo text z prvního knižního vydání z r. 1927. Protože naše vydání je vydáním čtenářským, překládali jsme kromě toho i text I. kapitoly z 3. knižního vydání Topiče (Der Heizer) z r. 1917, které představuje definitivní podobu textu (text "poslední ruky") a do tisku je velice pečlivě připravil sám Franz Kafka. Tak i naše vydání ve své hybridnosti ukazuje dvojí cestu, kterou je třeba se při vydávání a překládání Kafky napříště ubírat: texty za jeho života vydané a jím do tisku připravené vydávat a překládat podle běžného pravidla "poslední ruky", texty knižně vydané po Kafkově smrti a inedita z pozůstalosti ve znění rukopisu.

Josef Čermák